

50
let

50
let

učiteljski
pevski
zbor

50
let

»Naloga pevskega zbora bi bila: gojiti izmed zborovskih skladb (one) najboljše. V prvi vrsti bi prišli tu v poštev Lajovic, Ravnik, Kogoj, Foerster idr., torej skladatelji, ki so do sedaj dvignili umetno pesem najvišje. Seveda stavijo skladbe teh skladateljev velike zahteve, ki jim zmore biti le kos učitelj, ki je v splošnem glasbeno izobražen.

Vsak učitelj je dobil na učiteljišču toliko glasbene izobrazbe in bo gotovo težkoče modernih skladateljev tudi zmogel. Nadalje se bodo tu centralizirale vse one učne moči, ki opravljajo po deželi že delo pevovodij, da si bodo potom predavanj pridobili na glasbenem polju širše obzorje in bodo mogli opravljati med ljudstvom svojo nalogo na umetniško-glasbenem polju; pevsko društvo bi si s časom s pomočjo koncertov gmotno opomoglo in bi se seznanilo z najboljšimi pevci, violinisti itd. iz drugih dežel, katere bi po zahtevi honoriralo; zalagalo bi muzikalije domačih skladateljev, ki zaradi razmer ne morejo zagledati belega dne; ustanovilo bi glasbeno knjižnico itd. Vsak pevec (pevka) bi vzel note s tozadevnim komentarjem na dom, da bi se število vaj zaradi oddaljenosti raznih tovarišev(-ic) skrčilo in da bi jim pri vajah tudi ne delalo težkoč. S časom bi društvo podpiralo glasbeno nadarjene ljudi na glasbenih šolah.«

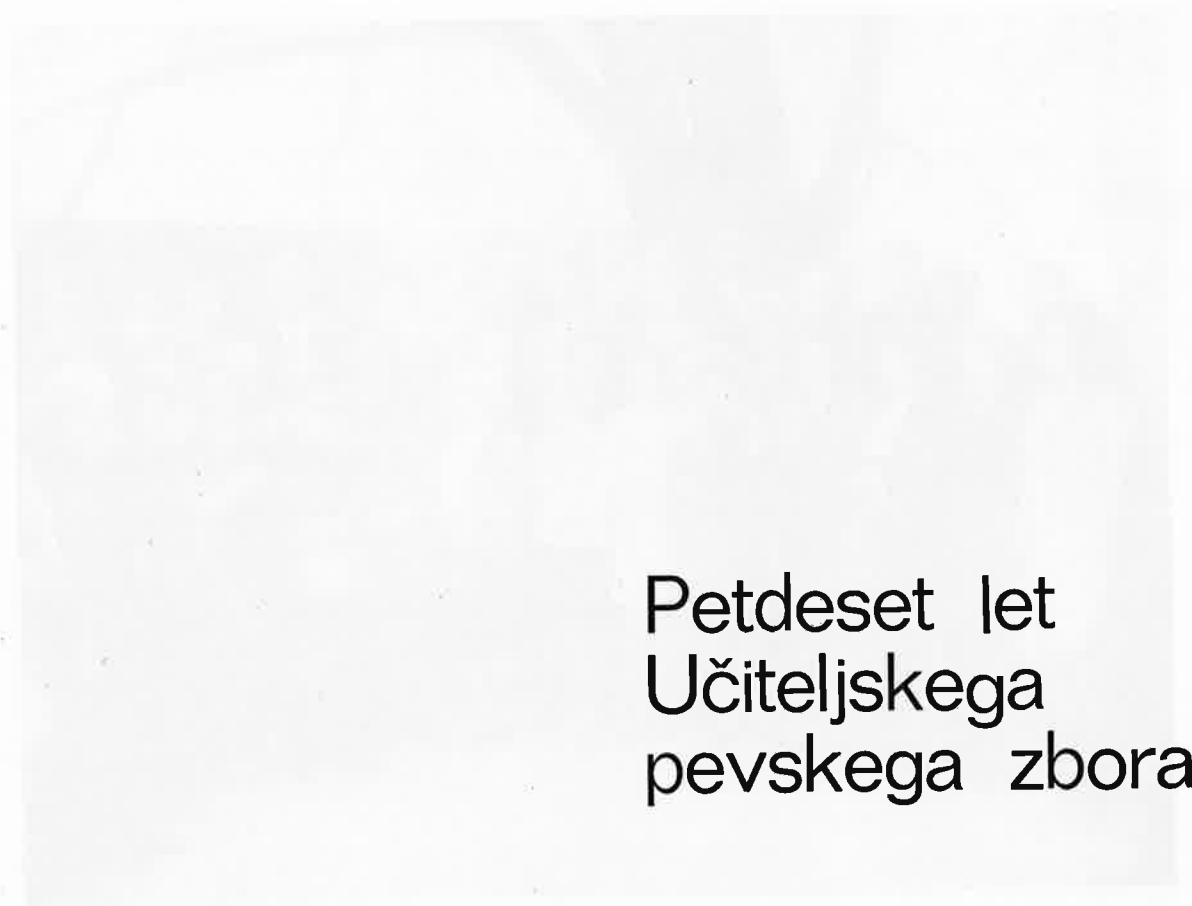
(Karl Pahor leta 1921 v tržaškem »Učiteljskem listu«)

redsel list
Učiteljskega
pevskega zbora

Faint, illegible text at the top of the left page.

Main body of faint, illegible text on the left page.

Faint text at the bottom of the left page.

Petdeset let Učiteljskega pevskega zbora

Faint text at the bottom of the right page, likely a caption or additional information.

Petdeset let
Učiteljskega
pevskega zbora

Učiteljski pevski zbor Emi Adamič je ob 45-letnici delovanja odlikoval predsednik republike Josip Broz Tito z redom zasluge za narod s srebrnimi žarki. Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije pa mu je podelila Gallusovo plaketo za dolgoletno uspešno delo na glasbenem področju.

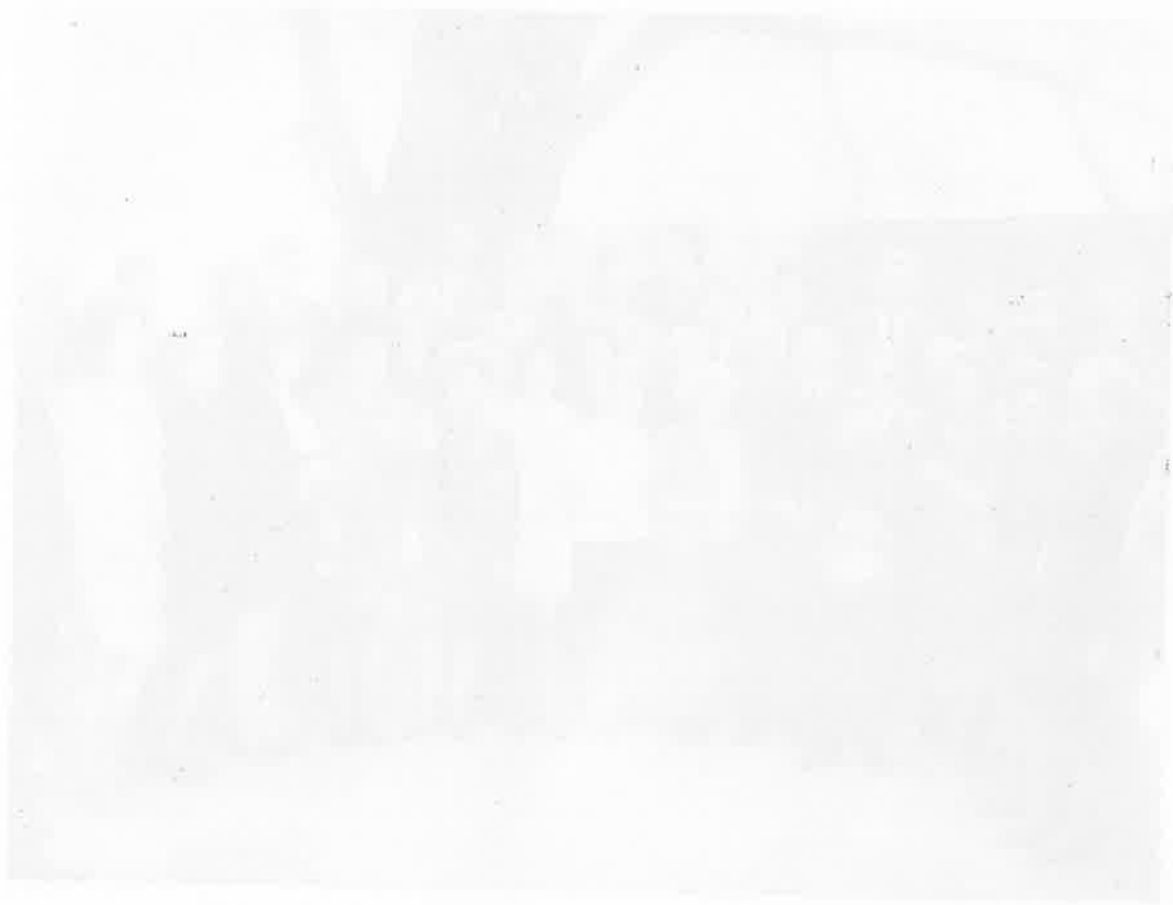

Foto: M. K. / SRS

Častni odbor za petdesetletnico Učiteljskega pevskega zbora

Dr. Avguštin Lah, podpredsednik izvršnega sveta
SRS — predsednik

Ela Ulrih-Atena, sekretarka rep. sekretariata za kul-
turo in prosveto SRS — član

Emil Rojc, predsednik komisije za idejna vprašanja
prosvete, kulture in znanosti pri CK ZKS — član

Franc Kimovec-Žiga, podpredsednik rep. konference
SZDL SRS — član

Ivo Tavčar, predsednik zveze kulturno prosvetnih
organizacij SRS — član

Boris Kuhar, predsednik kulturne skupnosti SRS —
član

Franc Braniselj, predsednik rep. izobraževalne skup-
ščine — član

Geza Čahuk, predsednik rep. sind. konference
vzgojno izobraževalnih delavcev SRS — član

Boris Lipužič, direktor zavoda za šolstvo SRS —
član

Ančka Korže, predsednica sind. konference kultur-
nih delavcev SRS — član

Rado Simoniti, skladatelj in dirigent, Ljubljana

Jože Gregorc, skladatelj in dirigent, Ljubljana

Radovan Gobec, skladatelj in dirigent, Ljubljana

Voščilo predsednika

Učiteljskemu pevskega zboru »Emil Adamič«, ki slavi petdesetletnico ustanovitve in uspešnega delovanja, je naša hvaležnost za požrtvovalno delo učiteljev — pevcev in pevovodij in priznanje vsem podpiralcem zboru samo skromen izraz tega, kar lahko povedo vsi, ki zbor poznajo in spremljajo njegovo delo. Iskreno čestitamo in želimo, da bi tudi v prihodnje uspešno uresničeval svoje kulturno poslanstvo.

V letih 1921 do 1926 je v Trstu deloval neposredni prednik tega zboru — pevski zbor Zveze slovenskega učiteljstva. Že samo to, da je osrednji zbor deloval v Trstu, veliko pove. Fašizem ga je pregnal, kajti na tuje so morali tudi slovenski učitelji s Tržaškega, Goriškega, Slovenske Benečije in Hezije, Krasa in dela Notranjske, ko so bile te enote odtrgane od matičnega ozemlja in naroda. Slovenska beseda se je tam za določeno dobo pri-tajila, ni pa zamrla. In veseli smo, da bo imel sedanji Učiteljski pevski zbor na svojem jubilejnim koncertu v rodnem mestu prve generacije zboru zveste poslušalce in prijatelje in da bo lahko tam pel.

Učiteljski pevski zbor je društvo naprednih učiteljev, ki so pripravljani v prostem času prihajati na vaje in turneje in sami k temu mnogo prispevati. Goje narodovo kulturo, ohranjajo njegove prvine, presajajo jo na mladi rod, raznašajo med delovne ljudi vsepovsod in jo večkrat predstavijo tudi v zamejstvu. Ni je kronike, ki bi mogla vse to povzeti. Pot Učiteljskega pevskega zboru je velik in nedokončan roman o življenju ljudi, o vseh nas, zlasti pa o naših pevske glasnikih. Svoje poslanstvo so

opravljali z veseljem, pa vselej tudi z zavestjo odgovornosti, glasnika miru in borbe in napredka, socialne preobrazbe in vsestranske rasti.

Pevski zbor so vodili in z njim so rasli ugledni pevovodje, eminentni predstavniki našega glasbenega življenja. Zanj so komponirali, ob njem so se navdihovali, z njim so izpovedali svoje in narodove ideje, za vse nas so ohranili v pesmi teh petdeset let razvoja. Z njim in z zborom so zapisana v zgodovino zboru in naše glasbene kulture imena naših krajev, vsemu svetu znana ali tudi komaj našim ljudem odkrita.

Malo je treba zapisati v ta uvod, da bi spoznali veličino poslanstva Učiteljskega pevskega zboru. To veličino sestavljajo vsi njegovi člani, vsi koncertni programi, vse novo pete pesmi, bogate turneje in njihovi odmevi. Vse to odraža visoko raven pevske kulture, napredne ideje, požrtvovalnost skoraj brez meja in zlasti še pristen stik z delovnimi ljudmi in mladino še posebej. Zato je dolžnost nas vseh, da tudi v bodoče pomagamo zboru, da bo nadaljeval svoje delo in prav tako ponosno slavil nove jubileje.

Hvala vam, nekdanji in sedanji člani in pevovodje Učiteljskega pevskega zboru »Emil Adamič« in še mnogo lepim pesmi in pristrčnih stiskov roki!

dr. Avguštin Lah

Uvod urednika

Knjižica Petdeset let Učiteljskega pevskega zboru vsebuje troje glavnih kronoloških sestavkov, ki obravnavajo najprej dobo, ki je neposredno vplivala na ustanovitev pevskega zboru slovenskih učiteljev, namreč rast in padec zboru Zveze jugoslovanskih učiteljev (l. 1922 do 1926) v zasedeni, takrat že fašistični Italiji v Trstu, Gorici in Istri. Buditelji, ki so ustanovili in vodili zbor Zveze — Emil Adamič, Srečko Kumar, Ivan Grbec, Danilo Švara, Josip Ribičič, brata Širok, Karol Pahor in drugi, pa so bili tudi neposredni ustanovitelji Zboru slovenskih učiteljev v Ljubljani 1. novembra 1925. leta. Podatek o zboru tržaških in goriških učiteljev je avtor sestavka črpal gradivo iz mesečnika Učiteljski list, glasilo zveze jugoslovanskih učiteljev društva v Trstu (izhajal je od 1. III. 1920 do 1. VIII. 1926).

Drugi del sestavkov obsega delo Učiteljskega pevskega zboru med obema vojnoma. Podatki o delu zboru so prikazani v glavnem iz strani Učiteljskega tovariša od leta 1924 pa do leta 1941, ki je (razen zadnjih predvojnih let) zanesljivo spremljal delo zboru. V te sestavke so vključeni tudi nekateri podatki iz neurejenega arhiva.

O delu ponovno oživljenega zboru je sestavek napisan iz zapiskov profesorice Marije Vedernjak.

Drugih spominskih zapisov — razen sestavkov o Srečku Kumarju — nismo mogli upoštevati.

Učiteljski pevski zbor je doslej izdal tri brošure: Jubilejni zbornik ob 30-letnici zboru leta 1956, Koncertni list ob 35-letnici zboru 1961 in Zbornik ob desetletnici obnove zboru 1962/63. Brošure štejemo kot sestavni del zborove monografije.

Za pomoč pri delu se uredništvo zahvaljuje Slovenskemu šolskemu muzeju, profesorju dr. Dragotu Cvetku, skladatelju Pavletu Merkuju, tržaškemu prosvetnim delavcem ter dirigentom pevskega zboru in njihovim pomočnikom. Zbrano gradivo pa naj posluži tudi raziskovalcem rasti slovenske zborovske glasbe.

Urednik

Učiteljski pevski zbori v ogledalih učiteljskih listov

Jože Zorn

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR ZVEZE

V Trstu so 1. in 2. februarja 1920 ustanovili Zvezo jugoslovanskih učiteljskih društev. Kmalu po ustanovitvi Zveze pa je tudi začel izhajati Učiteljski list — glasilo zveze jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu. List je bil mesečnik in je izhajal od 1. marca 1920 do 1. avgusta 1926. Sestavki v listu so bili pisani v slovenščini in hrvaščini, kajti njegovo področje je obsegalo vse okraje, ki jih je po prvi svetovni vojni zasedla Italija. Zato naj ne bo pozabljen zanimiv sestavek, ki je izšel v Učiteljskem listu že leto po ustanovitvi in ga je napisal Karol Pahor. Naslov sestavka se glasi:

»PEVSKI ZBOR TRŽAŠKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA«

V njem je pokojni Karol Pahor napisal:

»Tržaško učiteljsko društvo si je v zadnjem času zamislilo, da nadaljuje, oziroma izpopolni na glasbenem polju delo, ki sta si ga svoječasnno načrtala Adamič in pokojni Wašte, in ki bo imelo namen vzgajati široko javnost k umevanju umetne pesmi. Učitelj, ki je pevsko izobražen, je tudi za to poklican in je tudi edino zmožen, da se oprime te naloge, (ki bo v njej zadoščenje) in bo dal široki javnosti priliko, da se poglobi v ono, kar je najsvetejšega, in to je v umetnost.

Sreča nam je mila, kajti v to svrhu smo pridobili v naše vrste zvezdo na glasbenem obzorju, umetniškega interpretatorja, Srečka Kumarja, ki si je te naloge svest in ki jo že leto dni izvršuje. Naša naloga je, da se tega duševnega velikana z vso silo

oprime in ne pustimo, da bi nam utonil v širnem svetu, kar se je zgodilo še z vsakim, kar smo jih imeli«.

Nato je Karol Pahor napisal odstavek o nalogi pevskega zbora, kar smo že uvrstili v uvodno misel naše brošure. Nato pa sestavek nadaljuje:

»Naloga, ki sem jo v kratkih potezah očrtal, je res velika, a ne sme zato strašiti nobenega, kajti v dosego tega cilja, se bo hotelo časa — leta. Vendar pa je treba nekje začeti, kakor je nekdanj začel zbor Moravskih učiteljev, ki je to že vse dosegel in še več — prvenstvo med svetovnimi pevskimi zbori.

Vsi, ki se zavedate važnosti te naloge, ne pustite, da bo sonce svetilo samo sebi, da bo cvetje okamenelo, da bodo pesmi neme, besede mraz... kakor pravi naš globoki, pokojni Cankar...«

(U. list II/8, str. III.)

Srečko Kumar

Tako je kot prvi najavil z vznesenimi besedami potrebo za takojšnjo ustanovitev zbora Tržaškega učiteljskega društva, njegov pomen in njegov program ter hkrati s preroško karakteristiko predstavil mladega glasbenika, pianista Srečka Kumarja, ki se je le malo pred tem vrnil s študija v tujini in se kot učitelj glasbe nastanil v Trstu.

Po sestavku Karola Pahorja, ki je izšel v Učiteljskem listu 16. aprila 1921, je priobčil isti strokovni štirinajstdnevnik šest mesecev za tem in sicer 1. oktobra 1921 drugi poziv. Napisal ga je Josip Ribičič. V njem poziva učiteljske vrste, naj ustanove pevski zbor »Zveze«, tako se je skrajšano nazivala Zveza jugoslovanskih učiteljskih društev. Zbor pa naj pomnožijo tudi z gosti izven učiteljskih vrst. Vadi pa naj zbor enkrat v Trstu, drugič v Gorici. Mesec dni za Ribičičevim pozivom se je v listu oglasil Ivan Grbec v uvodniku z naslovom Pevski zbor Zveze. V njem ugotavlja, da se je ideja za ustanovitev zbora rodila, ko so Moravski učitelji nastopali »po naših krajih«.

Enako, kot je bil Učiteljski list pozval k sodelovanju učitelstvo okrajev v Trstu in Sežani pa tudi Istrane v Pazinu in Koprju ter na Krku in Lošinj, je pevski zbor Zveze 1. februarja 1921 povabil v listu »vse pevce in pevke tržaškega, sežanskega in koperskega okraja na pevsko vajo, ki bo v nedeljo, 5. t. m. v Šklednju«. Že poprej pa je zbor s posredovanjem Zveze učiteljskih društev, razposlal vabila s prijavniciami za pristop k zboru.

Učiteljski list poroča 10. februarja 1922, da so imeli pevci in pevke tržaškega, sežanskega in koperskega okraja svojo prvo sejo 5. februarja 1922. leta in da se je prijavilo v pevskemu zboru nad 40 pevcev in pevk. Vaje da so imeli doslej v raznih krajih, posebej še v Gorici. Za pevovodjo pa je bil izbran tov. Paljk (v Gorici).

30. aprila je priredil pevski zbor Zveze že svoj prvi koncert, in sicer v Gorici. Na istem koncertu je samostojno ter skupno z Zvezinim zborom nastopil tudi zbor goriškega učiteljskega društva. Za goriški koncert so pripravili »poleg Kogojevih in drugih modernih« še naslednje pesmi:

Lajovic — Adagio
Rožanc — Ah, ni li zemljica krasna
Ipavec — Kukavica
Švikaršič — Pojdam v Rute
Davorin Jenko — Na tujih tleh
Adamič — Rožmarin

Od tega časa dalje je Zvezin zbor zaživel polno življenje. Niti mesec dni za prvim goriškim koncertom je v soboto, 29. aprila 1922 priredila Zveza učiteljskih društev **Koncertni in recitacijski večer** ob 19.30 v **goriškem Trgovskem domu**.

O tem koncertnem večeru sta ohranjena dva dokumenta. Prvi je uvodnik v Učiteljskem listu 10. maja 1922 z naslovom: Per aspera ad astra!

V isti številki je o poteku koncerta napisal sestavek dolgoletni spremljevalec koncertov Zvezinega zbora in desna roka zborovodja Srečka Kumarja, Ivan Grbec. Ko v njem ocenjuje vrednost koncerta, je zapisal tudi besede:

»Do sedaj ni bilo v naši deželi še takšnega zbora. Tisti, ki ga imajo v rokah, imajo tudi sposobnost, da ga pripeljejo še više in poznajo tudi vse poti...«

Nato pa navaja Učiteljski list tudi ocene, ki so jih o koncertu napisali slovenski in italijanski listi Edinost, goriška Straža, Il Popolo Friulano, La Voce dell' Isonzo ter jugoslovanski listi.

11. junija je imelo Tolminsko učiteljsko društvo pri Sv. Luciji zborovanje, na katerem je spet pel Zvezin zbor. Julija pa je zbor ob priliki zborovanja v Gorici ponovil svoj koncert z delno že novim sporedom. Na tem koncertu so med drugim zapeli tudi:

Ivana Grbca — Otroci molijo
Antona Lajovca — Pomladni spev, ki je postal dragulj med zborovimi sporedi
Foersterja — Z glasnim šumom
Adamičevo — Kregata se baba in devojka
Lajovčevi — Napitnico in Bolest — kovač.

Učiteljski list je postal najbolj zvest spremljevalec vseh zborovih načrtov, prizadevanj in koncertnih uspehov. V letu 1923 je na strani 6, prve številke glasila spet izšel sestavek z naslovom Zvezin zbor. V njem je priobčeno tudi poročilo, ki nam odkrije po prvih sijajnih uspehih tudi vpogled v umetniško delavnico Srečka Kumarja.

V tretjem odstavku omenjenega sestavka namreč piše:

«... Zbor si je zadal za nalogo, da poje, kolikor mogoče nove, še ne prepete stvari. Zaradi tega smo se obrnili do najboljših naših skladateljev, ki so nam dali na razpolago svoja, še ne objavljena dela.»

Nato pisec sestavka tudi imenuje skladatelje, njihovih del pa ne omenja. Skladatelji, ki so navedeni, da so Zvezinemu zboru (Srečku Kumarju) zaupali svoja dela so (kakor so v sestavku naštet) bili: Adamič, Grbec, Komel, Mirk, Premrl, Ravnik in Vodopivec.

* * *

Po takšnih uspehih se je Zvezin zbor začel skrbno pripravljati na svoj največji podvig, na turnejo po Italiji, po njenih največjih severnoitalijanskih kulturnih središčih.

Maja in junija 1923 je za pripravo na turnejo zbor priredil dva koncerta.

20. maja pri Sv. Jakobu v Trstu, s popoldansko ponovitvijo v Kontovelju ter

10. junija v Gorici, s ponovitvijo pri Sv. Luciji. Koncerti so lepo uspeli.

20. avgusta 1923 pa nam Učiteljski list poroča v svoji 24. številki na strani 192 z naslovom: Pevski zbor Zveze, med drugim tudi naslednje:

»Turneja je definitivno določena. Nastopa se: **18. septembra v Vidmu, 19. v Benetkah, 20. v Boloniji, 22. v Rimu, 24. v Firenzi, 26. v Milanu in 27. v Monzi.**

Program turneje: Gallus: Musica noster amor, 2. Ingegneri: Fenebrae facta sunt, 3. Grbec: Otroci molijo, 4. Lajovic: Zeleni Jurij, Kiša, Medved z medom, Pomladni spev, Bolest-kovač, Mokranjac: Kozar in nekaj drugih samospbevov, nato pa še: Venček furlanskih narodnih in nekaj slovenskih narodnih...«

PER ASPERA AD ASTRA!

O velikem koncertu, ko so se pevci že začeli pripravljati na italijansko turnejo, poroča »Učiteljski list« v uvodniku 10. maja 1922. Nepodpisani uvodničar — verjetno Albert Širok — je o goriškem koncertu 20. aprila 1922 napisal niz zanimivih misli, ki jih je naslovil: PER ASPERA AD ASTRA.

Koncertni in recitacijski večer, ki ga je priredila Zveza dne 29. IV. v Gorici, je predvsem delo našega glasbenika Srečka Kumarja. S tem ni rečeno, da drugi niso požrtvovalno prispevali pri vsem pripravljalnem delu, bodisi da so sodelovali pri obširnem sporedu, bodisi da so v vodstvu Zveze same ali v društvi moralno ali materialno podpirali idejo, toda ideator je vendarle Srečko Kumar, brez njega bi ne bilo klasov iz semena.

Življenjska pot Kumarjeva je trnjeva pot, ki jo hodi slovenski umetnik. Kdor ni močen, kdor nima v sebi nenavadnih sil za to pot, omaga in pade na njej prej ali slej. Nekoliko priložnostnih, sentimentalnih besed o sreči, ki je naš narod nima, nekoliko posmrtnega ploskanja in delo in načrti in ime utone v pozabljenost, kakor izgine zvezdni utrinek v globine pod obzorjem. Bolj kot kdo drugi je naš umetnik sam na svojih cestah, vsa naša umetnostna zgodovina priča o tem, vsi premnogi zgodnji grobovi. »Narod« je zlat, je velik in čudovit, podpira z navdušenjem vse, kar je dobrega, skrbi da se prelivajo živi sokovi po narodovem telesu, toda vire in vrelce življenjskih sokov pušča, naj vsihajo. Ali obtožujemo? Ne. Le to pravimo, da je narod skupnost, ki je od individualizma povsem razkrojena in nima dejanske zavesti svojih velikih kolektivnih potreb.

Zveza slov. učit. društev je vendar še enoten organizem, na čemer ima vladna šolska politika nedvomno precejšnje zasluge. Če ne bi bilo namreč učiteljstvo na vsej črti siljeno, da brani svoje pridobljene pravice, bi izginil tudi smisel za skupno obrambo stanovskih in šolskih interesov. Čim trše pa nam je šlo, tem bolj so se stanovske vrste zapirale, tem več sredstev je zbrala organizacija za borbo. In ne le za borbo, ampak tudi za delo, ki sega daleč prek okvirja stanovskih koristi.

Srečko Kumar je bil, ki je moč Zveze pravilno precenil z ozirom na ustvarjalno zmožnost na polju glasbene umetnosti. Zainteresirati dovolj širok, trden krog, ki se ne zboji prvih ovir in neuspehov, premagati skeptike in dobiti sredstev za negotove, čeprav najlepše načrte, ni lahko delo in zahteva žilave vztrajnosti in organizatorične sposobnosti. Le kdor veruje sam vase in v lepoto svojih ciljev, kdor se samožrtvovanja ne plaši, le tak mož stopi na višine.

Ali ni Zveza imela vseh potrebnih pogojev za uspeh? bo kdo vprašal. Res je: temelj je bil, organizacija se je v zadnjih časih konsolidirala, iz dobe otroških bolezni se je organizem rešil dovolj zdrav in ravnotežen in mnogi izmed tovarišev in tovarišic imajo zasluge pri tem. Vendar je bilo treba sprožiti premnogo vzvodov, predno se je misel utelesila, zakaj ne pozabimo: dejanje je tisočkrat težje kakor zamišljanje.

Koncertni in recitacijski večer v Gorici ni samo sad resnega dela, ni samo krona žrtvam, lep moralni uspeh razmeroma male čete jugoslovanskega učiteljstva v Julijski Krajini, ampak nam bodi predvsem dragocena priča, da smo iz lastnih sil dosegli

nekaj, kar se nam je še nedavno zdela utopija, nedostopen, daljen svit. Ravno to je posebna vrednost znamenitega večera: samozavest človeka, ki se požene iz tesnega, malodušnega kroga nemoči, ki preskoči oviro in stopa dalje, radosten svoje volje in svojih mišic!

Odkar je »Glasbena matica« še pred vojno zadnjič nastopila, ni bilo več slične prireditve v Gorici. Novo življenje se zbuja po veliki vihri apokaliptičnih jezdecev tudi tu, koder so najgloblje udarjala strašna kopita. Kakor pred vojno, tako se tudi sedaj spet glasi véliki »Pomladni spev« z neutešljivimi sanjami in nadami duše, zakaj življenje je večnomlado. Toda ne pozabimo: med včeraj in danes je jezero krvi, so gore mrtvih, ki vzdihajo svoj Memento. Kar je še včeraj veljalo, se ruši in se bo zrušilo do tal. Nešteti, ki jih včeraj ni bilo čuti, zahtevajo svoj delež na kulturi in dvigajo roke k solncu lepote. Tudi tem in predvsem tem bomo morali dati, kar premoremo, zakaj kri smo njih krvi.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA ZVEZE V GORICI

Prvi pa je uspeli koncert v Gorici — 30. apr. 1922 — ocenil neločljivi svetovalec in sopotnik Zvezinega zboru ter veliki prijatelj modernih glasbenih smeri, glasbenik IVAN GRBEC v isti številki »Učiteljskega lista« in ga je naslovil: KONCERT PEVSKEGA ZBORA ZVEZE V GORICI. Tudi njegov sestavek zaradi tople zagnanosti, ki nam odkriva žar zboru in njegove glasbene smeri, ponatiskujemo v celoti.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA ZVEZE V GORICI

Na oder se je razpostavilo nad sto pevcev in pevk... Vsi bolj ali manj glasbeno naobraženi, po večini tudi sami pevovodje, pripravljani, da zanesejo baklje čiste umetnosti tudi domov in zanetijo plamene povsod širom naše domovine, pripravljani, da prinesejo od doma svoje izkušnje, svojo moč in sposobnost, da jo združijo in jo postoterjeno pokažejo svojemu in tujim narodom, postavljajoč se z njimi v vrsto enakovrednih...

Zbor je zapel najprej Lajovčeve Pastirčke, Kišo in potem Medveda. Vzrok te razvrstitve je razviden iz krasnih sporedov, ki imajo natisnjene poleg besedil pesmi še zadostne opazke za razumevanje posameznih del. Že po prvi pesmi je bilo navdušenje za zbor velikansko in ni hotelo

prenehati, temveč se je neprestano stopnjevalo. Ko je zbor zapel »Pomladni spev«, je pri kraljici naših pesmi doseglo priznanje svoj vrhunec. Vse druge pesmi so le pripravljale na to in so jo obkrožale kakor diadem kraljico. Zboru so podarili pomladnega cvetja: ženskemu zboru velik šop belih nageljčkov, moškemu šop gorečih rdečih, pevovodji Srečku Kumarju, umetniku organizatorju zboru in zbiratelju vseh, ki so sodelovali, pa najprej šop rdečih vrtnic, nadalje pa lovorjev venec v spomin in priznanje za nadčloveške žrtve in vztrajnost, vkljub »kragulju, ki kljuje noč in dan« za ta revni življenjski boj... Prijatelj, toliko slajši je ta spomin, ker Ti ga je poklonilo ljubljeno rojstno mesto. Razen Lajovčevih pesmi je zbor zapel tudi Ravnikovo Poljsko pesem in Krekovo Idilo. Sam ženski zbor pa Žabe in Gozdno samoto, s spremljanjem klavirja. Pomladni spev se je na splošno željo ponovil na koncu še enkrat. Do sedaj ni bilo v naši deželi še takšnega zboru. Tisti, ki ga imajo v rokah, imajo tudi sposobnost, da ga pripeljejo še višje in poznajo tudi vse poti...

Tovarišica Anica Čok je zapela samospve Fantovsko, Pomladne noči in Kaj bi le gledal s svojim mehko lirskim sopranom, polnim čustva in nežnosti. Tov. Avrelija Sancin pa Jesensko pesem, Vizijo, Pesem starca in Da sem jaz Jezus s temnim altom polnim skrivnosti in moči, ki je bogat na prirojenih a tudi na priučeni sredstvih za dosego lepote — je kontrastirala od prejšnjih in dosegla višek v Kogojevi mistični pesmi.

Mlada konservatoristinja Karmela Kosovel, hči tov. nadučitelja, se je s tem nastopom prvič uvedla tudi v naše kroge. Letos konča svoje študije in se posveti le glasbi. Njen nastop kaže skoraj moško silo in mehko žensko narav. Žela je za Brahmsove skladbe pohvalo. — Tov. Bortolotti je nastopila — ne prvič — s Chopinovimi skladbami. Njeno skrbno naštudiranje, njena nepogrešna tehnika je prišla povsod do veljave, toliko v razpaljeni bolesi revolucijske etude, kakor v zmagoslavnem navdušenju v polonezi, ki je ganila mnogo poslušalcev do solz...

Ta večer je nastopil prvič javno tudi kvartet na lok, sestavljen iz tov. Logarja, Pahorja, Pavletiča in dr. Kranjca. Iz kvarteta je ugajal vsem poslušalcem najbolj drugi stavek »Largo assai«, ker je najlepši in je bil tudi najboljšje izvajan. (Mimogrede bodi omenjeno, da so prireditelji po krivici krstili kvartet za Grbčevega in so s tem kvartetu bolj škodovali nego koristili; tozadevno popravo pa žal

ZVEZA UČIT. DRUŠTEV JULIJSKE KRAJINE

PRIREDI

V DVORANI TRGOVSKEGA DOMA V GORICI

DNE 29. APRILA 1922. ob 19¹/₂ URI

VELIK KONCERTNI IN RECITACIJSKI VEČER

POD VODSTVOM SREČKA KUMARJA.

□□□□

SODELUJEJO:

PEVSKI ZBOR UČITELJSKE ZVEZE JULIJSKE KRAJINE

SOLOPEVKE: ANICA ČOKOVA IN AVRELIJA SANCINOVA. — PIANISTINJI:

MARGERITA BORTOLOTTIJEVA IN KARMELA KOSOVELOVA.

GRBČEV KVARTET NA LOK:

MIRKO LOGAR, KAREL PAHOR, LJUBO PAVLETIČ IN Dr. IVAN KRANJC.

□□□□

RECITATOR: ALBERT ŠIROK.

□□□□

CENE: SEDEŽI Z VSTOPNINO VRED: PRVE VRSTE: 10 L; DRUGE VRSTE: 8 L; TRETJE VRSTE: 6 L; SEDEŽI NA GALERIJ: 8 L; STOJIŠČA: 5 L.

zavrnil). Kvartet se je ustanovil zato, da hrani v sebi kal za bodoči orkester; njegove brazde so rezane globlje kot se na prvi hip vidi, a do žetve je še daleč, ker je to polje glasbe pri nas še bolj zanemarjeno.

Tov. Albret Širok je recitiral tri izmed Kosovelovih »Biblijskih motivov«. Resnica spojena z umetnostjo zato, da silnejše prevlada vso našo notranjost... Priznanje je pokazalo, kako so duše žejne tudi take lepote.

Na splošno je bil to dan, ki tvori za Zvezo mejnik. Vsa brezpravnost, vse ponižanje je odprlo veliko rano, globoko in krvavečo, a iz krvi je zrastle čudodelna roža, ki bo s svojo močjo zopet zacelila našo rano in bo od zdravilne moči še ostalo za druge...

Vendar pa gre del pravega utisa dosledno izgubljen zaradi revne akustike, ki jo imajo naši prostori sploh, kar se pa tako izlepa ne da odpraviti. Silno dolgi vzpored je končal približno ob pol dvanajstih.

I. Grbec

POROČILA RAZNIH LISTOV V NAŠEM KONCERTU

Za njegovim sestavkom pa je uredništvo objavilo še razna poročila, ki so pisala o goriškem koncertu. V Edinost je napisal laskavo oceno o zboru VINKO VODOPIVEC. V Goriško Stražo je napisal oceno DOKTORIČ (psevdonim). Tople pohvale sta prinesla celo Il popolo Friulano in nacionalističen list La Voce dell'Isonzo. Razen tega so mnogi časniki objavili krajša poročila o koncertu. Na kraju naj omenimo tudi poročilo v ljubljanskem Slovenskem Narodu z naslovom Sijajen koncert v Gorici. V njem je recenzent med drugim napisal tudi naslednje: »Velika dvorana obnovljenega Trgovskega doma menda še ni videla tako veličastnega in tako pomembnega večera, kakršen je bil sinoči »Veliki koncertni in recitacijski večer« Zveze učit. društev Julijske Krajine. Dvorana je bila v najširšem pomenu besede nabito polna. Pogled na to množico mi je vzbujal kaj čudna čustva! Večine mlajšega sveta ne poznam več; čisto nov rod je nastopil po vojni in begunstvu, — nov krepak rod sposoben za delo in borbe naše nove prihodnosti. — Sodelovalci so prišli v petek od vseh strani Julijske Benečije, od koroške in jugoslovanske meje, posebno Trst je bil dobro zastopan. — Po pravici rečem, da smo se tu zelo bali za moralen uspeh. Kako naj proizvajajo sto pevcev — od vseh vetrov — težke moderne skladbe po par skupnih vajah? In

vendar je bil uspeh popoln, celo nad vsa pričakovanja optimistov. — Nato preide člankar v podrobno oceno posameznih točk, kjer ima polno hvale za vse, za dirigenta Kumarja, za zbor, za solo pevki, za pianistki, za kvartet in za recitatorja. Nato omenja italijansko kritiko in končuje:

In kaj naj rečemo mi? Ni dovolj besed, da bi mogli po vrednosti oceniti velike važnosti tega umetniškega večera za našo stvar v Italiji. Naš narodni ponos je dobil nove sile in naša delovnost nove vzpodbude. Naše učiteljstvo je pokazalo, kako vzorno umeje svoje velikansko, svojo vzišeno nalogo v Julijski Krajini. Ugled Slovencev je ta večer pridobil več nego kdajkoli prej in tudi vsak drugorodec se je lahko vprašal: »Ali moremo mi ustvariti kaj podobnega?« Zato: »Hvala tebi vrlo naše učiteljstvo! Naprej po taki poti kulturnega in eminentno narodnega dela!«

* * *

S tem, tudi za današnji čas po petdesetih letih očarajočim modernim programom, se je zbor preizkušal pred turnejo po Italiji še na raznih proslavah in tudi na koncertu za počastitev petdesetletnice okrajnega učiteljskega društva v Gorici 7. julija 1923.

V prvi polovici septembra je zbor imel vaje v Trstu, da bi bil pripravljen za svojo najtežjo nalogo, turnejo po kulturno najbolj zahtevnih mestih Italije. Toda kakšno globoko razočaranje so morali pevci in dirigent doživeti ravno tam, kjer so se ga najmanj nadejali.

O tej turneji so ohranjeni natančni zapiski. Nacionalističen čas, prepreden že s prvimi strupenimi poganjki italijanskega fašizma, je presekal najvišji vrh, da bi zbor dosegel tudi na tujih tleh priznanje, kakršnega mu je sicer priznavala tudi poštena italijanska kritika.

V prvem sestavku Učiteljskega lista 1. oktobra 1923 z naslovom »Koristi naše turneje« pravi pisec, da je turneja poleg velikega moralnega uspeha prinesla dragocen nauk: krivično so sumničili naše čisto delo... dokler mu nismo naredili barve vsakdanje politične borbe. Sovraštva še prikrivali niso. Če bi od turneje ne imeli nikakih koristi — eno nam je prinesla: »V svojem srdu se je gospodar razgalil hlapcu, do nagega razgalil.«

V isti številki prinaša Učiteljski list na štirih straneh celoten opis poti Zvezinega zbora po Italiji. Sestavek je še danes močno aktualen, ker pokaže in dokaže, s kakšnimi težavami se je moral — in se večkrat še mora — prebijati, če hoče uspjeti kljub najvišjim dosežkom, ki jih nosi v sebi.

KORISTI NAŠE TURNEJE

V imenovanem sestavku je pisec med drugim napisal:

»Turneja našega pevskega zbora nam je poleg velikega moralnega uspeha, prinesla še drugih koristnih dobrin, ki so tako polne naukov, da jih bo treba upoštevati pri taktiki našega organizacijskega dela v bodočnosti.

V zadnjem času se je med nami vedno bolj uveljavila taktika udanostnih izjav, ki so šla precej preko navadnega izraza lojalnosti. Zmagala je struja, ki je bila prepričana, da tako najbolj koristi našemu stanu in našemu šolstvu.

Danes pa se je izkazalo, da so koristile nam in našemu šolstvu v isti meri kakor če bi jih ne bilo; nekateri iz stranke vladajočega režima so jasno in neženirano pokazali, da nas sovražijo ter da nam ne verjamejo. Z nenavadno agilnostjo se je bil boj proti nam in naši stvari, — tudi tam, kjer so bili naši nameni vidno najčistejši in izključno kulturni. In kar je najzanimivejše: najsrdečiji in najbolj odkrit odpor smo srečali prav tam, kjer je bil naš oportunistem najjačji; medtem ko je bil drugje boj prikrit in zavraten, kakor da si ne upa na dan, je bil tam odkrit in nemaskiran! Za klečočega spokornika ni treba vezirja — zadostuje brca, da pade na obraz.

Še en dragocen nauk nam je prinesla turneja. Pred vsestranskimi boji sovraštva, makjavelizma in hinavščine smo iskali utehe in miru v umetnosti. Našli smo se v zboru vsi, ki smo bili dobre volje, vsi, brez razlike strank. Ne enkrat ni prišlo med nami do prepira, niti do debat. In smo se zazibali v utopijo, da ponese mo ta forum čiste lepote, na katerem smo se našli ljudje različnih strank in nazaranj — preko naših mej. Cenili smo svoje narodnostne nasprotnike z istim merilom kot smo cenili sami sebe.

In se je izkazalo, da smo donkišotili. Brez argumentov in vedoma krivično so sumničili naše čisto delo in ga potiskali navzdol, dokler mu niso nadeli barve vsakdanje politične borbe. Sovraštva še prikrivali niso.

Če bi od turneje ne imeli nikakih koristi — eno nam je prinesla: »V svojem srdu se je gospodar razgalil hlapcu, do nagega razgalil...«

TURNEJA ZVEZINEGA ZBORA

Sestavki o turneji po Italiji so začeli izhajati v Učiteljskem listu 1. oktobra 1923, še očitno necenzurirani. Drugi sestavek, ki je obsegal kar pet strani (od str. 219 do 223) nosi naslov TURNEJA ZVEZINEGA ZBORA. Napisan je kot umetniški potopis zbora, kot da bi pisec slutil, da bo ta tako bujno zrasla kultura malega naroda, ki je doživljala pri pri italijanskih strokovnjakih, torej v središču najvišjega evropskega glasbenega sveta, pravi triumf, obsojena na hitri propad.

Zaradi izjemne kulturno-zgodovinske važnosti ga ponatiskujemo skoraj v celoti:

»Z mešanimi čustvi se spominjamo svojega podjetnega poskusa, o katerem nismo nikdar mislili, da bo združen s tako neverjetnimi težkočami in ovirami. So to čustva razočaranja in ponosa obenem. Razočaranja, ker nismo vedeli prej, da se nam bo boriti na naši poti s tolikimi skritimi silami, ki smo videli le njih učinke, ponos, ker smo v najtežjih okoliščinah dosegli priznanje, da je Zvezin zbor, zbor maloštevilnega, a bridko preizkušenega učiteljstva Julijske Krajine zbor, ki se more postaviti po svojih pevcih in svojih pesmih ob stran slavnih svetovnih pevskih zborov. V kratkem času ga je dvignil koncertni mojster Kumar do tolike moči, kakor bi ne bil zmožen nobeden glasbenik v našem narodu in redkokateri tudi drugod. Naj je tudi glasovni material zbora prvovrsten, brez sijajnega čuta interpretacije in nedosežene umetniške ustvarjalne sile, ki je z njima obdarovan dirigent Srečko Kumar, bi zbor nikdar ne dosegel svoje višine. Moramo povedati, da je zborov uspeh Kumarjev uspeh in da se je na turneji doseglo priznanje v razmerah, ko bi vsako diletantstvo brez usmiljenja za vselej propadlo. Naša pot je bila sicer križev pot, prava simbolna slika vsega, kar smo zadnja leta pretrpeli, toda naposled je zbor obveljal, častno obveljal vzlic predsodkom, vzlic grožnjam in vsem sovražnim silam. Učiteljstvo je hotelo pokazati, da je kulturni element, da je njegovo prizadevanje tako v šoli, kakor izven šole, prizadevanje ljudi, ki imajo mirno vest in čiste namene, učiteljstvu pa so ob tej priliki pokazali, da tudi z njegovimi najčistejšimi nameni ni sprave in da je nihče noče, podtikajoč nam vse mogoče, da imajo, ako že ne moralne upravičenosti, vsaj jalovo pretvezo, biti in iztrebiti nas čim nagleje in uspešneje. Ne delamo si iluzij, da bi v dolednem času to prestalo, toda naj si tudi nihče ne dela iluzij, da bo mogoče učiteljski stan pri nas pomesti, kakor bi nekateri najraje storili. Preživeli bomo, ker ve-

Zbor pevske zveze učiteljskih društev, slika iz leta 1923 — od leve proti desni sedijo v prvi vrsti: 1. Stana Trobec (v. Kaluža), 2. (?) Torkar, 3. neznana, 4. Zora Kavčič, 5. Sonja Kemperle, 6. Jelica Čok (v. Žagar), 7. Slava Pahor, sestra Parla Pahorja (št. 40), 8. Leonora Kerkoč (v. Križman) vdova po skladatelju Nazariju Križmanu. — Sedijo v drugi vrsti: 9. Anica Švagelj, 10. Anica Čok-Kalan, solistka, 11. Rozi Ribičič, 12. Pavla Lovšetova iz Ljubljane, 13. Srečko Kumar, 14. Josip Rijavec, 15. Emil Adamič, 16. Avrelija Sancin, sopranistka, sestra violinista Karla Sancina in Belizarja (št. 45), 17. Gita Bortolotti. — Stojijo v tretji vrsti: 18. Breda Šček (v. Orel), 19. Milica Golob (v. Čok), 20. Amalija Čok, 21. Mara Čotar (v. Marinc), 22. Pavlina Kumar, dirigentova sestra, 23. (?) Torkar, 24. Marija Čok (v. Domicelj), 25. neznana, 26. (?) Golob, 27. Zora Vilhar, 28. Elka Kemperle, 29. Justa Bizjak, 30. Zora Kenda. — Stojijo v predzadnji vrsti: 31. neznan (solist), 32. neznan (Hrvat), 33. Franc (?) Kramar, 34. Mirko Preselj, 35. Ludvik Tavčar, 36. (?) Pavlin, 37. Franc (?) Starman, tenor, 38. Milan Pertot, 39. Emil (?) Kalan, 40. Karol Pahor, 41. (?) Stepančič, 42. Mirko Logar, 43. Ivan Benčič (?), 44. Ernest Švara. — Stojijo v zadnji vrsti: 45. Belizar Sancin, 46. Josip Ribičič, 47. Ivan Grbec, 48. Danilo Švara, 49. Repi Bratuž, 50. Repi Mislej, 51. neznan, 52. neznan, 53. Jože Pahor, 54. Silvester Cerut, 55. Avgust Ivančič, 56. Albert Širok, 57. Just Martelanc, 58. Viktor Čermelj, 59. Janko Furlan. — K št. 2 in 23: ena je Julka, por. z grofom v Castelli romani, druga je Olga. — Vse podatke po spominu Gite Bartolotti: povedala mi jih je v nekaj zaporednih letih okoli 1965—1970. — Fotografija je iz arhiva tržaškega skladatelja Pavleta Merkuja.

mo, da je slep, kdor se loti borbe z naravnimi silami, ker vemo, da nasilstva tudi resnico prevpijejo, a ima vzlic temu pravica daljše življenje od vseh nasilstev.

* * *

Od 5. do 17. septembra se je z malimi presledki večal zbor v Trstu, pomnožen z nekaterimi novimi močmi, da bo popolnoma pripravljen na pot. Dne 16. sept. je namerjal prirediti javno poskušnjo za povabljenca, bila pa je — odsvetovana kdove iz kakšnih razlogov. Istočasno se nam je na najučinkovitejši način odsvetovala turneja po italijanskih mestih sploh, ker da imamo vse mogoče namene, le teh ne, da bi pokazali, kakšna je slovenska umetnost. Ironija, slovanski učitelj Julijske Krajine pa njegov peklenski nameni v Vidmu, Benetkah, Bologni! Ali učiteljstvu so že preveč strahovali, da bi ga ob tej priliki ustrašili. Kakor vse, ima tudi strahovanje svoje meje, zato smo vkljub grožnjam šli na negotovo pot, vsi, do zadnjega in tudi pripravljeni na vse.

Dež je pomalem rosol, ko smo zasedli poseben železniški voz ter pospravili prtljago in dvajset zavojev lepih koncertnih programov. Do Benetk je dolge štiri ure, zato nam je bila ena prvih skrbi, da se okrepimo. Proviant se je hitro pospravil, mrzla jedila, sadje, grozdje, pijača, in prišlo je na vrsto občudovanje slike, ki nam jih je pripravil slikar, stlačivši nas v nedeljo, 16. IX., po dolgih mukah v nekak spomenik samih glav.

Dovolj naglo smo predirjali nizko Furlanijo, ne da bi se mogli mnogo ogreti, zakaj jesensko nebo, bolj ali manj zagnjeno, se je pripravljalo na naliv. Le del kupeja je oživljal, čimbolj smo hiteli po dolgočasni beneški ravnini. Petje je bilo sicer prepovedano radi grl, smeha in šal pa niso še vznemirjale slutnje, kako bo v Benetkah.

Dež se je vllil in nas spremljal do Mestre, pred zadnje postaje, kjer krene vlak na lagune, na drobne otočiče, med katerimi se preliva plitvo morje. Pričakovanje, napetost. Vlak tolče po viaduktu sredi morja, iz katerega se dvigajo telegrafski drogi. Prve hiše Benetk kažejo svoje stene, prve vtise ima potnik, ki še ni videl tega originalnega mesta. Prozaična je ta stran, posebno v dežju; prihajalcu s parnikom po morju, v polnem solncu, pod jasnim, svetlomodrim nebom je »Serenissima« vsa čudovitejša.

Na postaji nas že pričakujejo naši ljudje ter nas peljejo na »tramvaj«, ki gre po vodi. Nekdo ujame besedo, da smo gosti, ki si bodo zapomnili Benetke, ter nam v skrbeh pripoveduje, drugi mu zatrja, da

je razumel drugače, ugodneje in svetuje, naj bi se ne širila slaba vest. Tramvaj že pljuska po velikem kanalu proti Rialtu, mostu s trgovinami, ki so v Benetkah vse majhne, dasi je vsa nekdanja veličina tega mesta nastala iz trgovine, reelne in nereelne. Izstopimo ter se po tesnih ulicah brez solnca in poštenega zraku, v precejšnje čudo ljudi, napotimo v restavrant, kjer se nam odkažejo stanovanja.

Za 6. uro zvečer je napovedana večerja, za sedmo poskušnja v velikem gledališču »Rossini«. Toda točnosti ni in ni reda. Poedinci v zboru se še ne zavedajo, da je njih osebna svoboda s pripadnostjo k zboru omejena, da se je treba držati danih predpisov. Sicer so le izjeme, a zbujajo slabo kri. Vendar smo ob 7½ v teatru, kjer poskušamo, kako je z akustiko. V velikem prostoru ni najmanjše rezonance, čuje se pa najtišji glas. Poskuša se še razvrstitvev na dvignjenem odru, nato sledi odmor, med katerim morajo ostati vsi v gledališču. V tem času se uredi še razsvetljava in blagajna, vse pričakuje, kako se bo odzvalo občinstvo.

Koncert je napovedan za 9. uro, toda posetniki so bolj redki kot tisti, ki izza kulis stikajo za številom občinstva. Spremljevalca, ki sta že dan poprej urejala potrebno po Benetkah, nas tolažita, da prihaja občinstvo točno ali pa celo pol ure pozneje. Toda občinstva ni, le gledališko tehnično osebje nam pripoveduje, da se je isto godilo ruskemu zboru Sokolova, ki je imel šele drugi večer več ljudi, a tudi ne bogve koliko.

Pol ure po napovedanem času zbor zapoje. Prve pesmi še niso povsem sigurne, radi razsežne grupacije na odru, a skladnost je kmalu tu, zbor se prilagodi. Poje se dobro, posebno pianissimi so krasni. Odobravanja je veliko; kdor nas posluša, je prepričan, le žal, da jih je tako malo, ki jih moremo prepričati. Sence, ki so padle na nas že v Trstu, so temnejše. Dohodek koncerta (400 L.) je komaj tolik, da krijemo stroške gledališča, pevcem ni mogoče ničesar plačati, dasi so imeli že tekem vaj v Trstu znatne izdatke. Po koncertu se sestanemo kratek čas v restavrantu pri »Centavru«, da se dogovorimo, kako porabimo naslednji dan. Še nekoliko nadebedi v nas, da bo drugi nastop srečnejši, zato se nas drži še vedno dobra volja, razpoloženje izletnikov.

Drugo jutro je polno solnca. Prvo, kar nas zanima, je kritika. »Gazzetta di Venezia« objavlja daljšo, laskavo kritiko, ki morda ni strokovno tako tehtna, toda list se tiska, tako nam pravijo, v dvestotisoč izvodih, kar vendar ni malo! Tudi »Gazzettino«,

drugi benečanski dnevnik, nas je pohvalil, zato upamo, da se bodo prebivalci lagunskega mesta le ogreli do večera.

Precej časa imamo, da si ogledamo »vladarico morja«, katere podjetni in odločni trgovci so skozi pol tisočletja strahovali s svojo trgovsko ljudovlado vso Adrijo in ves daljni orijent ter znašali skupaj neizmerno bogastvo, čigar odsev se še danes vidi v razpadajočih palačah, razvrščenih v glavni prometni žili Benetk, velikem kanalu, ki mrgoli gondol, motornih čolnov in bark. Za večje parnike ni tu dovolj globoko, razen tega bi jih mostovi ovirali.

Višek lepote propadajočega mesta, ki je nekdanj štelo do pol milijona ljudi, je trg sv. Marka z najslajnejšo in najbogatejšo cerkvijo sveta, baziliko sv. Marka, s palačo dožev, kakršne tudi danes nima noben vladar na svetu in s stavbami okrog, ki so bile nekdanj uradi trgovske ljudovlade. Če kje, se tu odpre človeku pogled v zgodovino te nenavadne države, v čas, ki je hkrati poln nepopisnega sijaja, bogastva, slave in obenem prenasičen človeške krvi, pohlepa, strasti, zločinov, ropa in suženjstva. Iz tega mesta se je raztezala ogromna mreža preko vse Adrije in vzhodnega sredozemskega obrežja in gorje kraju, kjer se je zadrnila. Vse sijajne dvorane doževe palače, posebno »Sala del Maggior Consiglio«, ki je ena največjih v Evropi, pričajo, da so dožji, najbogatejši izmed beneškega trgovskega plemstva, vladali in strahovali s pomočjo in v imenu križa. Vzlic temu vidimo sramoto, ki je nihče ne bo izpral iz zgodovine ljudovlade, da je v času najlepšega razcveta krščanstva jetnike vseh svojih vojaških podjetij kovala kot dosmrtno sužnje na dno ladij svojih osvojevalnih brodovlj.

Čudovit je razgled z balkona dvorane del Maggior Consiglio na Giudecco, nekdanjo strugo Brente, čudovito sije solnce po življenja polnem obrežju degli Schiavoni, kjer so nekdanj pristajale ladje iz južne Dalmacije, in dalje preko Lida proti jugovzhodu, kamor so nekdanj poželjivo zrl trgovci ljudovlade; a le malo korakov pod nami je tema in neprodirna noč ječ, celic, v katerih so umirali vsi, ki so bili napoti bogastvu in razkošju. —

Opoldne je obed. Pri Centauru so očitno mislili da smo že nasičeni spričo vse beneške lepote. Pa ni bilo tako in povedali smo restavraterju, da se vara. Javkal je, da nam za 8½ L. ne more dati, kar bi sam želel, in da je pri tako nizki ceni za obed (in isti za večerjo) njegov poklic eden najtežjih med poklici. Tudi so nekateri pevci že ugotovili, da je treba poleg lepega restavranta ogledati si še kak bolj vsakdanji lokal, ako se hoče ohraniti razpolo-

ženje za večerni koncert. sicer bi se lahko zgodilo, da ne bi imel le naš tenorist drugačne zunanosti po turneji kakor pred turnejo, ampak tudi vsi ostali glasovi. Iz Trsta je sicer prišla pomoč v obliki tisočaka, pa je bolj užalostila kot razveselila. Še nov poskus se je napravil, da bi bil koncert obiskan, razdelile so se nekatere vstopnice po hotelih.

Popoldne smo si ogledali razstave slik, a časa ni bilo več mnogo, pod večer smo imeli še pevsko vajo. Zopet slaba znamenja! Eden izmed stebrov v basih je oslabel, poleg tega se je vaja vršila med bliski in gromom. Tudi med večerjo je bila nevihta, zbor je potlačilo. Do zadnjega trenutka smo dvomili, ali se spleča sploh nastopiti in le vsled mnenja, da se radi tiska ne sme koncert odpovedati, se je naposled šlo pet. Pokazala se je napaka, da je bilo najeto gledališče za dva večera in brez predvidjanja za slučaj, da se koncert ne bi mogel vršiti. Kako je bilo to mogoče, ko še za prvi večer nismo vedeli, ali se bo sploh dalo nastopiti, nam ni razumljivo ter je pripisati neizkušenosti oseb, ki so imele preskrbeti lokale za koncert. Dohodek je znašal komaj polovico prvega nastopa in lastnik gledališča, baron Merkel ni hotel slišati o nesreči, ki nas je zadela. Popustil je nekaj, a plačati mu je bilo pa za oba večera 1000 L., Da nas ta vsota ne bo preveč bolela, je poslal — sožaljko, želeč boljših uspehov na nadaljni poti ter se gotovo zadovoljno smehljal svojim lahko pridobljenim lircom. Izognili smo se bili impresarijem, ki imajo v Italiji trdno organizacijo in prevzamejo vse javne prireditve, smo pa imeli še večjo izgubo, kakor če bi tudi še ž njimi delili prihodek svojih koncertov.

Pod poraznim vtisom tega večera je bilo treba nekaj skupno skleniti. Člani zbora niso prejeli skoro ničesar doslej, dasi so imeli znatne stroške, in nekateri tudi dalje, ne bi mogli brez sredstev. Bolonja pa je daleč, novih 150 km od doma. Poleg tega nam je sporočil tovariš Craizer, bivši šols. nadzornik, da je šele v soboto, 22. septembra, primeren dan za koncert v Bolonji. Bila sta torej še dva dneva vmes. Šli smo torej v nove, izdatne stroške, zato je bilo treba zaslišati mnenje vseh.

Zgodilo se je, česar ni bilo pričakovati. Zbor se je izjavil za Bolonjo, zmagala je trdna volja in požrtvovalnost; vzlic nezgodam in stiski poedincev se malodušnost ni polastila pevcev, pripravljeni so bili že v Trstu na vse. Izjavili so, da prevzamejo vse žrtve na svoja ramena, ne da bi obremenjali Zvezo, da počakajo boljših časov ter si zaenkrat eden drugemu pomagajo. Zbor je pokazal, da je moralna eno-

ta, ki ne vriska ob zmagi, a tudi ne obupuje v viharju, da je preizkušena četa zdravih, krepkih volj. Pri »Centavru« smo se že domenili, da bi pogledali v Padova, bolj radi hrane, ki je v Benetkah predraga, kot radi koncerta, poslali smo še dvoje brzojavk, eno v Videm, drugo v Bolonjo ter šli počivat precej pozno. Naslednjega dne ob 12.30 nas je peljal vlak dalje.

Toda še v vlaku nas je dohitelo novo Jobovo poročilo. Nekdo je na nesrečo kupil tržaški list, ki nam je bil že prej zagrozil s silo, in zdaj smo čitali, da je časnik suspendiral turnejo, ne da bi vprašal zborov odbor za mnenje, ker je videmski prefekt onemogočil prireditve v Vidmu, že kdaj popolnoma zagotovljeno, moralno in gmotno. Kaj storiti? Informirati se, ali bomo imeli kaj sreče v Bolonji in doseči, da se koncert v Vidmu ob povratku vendar vrši.

Vedno nova razočaranja. Zbor je v Padovi izstopil, dasi ni bilo misliti na kak koncert — za Bolonjo smo imeli dovolj časa. Prišli smo pa z dežja pod kap. Padova je bila hujša kot Benetke. V Benetkah človeka uljudno ožmejo, v Padovi ga stisnejo za vrat s primernimi psovkami. Kvitirali smo primerno, zakaj naši živci so že iz Benetk bili v potrebni napetosti in so naglo vzvibrirali. Denarnice so se naglo praznile, kar pa ni nikako prijetno dejstvo, posebno ne, če ostane človek vzlic temu lačen. Nobenega 20. septembra še nismo tako slabo praznovali kakor padovanskega. Ker je bil odbor razkosan, se je sestavil mal štáb, ki je sklenil čimprej posloviti se od neuljudne Padove in kreniti v Bolonjo. Vse se je zgodilo kolikor mogoče skrito in previdno, to pa z ozirom na tržaški blagoslov na našo pot.

Ko je drugo jutro, v petek 21. sept., prišla vest, da je v Bolonji pripravljeno za koncert, je zbor odšel že ob 9. zjutraj na vlak. Zdaj že ni bil več anarhično razkosan kakor prvi dan v Benetkah, strnil se je, podredil skupni volji in si znal pomagati. Trije so zapozneli, a so tudi oni še pravočasno izvedeli za sklep. Za Bolonjo ni bilo toliko skrbi, ker je šel poseben kurir obvestit v Trst, kako se stvari razvijajo.

Vožnja v Bolonjo ni bila slaba, dasi je trajala skoro pet ur. Razdraženost iz Padove se je polegla, komarji so bili pozabljeni, takozvani visliški humor, spričo tenkih denarnic, se je začel uveljavljati in je vzdržal do konca turneje. Tovariš Švara nam je pomagal rešiti padovansko krizo, v Bolonji pa je posebno v cenah toliko gostoljubnosti, da smo pozabili, kar smo imeli bridkih izkušenj do tu.

Prva naloga je bila, ko smo odložili prtljago, da si pomagamo spet na noge, zakaj v zboru je pritisnil nov sovražnik, lakot. Po poti smo si bili nabrali dovolj izkušenj in smo znali že dobro razločevati gostilne. Že zunanost nam je pojasnila, kako je notri s cenami in s porcijami. Zborov blagajnik je kaj malega pomagal, zakaj marsikateri je bil suh do kraja, toda ta pomoč je le še — kapljala. K sreči smo se že vsemu priučili (učitelju Julijske Krajine ni to težavno), zato smo se z lepo in bogato Bolonjo hitro spoprijaznili.

Značilne za to mesto sredi silno rodovitne, nepregledne ravnine, so velike črte, v katerih je zgrajeno, pravo nasprotje tesnih Benetk, kjer tiranizira stavbeni prostor. To je mesto masivnih palač, ogromnih portalov, mogočnih arkad, širokih cest. Zidano je v opeki in zato morda tako obširno, ker ni gradivo dovolj odporno. Mesto je igralo v zgodovini važno vlogo, posebno v času, ko so nemški vladarji prihajali preko Alp v Italijo. To se še danes vidi. Cerkev sv. Petronija na glavnem trgu, zidana v gotškem slogu, je tako mogočna, da zasenči s svojo silo tudi čudovito umetnino, baziliko sv. Marka v Benetkah.

Najlepše se vidi Bolonja z griča sv. Mihaela »v gozdu«, kamor vozi tramvaj. Mesto, temnordečkasto mesto iz opeke, leži pred teboj na vodoravni plošči, ki se v daljavi skriva v sive megle, za teboj začenjajo griči, polni vinogradov in krepkega drevja, okrog tebe pa so lepe vile v bujnih parkih. Šele tu dobiš celotno sliko mesta, ki je tudi v povojni dobi igralo važno vlogo ter nas toliko lepše sprejelo kakor Benetke in Padova.

Ko smo si privezali dušo, smo imeli poskušnjo v veliki in nenavadno akustični koncertni dvorani glasbenega liceja, glasovitega bolonjskega konservatorija. S sten so gledali naš mladi, a drzni zbor nešteti portreti raznih muzikov sveta, gotovo brez vsakih slutenj, kaj se neki skriva v naših pesmih, ki bi bile tako nevarne v Trstu. Pevci so končno našli dobro dvorano in so zapeli, kakor treba. Treba je bilo iti v Bolonjo, da smo našli nekoliko gostoljubja. Spričo trpkih spominov z doma nas je veselilo, da smo jo našli vsaj tu, daleč sredi lepe Italije.

V soboto 22. sept. smo imeli še eno poskušnjo v licejski dvorani, za popoldne pa je bil ukazano odmor. Pričakovali smo zvečer resne preizkušnje, zato smo morali biti pripravljene. Vladala je še vedno negotovost, kako bo z udeležbo, zakaj takozvani zbor kubanskih kozakov je istočasno pel v Bolonji. Da storimo vse, kar je v naših močeh, smo prejšnji

večer po večerji napravili poskus, ki bo ostal v zgodovini našega zbora vsaj kot dober dovtip, če ne bo obenem dokaz velike požrtvovalnosti pevcev. Raznesli smo tisoč letakov, ki so prav tedaj prišli sveži iz tiskarne, po vseh javnih lokalih glavnih bolonjskih ulic sami. V eni uri je bilo delo dovršeno, zakaj v tridesetih se marsikaj naredi, če je dobra volja.

Prišel je večer, ki smo ga nestrpno pričakovali ter nas zopet razočaral. Obiskali so nas znamenitejši bolonjski glasbeniki, toda občinstva, od katerih je bil odvisen naš gmotni uspeh, nismo pričakali, šel je h kozakom. Mi smo pa drugič doživeli Benetke.

Vzlic temu smo peli dobro, razočaranih src. Kdor nas je poslušal, nas je razumel in ni štedil s pohvalo od točke do točke. Posebno toplo je bil neprestano aklamiran mojster Kumar, ki je doživel tu veliko zadoščenje za svoje trude, dasi je bil ves vznemirjen, ker zopet ni bilo sreče z udeležbo. Tudi ga. Lovšetova in g. Rijavec sta triumfirala in zelo se je izkazal g. Danilo Švara, ki ju je spremljal.

Čutili smo zmago, toda bolestin preizkušenj je bilo dovolj. Indignacija, ki nas je mučila že iz Trsta dalje, je dosegla svoj višek. V Bolonji je bil napovedan koncert še za drugi večer, v nedeljo 24. sept., a ni imel nikakega smisla več in bi v najboljšem slučaju stal pevce le še nekaj novih žrtev, ki jih je bilo že itak dovolj. Spričo vseh napak — zbor bi rabil za koncerta v Benetkah in Bolonji dva dneva — ter vsled velikih stroškov je prevladalo mnenje, da se turneja konča, saj so odpadli nastopi v Vidmu, Gorici in Trstu, ki bi nas gmotno najbolj okrepili. Če nas ni široko občinstvo hotelo poznati, tudi zbor ni imel nikakih dolžnosti več, posebno pa ne volje, peti golim stenam. Duhovali so se ločili, gmotno nas ni moglo nič več rešiti, polovico zbora je še isto noč, nekaj ur po koncertu odpotovala domov. Če bi bil zbor le povprečen in brez resnih stremeljenj, bi si moral za vsako ceno priboriti naklonjenost; ni mu pa treba prositi miloščine publike, dokler ima svojo dosedanjo vrednost.

Da posnamemo na kratko:

Zvezin zbor je šel na pot v najneugodnejših razmerah, artistično dovršeno pripravljen, tehnično žal po polnoma nepripravljen in brez vsakih izkušenj. Temu primeren je bil tudi njegov uspeh: gmotna nesreča, moralna zmaga, zmaga na znotraj vsled požrtvovalnosti zborovih članov, zmaga na zunaj radi dovršenosti glasbenega sporeda in izvajanja. Naj-

lepši dokaz te zmage je sijajna kritika bolonjskega dnevnika »L'Avvenire d'Italia« z dne 23. septembra t. l. št. 227, kar objavljamo na drugem mestu. —

Preboleli bomo nesrečo. Naša dolžnost je, da zbor ohranimo za vsako ceno. Če bi drugo ne govorilo za to, govori njegova umetniška vrednost. Zbor je daleč okrog eden najboljših, zato bi bil velik kulturni greh, če bi ga pustili onemeti in propasti. Kar smo doživeli, mora biti le epizoda in nič več. Dokažimo svojo življensko voljo in pravico s tem, da storimo za njegov obstoj, kar je v naših močeh. Kakor je bil zbor, ko je odšel v negotovost, pripravljen na vse, mora biti zdaj mož med nami, ki ga podprejo z vsemi močmi. Pevci so mnogo žrtvovali v teku dveh let zborovega obstoja, ne smejo pa vse žrtve padati le na njih ramena. Tudi Zveza se ne sme obremenjati. Toda dobiti se mora v naših vrstah 50 mecenatov, ki se obvežejo plačevati tekom enega leta po 10 do 20 L. mesečno, da dobe zborovi člani vsaj deloma povrnjeno, kar so izdali. Zbor bo storil od svoje strani vse, da v doglednem času tudi sam pridobi v svrhu kritja svojih stroškov. Kolikor težje in trše je naše življenje in snovanje, toliko večji in močnejši mora biti naš idealizem. Čas, ki gre mimo nas, nas mora najti na višku, zakaj le z žrtvami in z borbo bomo zopet vstali. V to nam pomagaj sreča junaška!

* * *

Turneja Zvezinega zbora ima neko sličnost z Meštrovicem slučajem v l. 1912, ko mu avstrijskemu državljanu, ni pustil Dunaj, da razstavi svoja velika dela v Rimu. Iskali so pri umetniku nevarne politične cilje. Meštrovič je razstavil svoje umotvore v Rimu vzlic temu, dasi ne v avstrijskem paviljonu. Svet ga je videl in priznal, ne kot dalmatinskega propagandista, marveč kot genialnega kiparja. Tudi naš zbor bi ne smel na pot v svet. Šel je vseeno, z najčistejšimi nameni in da uniči nekoliko strupa, ki ga vcepljajo neodgovorni ljudje ljudskemu telesu. Šel je z namenom, da pokaže, kako nizko in usodno je sovraštvo, šel je, da po svojih močeh in na svoj način prispeva k zblizanju in pbratstvu ljudstev. Doživeli smo svoje zadoščenje — kakor jih je bilo le malo, ki so nas razumeli. Evo naše ravne poti, ki nas je ni sram in ki je ne doseže zloba klevete!

* * *

Predvsem je treba omeniti in ponatisniti dve italijanski kritiki o zborovem koncertu v Bologni. Eno je napisal kritik v listu L'Avvenire, drugo pa je objavil fašistični dnevnik Resto del Carlino 23. septembra.

»L'Avvenire d'Italia« z dne 23. sept. t. l., stran 227 piše: »Sinoči je prisostvovalo vokalnemu koncertu v »Liceo Rossini« malo — četudi najbolj izobraženo — število občinstva. Ne mečemo krivde na mnoge Bolonjčane, ki so bili odsotni; ako bi vedeli, za kaj gre in kolik duševen užitek jih je čakal, bi gotovo ne dovolili, da jim zbeži redka prilika slišati novo, najoriginalnejšo in moderno glasbo v najlepšem pomenu besede, koncert o katerem bi rekel Giusti »da se je pel, kakor se mora peti!« In to je mnogo. Zbor je sestavljen — kakor smo že včeraj poročali, iz 31 učiteljev in 23 učiteljic — Slovencev iz Julijske krajine. Prišli so, da spoznajo svojo novo domovino in nove brate, prišli so, da jih spoznamo in — ker gre za učitelje — da nas nečesa nauče, nas, ki imamo toliko lepega glasovnega materiala, tako zelo razvito uho in okus, pa se nikoli resno ne potrudimo, da bi naučili svoje učitelje in svojo mladino spoznavati in proizvajati resnično, pravo vokalno glasbo, ki ni najmočnejša stran naše glasbe, a bi se lahko postavila v mednarodno vrsto.

Vrnimo se k zboru. Pel je sinoči izvrstno, premagujoč težkoče, ki bi oplašile kakršnokoli pevsko društvo profesionistov. Imamo v Bologni ravno te dni grozni primer kubanskih kozakov, ki ga — tako izgleda vsaj — bolonjsko občinstvo ceni in proučuje. Seveda tu ni mogoče delati paralel: konstatiramo samo, da je glasba slovenskega zboru v splošnem težja in neprimerno bolj izdelana od kozaške — in ker večje umetniške vrednosti tudi manjšega teatralnega efekta. A kljub težkoči se pesmi uživajo in občudujejo, kakor se mora občudovati mlad učitelj Srečko Kumar, ki ima ves zbor v svoji pesti, da ga vodi preko najtežjih akordov do drznih fug z živim ognjem in umirjeno gotovostjo. Vse to je treba slišati! In k sreči se koncert nocoj ponovi.

Sinoči je pela tudi sopranistinja Pavla Lovšetova, sopran, kakršnih se malo sliši, zaradi lepe interpretacije, svežosti, mehke in sploh zaradi vseh lastnosti, ki jih mora imeti sopran, da je lep in da ugaja.

Tenor g. Josip Rijavec ima močan in gotov glas in je pel v čisti izgovorjavi tudi Italijansko.

Oba sta morala ponavljati.

Zbor je žel aplavz, najbolj slavljena sta bila solista in pevovodja Kumar.

»Resto del Carlino« z dne 23. sept. t. l. št. 227 je objavil o nastopu Zvezinega zboru v Bolonji sledečo kritiko:

KONCERT SLOVENOV JULIJSKE KRAJINE

Včeraj zvečer se je vršil v glasbenem liceju naznanjeni koncert pevskega zboru Zveze slov. učit. društev J. K. Zeleti je, da prihiti k ponovitvi koncerta, ki bo nocoj, številnejše občinstvo, da nadomesti majhen obisk prvega nastopa. In sicer zato, ker morajo imeti ta zborova izvajanja za nas dvojno privlačnost: predvsem one neutilitarne umetnostne vrednosti in resnosti namenov izvajalcev ter namena pobratimstva z italijanskim ljudstvom, v čemer dajejo ti Slovenci dokaz.

Poslušalci, ne sicer številni, toda najpozornejši, ki so sinoči prisostvovali zajemljivemu sporedu, so uživali pri vseh točkah in so zelo ploskali izvrstnim pevcem.

Občudovala se je ga. Lovšetova, čudovita pevka, ki je izvajala z največjim uspehom več točk. Tudi tenor Rijavec je ugajal ter je bil aplaudiran.

Koncert, izvrstno dirigiran po mojstru S. Kumarju, se danes ponovi.

* * *

Dostavimo le, da je »Resto d. Carlino« fašistovski dnevnik. Mislimo, da je z njegovimi besedami najbolje zavržen nepoklicani kritik v »Popolu di Trieste«, ki je zboru podtikal — strahovite namene.

Tretji sestavek z naslovom **Učiteljski pevski zbor v Julijski krajini**, ki ga je napisal EMIL ADAMIČ, ki je takrat živel in deloval v Trstu. Sestavek je za zgodovino razvoja petja slovenskih učiteljskih pevskih zborov tako pomemben, da ga je le treba rešiti pred popolno pozabo.

Pevski zbor udruženja slov. učiteljev obstoji v Julijski Benečiji že dalj časa. Pod umetniškim in do skrajnosti požrtvovalnim vodstvom g. Srečka Kumarja, učenca Pembauerja v Lipskem in izbornega pianista, se je združilo okoli 60 pevk in pevcev učiteljev v prekrasen mešan zbor, ki je z vztrajnimi vajami in krepko energijo dosegel tako umetniško kvaliteto, da se sme brez strahu in s ponosom postaviti ob stran marsikateremu svetovno znanemu pevskega zboru. Programi, ki jih poje ta pevski zbor, nadkriljuje po svoji izbranosti in glasbeni naprednosti programe vseh naših slovenskih zborov. Zborovodja g. Srečko Kumar je dokazal v izbi 50 skladb večjo in smelo roko, upoštevajoč po eni strani temeljito glasbeno izobrazbo svojih pevcov in njih redko kje tako dobri glasovni material, po drugi strani edinole umetniško stran zasnovanih svojih

koncertov. Vse, karkoli spominja na prežiti »liedertafelstil«, je brez pardona vrgel na cesto. Zdi se, kakor da za ta pevski zbor ne eksistira nobenih tehničnih težav. Glasovni material teh pevcov je vzoren. Med basisti je lepo število oktavistov, ki done kot orglje, redko kje najdeš v mešanih zborih takih tenoristov, kakor so tu. Alt je sočen in v vseh legah enoten, sopranu pa manjka morda par izpopolnilnih glasov in pri posameznih pevkah nekoliko samozatajevanja. Zbor dosega zaradi temperamentnega vodstva take dinamične efekte, da sem se moral čuditi. Ti fortissimi n. pr. so tako silni, da bi jih pripisovali stoglavemu pevskega zboru, nasprotno pa se odlikujejo pianissimi po izredni svoji nežnosti, naraščanje in padanje glasov spominja na rutiniran orkester, melodične črte so nepretrgane, vokaliziranje, izzemivši nekatere »c«, kar najlepše. Seveda bi bilo vse to nemogoče, da nima zbor v dirigentu tako umetniško čuteče edinice. G. Kumar je z vso dušo, a tudi z vsako svojo mišico in žilico pri delu. Njegovo dirigiranje je vročekrvno. Roke groze, prosijo, molijo, pojo. Vsak gib njegovega telesa se predvaja pevcem in se izraža v njihovem predavanju. Morda pa ima to skrajno naporno dirigiranje tudi svojo senčno stran, ker je naravna oslabilost dirigenta po daljšem izvajanju preide tudi na zbor. Kakor hitro postanejo zborovodjevi gibi medlejši, tudi zbor pade v svoji sili. Tega pa se seveda pri Kumarju še dolgo ni bati, ker je krepak, zdrav, energičen in silne volje.

Pevski zbor je absolvirал po Julijski Benečiji tekom svojega obstoja že lepo serijo krasno uspelih koncertov in ni čuda, če je, zavedajoč se svoje umetniške višine in hoteč pokazati slovensko glasbeno kulturo svojim italijanskim sodržavljanom, sklenil v dveh obrokih prirediti po vseh večjih italijanskih mestih koncerte. Pri tem sklepu ga je vodil edini plemeniti namen, seznaniti italijansko inteligenco s slovensko umetno in narodno pesmijo ter jo s tem poučiti, da zavojevanji in pridobljeni novi slov. državljanji niso nekulturna masa, temveč uvažanja in spoštovanja vredni člani svoje domovine. Lojalni in pošteni, niso imeli absolutno niti najmanjšega namena ošabno izzivati, ker se dobro zavedajo, da je le v iskrenem medsebojnem spoznavanju mogoč miren razvoj njihovega življenja. Istotako so mislili in mislijo še mnogi italijanski inteligenti, v našem slučaju predvsem gospodje, ki so nesebično in z veliko vnamo pevskega zboru pripravljali pot in odstranjevali vsa mogoča nasprotstva in težave. Naj omenim n. pr. le g. Marija Nordija, znanega italijanskega publicista in tudi veččega glasbenika, ki me je neka

tednov pred turnejo posetil v Ljubljani, želeč za italijanski tisk informacijo o slov. glasbi, dalje g. kapitana Antona Craizerja pripadajočega sedanji italijanski vladni stranki, ki je z redko vnamo in skrajno nesebičnostjo prevzel posel impresarija ter g. Alberta Smareglia, sina slovečega skladatelja Ant. Smareglia, ki je oskrboval vzpodbujajoče članke za italijanske liste ter z g. Craizerjem posredoval pri najemu dvoran itd. Italijanski listi so pred koncerti prinašali z veliko poštenostjo lepo pisane informativne članke ter po koncertih najlaskavejše ocene.

EPILOG

Učiteljsko je napravilo s svojo pevsko turnejo bolešno preizkušnjo. Le po velikih težavah je doseglo, da je moglo nastopiti v dveh mestih. V Trstu so mu pa odsvetovali, tudi uradno, in v Vidmu celo prepovedali. Ne vemo, če je to — delo za medsebojno spoznavanje, zblizanje in pobratenje. Dejstvo ostane, kričeče dejstvo, da zbor, sestavljen iz državljanov Italije, poleg tega še popolnoma odvisnih, ker v državni službi ni mogel nastopiti v krajih, kjer nastopajo trgovci mesta Dunaja, onega mesta, ki je toliko krivic, toliko gorja prizadelo italijanskemu narodu, ki ga je stoletja tlačilo in mučilo ter zahtevalo od njega najstrašnejših žrtev v zadnji osvobodilni vojni. To dejstvo, menimo, ne potrebuje nikakega komentara.

Poleg tega je pa resnica, da se zbor dunajskih trgovcev, dasi šteje 140 grl, ne more niti od daleč primerjati z Zvezinim zborom po svoji artistski vrednosti. Izvemši Schuberta, Schumanna in dva solospesa iz italijanske klasične glasbe, je bil spored »koncerta« dunajskih trgovcev tak, da ga je tržaška kritika raztrgala, brez velike obzirnosti, med tem ko je priznala popoln uspeh našega binokostnega nastopa pri Sv. Jakobu.

Zakaj torej ovire pevskega zboru učiteljskega, izišlemu iz malega eden in pol milijonskega naroda, ki ni nikdar storil žalega italijanskemu ljudstvu? »Zato ker nima plemenska mržnja nekaterih nikake mere več v presojanju dejanskih razmer dneva in življenja!«

Od oktobra 1923. leta so začeli izvajati v Italiji proti Slovincem zaostreno Gentilejevo reformo, ki je začela povzročati tudi Zvezinemu zboru čedalje večje težave.

10. maja 1924 je imel zbor dvodnevno pevsko vajo pri Sv. Jakobu v Trstu, katere se je udeležil skoraj

vse učiteljstvo, ki je sodelovalo prejšnje leto na pevski turneji. Vendar zbor na najavljenem koncertu na koncu vaje ni nastopil.

Turnejski koncertni list, ki navaja tudi solista Pavlo Lovšetovo, Josipa Rijavca in pianista Danila Švaro, je bil izdan v vzorni obliki na umetniškem papirju in na 16. straneh. Obsegal je spored programa, primeren uvod z obrazložitvijo pesmi ter kratke življenjske podatke o skladateljih in solistih. Kar pa je najbolj presenetljivo, so bili program z uvodno besedo in podatki o skladateljih ter besedila pesmi natisnjeni v italijanščini, v katero jih je iz slovensščine in srbsščine prevedel Ferdo Kleinmayer.

* * *

Od leta 1924. dalje je zbor zaradi vedno hujšega pritiska fašističnih italijanskih oblasti lahko samo še životartil.

1. oktobra je nastopil zbor v Herpeljah-Kozini in je dobro uspel.

10. oktobra je prinesel »Učiteljski list« vest, da bo pevska vaja zboru 31. oktobra in 1. novembra pri Sv. Jakobu v Trstu. Ta dan bo tudi javni nastop. Zbor je 1. novembra v resnici nastopil v Dekanih. Na koncertu je bilo okoli 30 pevcev. Nastop je zelo uspel, saj se je nabralo veliko ljudstva.

Že 10. decembra priporoča »Učiteljski list« pevcem zboru, naj vadijo pesmi, ki jih še ne znajo, sami doma.

V listu je izšla tudi vest, da koncert Zveze v Gorici 27. decembra ni uspel, kakor bi lahko, posebno v gmotnem oziru.

Iz sestavka v »Učiteljskem listu« 1. oktobra 1925 pa zveemo za podatke o delu zboru v prejšnjem letu:

»Leta 1924 je imel zbor sedem skupnih vaj, ki so trajale po večini poldrugí dan (70 ur). Koncerte je imel zbor v Tolminu, Herpeljah, Dekanih in v Gorici. Prepovedana sta bila dva koncerta in sicer v filodramatični dvorani v Trstu in pri Sv. Ivanu. Opuščen pa je bil videmski koncert, ker je hodil s koledarjem navkriž«.

Leta 1925. je imel zbor kljub največjim oviram nekaj vaj in koncertov.

Tako je imel 25. februarja 1925 koncert v Trstu. »Nastop je bil časten, pélo pa se je pred prazno dvorano,« piše »Učiteljski list« 1. III. 1925. Ker prireditvev ni bila v zborovi režiji, je za prireditvev zbor odklonil vsako odgovornost.

V prvi polovici septembra je zbor spet organiziral osemdnevni tečaj v Gorici, ki se ga je udeleževalo še vedno nad 40 pevcev. Za tečaj Srečku Kumarju niso tržaške oblasti dovolile dopusta. Dopoldne je moral poučevati v tržaški glasbeni šoli, zvečer pa se je vozil v Gorico, kjer je vodil pevske vaje. Med vajami so priredili tri koncerte, 6. septembra v Solkanu, 12. septembra v Gorici in 13. septembra v Dornberku. Poročajo, da je bil na vseh omenjenih koncertih dober obisk.

Dva manjša koncerta sta bila tudi v Nabrežini ter v Trstu, kjer je zbor pel samo za ozek krog povabljenih, kar pa je zboru tržaško učiteljstvo zelo zamerilo...

Zadnja koncerta zboru Zveze tržaških učiteljskih društev sta bila za božične praznike v Renčah in Ajdovščini. Kakor poroča list, »sta se oba koncerta krasno obnesla v moralnem in gmotnem oziru«.

V svoji predzadnji številki 15. julija 1926 je Učiteljski list na prvi strani prinesel brez vsakega komentarja le naslednjo notico:

SPORED

Adamič: Mlad junak

Lajovic: Kiša

Adamič: Belokranjske svatovske

Lajovic: Ples kralja Matjaža
Pomladni spev

Mokranjac: Kozar

Adamič: Vragova nevesta
Kresovale tri devojke

Krek: Tam na vrtni gredi

Žganc: Po vodi plava

Adamič: Kaj pa delajo ptički

Mokranjac: X. rukovet

To pa je bil tudi žalosteni konec slovenskega zborovskega petja na Tržaškem, Goriškem in v Istri.

Srečko Kumar

(Sestavil Albert Širok)

Kumar je rojen v Kojskem v Brdih pri Gorici. V mladosti je bil neugnanec vsem v spotiko.

Ljubezen do glasbe je podedoval po očetu, ki je bil godec in veseljak. Hodil je na plese in veselice in je jemal malega Srečka s seboj, da mu je nosil bombardino. V tistih dneh je vzljubil Srečko glasbo. Prosil je sestro naj ga uči klavirja in v devetem letu je pričel s prvimi vajami. Ker so imeli doma Srečka za brihtnega fanta, so ga poslali v Gorico na gimnazijo. Tu pa je tičal dolge dneve v »šundromanah«, in ni nič čudno, če so ga profesorji obmetali s peticami. Kot propadel študent je dobil nato službo v knjigarni v Gorici. Ker ga je gospodar izrabljal in mu je bilo to življenje neznosno, je ukradel v knjigarni desetico in je prijokal domov s prošnjo, naj ga dajo zopet študirat. Vpisali so ga na učiteljsko šolo. Tu se je zopet vrgel na učenje klavirja in violine; v četrtem letniku je vodil že orkester in zbor. Nato ga najdemo med voditelji štrajka, ki so zahtevali, da bo di učni jezik na učiteljski šoli v vseh predmetih samo slovenski. Kot puntar in najglasnejši hujskač je bil izključen z vseh učiteljskih šol. Šele na posredovanje poslanca Rybára pri Ploju in Stürgkhu je bil prepuščen k maturi. Prvo učiteljsko mesto je dobil v samotnem Zapotoku. Ob čitanju Cankarjevega Martina Kačurja ga je prevzela groza samote in zbežal je kar sredi leta v Trst, kjer se je vpisal v Tartinijev konservatorij. Za učitelje je imel prof. Lebana in Illersberga; poslednji mu je bil resničen prijatelj. Po končanem konservatoriju ga je zaneslo hrepenenje k znamenitemu pedagogu in pianistu Pembaurju v Lipsko. Tu so začeli za

Kumarja meseci stradanja, a obenem meseci poglabljanja in pravega spoznanja. V dneh, ko ga je tiščal glad za grlo, ga vidimo po kavarnah in beznicah, kjer je z glasbenim »šundom« krvavo služil svoj grenki kruh. V Lipskem je prvič javno nastopil na koncertu. Igral je Bacha in Chopina in nemška kritika je bila polna hvale. Morda mu je to pomagalo, da je dobil mesto klavirskega učitelja na šoli prof. Seibla, ki je bil doktor muzike iz Riemannove šole.

Ali v mrzlem nemškem vele mestu z brezkončnimi ravninami in s težkim meglenim ozračjem ga je mučilo domotožje. Ker je bil brez izdatnega stalnega zaslužka in je moral skrbeti poleg sebe še za ženo in otroka, je bredel v dolgove in je zato z veseljem sprejel vest, da je imenovan za učitelja glasbe na moškem in ženskem učiteljski šoli v Negotinu v Srbiji. Odhod tja mu je preprečila vojna, ki je prav tedaj izbruhnila. Moral se je zadovoljiti s provizoričnim mestom pri tržaški Glasbeni Matici, a tudi od tam ga je kmalu odtrgala vojaška pest.

Pri vojaki se mu ni godilo baš najslabše; fronte ni videl in skoro, da ni imel puške v roki. Vodil je pevski zbor in je prirejal koncerte. Po preobratu se je ustavil še dve leti v Dečinu, odkoder je tedensko zahajal k svojemu učitelju Pembaurju v Lipsko, nič ga ni strašila dolga pot. V Dečinu je vodil zbor češke manjšine. Priredil je tudi Cankarjev večer za Cankarjev spomenik s sodelovanjem zboru ruskih oficirjev in znanega češkega violinista.

Od tu ga je zopet poklicala domovina. Vrnil se je in se je ustavil v Škednju. Ustanovil je svojo šolo, ki se je kasneje spojila z Glasbeno matico. Prirejal je na svojem domu umetniške večere, združeval je pri sebi prijatelje umetnosti, pritegnil je k sebi pevke, violiniste in recitatorje in je prirejal z njimi koncerte, osnoval je Zvezin pevski zbor, izdajal publikacije, zainteresiral je za našo pesem italijansko javnost, pritegnil je k sodelovanju na koncerte Zvezinega zboru znamenite umetnike iz Jugoslavije in zamislil je turnejo po Italiji, ki se materialno ni obnesla, a je dosegla vendar lepe moralne uspehe v Bolonji, ki je muzikalno središče Italije.

* * *

Sedela sva v kavarni in Kumar mi je tožil: Veš Albert, da mi srce krvavi, ker moram odtod. Zdaj šele, ko mi ponujajo službo drugod, čutim kako ljubim to zemljo, te kraje, te ljudi. Na vsem širnem

Le sedaj se večkrat spominjam
 lepih večerov, ko so Srečkom prijatelji
 zahajali to nam v Švedovcih.
 Med njimi so bili literarni, glasbeni,
 slikarji, ljubitelji plesa in sploh
 umetnosti. Mnogo bolj zanimivo, kot so
 vseh debatih poslušalci, vseh jutranj
 nja izaja spominja, da je pravi
 čas ljubezni.

Zora Korman
 Ptuj 15.4.1974

svetu ni takih krajev in takih ljudi. Dvoje sem se naučil ljubiti v času, ko sem se potepal po svetu: domačo zemljo in trpeče ljudstvo, tisto ljudstvo, ki se peha za črni vsakdanji kruh, ko drugi v brezdelju požirajo tisočake. In še nekaj: slovenski jezik. Zdi se mi, da je naš jezik najlepši na svetu. Mogoče mislim to zato, ker je naš narod tako majhen, da smo si skoraj vsi v bližnjem sorodstvu med seboj, mogoče je moja ljubezen do našega jezika tako poudarjena zaradi negotovosti njegovega obstanka. Ali naj bo že kakorkoli: naš jezik mi je svetinja, ki bi ne dal za nič na svetu ne. Vidiš, zato sovražim Ilesiče. Mal narod smo, ali zdravo jedro. Kar je bilo gnilega, je povečini že padlo od nas. — Tisočletje smo kljubovali tujim navalom, a obstali smo. Sem optimist, ne obupujem. Obmolknil je za trenutek, nato je dodal, kot da hoče podčrtati svoj optimizem: — Ti ne veš, kakšna volja do dela se me je polotila zadnje čase!

Vrgel sem se spet z vsemi silami na klavir.

»Na klavir?«

— Zakaj se čudiš?

»Mislim sem, da si ga popolnoma opustil, že dve leti te je klavir zaman čakal.«

— Motiš se. Klavirja ne opustim nikdar. Če sem ga zanemarjal dve leti, sem ga zanemarjal, ker sem spoznal, da naše občinstvo še ni zrelo za klavirsko glasbo. Ta je ljudstvu najtežje dostopna. Saj veš, koliko klavirskih koncertov sem pripravil v mestu in po deželi, v neakustičnih dvoranah in s slabimi klavirji. Ljudje so bili povečini hladni. Pomagal sem si na vse načine. Segel sem po razlagah, ki mi jih je napisal Grbec, pritegnil sem jih tudi stvari bližje, a še vedno so ostali tu brez pravega odmeva.

Kaj sem hotel? Spoznal sem, da je zborovo petje našemu ljudstvu najbolj pristopno in pustil sem

začasno klavir in sem se lotil zbora. Zato sem sprejel »Ilirijo« pri Sv. Jakobu. Zato sem ustanovil s pomočjo prijateljev zbor učiteljske Zveze. Hotel sem priti od druge strani do svojega cilja. Seveda sem prišel medpotoma še do drugih, nič manj važnih uspehov. Poskusil sem izluščiti glasbeni »šund« s programov naših koncertov, propagiral sem modernejšo strujo pri nas, od vseh omalovaževano, animiral sem naše skladatelje, da so se vrgli še z večjo vneto na delo.

Ti ne veruješ, da se da v kratkem času marsikaj doseči? Poglej programe vaških pevskih zborov pred vojno in sedaj. Kjer so dajali prej glasbeni »šund« brez vsake kritične izbere, pojejo sedaj Adamiča in Lajovca. Pa saj tudi ne more biti drugače! Od šestdesetih pevcev pri našem zboru, je trideset pevovodij, to pa pomeni, da se trideset pevskih društev na deželi modernizira. Ti vzgajajo spet nov naraščaj — in tako gre vse na bolje. Po prvih naših koncertih so se oglašali kritiki, da je program pretežak za naše ljudstvo; pri zadnjih koncertih smo morali ponavljati Lajovca, in sicer na željo istega občinstva. Naš človek je sprejemljiv za vse, treba ga je le pravilno vzgajati. In kako bi mogli tako hitro razprodati naše glasbene publikacije, naše »Prve plamene«, če bi naše hotenje ne poglajalo kali? Ustvarjeno je že razpoloženje za glasbeno revijo na tem ozemlju, treba je le še ustanoviti Pevsko zvezo in združiti vse naše pevovodje in organiste v trdno organizacijo.

»Ampak ti si slep idealist. Ne vidiš, kako stoji dandanes vse na trhljih nogah, kako je vse naše društveno življenje potlačeno; še malo in ne bomo imeli več ne enega samega pevskega zbora.«

— K vragu vaš pesimizem! Vsi ste enaki! Ta politična mrzlica, ki pluje čez Evropo kot blazna epidemija, mora imeti svoj konec. Ne vidiš s kakšno naglico se menjavajo stvari? Dajte mi že enkrat mir s tem obupom! To ozračje, ki nas duši, odnese prvi vetrič, mi smo pa tudi kot rastlina, ki raste iz skale. —

Skušal sem razgovor zasukati ter sem povprašal po novi klavirski tehniki. Takoj mi je pojasnil:

— Stara tehnika bazira na udarjanju prstov na tipke, igranje je zato bolj mehansko, pretrgano, orkestrionsko. Nova tehnika pa temelji na pritisku. Prsti so naravnost vsajeni v tipke. Tako ne delajo samo konci prstov, ampak vse telo. Kot da klavir ni več mrtev instrument, po katerem udarjamo, ampak eno z našim telesom. Tako igranje se naj-

bolj približuje najpopolnejšemu instrumentu — človeškemu glasu; to je vezano, je polno nians, polno čustvenega prekipevanja, polno duševnosti in poezije.

»Kako razumeš ti nalogo glasbenega učitelja?«

— Večina glasbenih učiteljev se zadovoljuje s tem, da zadosti zunanji formi stvari, mirno gre mimo poezije in hlepi pri svojih učencih samo po izpopolnitvi tehnike. Alfa in omega njih hotenja je, vzgojiti klavirske akrobate, fotografe ali akademike. Dober učitelj klavirja, ki je obenem pedagog, bo ravnal drugače. On ne bo zanemarjal tehnike, ker ve, da mu je potrebna. A tehnika je njemu le sredstvo, ne cilj. Bistvena prvina vsake umetnine je čustvo. Pianist mora skladbo, ki jo podaja, doumeti, doživeti, prečuti, biti mora medij, duševna vez med skladateljem in poslušalcem, vez, po kateri pluje valovje čustva do čutečih src. Kjer tega ni, se vzgojujejo virtuozni, ki gledajo samo na zunanji efekt. Spoznamo jih že po izbiri snovi. Ti ne izbirajo umetnin, ampak segajo prav radi tudi po »šundu«, če jim le nudi priliko pokazati tehnično akrobatsvo. Pri svojih učencih bom vedno zatiral nagnjenje k efektu. Kot slovenski glasbeni učitelj pa bom propagiral pri učencih predvsem našo klavirsko literaturo. Za nas je boljše, da igra naš pianist Benjamina Ipavca kot Beethovna. Kdo pa bo igral naše stvari, če jih sami ne bomo?! Predvsem pa je treba pomisliti, da je reproduktivni umetnik važen za produktivnega, kot je važno naše gledališče za razvoj naše drame. Kdo pa bo komponiral skladbe za klavir, če je že vnaprej gotovo, da se jih bodo slovenski pianisti izogibali, kot so se jih izogibali do sedaj! — Ti se nevarno smehljaš, ampak je tako! Le poglej! Kje bi dobili toliko mladinskih skladb od Adamiča, Lajovca, Kogojca in drugih, če bi neprestano ne drezali? Celo tekste smo jim morali pošiljati, kot veš. Tako je zbirka gotova in izide lahko vsak čas. Če bi pa ne delali tako, bi se ogromna večina teh pesmi nikdar ne rodila, o tem sem uverjen. —

Umolknil je in je pogledal skozi okno. Nebo je potemnelo. Zapihalo je, zašumel je prah s ceste, dvignil se je in se je vrtel v divjem vrtincu krog cestne svetilke. Debele kaplje so bile po steklu. Novi gosti so hrumeli v kavarno.

Mimo je šel znanec, pogledal in se je hitro obrnil v stran.

»Ta ni baš tvoj prijatelj«, sem rekel in sem ga pogledal v obraz. Srečko se je zasmejal: Prijatelje imam in neprijatelje, slabič, kdor nima teh poslednjih. Čuj, če so mi prijatelji potrebni, so mi sovražniki tembolj. Prijatelji so za počitek, sovražniki za delo.

Ko me prvi pehajo v brezdelje, mi drugi brezdelje ubijajo, naganjajo me k novim naporom.

Imam neprijatelje, ki so ljubosumni na moje uspehe in imam sovražnike zaradi ostrih polemik z njimi. Meni na primer ni dovolj, da imam pevski zbor zato, da se tam zbirajo mladi ljudje, da govorijo naš jezik in se ne izgubijo v tujih družbah. V mojem zboru se mora kazati hrepeneje po lepoti. Smo li manj nadarjeni od drugih narodov? Zakaj bi zaostajali za njimi? Čim višje — to bi moralo biti naše geslo. Le ta pot bi nas peljala tudi do političnih uspehov. Kdo je raznesel češko ime v svet, če ne češki umetniki, češki violinisti, njih orkester, njih zbori; kdo je prisilil Evropo, da je obrnila oči na Indijo, če ne Tagore! Kdo je združil poljski narod, če ne Sienkiewicz! Kdo je privzdignil ugled Poljske, če ne Chopin, Moniuzko in Paderevski! Predvsem je potrebno za mal narod kot je naš, da se kulturno uveljavlja, zakaj trdno uverjen sem, da le s kulturnimi uspehi pridemo do političnih. —

Izpil je kozarec vode in je takoj nadaljeval:

— Stiki z italijanskimi glasbeniki so nas prepričali, da so italijanski umetniki še najmanj fanatični, da so veliki poštenjaki, da najbolj razumejo naš položaj in iščejo sami stike z nami. Le malo časa smo v stikih s tržaškimi glasbeniki in že imajo čisto drugačno mnenje o nas. Nismo jim več nekulturni barbari, ampak narod, ki je dosegel že lepe uspehe na glasbenem polju. Prav tako bi morali seznaniti Italijanske slikarje z našo slikarsko umetnostjo in predvsem italijanske literate z našo literaturo. Ne poznajo jezika? Dobro! Preskrbeti bi jim morali dobre prevode Cankarja, Župančiča, in če bi jih ne marala zalagati Italijanska založništva, naj bi jih zalagala naša: bolj bi koristila s tem, kot če izdajajo slabe originalne publikacije!

Ura je odbila enajst in pol. Dež je ponehal, kavarina se je začela prazniti. Kumar je obmolnil.

Ne vem zakaj sem se spomnil neke vaje v Gorici. Zrak je bil kot žerjavica, vsi smo bili brez volje, v nekaki gluhi dremavici. Pa je prišel Kumar in smo začeli peti. Temperamentno je vodil zbor. Curkoma mu je lil pot s čela. Slekli si je jopič, slekli telovnik, odložil ovratnik. Mokra srajca se mu je sprjemala s telesom in se mu je trgala, a utrujenosti

ni kazal. Ves je živel v skladbi. Pri veseli pesmi se mu je smehljalo obraz, pri žalostni se mu je spačil v žalostne gube; včasih je bil poln blaženosti, včasih je gledal kot bes. Kot hipnotizer nas je vodil skozi nianse čustev v morje razpoloženja, s silo in odločnostjo, ki ne priznava ovir. In zopet sem se spomnil, kako je s preziranjem časa in mraza letel v Postojno k pevcu, ki se mu je puntal, ter ga je prisilil, da je zopet prišel k zboru.

In spomnil sem se, kako je Kumar organiziral pri sebi umetniške večere, da bi pridobil močnih ljudi, da bi jih navdušil in vporabljal za propagatorje svojih umetniških hotenj. Natančno vidim Kumarjevo okusno sobo pred seboj. Na steni Tratnikova Mira in motiv iz Beguncev in še nekaj drugih slik, tam lepe fotografije Župančiča, Cankarja, Lajovca, Groharja, Jakopiča in Pembaurja. Dolg klavir zavzema skoro pol sobe. Zraven je omara, polna knjig in muzikalij. Tu se upogibajo deske pod grmado slovenskih tiskanih skladb, znešenih skupaj z vsega Goriškega, Krasa in Istre, tam kup rokopisov naših mlajših skladateljev. V sobi in pred sobi polno šuma, polno ljudi, polno razpoloženja. Zdaj bere slovenski pisatelj svojo novelo, zdaj recitira italijanski pesnik svoje pesmi, zdaj zapoje pevka Lajovca ali Kogoja in Kumar igra Kogojevo Fugo in Chopinove Etude. In če ni našel Kogoj pri vseh odprtih src, je razgrel vse Chopin.

Tistih ur sem se spomnil in sem vprašal Kumarja kar naravnost: »Ali ni tvoj največji ljubljenec v glasbi Chopin?«

— Chopin, — je odgovoril tiho. — Ljubim ga že od mladih let tako kakor nobenega drugega skladatelja. Smisel za lepo sem pridobil pravzaprav že v Gorici v prvem razredu gimnazije. Sestra me je peljala k »Lohengrinu«. Neverjetno, kako silen vtis je naredila name Wagnerjeva glasba.

Nič manjšega vtisa ni zapustil v meni kasneje Musorgskega »Boris Godunov«. Tedaj sem bil že na učiteljišču. Ko sem končal drugi letnik učiteljišč in sem bil na počitnicah doma v Kojskem, sem slišal v gradu Chopinovo Mrtvaško koračnico. Igrala jo je mlada ženska, ki je prišla iz mesta na obisk. Pod vtisom te skladbe sem taval okoli kot mesečen. In od tedaj se nisem mogel več ločiti od Chopina. Njega ljubim najbolj, ker je mojemu čustvovanju najbolj soroden, človek hipov je in pesnik hrepenenja. Junaški in demonski je kot na najkrepkejših mestih Beethoven. Čudovito soroden je Chopin Cankarju in Dostojevskemu, ki sem ju najraje čital v mladosti. Kot pri teh dveh,

prepleta vse njegove stvari potlačeno hrepenenje, ki hoče raztrgati prsi. Ni ga večjega poeta kot je Chopin. Ni kot Liszt, ki je nadel nekaterim svojim stvarjem toliko umetniškega nakita, da pod njim čustvo komaj še tli. Chopin ne išče nakita, njegovo čustvo je tako silno, da si dela formo samo, kot si kleše strugo deroč veletok.

Za Chopinom mi je najbolj ljub Beethoven, ki je vplival name posebno z »Deveto simfonijo«. To himno veselja sem slišal pod izvrstnim dirigentstvom Nikischa. Zdi se, da obseva božje oko vse Beethovnovе stvari. V njem je pa tudi silna, revolucijska sila. Čutil je v sebi krivico vsega sveta, nosil je v sebi bol vseh trpečih, vpil je v praznino, v puščavo ...

»Zakaj si Beethovna tako malo igral?« — Javno sem ga malo igral, ker se mi zdi, da more Beethovna dobro podati le popolnoma zrel mož, poln življenjskih izkušenj, ki se je odpovedal vsemu. Dosti sem igral Bacha, a igral sem ga slabo. V meni ni tistega pravega srčnega miru kot ga Bach zahteva, v meni ni tistega zdravja, ki ga je on prepoln. »Nicht Bach, sondern Meer sollte er heissen«, je rekel o njem Beethoven. V to morje ne lijejo motne reke, le kristalno čista, živa voda se blesti, vsa ožarjena od božjega solnca. Bach ne pozna ekstremov ne divje strasti: vsaka boleost je pri njem utešena. Živel je pač v tisti dobi, ki je dihala iz sebe srečo in zdravje. Mi smo pa otroci trpljenja, otroci nemira. Bolj kot himna transcendentnosti nam sega v srce boleostna pesem zemlje. Vso arhitektoniko, vso ornamentiko, mogočno plastiko, živo vero in vse veličastje prevpije grozen krik divjega boja današnje dobe. Saj človek ljubi tisto klasiko, a ne občuti je tako, kakor bi jo bilo treba. Kumar se je potapljal v vedno lepše razpoloženje, prijetna toplina mu je dahnila čez obraz, oči so mu zasijale, sočno so mu žuborele besede.

Moj spomin se je izgubil v labirintu tega vrenja, nič ne ve več kam zagrabit, kaj držati. Vem samo, da je dal še povdarek pri imenih: Liszt, Schuman, Brahms, Reger, Richard Strauss, da so mu od Rusov pri srcu predvsem Čajkovsky in Skrjabin in da ljubi od Čehov Smetano, Viteslava Novaka in Suka.

Prišla sva na slovensko glasbo. Hitrejša je bila govorica, bolj topla je bila beseda.

Če hočemo govoriti o slovenski moderni glasbi, moramo začeti pri Kreku. Njegove »Novi akordi« so pravo razdobje v slovenski glasbi, so kupa, v

katero so se stekale vse najzlahtnejše kaplje naše mlade glasbene umetnosti. In kot je Foerster ogelni kamen naše cerkvene umetnosti, je Krek temelj našega preporoda; on je tisti, ki nas je pognal v tok sodobne glasbene umetnosti. Na splošno bi lahko razdelili naše sodobne skladatelje v štiri skupine: v religiozne komponiste, ki so izšli iz Foersterjeve šole, s Sattnerjem, Hladnikom, Hribarjem, Hochreiterjem, Kimovcem in Premrlom; v romantike — lirike, kjer so najkrepkejše individualnosti: Adamič, Dev, Mirk, Pavčič, Grbec; v romantike impresioniste, kjer kraljuje krepka trojica: Lajovic, Ravnik, Škerjanc, in v ekspresioniste s Kogojem in Koporcem.

»Kdo te je navdušil za slovensko glasbo?« vprašam prijatelja.

— Michl, pevovodja Glasbene Matice v Gorici, ne osebno sicer, ampak s svojimi programi. On je odkril največjega našega skladatelja Lajovica. V bogastvo našega samospeva pa me je vpeljal Josip Rijavec. Nismo tako revni, ne!

Čeprav Lajovic ni baš produktiven, je vreden, da ga štejemo na višino Brahmsa, Viteslava Novaka, morda tudi po sorodnosti tehnike z njima. Kot skladatelja samospeva ga lahko primerjamo s Schubertom in Schumanom, v zborovi literaturi pa spada med največje sodobne svetovne mojstre. Njegovo najnovejše simfonično delo (psalem), ki sem ga slišal — žal — samo iz rokopisa pri klavirju, me potrjuje v slutnji, ki je zorela v meni že od nekdaj, da bo on tisti, ki stopi z drznim korakom preko naših bledih poizkusov in postavi prvi mogočni steber slovenske opere.

Od starejših stopa v ospredje Gerbič in posebno Benjamin Ipavec, ki je kot naš Schuman. Bolj naš kot katerikoli drugi izmed naših glasbenikov, je Emil Adamič. Kar nam je Murn ali Golar v beletriji, to nam je on v glasbi, — umetnik s prekrasnimi inspiracijami, prepoln božjega daru za ustvarjanje. Ustvaril je tudi večja orkestralna dela; teh žal nisem slišal. Vse njegove stvari so objete od diha naše zemljice, so prežete s toplim čustvom našega človeka. Izmed mlajših sta izšla iz Lajovčeve šole Ravnik in Škerjanc. Oba sta zelo nadarjena, a medtem, ko je Ravnik silen po čustvu, mehak, poln mračnih razpoloženj, a — žal — s šibko tehniko, ima Škerjanc bač nasprotno vrline. Škoda, da se ni posvetil Ravnik kompoziciji in ne pianistiki, dasi je tudi kot pianist zelo na glasu.

Najekstremnejšo pot hodita pri nas Kogoj in Koporc. Koporc je zelo subtilna duša, rekel bi, da ga je sam eter. Njegova bolečna kompozicija je kot list v vetru; tehnika pa je pri njem na več mestih prisiljena, da trga najmekkejše strune razpoloženja, ubije najtišje glasove. Kogoj pa je silen. Njegovo dosedanjo ustvarjanje je vulkansko, vino v vretju, ko se čisti. Čustvo je pri njem gigantsko močno, a preobloženo je z bogatim, mestoma prisiljenim in nenavadnim ritmom in z najekstremnejšo harmonijo, ki tonaliteto večkrat popolnoma ubije. Njegovi načrti so drzni kot njegov obraz. Zdi se, da je v Kogoju večno živa želja napisati nekaj formalno popolnoma novega. Piše za klavir, pa pozabi, da imamo deset prstov, piše za zbor tako, da omaga pri skladbi celo orkester. Iz najglobljega trpljenja klijejo njegove stvari in vse njegove skladbe bi se dale strniti pod skupen naslov: himna trpljenja. Čeprav so njegove nove skladbe tako silne po čustvu, da prenesejo vso njegovo nečisto materijo, niso še cilj, so šele pot, so šele dragoceno izpričevalo njegovega razvoja, oglje, ki se počasi kristalizira v diamant. Tak šele pojde preko mej slovenske domovine. — Neutrudno je govoril dalje. Prešla sva na dirigente in on je govoril o Schalku, o Ernestu Schuchu in drugih; najdalje pa se je ustavil pri Arturu Nikischu, ki ga je imenoval imperatorja med dirigenti.

•In med Slovenci?•

Za trenutek je pomislil, nato je imenoval eno samo ime: Hubad.

— V marsikaterih ozirih gre njegova veljava vzporedno s Krekom; izvrsten organizator je, izboren pedagog, ki je vzgojil marsikatero izredno pevsko moč; a je tudi dober harmonizator narodnih pesmi, dasi bolj akademik kot umetnik. In kot je njegova zasluga, da se je pri nas tako razvilo glasbeno življenje, se vendar ni znal uživati v najmodernejšo slovensko muziko. Dejstvo je, da naša glasbena produkcija le ni šla vzporedno z leposlovjem in slikarstvom. —

Odbila je ura. Natararji so z ljubeznivo vljudnostjo pehali ljudi na cesto. Moji radovednosti so ostale še tu in tam odprte rane, a luči so že ugašale. Plačala sva in sva šla. Peš sva brodira mrzle valove zraku in molk naju je objemal s svojo mehko.

Počasi je padala zavesa oblakov, skozi nebo so pribodle igle zvezd.

Učiteljski pevski zbori in Srečko Kumar

O Srečku Kumarju je bilo napisanih doslej že dokaj sestavkov. Poleg leksikografskih naj navedemo nekaj manj znane.

V Učiteljskem listu, ki je izhajal v Trstu, je že leta 1924 napisal v dveh nadaljevanjih ALBERT ŠIROK, brez dvoma, prvo zanimivo pisano monografijo, ki smo jo ponatisnili (Učiteljski list, V/5 in V/6). UPZ Emil Adamič je ob postavitvi spomenika dirigentu v Kojkem izdal brošuro Brda — 25. maj 1958. V njej je napisal bogat analitičen sestavek Kako je živel in kaj nam je dal RAFAEL AJLEC, JOŽE ZORN pa sestavek Srečko Kumar in učiteljski pevski zbori.

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V TRSTU hrani nekaj dragocenega gradiva o Pevskem zboru Zveze slovanskih učiteljskih društev v Italiji. Revija za glasbeno vzgojo GRLICA je v letošnjem XVI. letniku svojo 3.—5. številko posvetila ob 50-letnici Kumarjevih OTROŠKIH PESMI Mariju Kogoju. BORIS LOPARNIK je v njej napisal bogato razpravo, ki tudi v obilni meri odkriva čas in snovanje Srečka Kumarja in učiteljskih pevskih zborov. Zato številko toplo priporočamo vsem ljubiteljem, pevcem in zborovodjem vokalne glasbe.

Žena pokojnega glasbenika, ZORA KUMAR — njeno pripovedovanje o življenju s Kumarjem — smo uvrstili v knjigo, njegova hčerka ter drugi sorodniki, pa tudi pevci iz prvih dni zbora pa hranijo še mnogo dragocenega gradiva o velikem glasbeniku.

Slovenski skladatelj PAVLE MERKU iz Trsta nam je iz svojega arhiva posodil dragoceno fotografijo in

negativ učiteljskega zbora Zveze iz leta 1923 z imeni pevcev tik pred njihovo turnejo po Italiji. JANKO BAN, slovenski glasbenik iz Trsta pa ima za tisk pripravljeno obširno študijo o Srečku Kumarju. Mnogo virov pa je raztresenih še po slovenskih in jugoslovanskih časnikih in časopisih.

Moje življenje s Srečkom Kumarjem

V neki ljudski igri, v kateri sem bila nosilka glavne ženske vloge, je bil moj moški partner neki Srečkov kolega, učitelj. Nekega dne pa se je na vaji v vlogi mojega partnerja pojavil Srečko Kumar. Vse kaže, da je tistega svojega kolego izpodrinil, samo da je v tisti igri lahko zaigral z mano...

»TOREJ SE JE ŠELE NA ODRSkih DESKAH RAZVILA PRAVA LJUBEZEN?«

»Ja, v tisti igri sva se še bolj zblížala. Res, kako čudno se je razvijalo najino zblížanje: dolgi pogovori z njim, zborna petje, pouk italijanščine in nazadnje odrske deske. Naposled je Srečko prevzel še vodstvo pevskega društva. Vsi okrog njega in seveda tudi jaz, smo opazili, kako strastno se želi izpopolnjevati v glasbi. Takrat je bil še na Tartinijevem konservatoriju v Trstu, ki ga še ni končal. Večkrat

Sedeli smo v veliki hiši Kumarjevih v Kojskem. Naše oči so se sem in tja ozrle na balkon, s katerega je lep pogled na cela Goriška Brda in tudi na Furlanijo. V njegovi rojstni hiši smo bili bližnji in daljni sorodniki pokojnega primorskega glasbenika in komponista Srečka Kumarja. Med njimi tudi vdova po Srečku Kumarju, gospa Zora Kumar, ki nam je v nekaj skopih besedah povedala, kako je spremljala življensko pot moža in mu po svojih močeh utirala pot do vrhunca glasbene ustvarjalnosti. Tu in tam je kdo od nas prekinil njeno pripoved z drobnim vprašanjem...

Ko me je oče vzela k sebi v Trst, mi je bilo šele 13 let. V Rojanu, kjer smo stanovali, je že delovalo Slovensko pevsko društvo, ki ga je vodil Emil Adamič. V to društvo »Zarja« so radi zahajali zavedni rojanski učitelji. Tam sem spoznala Srečka Kumarja, ki je bil tudi na rojanski šoli učitelj. V tistih časih je bilo naše društvo živahno in med seboj smo se počutili kot ena družina. Sem so zahajali kasnejši vidni kulturniki kot Josip Ribičič, Albert in Karel Širok in — seveda, Srečko Kumar.

Delo v društvu me je zavzelo. Dvakrat tedensko smo imeli pevske vaje, dvakrat ali trikrat tedensko pa vaje za igro. Tako mi je teden kar se da hitro minil. Nekega dne se mi je Srečko ponudil, da bi me učil italijanščino. Privolila sem. Moram povedati, da sem pred tem v Ljubljani pustila neko simpatijo, ki je nisem mogla pozabiti in sem po njej še vedno žalovala. Srečko pa je imel izredno nadarjenost, da je znal obzirno tolažiti. Ker je znal prepričevalno govoriti, se je med nama kmalu razvila obojestranska simpatija.

Srečko Kumar z družino

me je povabil, naj bi prišla poslušati, kako vadi klavir. In res sem večkrat popoldne prišla k njemu, ko je stanoval z Josipom Ribičičem. Tako se mi je klavir priljubil, četudi mi že od prej ni bil po vsem tuj. Šele on mi je zbudil pravo veselje do klavirja in me je tudi podučeval.

Ko je Srečko končal Tartinijev konservatorij, se je skrivoma v svoji notranjosti spraševal: Kam zdaj? Vedeli smo, da hoče naprej in smo tudi vedeli, kam. Kam drugam kot v Lipsko! Vedeli smo, da so ga trle gmotne razmere, kakor so tedaj nas vse. Naključje je hotelo, da sem prav tedaj dobila dediščino po svojem stricu. Ker se pa ta dediščina ni mogla takoj deliti, sem prosila tedanjega našega poslanca, pokojnega dr. Jožeta Vilfana, za pomoč. In res mi je omogočil, da sem dobila na svoj delež dediščine posojilo v banki. S tem posojilom bi omogočila Srečku, da bi šel študirati v Lipsko. Ko je moj oče zvedel za mojo odločitev, je nastal v hiši strašanski kraval. Šlo je že tako daleč, da me bo dal v samostan...

»TO NAJ BI BILA KAZEN ZA NEPOSLUŠNO DEKLE?«

»Ja, tako so tistikrat delali, če se je še kdo upiral volji staršev. Vedeti morate, da je bil moj oče strašansko strog in ne malokrat je zapel po naših hrbtih korobač. V primeri z njim je bila naša mati strašansko dobra in prizanesljiva. Ko sem uvidela, da ne bom kos trušču v hiši, sem se odločila pobegniti od doma. Šla sem k prijateljici v Trst in vzela s seboj najnujnejše. Mlajša sestra, ki je bila na moji strani, mi je po malem znosila vse moje stvari. Ker sem se zbalala, da me bo oče iztaknil v mojem skrivališču, sem kmalu odšla k svoji prijateljici v Ljubljano. Tam sem čakala, da uredijo stvar z mojim posojilom. V tem času me je Srečko odpeljal v Kojsko in me predstavil mami...

»KAJ STA BILA ŽE ZAROČENA?«

»Med tem časom je poslal moj oče brata v Ljubljano, da me poišče pri prijateljici in me pripelje domov. Našel me, kajpak, ni, ker sem bila ravno tisti čas v Kojskem. Medtem sem tudi dobila od banke posojilo. Izročila sem ga Srečku, ki je takoj odpotoval v Lipsko.

Ko sem tudi sama uredila svoje listine, sem odpotovala z njim v Lipsko. Srečko je medtem že bil dobil stanovanje z dvema sobama. Tudi je že bil najel klavir in plačal najemnino za nekaj mesecev vnaprej. Začela sem pripravljati dokumente za poroko. Nekaj dni pred tem sem dobila od tete iz

Postojne 200 kron, kar je bil za tisti čas velik denar. Pripravila sva se za poroko. Za priči sva imela dva brata Slovenca, od katerih je eden tudi študiral klavir. Na poroki je bil tudi neki nemški slikar, najin prijatelj. Na svatbi smo se imeli skromno, vendar toplo in prisrčno...

»KAKO STE PREŽIVLJALI TAKO IMENOVANE MEDENE MESECE?«

Tako imenovanih medenih mesecev sploh ni bilo. Denar je bil že skopnel. Naslednjega dne po poroki sva šla s Srečkom namesto na kosilo sedet v park in poslušati slavčke.

V Lipskem sva kmalu imela zanimivo družbo. Znašla sva se med slikarji, glasbeniki, književniki, pesniki, ki so bili predstavniki vseh jugoslovanskih narodov. Večinoma so bili to nadebudni študenti, za katere je bilo tedanje Lipsko prvo široko odprto okno v svet. Kmalu pa se je začela prva svetovna vojna in naša družina se je razkropila na vse strani in nisem nikoli nobenega več videla...

»KAKO PA STE SE PREŽIVLJALI BREZ DENARJA?«

»Midva s Srečkom sva ostala v Lipskem. Srečku je šel po glavi samo izpopolnjevalni študij, zraven pa je na vso moč iskal zaslužek. Hotel je imeti za profesorja takratnega najboljšega glasbenega pedagoga Pembauerja. Bila sta dva Pembauerja: starejši in mlajši. Srečko si je želel mlajšega Pembauerja. Zato je osebno stopil k njemu in ga prosil, če bi ga lahko sprejel v študij. Profesor je odkimal:

»Trenutno ne morem nobenega sprejeti, ker je že vse zasedeno. Toda vseeno mi kaj zaigrajte.«

Srečko je osuplo odprl oči.

»Kaj želite, da vam zaigram?«

Profesor je za hip pomislil in rekel:

»Zaigrajte Chopina!«

In Srečko je zaigral neki odlomek iz Chopinovega opusa. Profesor je na koncu zamišljeno pokimal in rekel:

»Vi imate velik talent. Sprejel vas bom.«

Srečko je potem hodil vsakih štirinajst dni na pouk k odličnemu profesorju. Zdaj je bilo treba začeti skrbeti za denar, ker je bil profesor drag. Letal je od Poncija do Pilata, toda zaman, ker so mu zavrnili vsako prošnjo za delo. Niso ga marali, ker je bil Slovenec.

Nazadnje je iztaknil neko gostilno. Tam so mu posadili na glavo pajacasto kapo, ga posedli za klavir in je vsako soboto in nedeljo igral gostom za zabavo: »O, mein lieber Augustin, Augustin... alles ist hin...« Za vsak večer je dobil 10 mark. To je bilo skromno, vendar je le bilo za hrano in učnino. Srečko pa je vztrajno iskal boljši kos kruha. Brskal je po časopisih in revijah, ki so objavljali oglase. Tako je v nekem listu zasledil oglas, ki je naznanjal, da profesor Seidel išče pomožnega učitelja. Srečko je takoj stopil na naznačeni naslov. Profesor Seidel mu je sporočil, da sam ne more odločiti, pač pa celotni kolegij. Ko se je Srečko čez nekaj dni vrnil, mu je profesor naznanil, da je sprejet, zraven pa je pristavil:

»Dobili boste majhen honorar, ker ste Slovenec.« Srečko je pogoltnil grenko pilulo in se zagrizeno vrgel na delo. Kadar ni bil v šoli, je sedel za klavirjem. Ne da bi se prej umil in uredil, je tolkel po tipkah od šestih zjutraj pa pozno v noč. Zajela ga je klavirska mrzlica, ki ga do smrti ni zapustila.

Nad Evropo so se zgrnili zloslutni oblaki, ki so napovedovali prvo svetovno vojno. Nemirno vzdušje smo občutili tudi v Lipskem. Začelo se je preganjanje Slovencev, s tem pa sumničenja, denunciacije in pregoni. Tudi mi smo morali odpotovati v Trst, kjer je Srečko za borno plačo učil v Glasbeni matici. Ko je bil vpoklican v vojsko, ga je vojaška služba vodila od Maribora čez Radgono, potem pa v zgornje štajerski Liezen in v Admont. Povsod sva s hčerko hodili z njim in mu pomagali v težkih dneh.

V vojski je imel to srečo, da so mu njegovi nadrejeni komandanti omogočili, da se je lahko ukvarjal z glasbo. Tako je v Admontu organiziral kvartet, ki je vsako nedeljo pel na cerkvenem koru. Hkrati je sestavil trio, v katerem je bil mestni tajnik čelist, bančni uradnik violinist, Srečko Kumar pa pianist. Težko in silno nevhvaležno bi bilo podrobno naštet in opisati Srečkovo glasbeno odisejajo med prvo svetovno vojno do njegove smrti leta 1954. Postaje njegovega umetniškega udejstvovanja so bile številne in raztresene po ozemlju celotne Jugoslavije: Ljubljana, Zagreb, Beograd, Kragujevac, Kojsko, Gorica, Portorož. Ko se je po drugi svetovni vojni oziral okoli sebe, kje bi nadaljeval delo, mi je resno rekel:

»Zdaj grem orat v mojo ožjo domovino.«

V njegovem rodnem Kojskem sta s hčerko ustanovila ženski pevski zbor, ki je nastopal po vsej Primoreški in v večjih krajih Slovenije. Potem je v

Gorici ustanovil svojo šolo, ki sta jo vodila s hčerko. Delal je do svoje smrti...«

»VELIKO PREZGODAJ JE ODŠELI.«

»Ja, veliko prezgodaj. Lahko bi vsaj še deset let živel. Cele dneve je igral klavir, kakor da ni hotel priznati, da je hud srčen bolnik. Po dvanajst ur dnevno je tolkel po klavirskih tipkah. Rekel mi je: »Zdaj sem presrečen, da igram sebi in tebi, da igram za naju oba. Doslej tega nisem mogel, četudi bi tisočkrat zaslužila.«

(Po pripovedovanju ge Zore Kumar napisal **Vasja Ocvirik**)

Učiteljski pevski zbor med obema vojnama

(Povzetki iz poročil v Učiteljskem tovarišu v letih 1919 do 1941)

Jože Zorn

Medtem ko je Pevski zbor Zveze učiteljskih društev Julijske krajine v letih od 1922 do 1926 nizal pod dirigentom Srečkom Kumarjem nedeljive umetniške uspehe na zasedenem slovenskem ozemlju v Italiji, je le počasi nastajal po njihovih vzorih in po organizacijskih naporih posameznikov. Osnoval se je šele po šestih letih po mnogih javnih pozivih tudi na matičnem slovenskem ozemlju kot pevski zbor slovenskega učiteljstva.

Prvi javni poziv za ustanovitev pevskega zbora zasledimo v Učiteljskem tovarišu, stanovsko političnem glasilu UJU, 16. aprila 1919. (U.T. letnik LIX/16 str. 5).

V sestavku Koncert Ljubljanskega Zvona namreč Albin Lajovic v treh zadnjih odstavkih zaključuje svoje poročilo o koncertu z željo, naj se po vzoru Moravskih učiteljev, sedaj ko v Jugoslaviji za to ni več nobenih ovir uresniči načrt »Pevskega zbora slovenskih učiteljev«. Svoj sestavek dokonča Albin Lajovic takole:

»Tovariši pevci in tovarišice pevke, osnujmo čim najpreje »Pevski zbor slovenskih učiteljev!«

Pod sestavkom pa je tudi pripomba uredništva, ki pravi, naj učiteljstvo »uvažuje« recenzentove misli v zadnjih treh odstavkih in preide od nasvetov do dejanj.

Iz poziva je razvidno, da je učiteljstvo o takem zboru že razmišljalo, vendar o tem v Učiteljskem tovarišu ni zaslediti nobene druge notice.

Zabeleženo pa je v številkah Učiteljskega tovariša prihodnjih let, da je slovensko učiteljstvo že v

prvih povojnih letih ustanovilo že več manjših krajevnih pevskega zborov.

Tako že v letu 1921 zasledimo v Učiteljskem tovarišu vrsto sestavkov o pevskega zboru ljubljanskega učiteljstva.

14. aprila je poročilo, da je priredil ta učiteljski pevski zbor koncert in nastopil prvič javno v Ljubljani, da pa je leto prej — torej že leta 1920. — imel koncertno turnejo po Jugoslaviji. Iz sestavka zvemo tudi, da je ljubljanski učiteljski zbor štel 30 članov in da je bil njegov zborovodja Ferdo Juvanec.

Vilko Mazl poroča v Učiteljskem tovarišu v petih nadaljevanjih (od 21. julija do 1. septembra 1921) o koncertni turneji ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora. Zbor je priredil koncerte v Radgoni, Radencih, Murski Soboti, Ljutomeru in Ptujju. V sestavkih Vilko Mazi poziva ljubljansko učiteljstvo, naj v večjem številu pristopa k zboru. V zadnjem pa je tudi (edini v tem letu!) apel, naj se ustanovi učiteljski pevski zbor Slovenije.

V listu je objavljen 8. septembra 1921 tudi Koncert Učiteljskega društva za politični okraj Ljutomer. Na tem koncertu so v Ljutomeru 7. avgusta nastopali vokalni in instrumentalni solisti, mešani zbor in moški kvartet. Vse se je odvijalo pod vodstvom pevovodje Zacherla (Minka Zacherl, poznejša dolgoletna ustvarjalka glasbenega življenja v Ljutomeru je na tem koncertu nastopila kot klavirski solist!) Glasilo Učiteljski tovariš v letih 1922 in 1923 nima nobenih poročil o učiteljskih pevskega zborih po Sloveniji. Edino v številki LXIII/40 4. oktobra 1923 poroča zelo na kratko o turneji učiteljskega pevskega zbora tržaške Zveze po Italiji.

Tudi naslednji letnik za l. 1924 ni priobčil nobene konkretne vesti o delovanju krajevnih učiteljskih pevskega zborov. Pač pa je priobčil 10. aprila 1924 vest, ki je brez dvoma silno zanimiva za zgodovinski razvoj slovenskega zborovstva.

V sestavku Dan učiteljev-pevovodij navaja, da je Zveza slovenskih pevskega zborov v Ljubljani priredila ob priliki občnega zbora dne 6. aprila v dvorani Uniona v Ljubljani koncert združenih zborov pod vodstvom Zorka Prelovca. Na koncertu je nastopilo devet zborov, ki jih pisec sestavka navaja tudi z imeni zborov in pevovodij. Nazadnje je med nastopajočimi naveden tudi zbor Glasbene matice z zborovodjem Srečkom Kumarjem, ki je bil ob tem času tudi zborovodja učiteljskega pevskega zbora Zveze v Trstu ter hkrati glavni pobudnik za usta-

novitev zbora slovenskega učiteljstva v naslednjem letu.

Razen tega je v sestavku še posebej poudarjeno dejstvo, da so koncertu Zveze slovenskih zborov kot zborovodje nastopili razen štirih sami učitelji ali bivši učitelji.

USTANOVITEV UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA

Šele leto 1925 je bilo odločilno za ustanovitev osrednjega učiteljskega pevskega zbora. Oba glavna duhovna in organizacijska pobudnika, Srečko Kumar in Emil Adamič sta takrat delovala v Ljubljani. Društvo glasbenih učiteljev pa je bilo nosilec za uresničitev zbora.

Tudi v Učiteljskem tovarišu zasledimo v tem letu vrsto pobud in informacij o učiteljskih pevskih zborih.

Najprej je Arnošt Adamič objavil sestavek Učiteljski pevski zbori — organizacija. Poziva učiteljske pevske zборе, naj zboljšajo svoje skromne repertoarje, daje pa tudi navodila, kako ustanavljati in voditi take zборе.

Letnik LXV/24 Učiteljskega tovariša je 18. junija prinesel prvi temeljitejši poziv Silvestra Ceruta v sestavku: Nekaj misli o organizaciji Učiteljskega pevskega zbora. Sestavek Cerut nadaljuje tudi v prihodnji številki 25. junija.

Ponavljja poziv, da je čas, da se končno le ustanovi učiteljski pevski zbor, ki ne bo prepeval le zaradi lepšega in za zabavo, temveč da bo imel mnogo višji in širši smoter.

»Učiteljski pevski zbor naj bi bil začetek glasbeno-umetniškega žarišča, ki naj bi širil umetniško vzgojo v vse plasti naroda ter ga s tem kulturno dvigal,« piše avtor.

V zadnjem odstavku tega sestavka pa je Cerut napisal tudi naslednje tehtne misli:

»...Ni nam namreč treba sekati novih poti, le stopiti nam je na uglajene ceste, ki so jih utrl pred nami moravski učitelji in kri naše krvi, naši primorski tovariši. Stvar se da gotovo izvesti, seveda ne smemo več delati starih pogreškov. Okrajne učiteljske zборе puščajmo pri miru, saj so že tolikokrat umrli in po sili zopet oživel, da so res potrebni definitivnega počitka. Vso zadevo naj z resnostjo vzame v roke pokrajinska organizacija in naj započne za vso pokrajino. Na letošnjem delegacijskem zborovanju položimo temeljni kamen tej zgradbi.«

V nadaljevanju sestavka pa daje Cerut organizacijska napotila za delovanje zborov.

Temelj za ustanovitev učiteljskega pevskega zbora pa je položilo Društvo učiteljev glasbe s proglasom, ki ga je ponatisnil Učiteljski tovariš 23. julija 1925 pod naslovom:

USTANOVIMO UČITELJSKI PEVSKI ZBOR

Proglas kot ustanovno in idejno-programsko listino objavljamo v celoti:

»Moderne zborovske skladbe zahtevajo glasbeno naobraženih pevcev, ki se lahko ne glede na tehnične in harmonične težkoče umotvorov pogloblje v njihovo vsebino. Najinteligentnejše in najboljše pevce moramo iskati med učiteljstvom. Zato more zbor, ki bi mu tvorilo jedro učiteljstva, gojiti moderno glasbo kar najuspešneje. Dokaz temu je zbor učiteljev v Južni Benečiji, ki se je v nekaj letih popolnoma uveljavil ne le pri rojakih, temveč tudi pri Italijanih samih. Dejstvo, da je naša slovenska pesem vse priznanje pri naših narodnih sovražnikih, je izredno velik uspeh ne glede na to, da nudi pesem tudi pomoč našim zatiranim bratom. Kaj premore dobro organiziran zbor, priča tudi zbor moravskih učiteljev. Delovanje tega zbora je bilo tako uspešno, da je odločilno vplivalo na produktivno češko glasbeno umetnost. Odprl je skladateljem nove perspektive in nastale so mogočne, širokopotezne zborovske skladbe z instrumentalno peljanimi glasovi, ki so v čast vsemu češkemu narodu. Ta zbor je tudi eden glavnih činiteljev, ki je pomagal dvigniti ugled češkega naroda na področju svetovne kulture.

Pri nas čaka nešteto krasnih skladb moderne koncepcije na izvajanje. Pretežke so za naše zборе, ne bi pa bile pretežke za zbor glasbeno naobraženih pevcev. Zato je dolžnost našega učiteljstva, da tu zastavi svoje moči in pomaga moderni slovenski pesmi na noge.

Učiteljstvo je dosedaj mnogo storilo za prosopeh glasbene umetnosti. Iz njegovih vrst je izšla cela vrsta glasbenikov, dandanes je veliko zborov v rokah učiteljev. Tudi med produktivnimi glasbeniki zavzemajo učitelji prva mesta. Koliko več bi učiteljstvo med narodom šeie tahko storilo, če bi imelo priliko urediti se v skupnem pevskem zboru! Ostalo bi v stalnem stiku z glasbenim svetom, zasledovalo bi razvoj glasbe in pridobilo mnogo glasbenega znanja, ki mu ga ni mogla nuditi šola v kratkem času študija. Edina ovira je oddaljenost pevcev od skupnega centra. V tem oziru nam bodo zopet vzor tovariši in tovarišice na Goriškem, ki so pod nepri-

merno težjimi razmerami ustanovili svoj zbor in vztrajajo na začrtani poti kljub največjemu političnemu terorju in gmotnim žrtvam.

Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani si je zastavilo nalogo, da organizira pod svojim okriljem zbor učiteljev in vabi vse, ki imajo voljo, k sodelovanju. V prvi vrsti reflektiramo na one, ki morejo v tehničnem oziru sami svoj glas naštudirati in imajo primeren pevski organ.

Prijavo z navedbo glasu in natančnega naslova sprejema do 15. avgusta društveni tajnik A. Grömbing, Cojzova cesta 9. Podrobna navodila pošljemo vsem priglašnim pevkam in pevcem med 15. in 25. avgustom. Naše društvo in zbor imata pred očmi samo kulturno-glasbene cilje, zato izključujeta vsako politiko. Računamo pa z ozirom na kulturno zgodovino našega učiteljstva, ki je na vseh poljih stalo vedno v prvih vrstah, da bo tudi sedaj zastavilo vse moči za povzdigo slovenske pevske umetnosti.

V Ljubljani, julija 1925

Za društvo učiteljev glasbe

Mar. Bajuk, predsednik Ad. Grömbing, tajnik

Temu proglasu, v katerem čutimo oblikovanje misli in idej Srečka Kumarja in Emila Adamiča, je sledila vrsta poročil in sestavkov v jesenskih številkah Učiteljskega tovariša.

Pozivu društva učiteljev glasbe sledi objava, da bo ustanovni občni zbor pevskega zbora slovenskih učiteljev v nedeljo, 1. novembra. Ustanovitelji so z občnim zborom združili tudi prvi pevski tečaj. Brez dvoma nam odkriva občni zbor s tečajem silnice, ki so prevevale ustanovitelje, da bi po dolgotrajnem odlašanju postavili trdno osnovo za delovanje pevskega zbora. V tem oziru je nad vse zanimiv že dnevni red ustanovnega občnega zbora. Napovedani dnevni red se je glasil:

V nedeljo:

Od 8. do 10. ure organizacija in tehnična sestava zbora. Ob pol 11. slovesna ustanovitev zbora, otvoritev pevskega tečaja in otvoritveno predavanje dvornega svetnika dr. Mantuanija: O dveh najstarejših slovenskih skladateljih.

Od 2. do 4. ure izobraževanje glasu in podrobne vaje posameznih glasov.

Od 5. do 7. ure: skupna vaja celeta zbora.

V ponedeljek:

Ob 8. uri: predavanje Emila Adamiča, Pevski pouk na osnovni šoli.

Ob 9. uri: predavanje Srečka Kumarja, O idealnem dirigiranju.

Ob 10. uri: druga skupna vaja zbora.

Iz tega obvestila vzemo tudi, da se je na razpis prijaviło 120 tovarišev in tovarišic.

Prvi večer so poleg imenovanih predavateljev vodili še naslednji: Svajgarjeva, Trostova, Bajuk, Brnobič, Grömbing in Vedral.

Na predvečer tečaja so udeležencem priredili komorni koncert, popust za obisk operne predstave, po zaključku tečaja pa tovariški večer na verandi Uniona. Že v prihodnji številki Učiteljskega tovariša pa bomo v podlistku:

— UČITELJSKI PEVSKI ZBOR JE USTANOVljen — 1. november 1925 je torej ustanovni dan za PEVSKI ZBOR SLOVENSKEGA UČITELJSTVA, kakor se je zbor od začetka imenoval.

V podlistku je povedano, da je 1. novembra ob 11. uri odprl ustanovni občni zbor profesor Marko Bajuk kot predsednik društva učiteljev glasbe. Zbora so se udeležili številni zastopniki raznih korporacij (niso naštet), v imenu UJU, poverjeništvu Ljubljana pa se je ustanovnega zbora udeležil tudi najvišji takratni predstavnik učiteljstva Luka Jelenc.

Vsekakor je umestno, da ob ustanovnem obč. zboru in ob 50-letnici njegovega delovanja skoraj v celoti navedemo tudi sestavek Silvestra Ceruta, ki nam natančneje odkriva načrte za poslanstvo zbora in tudi težave ob ustanovitvi ter splošne prilike, v katerih je takrat snovalo in delalo slovensko učiteljstvo tokraj in onkraj meje.

Silvester Cerut je napisal o tem sestavek in ga naslovil: »Še o pevskem zboru slovenskega učiteljstva.« V njem med drugim pravi:

»Tudi v osrčju Slovenije so se idealni tovariši(ice) vzdramili in ustanovili svoj pevski zbor, ki obeta postati elitni slovenski pevski zbor, ki bo ponesel našo moderno pesem širom naše domovine ter, ko se izpopolni, tudi preko njenih meja.«

Nato Cerut po dveh odstavkih odkriva takratno gostoljubje ljubljanskih učiteljev, ki ga primerja s tržaškim, ko piše:

»Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani je poslalo po ljubljanskih osnovnih in meščanskih šolah okoli 120 okrožnic.« Takoj za tem pa je uredništvo napisalo naslednjo pripombo: — Uredništvo se je informiralo pri tovariših o teh okrožnicah in niti eden ni vedel povedati kaj o njih — »Okrožnice so bile poslone z vabilom.« nadaljuje Cerut, »naj se priglase tisti tovariši(ice), ki bi lahko odstopili kako posteljno pevcem, ki prihajajo z dežele, če ne brezplačno,

pa vsaj proti mali odškodnini. Uspeh: niti eden se ni oglasil. Čudno res, da n o b e d e n nima kake postelje za ubogega »hribovca«. Prepričan pa sem, da se naši tovariši z dežele odrežejo vse drugače, ko pridejo meščani k njim.

V Trstu smo plačevali štiri do šest postelj za pevce z dežele. Vsa druga prenočišča so oskrbelli okolščanski tovariši, prednjačil pa je tovariš Grmek, predsednik tamošnje Zveze kar s tremi posteljami.

Nato pa Cerut z ogorčenjem ilustrira ustanovni občni zbor, oziroma prvo pevsko vajo:

»Še hujša diferenca se nam pokaže, ako primerjamo prvo pevsko vajo v Ljubljani z ono v Trstu. Ljubljanske tovariše, ki so se vaje udeležili, lahko naštejemo na prste ene roke, akoravno vsi vemo, da zmore sama Ljubljana in Ljubljanska okolica močan pevski zbor.

Ali res ne zmore 3000 učiteljev(ic) več kot 50 pevcev (pevk)?

Tovariši izprašajte si svojo vest! Čemu garamo vedno samo za druge, a ne delamo zase prav nič. (Podčrtano v izvorniku.)

Vsak običajni tingel-tangel zbere večje število učiteljstva, kot taka važna ustanova: »Učiteljski pevski zbor...«

Da so se tudi organizacijske nerodnosti kmalu popravile, zvemo iz dveh poročil v decembrskih številkah Tovariša, in sicer 24. in 31. decembra. Iz obeh dopisov je tudi razvidno, da se je PEVSKI ZBOR SLOVENSKEGA UČITELJSTVA dva meseca po ustanovitvi že kar dobro utrdil.

Iz prvega sestavka zvemo, zakaj se je ustanovnega zbora in prvega pevskega tečaja udeležilo tako malo prijaviteljev, da je dr. Mantuani predaval o naših slavni glasbenikih, Gallusu in Slatkonji. Sestavek tudi nadrobneje navaja potek ustanovnega zbora.

Zaradi poznejšega razvoja Pevskega zbora slovenskega učiteljstva pa je potrebno povzeti uspeh druge pevске vaje v dneh 6., 7. in 8. decembra v Ljubljani. Repertoar pevskega tečaja ni omenjen. Pač pa je v poročilu, da se je tečaja udeleževalo: 24 sopranistk, 22 altistk, 9 tenorjev in 19 basov. Poročevalec piše, »da so bili ženski glasovi izbrani, polni, prožni in zvočni, in da je upravičena trditev, da takih pevk Slovenci nismo imeli združenih še v nobenem zboru.«

Moški glasovi pa da za ženskimi še zaostajajo in da bi zboru prav prišlo še nekaj tenorjev. Basi pa

so polni, mladeniško sveži, da pa bi bilo le potrebno še nekaj polnih »fundamentalnih glasov«.

Zadnji sestavek leta ima naslov: Pevski zbor slovenskega učiteljstva. Piše o isti pevski vaji. Iz njega zvemo, da so dali za pevске vaje prostore Glasbena Matica, Slavec in Ljubljanski Zvon.

Dalje zvemo (brez imen), odkod so bili pevci Pevskega zbora slovenskega učiteljstva: iz Maribora 3, iz Frama 1, iz Stoperc 1, iz Studencev pri Mariboru 1, iz Androča pri Velenju 1, iz Brežic in okolice 5, iz St. Gotnarda 1, iz Šmihela pri Žužemberku (4 ure hoda) 1, iz Svitlega potoka 2, iz Koprivnika na Kočevskem 1, iz Tomišlja 1, z Iga 3, med drugimi le 10 iz ljubljanske okolice in le 6 iz Ljubljane.

Po pevski vaji so tudi šele izvolili svoj odbor in ga delegirali v glavni odbor društva učiteljev glasbe.

Sestavek navaja:

»Pevski zbor si je izvolil štiri zastopnike v glavni odbor. Ves odbor društva učiteljev glasbe sestoji takole: predsednik MARKO BAJUK, podpredsednik SREČKO KUMAR, tajnik RADOVAN PROSENC, namestnica ANGELA TROSTOVA, blagajnik JOŽE VEDRAL, namestnica ŠVAJGERJEVA, arhivar JOŽE BRNOBIČ, brez mandata ANDREJ GRÖBMING, zastopniki pevskega zbora: MIRKO DERMELJ, ANDRO SEŽUN, SILVESTER ČERNE in ZORA RAKOVA.

PRVI PEVSKI IN KONCERTNI NASTOPI

Do konca leta 1927 je pevski zbor slovenskega učiteljstva, da bi zadovoljil tudi notranje težnje zbora in pokazal javnosti uspeh svojega dela, prirejal svoje prve nastope. Svoj prvi javni nastop je namenil počastitvi 75-letnice Hugolina Sattnerja. Obletnici ustrezno je bil tudi pripravljen prvi nastop, za katerega so pripravili večinoma jubilatove skladbe.

Že pred prvim javnim koncertom v Unlonu je imel zbor pevске vaje 12. in 13. marca v Ljubljani. Zanimiva je notica v objavi pred prvim koncertom:

»Program je tak, da ga bo mogoče izvajati z zborom, kakršen je danes.«

Vseboval pa je za uvod Premrlovo »Naša pesem«, nato so sledile Sattnerjeve »Gori na planine« in »Pozimi iz šole«, ki jih je vodil Josip Brnobič kot zastopnik Društva učiteljev glasbe s srednješolsko mladino in sodelovanjem solista JULIJA BETETTA. Naslednje točke, torej prvi nastop učiteljskega pevskega zbora, pa je vodil SREČKO KUMAR. Solistične točke je pel Julij Betteto. Prvi koncert pevskega zbora slovenskega učiteljstva je odpel naslednje pesmi:

DRUŠTVO UČITELJEV GLASBE
v LJUBLJANI.

KONCERT

PEVSKEGA ZBORA SLOV. UČITELJSTVA
V PROSLAVO 75LETNICE SKLADATELJA
H. SATTNERJA.

SODELUJEJO: Jul. Betetto, pomnoženi orkester
Dravske divizijske oblasti in mladinski zbor ljubljanskih srednjih šol pod vodstvom Jos. Brnobiča.

Koncert vodi Srečko Kumar.

S P O R E D :

P. H. Sattner: Gori, gori na planine. | Mladinski mešan
Pozimi iz šole. | zbor.

P. H. Sattner: O nevihti. Mešan zbor.

St. Premr: Naša pesem. Mešan zbor z orkestrom.

A. Lajček: Gozdna namota. Ženski zbor z orkestrom.

P. H. Sattner: Jelečjevi pri vga. Končala na razviti zbor.
soli in orkester.

Prvi koncertni nastop
pevskega zbora slovenskih učiteljev v Ljubljani, 13. III. 1927

Sattner: O nevihti
Premrl: Naša pesem
Lajovic: Gozdna samota
Sattner: Jeftejeva prisega

Mešani pevski zbor je štel nad 80 pevk in pevcev. Ob prvem nastopu zbora je poročevalec Josip Lajpajne napisal naslednjo oceno:

»Tako po prvi skladbi smo zaznali, da je in bo zbor kos svoji nalogi. Vse gradivo je bilo dobro nastudirano in se je brezhibno skladalo z orkestrom. Iz nežne tišine so akordi prehajali v impozantne ff, izogibajoč se brutalnemu rjoventju, ki se prav često pojavlja v ad hoc sestavljenih zborih. Vojke g. dirigenta so krepko vplivale, da se posameznik, ne posamični glasovi niso spuščali nepozvano v ospredje, kar navadno kazni ravno podeželske zборе.

Z močnimi, odlično zastopanimi soprani, so se zopet prav primerno skladali krasni bogati alti, dočim tudi pri tem zboru tenor ni bil sorazmerno jak. Zbor je pel brez not: dasi je g. pevovodja oborožil učiteljski zbor z velikimi mapami, vendar isti ni bil suženj papirja in je povečini lahko sledil gibanju zborovodje. Vse skupne vaje štejejo baje 15 ur. Da se vsak posameznik ne bi potrudil študirati »kod kuće«, bi uspeh sigurno ne dosegel one višine, kakor se mu jo je posrečilo doseči. Ne trdim, da ostri kritiki ne bi našli peg, ki bi jih bilo čistiti, vsi drugi pa se zavedamo, da zidarji temeljev ne gladijo, jim dajo le lice, večjo pažnjo pa seveda posvečajo gradbi sami, sloneči na sigurnem temelju.«

Ker je to hkrati tudi prva ocena zbora, naj kot zgodovinsko dokumentacijo navedemo tudi konkretno oceno posameznih koncertnih točk.

»O nevihti« je zbor izvajal tako izrazito, kakor jo je Gregorčič Sattnerju izrazilo karakteriziral in podal glasbeno udejstvitev.

»Gozdna samota« je skladba s spremljevanjem orkestra, ki uvede ženski zbor po lastnem uvodu v mehko tišino gozdne samote. V izvajanju sem pogrešal one melanholije, ki se me pollašča šetajočemu ob mraku v naših gorenjskih gozdovih. Posamezni motivi so bili nekam pretrdo izraženi. Ker partiture nimam pri rokah, nisem mogel takoj presoditi, je li skladatelj Lajovic trše narave ali je v zboru zavelo nepravno pojmovanje skladbe.

Najimpozantnejša je bila seveda »Jeftejeva prisega«, kjer je bilo vse na mestu. Silni glas gospoda Bettetta se je kot grom pred nevihto porajal iz kipečih prsi naših pevcev, ki so g. solista spremljali liki triumfatorja Jefteja tam izza bojnega meteža v

mehki obup nesrečne žrtve, obupanega junaka. Krasna skladba je z neoporečnim nastopom dosegla najpopolnejši uspeh in ta uspeh bodi plačilo požrtvovalnemu trudu naših tovarišev in tovarišic. Njih uspeh — je naš uspeh! Napreji!»

* * *

Po uspehu prvega nastopa je zbor dva meseca počival; iz odborove objave je razvidno, da je postal tajnik odbora DRAGO SUPANČIČ, tako je namreč podpisan že maja 1926 ter je potem kot tajnik in organizator vodil delo zbora vse do začetka vojne, ko je pozval učitelje tenoriste naj pristopijo k zboru. O počitnicah je zbor kar dvakrat po nedvomnem uspehu sklical pevske vaje v Ljubljani. Marko Bajuk, ki je bil takrat načelnik zbora, je napisal poročilo po prvih desetdnevniških pevskih vajah (od 2. do 10. septembra) ter naznanil, da ima zbor za prihodnje leto v načrtu dva programa: HRVATSKI, ki obsega dela Širole, Gotovca, Grgoševića, Lhotke, Papanopula, Žganeca in drugih ter SLOVENSKI program z deli Adamiča, Lajovica, Ravnika, Škrjanca in Kogojca.

Torej prelomni prehod na moderni program. V poročilu tudi piše:

»Neumoren je bil duša zbora, pevovodja Kumar, ki je z neizmerno požrtvovalnostjo sestavil oba sporeda in neodjenljiv njegov namestnik Gröbming.« Nato je v zboru očitvidno nastopila kriza. Šele 12. maja 1927 je namreč objavil Učiteljski tovariš notico, da bo **PEVSKI ZBOR UJU UČITELJSTVA priredil 22. maja prvi koncert v tej sezoni pod vodstvom prof. A. Gröbminga**. Že v prihodnji številki pa je poročilo o koncertu.

Adolf Gröbming si je za trboveljski koncert izbral naslednji program:

Adamič: Vragova nevesta

Lajovic: Veseli koledniki

Gozdna samota

Konjović: Vragolan

Žganec: Maro

Zibu — haju

Mokranjec: Mekam

Gotovac: Prigovor

Smješno čudo

Jadovanka za teletom

Za klavirjem je spremljal ANTON RAVNIK

Sredi junija je zbor z novim imenom PEVSKI ZBOR UČITELJSTVA UJU v št. Vidu in na Viču priredil še

dva (manjša) nastopa. Oba dobro obiskana koncerta je tokrat vodil Marko Bajuk. Obširnejši podlistek pa tudi nadrobno navaja koncert zbora v Kranju ob priliki pokrajinske skupščine 6. julija. Koncert je spet vodil Gröbming.

O tej krizi je v treh nadaljevanjih (U. T. 15., 22. in 29. XII. 1927) pisal Marko Bajuk, predsednik društva glasbenih učiteljev. V sestavkih obravnava v glavnem organizacijske težave za takšen zbor, ki ima člane raztresene po vsej Sloveniji. Naštevava težave pevk in pevcev zaradi prenočevanja, voznine, ljubosumnosti tovarišev zaradi nadomeščanja in njihove očitke ter podobno. Skratka sestavek, ki je brez dvoma še tudi danes zelo aktualen in vreden ponatisa v učiteljskem glasilu.

S pozivom na pevski tečaj od 30. oktobra do 2. novembra, ki ga je spet prevzel »naš pevovodja in pevovodja Kola g. Srečko Kumar, in ki ima sedaj toliko svobodne roke, da nas v najkrajšem času postavi na koncertni oder v Ljubljani in izven nje«, je bila končana otroška doba Učiteljskega pevskega zbora.

* * *

PRVI VZPON PEVSKEGA ZBORA

V prihodnjih dveh letih je Učiteljski pevski zbor, sedaj pod enotnim organizacijskim vodstvom in pod enotnim umetniškim vodstvom svojega dirigenta Srečka Kumarja, dosegel vrsto koncertnih turnej po vsej Sloveniji in v Zagrebu. Doživljal je ugodne kritike in po petih letih svojega delovanja nedeljeno priznanje glasbenih krogov.

Koncert zbora slovenskega učiteljstva UJU v Zagrebu je bil 14. januarja 1928. Koncert lahko brez pretiravanja imenujemo prelomnico v zgodovini razvoja pevskega zbora. Obširne posnetke ocen iz hrvaškega časopisja in iz domačih listov je prinesel Učiteljski tovariš v številkah 19. in 26. januarja ter 2. februarja.

Zbor je bil nastopil v prepolni dvorani hrvaškega glasbenega zavoda.

Koncert je imel tri dele. V prvem so zapeli Adamičevo Vragovo nevesto in Violo ter Škrjančeve Kmetiške pesmi.

Nato je nastopil ženski zbor z Lajovca Koledniki in Žabe, Ravnikovo Zlmsko pesmijo in Kmetiško.

Tretji del pa je spet izpolnil mešani zbor z Lajovčevo skladbo Zlato v Blatni vasi ter Adamičevimi Svatskimi pesmimi.

O uspehu zbora je hrvaško časopisje pisalo v superlativih. »Novosti« so npr. poročale: »Ne sjećamo se kada je poslije prevrata imao koji zbor iz naše krajevine takav uspeh, kao zbor slovenskih učitelja.« »Jutarnji list« pa je prinesel:

»Zbor slovenskih učitelja spada v prve redove naših pjevačkih društava, a imade sve preduvjete, da nas i našu muziku odlično reprezentatuje u inozemstvu!« Najobširnejšo oceno zborovega koncerta pa je objavil znani hrvaški komunist in kritik Zlatko Grgošević. V njej ocenjuje delo in nastop zbora. Ob koncu svoje obširne ocene pa je o zboru in poslušalcih napisal tudi naslednje:

»Požrtvovalnemu zboru dokazala je naša muzikalna publika u dvorani, da ga je razumjela i zavoljela. O muzičaru, svojemu drugu g. Srečku Kumaru, moram ja da kažem. Što? Za onaj ogromni duševni rad, koji je on proživio sa svojim idealnim pjevačima, našao je konačno rješenje: pokazao je to nama, zagrebačkim slušateljima koncerta to, da je Slovenac kao interpret isto tako seriozan, kao što i mi nastojimo, da budemo. Predstavio nam je braću Slovence u punoj njihovoj duševnoj moći, a onda je njegov pogled pao i na one, koji danas pate pod jarmom tudjinaca, u čisto našoj slavenskoj Istri i Gorici, pa je osjetio sama sebe, sve svoje najljepše uspomene. Taj je osjećaj prenio u njih, i to je bolno, teško i moćno zazvučilo. Ja sam razumio.

A vi??

Izza svega, Slovenački su učitelji posjetili Zagreb, svoje drugove učitelje i svoje drugove zagrebačke pjevače. Svi su ih spremno dočekali, još ljepše susretali i najljepše se radovali njihovu punomu uspjehu. Jedini su izostali oni, koji svaki dan bacaju parole »Sve za našu pjesmu« itd. Izostali su Veliki Hrvati (Još »veći« od Tomislava?) iz uglednog »Saveza Hrv. Pjevačkih Društava«. Cilindri gg. starješine predsjednika, artističkoga dirigenta, tajnika (i.t.d.) ostali su u kutiji, da budu izvadjeni opet za kakovu paradu. Dolazak najidealnijih pjevača, koji pod najtežim prilikama pjevaju našu pjesmu, bit će, da je za ovu gospodu premalena parada.

To je samo dokaz, da su svi oni, koji su izostali, (a nisu smjeli toga da učine!), možda veoma veliki Hrvati, ali veoma, veoma mali ljudi!

To im kažem, kao rođen Hrvat, Zagrepčanin.

Zlatko Grgošević

Učiteljski tovariš je priobčil dne 26. januarja še izvlečke ocen iz naslednjih listov: Novosti, Jutarnji list, Obzor, Morgenblatt, Narodno djelo in opozarja tudi na obširno kritiko v časopisu Slovenec 17. januarja.

Temu dogodku je nato 6. februarja sledil po dveletnem odmoru spet koncert zbor v Ljubljani, in sicer v unionski dvorani. Zbor je nastopil z istim sporedom. Kritike koncerta v slovenskih listih so podobne kritikam iz hrvaških listov. Zbor je nato nastopil še v Celju.

Na pokrajinski skupščini 20. junija 1928 v Celju je tajnik poverjeništvu med svojim poročilom prvič govoril o delovanju Pevskega zbora učiteljstva UJU. Hkrati pa so dobila tudi vsa okrajna učiteljska društva okrožnico pevskega zbora s prošnjo za podporo.

Pevski zbor učiteljstva UJU je nato skoraj leto dni počival, oziroma se je pripravljalo na nov program. 7. januarja 1929 je zbor nastopil v Veliki dvorani Uniona v Ljubljani s sodobnim, modernim programom.

L. M. Škerjanc: Marija in mlinar
Papandopulo: Pjesme svatovske
M. Kogoj: Vrabci in strašilo
E. Adamič: Kata, polifonska suita
Stolzer-Slavenski: Romarska
Ftiček veli, da se ženil bude
Zlatko Grgoševič: Žetva

Kritike o zboru je napisal Adamič v Slovenskem narodu in Učiteljskem listu. V kritiki pohvali predvsem ženski zbor in meni, da je moški zbor v sestavi sicer številčno dovolj močan, vendar ni enakopraven ženskim glasovom. Kritike so bile ugodne. Zato si je odbor pevskega društva načrtno koncertno turnejo po raznih krajih Slovenije.

Pevski zbor si je na svojem rednem občnem zboru 2. januarja 1929 namreč izvolil nov odbor, ki je bil tudi javno najavljen. Pevci so izvolili v ožji upravni odbor naslednje:

Sežun Andro, predsednik
Kovač Marija, podpredsednica
Stipančič Drago, tajnik
Grčar Tit, blagajnik
Stritar Albin, arhivar

Za odbornike so bili še izvoljeni: Mihelič Josipina, Rak Zora, Primožič Ivan in Pahor Jože.

Pregledovalca sta bila: Oranič Helena in Rupret Vinko.

V artistski odbor pa sta bila izvoljena Cerut Silvester in Primožič Ivan.

Novi odbor je v prvi polovici leta organiziral še tri dobro uspele in dobro obiskane koncerte, in sicer

6. aprila v Mariboru, (ta koncert je bil tako dobro organiziran, da je odbor napisal organizatorjem javno zahvalo).

7. aprila v Trbovljah,

8. maja pa v Ptuj — za počastitev 60. obletnice ustanovitve učiteljskega društva Ptuj.

16., 17. in 18. avgusta 1929. I. je bila glavna skupščina UJU v Zagrebu. Vmes je imel pevski zbor kratek koncert v tamkajšnjem »Zboru«, vendar koncert ni uspel, ker so delegati spremenili dvorano v pivnico.

(U. T. 28. avg. 1929)

Dne 20. in 21. julija pa je bila pokrajinska skupščina UJU v Ljubljani. Na skupščini je tajnik Josip Kobal podal tudi obširno poročilo o pevskem zboru. Ob koncu štiriletnega delovanja je to poročilo še posebej zanimivo, saj navaja tudi zadeve, o katerih doslej nismo pisali. Zato ga navajamo skoraj v celoti:

Pevski zbor učiteljstva UJU v Ljubljani

»Ustanovilo ga je leta 1925 Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani pod imenom Pevski zbor slovenskega učiteljstva. Ko se je slovensko učiteljstvo združilo v enotno stanovsko organizacijo UJU, je ta organizacija sprejela tudi zbor pod svoje okrilje. Za vzdrževanje zbora plačuje vsak pri ljubljanskem poverjeništvu včlanjen tovariš(ica) po 1 Din mesečno.

Svoj sedež ima pevski zbor v Ljubljani. Članov šteje 70 in so iz obeh slovenskih oblasti. Glavni namen zbora je posvečen propagandi moderne slovenske, predvsem jugoslovanske pesmi med preprostim ljudstvom, obenem pa tudi podpira produktivno udejstvovanje naših skladateljev. Pevci in pevke se sestajajo en do dvakrat v mesecu za dva do tri dni k pevskim tečajem v Ljubljani. V ta namen je dovolilo ministrstvo prosvete včlanjenim pevcem pouka proste dneve, ki jih pa zbor le v nujnih slučajih uporablja, ker se tečaji vrše večinoma ob praznikih in pouka prostih dnevih. Praviloma morajo pevci svoje glasove naštudirati sami doma, ker bi se s podrobnimi vajami izgubilo preveč dragocenega časa. Žrtve posameznih članov so ogromne, ako

Pevski zbor učiteljstva UJU v Ljubljani

PONEDELJEK, 7. I. 1929

OB 8. ZVEČER

Predavanje dr. Stanka Vurnika, „Naša nova pesem“, ki bo ilustriralo koncertni program.

SPORED KONCERTA:

1. L. M. Škrjanec: **Marija in mlinar.** (Mešan zbor.)
2. M. Kogoj: **Vrabci in strašilo.** (Mešan zbor.)
3. Papandopulo-Pečić: **Pjesme svatovske.** (Za sopran solo in mešan zbor.)
 - I. Kad krenu svatovi.
 - II. Kad igra kolo.
 - III. Kad odvedu nevjestu.
 - IV. Kad djevojka prima „dobru molitvu“.
4. E. Adamič: **Kata.** (Štiri belokranjske pesmi o lepi Kati za tri ženske sologlasove in triglasen ženski zbor a. capella.)
5. Stolzer-Slavenski: a) **Romarska.** (Triglasen ženski zbor.)
b) **Ftiček veli, da se ženil bude.** (Ženski zbor s klavirjem.)
6. Zlatko Grgoševič: **Žetva.** (Narodni obred v šestih delih za sopran solo, ženski zbor in mali orkester.)
 - I. Žetelice na polju.
 - II. „Muzikaši“ pozdravljaju žetelice.
 - III. Na putu doma.
 - IV. „Muzikaši“ pri večerji.
 - V. Molitva za dare.
 - VI. „Drmeš“ pred hižom.

se upošteva, da morajo nositi vse potne, stanovanjske in prehranjevalne stroške sami. Zbor je v stanju, da s podpornino organizacije krije stroške le kakim petnajstim, in to najpotrebnejšim članom. Koncertne prireditve so pa danes vsled razmer večinoma pasivne in je torej požrtvovalnost pevcev in pevk vredna učiteljskega stanu. Vsak pevski tečaj stane vsakega pevca po 150 din. Tudi zborov pevovodja Srečko Kumar ne živi v Ljubljani, temveč je profesor na glasbeni akademiji v Zagrebu. Posveča pa se z vsemi silami procvitu in umetniškemu dvigu učiteljskega zbora, ker je bil tudi iniciator njegove ustanovitve.

Zbor je sprejela gostoljubno in proti majhni odškodnini v svoje prostore Glasbena Matica. Ima zbor brezplačno, a manj prikladno sobo v invalidskem domu, katero mu je odstopil veliki župan.

V teku štiriletnega obstoja je izvedel zbor več koncertnih nastopov, tako v Ljubljani 4, v Zagrebu 1, v Mariboru 1, v Celju 1, v Trbovljah 2 in še več manjših podeželskih.

V načrtu je turneja po državi in v Bolgarijo, kamor so zbor povabili tamošnji glasbeniki. Vsekakor je pričakovati, da bo s tem nastopom dobro reprezentiral našo državo in tudi našo učiteljsko moč.

Napoved v poročilu se ni uresničila, zboru so se nenadoma odprla nova pota za koncertne turneje.

USPEŠNE TURNEJE PEVSKEGA ZBORA PO ČEŠKOSLOVAŠKI IN JUGOSLAVIJI

Pevski zbor UJU učiteljstva je najprej nameraval organizirati koncertno turnejo po Bolgariji, toda društvena uprava se je odločila, naj zbor najprej obiše Češkoslovaško. Delegacija zbora je konec januarja po dvanajstdnevem posvetovanju naredila točen načrt turneje, ki je bil pozneje tudi uresničen. Program turneje je predvideval naslednje nastope in koncerte.

27. marca koncert v Čeških Budejovicah, 28. marca v Plznu, 29. marca matineja za šolsko mladino v Plznu, 30. marca matineja v Pragi, 31. marca koncert v Pragi, 1. aprila koncert v Hradec Kralove, 2. aprila koncert v Olomoucu, 3. aprila koncert v Brnu, 5. aprila koncert v Bratislavi.

Protektorat je prevzel jugoslovanski poslanik Angjelinović v Pragi, protektorate nad koncerti pa mestni zastopi. Turnejo je podprla Češkoslovaško-jugoslovanska liga. Turneja pa je bila še posebej posvečena 80-letnici prezidenta Masaryka.

Koncertni program turneje je vseboval naslednji repertoar:

Dugan Franjo, ml.: Dviije narodne iz Bosne

a) Uzeh dugum

b) Jel ti žao

Dugan Fronjo, ml.: Jurjevske pjesme iz Turopolja

a) Jurjevska iz Dubranca

b) Druga Jurjevska iz Dubranca

c) Jurjevska iz Buševca — Kuće

Emil Adamič: Vragova nevesta

Anton Lajovic: Zlato v Blatni vasi

Marij Kogoj: Vrabci in strašilo

Zlatko Grgošević: Okolo žujačkog vijenca, zbir petih pesmi z dvojnimi mešanimi in ženskim zborom.

* * *

Drugi del repertoarja pa je obsegal:

Stolzer-Slavenski Josip: Romarska

Anton Lajovic: Koledniki, žalostni, častitljivi in veseli

Anton Lajovic: Žabe, ženski zbori

Janko Ravnik: Zimska pesem

Janko Ravnik: Kmetiška ter spet mešane zbere

Papandopulo-Pečić Boris: Svatovske

Kad krenu svatovi, Kad igra kolo, Kad odvedu

nevjestu, Kad djevojka prima dobru molitvu

Vinko Žganec: Jedna majka vumrla

Visoke čizme z ruskimi petami in Dil, dil duda

Emil Adamič: Potrkan ples

Stevo Mokranjac: X. rukovet

27. februarja je Učiteljski tovariš prinesel kratko analizo Emila Adamiča nekaterih pesmi tega programa. Vaje so bile od 6. do 9. marca v Ljubljani, nato še 15. in 16. do 25. marca, 26. marca pa je odpotoval zbor, ki je štel 80 pevcev, na pot. 3., 10. in 24. aprila ter 15. maja pa je Učiteljski tovariš objavljaj na več straneh opis pota, uspehe in ocene srečanj in koncertov pod propagandnimi skupnimi naslovi:

TRIUMFALNA TURNEJA PEVSKEGA ZBORA UJU PO ČEŠKOSLOVAŠKEM:

V teh sestavkih so opisani pot, sprejemi, navdušenja češkoslovaške publike na koncertih in sprejemih. Najobširneje je slavje pevskega zbora opisal 24. aprila na celi strani lista novi predsednik pevskega zbora Grčar Tit. Na naslednji strani številke pe se je z nadrobno oceno zborove poti pojavil tudi spremljevalec zbora Emil Adamič. Za njegovo oceno pa so priobčeni tudi izvlečki ocen v češkoslovaških listih iz Prage in Brna.

Poročila o ocenah turneje v Učiteljskem tovarišu so iz naslednjih listov: Češke slovo, Narodni politika, Narodni listy, Venkov iz Prage ter Narodni noviny in Lidove noviny iz Brna.

Vsa (poročila in ocene) so polna navdušenja in manifestativnih vzklikov. Vsekakor pa je treba navesti tudi nekaj kritičnih misli o zboru.

Češke slovo je namreč med drugim 2. aprila 1930 zboru (v zadnjem odstavku recenzije) objavilo zelo zanimivo misel in oceno: »Po strani izvajanja se je pokazala muzikalnost in pevnost slovenskega na-

Vragova nevesta.

Sta živel stari oče, stara mati.
Nista več otrok imela,
kakor eno samo hčerko,
po imenu Majdalenka:
lepo ime Majdalenka.
Starši so jo pa prosili,
da b' se bila omožila.
Kdor jo hoče, tega noče.
Kogar hoče, on je noče.
Pa je rekla stara mati:
»Po te pride vsa hudoba!
Komaj mat' je zgovorila,
polni vrt je črnih svatov.
Pa je rekla stara mati:
»Bom kadila in škropila!
Tak je rekel starešina:
»Le kadite in škropite,
Majdalenka je le naša!
In so na konjiče sedli
a pak cvalcem odpadili
po skalovju in pečovju,
ogelj jim spod nog je švigal.
Tak je rekla Majdalenka:
»Kaj te prosim o moj ženin!
Naj na črno zemljo stopim
in zavpijem naj v nebesa!
Pa je rekel starešina:
»Le zavpij enkrat, al' dvakrat,
saj t' ne bo nič pomagalo!
Majdalenka si le naša!
Stopila na črno zemljo,
v svete vpila je nebesa:
»Moj Bog, moj Bog,
zakaj si me zapustil!
Strila se gosta meglica,
polna nebeških angeljcov.
Še so vzeli Majdalenko,
nesli jo v svete nebesa,
gori k Očetu nebeškem.

Zlato v Blatni vasi.

Prišli trgovci z novci
za šalo v Blatno vas zares,
na trgu sredi blata
pustili pisker zlata,
potem naprej, haha, zares,
zares trgovci z novci!

Prišla je putka tutka
za šalo v Blatno vas zares,
vse blato potacala,
zlato je pozobala,
potem naprej, haha, zares,
zares da putka tutka!

Vrabci in strašilo.

Čiv-čiv, čiv-čiv,
še dolgo bom živ,
živ-žav, živ-žav,
še dolgo bom zdrav:
na sredi polja
tri vreče prosa!

Čertova nevesta.

Živi bili starý otec, stará matka,
neměli vic dětí spolu,
jenom jednu samu dcerku,
řikali jí Majdalenka:
krásné jméno Majdalenka.
Rodiče jí domlouvali,
aby se už jednou vdala.
Kdo jí chce mít, toho nechce,
koho chce mít, ten jí nechce.
Povídala stará matka:
»At' tě vezmou všichni čerti!
Solva máť to promluvila,
plný sad je černých svatů.
Nato řekla stará matka:
»Vykouřim je, pokropim je!
Povídal pak staršina:
»Jen si krote, vykuřujte,
Majdalenka přec je naše!
Na koničky naskákali
a pak cvalcem odpádili
přes úskalí a přes jámy,
ohel jim spod kopyt švihal.
Tu se ozve Majdalenka:
»Prosim tebe, ženichu můj,
at' smím na zem černou stoupit
a zavolat pod nebesa!
Nato řekl staršina:
»Jen si zvolj jednou, dvakrát,
vždyť ti nic už nepomůže!
Majdalenka přec jsi naše!
Seskočila na zem černou,
k nebesům pak zavolala:
Och! bože můj,
proč opustil's mě bédnou!
Šnel se mlhavý oblak,
plničky s nebes andilků.
Š sebou vzali Majdalenku,
nesli jí k nebeské bráně
vzhůru tam k našemu Otci.

Zlato v Blatné vsi.

Přijeli tržci s měšci
pro švandu v Zabláčenou ves,
na trhu prostřed bláta
nechali hrnc zláta,
potom šli dál, cha-cha, šli dál,
věru že tržci s měšci!

Přiběhla slípka — píпка
pro švandu v Zabláčenou ves,
bláto vše pocapala,
a zlato pozobala,
potom šla dál, cha-cha, šla dál,
věru že slípka — píпка.

Vrabci a strašák.

Čif-čif, čif-čif,
dlouho budu živ,
žif-žaf, žif-žaf
dlouho budu zdrav:
uprostřed pole
tři pytle prosa!

Med soprani je nastopila tudi solistinja Anica Meze, ki je obdarjena s krasnim materialom, in ki z lahkoto stopa tudi do največjih višin ter se jasno loči od ostale zborove mase.

Vsa vzgoja zboru, ki obstaja le še malo let in katerega današnji umetniški nivo je delo umetnika, čigar ime je v tesni zvezi z jugoslovanskim pevskim svetom in je prodrlo nad vse uspešno celo v osredje, ki je tako izbrano in kritično kot so mednarodni festivali za moderno glasbo (v Frankfurtu

1927. To je profesor zagrebške glasbene akademije Srečko Kumar, specialist vokalnega dirigentstva v Jugoslaviji in priznani organizator tamošnjih pevskih institucij, ki danes koncentrira svoje sposobnosti na ljubljanski zbor. V njegovih rokah se bo zbor gotovo kmalu povzpел na višino virtuosnega koncertnega zboru, ki bo lahko jugoslovanski glasbi pridobil svetovno priznanje.

Tako je o zborovi turneji in koncertni zmogljivosti napisal H. D.

Udeleženci turneje po Češkoslovaški. Med njimi sta v sredini prve vrste Emil Adamič in Srečko Kumar. V zadnji vrsti, tudi s cilindrom na glavi stoji na levi profesor Pavel Šivic.

V »Venkovu« pa je izšla ocena, podpisana z: -jbl-. Iz te navajamo tudi del zadnjega odstavka:

»... Kot reprodukcijski korpus so nastopili jugoslovanski učitelji v mešanem in ženskem zboru izborno pripravljeni in posebno s strani ritmične točnosti, dinamičnega nasprotja in izdelave melodične fraze na zelo lepem nivoju. Ni mogoče zatajiti, da težja mesta niso imela one intonacijske čistosti in zanesljivosti, ki jo morda zahtevajo, tudi celotni zvok ni bil vselej zadosti poln, vendar ti pomanjkljaji ne morejo nikakor zmanjšati brezdvomne kvalitete zboru...«

Emil Adamič je v svojem doslej najbolj obširnem poročilu z naslovom Po turneji razčlenil pot, nastope, program in koncertne uspehe. Iz sestavka naj povzamemo le tri iztrgane misli. Prva govori o zvočnosti zboru:

«... Zvočnost zboru pa bi tudi prav nič ne trpela, ako bi se število njegovih članov glasovno sorazmerno skrčilo. Ne bojim se napisati, da so v pevskem zboru boljši in slabši pevci, ne bojim se napisati, da bi 50 do 60 dobrih pevcev zmoglo z lahkoto izvršiti isto umetniško nalogo, kot jo vrši sedaj 80 pevcev različne kakovosti. Ne bojim se končno napisati, da bi bilo treba prav kmalu izvesti rigorozno selekcijo zboru, toda — bal bi se to izvršiti! Zabarikadiraj bi se prej za devetimi zidovi; kajti ni ga pevca v zboru, ki bi ne smatral svojo izločitev v sramoto.»

Nato razčlenjuje Adamič zvočnost posameznih glasov in zboru. V zadnjem delu nosi njegov sestavek

podnaslov: BODOČE DELO. V njem apelira na pevce, naj ne počivajo na lovorikah in napove, da bo zbor najprej nastopil s češkoslovaškim programom v Ljubljani, nato pa se naj odloči za novo turnejo: na Sušak, v Šibenik, Split, Dubrovnik, Mostar, Sarajevo in v Beograd.

Ob ponatisih kritik v češkoslovaškem časopisu o turneji, ki so brez dvoma povzročile nekatera trenja v zboru, pa je zelo zanimivo mnenje v Adamičevem setavku, kjer meni, da pač nekateri kritiki niso bili dovolj informirani o kratkem obstoju in sestavi zboru, zato je zapisal tudi naslednje misli:

»... Primerjalne kritike so bile, so in bodo vedno več ali manj odložne. Ako so nekateri kritiki postavili pevski zbor Glasbene Matice na prvo mesto, pa se temu mnenju, ako smo pošten, moramo pridružiti tudi mi. In zato nas ni treba biti prav nič sram. Ako smo mi danes, po samo petletnem svojem obstoju, pri pičlem in silno otežkočenem številu pevskih vaj na drugem mestu, je to za nas velika čast, kajti pred nami je samo en zbor, za nami pa sto. Ta zbor, ki je pred nami, ima petdesetletno slavno tradicijo, ima mnogokrat preizkušeno in v sto in sto vajah izpiljen pevski material, ima v primeri z našim lahek program, ki je imprimatur prejel od našega največjega in najizkušenejšega zborovskega dirigenta, pevskega očeta mojstra Hubada. Ponosni moramo biti, da smo za pevskim zborom Glasbene Matice takoj prvi!...«

Poletno delo je pevski zbor zaključil z izvolitvijo novega odbora (17. maja 1930), v katerem je postal predsednik Drago Supančič. Hkrati pa je odbor skli-

Čiv-čiv, živ-žav,
vse prav? Vse prav!
Čiv-čiv, čiv-čiv,
saj nisem jaz kriv.
živ-žav, živ-žav,
če mož je brljav,
če metlo ima,
pa mesti ne zna.

Čiv-čiv, živ-žav,
vse prav? Vse prav!

„Okolo žnjačkoga venca“.

(Pučki obred.)

a) Posle žetve.

Gore nam, gore, sönčee!
Po tem drobnem póleku,
po tem tankem láseku!
Sonce nam sija prek vode,
ftiček nam zleče prek gore!
(Blagoslovi nas, Majka Božja,
preljuba Devica Marija!)
Ne skali nam, ftiček, te vode:
naj se napije Jezus z nje,
svojoj ljublenoj Matrjoj,
z ljuboj Dívicoj Marijoj!

b) Po putu.

»Višnja moja, višnja moja,
jel' si mi zelena?«
»Duša moja, duša moja,
jel' si mi ljublena?«
Vu te černe gore,
na kite borove,
doletela tičica preljeva.
Vu te černe gore stiha zapopéva,
stiha zapopéva od drágega mojga!
Pri te ljepje rože stiha zápopéva,
i pri Majke Božje, pri te ljepje rože.
Pri te ljepje rože stiha pápopéva,
stiha zapopéva od drágega mojga! —
»Višnja moja, višnja moja,
jel' si mi zelena?«
»Duša moja, duša moja,
jel' si mi ljublena?«

c) Pred vratu.

Dime ideme, Boga molime,
Boga zmóžnoga, suca oštroga.
(Haj, žetva jel!)
»Jel' so nam doma visoka góspoda?«
Nóšime dar: »Pšeničen venec,
dóma peljáme mlade žnalice,
zdálkega póta na dáre čekáme!
»Jel' so nam doma visoka góspoda?«
Ljepje pozdrávljáme, mi žnalice,
preljépi dar Vam dime nóšime,
preljépi dar: Pšeničen venec!
»Jel' so nam doma visoka góspoda?«
Dime ideme, Boga molime,
Boga zmóžnoga, suca oštroga.
(Haj, žetva jel!)

Čif-čif, žif-žaf,
jsem práv? Jsem práv!
Čif-čif, čif — čí-ou,
mení mou vinou,
žif-žaf, žif-žaf,
že panák je pař,
že kořt átko má,
leč málo mést' zná.

Čif-čif, žif-žaf,
jsem práv? Jsem práv!

„Okolo obžinkového věnce“.

(Lidový obřad.)

a) Po žni.

Vzhúru vstaň, vzhúru, sluněčko!
Po tom malém poličku,
po tom tenkém klášíčku!
Slunce nám svítí přes vody,
ptáček nám vzlétí přes hory!
(Požehnáni dej, Matko boží,
ty přemilá Panno Maria!)
Jen nezkal nám, ptáčku, vody té,
ať se z ní Jezus napije
se svou přemilou Matičkou,
s milou Panenkou Marií!

b) Cestou.

»Višni moje, višni moje,
jsi-li mi zelená?«
»Duše moje, duše moje,
jsi-li mi milená?«
Na ty černé hory
na větve boroví
doletěl sem ptáček divukrásný.
Na těch černých horách tichounce zazpíval,
tichounce zazpíval o mém přemilém!
(U té chladné vody překrásně zazpíval,
i u Matky boží, u té krásné růže.)
U té krásné růže tichounce zazpíval,
tichounce zazpíval o mém přemilém!
»Višni moje, višni moje,
jsi-li mi zelená?«
»Duše moje, duše moje,
jsi-li mi milená?«

c) Před vraty.

Domů jedeme, Boha prosíme,
Boha mocného, soudce přísnehého.
(Hej! po žních jel!)
»Zdali pak doma vysoké panstvo je?«
Neseme dar: Pšeničný věnec,
vezeme domů žnečky mladinké,
z daleké cesty pak dary žádáme!
»Zdali už doma vysoké panstvo je?«
Hezounkě pozdravujem žnečky vše,
překrásný dar Vám domů neseme,
překrásný dar: Pšeničný věnec!
»Zdali pak doma vysoké panstvo je?«
Domů jedeme, Boha prosíme,
Boha mocného, svoudce přísnehého.
(Hej, po žních jel!)

cal za 14. julij izredni občni zbor, na katerem se je zbor preimenoval v »Pevski zbor Udruženja jugoslovenskega učiteljstva — sekcija Ljubljana«. S tem je učiteljski zbor postal poseben odsek organizacije UJU.

Ob priliki pokrajinske skupščine 18. in 19. julija v Novem mestu je Pevski zbor UJU priredil z nekoliko izpopolnjenim programom tudi koncert.

Jesensko sezono je pevski zbor odprl s koncertom 7. decembra v Trbovljah in 8. decembra v Brežicah. Koncerti so po poročilih odlično uspeli, pevci so peli nov program:

Anton Lajovic: Bolest je kovač, Pomladni spev, Pastirčki, Kroparji. (Ženski zbor: Žabe), Medved z medom, Nagajivka, Dete jezdi

Anton Foerster: Z glasnim šumom

Stanko Premrl: Rože za Marijo, Jezus je majhen

Matej Hubad: Potrkan ples

Emil Adamič: Zabučale gore, Vragova nevesta, Potrkan ples

Stevo Mokranjac: X. rukovet

* * *

PROGRAM

turneje pevskega zbora UJU v Beogradu,

Poverjeništvu Ljubljana,

V ČEŠKIH BUDĚJOVICAH

dne 27. in 28. marca 1930.

Dne 27. marca 1930.

Ob 3. uri o 8 min. Prihod. Na kolodvoru bodo pričakovali pevski zbor zastopniki podružnice čehoslovaško-jugoslovanske Lige českoslovaške, zastopniki učiteljskih organizacij, pevske družbe „Foerster“, „Hlahol“, Mestne Cirilske Jednote in I. pešadijskega polka Mistra Jana Husa. Oficijalnega sprejema ob tej uri ne bo. Člani pevskega zbora izstopijo in zložijo svojo prtljago na peronu in sicer dame posebej in gospodje posebej. Prtljago odpeljejo v kasarno I. pešadijskega polka Mistra Jana Husa (v t. zv. Žižkovo kasarno), kjer bo pevski zbor nastanjen, vojaki, ki bodo prtljago odnesli s perona na pripravljene vozove. Tisti gostje pa, ki bodo imeli naročen hotel (hoteli spati v hotelu), obdrže prtljago pri sebi. Potem sledi skupen odhod v kasarno, ki je zelo blizu, oziroma v hotele, ki so (kar čez ulico) pred kolodvorom.

Za zaključek male turneje je nato nastopil pevski zbor še 5. januarja 1931 v Ljubljani. v podlistku Učiteljskega tovariša z dne 8. januarja 1931 beremo daljše poročilo o koncertu. Iz njega izvemo, da je imel na koncertu uvodno predavanje Emil Adamič, ki je razčlenjeval spored. Na novo je zbor zapel Adamičeve: Tri duhovne pesmi po napevih Adama Bohoriča, Jurija Dalmatina in Matije Kastelca. Nove so bile Škerjančeve za štiri in peteroglasni pevski ženski zbor in solo: Iskre. Nanovo je bil zbor naštudiral tudi dve Osterčevi skladbi: Konja jezdi aga in O suhi muhi. Kar 14 točk programa so tokrat izpolnile mladinske pesmi Marija Kogoja in Emila Adamiča. Pet pesmi je bilo solističnih, ostale za mladinski zbor, pel jih je pa ženski zbor. Anita Metzova je nastopila kot zborova solistka.

Zbor je za tem nastopil tudi v radiu. Nato pa se je začel pripravljati na turnejo po Jugoslaviji.

PRVA TURNEJA PO JUGOSLAVIJI

Pevski zbor je sicer označil sporede, ki jih je namenil svoji prvi turneji po Jugoslaviji. Objava pa je pomanjkljiva, saj navaja Učiteljski tovariš le spored koncerta Pevskega zbora UJU za 3. marec 1931 v Zagrebu in program za spored koncerta 4. marca, oz. 5. marca 1931 v Beogradu. Spored ne prinaša kakšnih posebnosti, temveč je sestavljen iz sporedov zborovih zadnjih koncertov. Ne glede na to, da zbor v tako kratkem času ni mogel naštudirati novega, ali delno novega programa za turnejo, je to že prvi korak, da so postali dirigent, pevci in odbor nekoliko utrjeni od prevelikih zahtevnosti po novih nastopih.

Zbor je pel najprej v Zagrebu, nato v Beogradu (tudi matineja), 6. marca v Novem Sadu, 7. marca v Novi Palanki, 8. marca v Vukovaru, 9. marca v Slavonskem Brodu in 10. marca v Osijeku.

Kritike o turneji so bile zelo ugodne. 26. marca je Učiteljski tovariš objavil o turneji tudi Jožeta Župančiča iz Litije Razgovor s Srečkom Kumrom. Posebno vredno zanimivost o turneji zvemo iz tega razgovora, da je kritik Lujo Šafranek Kavič v zagrebškem »Obzoru« prikazal Učiteljski pevski zbor kot amatersko diletantski ansambel, vsi drugi kritiki pa so o turneji poročali tudi v strokovnem smislu s superlativi. Vendar je treba prvič ob tej turneji omeniti, da je v ogledalu časa in takratnih razmer zapisano tudi to, da se je turneja odvijala pod pokroviteljstvom kraljice Marije.

Po turneji je očitno nastopila kratka kriza pevskega zbora, katero so reševali več ali manj »uradni« nastopi zbora, predvsem pa njegov ženski pevski zbor.

UČITELJSKI PEVSKI ŽENSKI ZBOR SE UVELJAVLJA

5. julija 1931 je Učiteljski pevski zbor formalno prešel pod Pevski odsek UJU, sekcije za Dravsko banovino. Pevci so se morali ponovno prijaviti, njihove glasove pa je pred sprejemom preizkušal artistski odbor. Glede uspeha artistskega odbora ni zabeleženih podatkov. Vendar je v želji, da bi izboljšal sestav pevskega zbora potoval dirigent Srečko Kumar na sestanek v Maribor, kjer je obrazil svojo zamisel o novi organizaciji in z njo v zvezi o ponovnem dvigu pevskega zbora. Po njegovih zamisli naj bi se ustanovili po vseh večjih centrih Slovenije lokalni učiteljski pevski zbori (Maribor, Slovenj Gradec, Prevalje), imeli bi tedenske pevske vaje, na okrožnem zboru (Maribor) pa vaje enkrat mesečno. Najboljši iz teh zborov bi bili nato sprejeti v centralni pevski zbor.

Kumar je tudi izjavil, da bi bil zadovoljen, če bi dobil centralni pevski zbor iz Maribora (okrožni zbor!) tri do štiri nove pevske moči. Pevske vaje centralnega pevskega zbora pa da bi se odslej prirejale izmenoma v Ljubljani, Mariboru, Celju in še kje drugje.

Šele konec novembra zvemo, da je pevski zbor od začetka šolskega leta vadil v treh odsekih: posebej za mešani, za moški in ženski zbor. (Načrtovali pa so tudi moški kvartet!) Toda novo koncertno turnejo je uresničil le ženski učiteljski pevski zbor. 22 članic učiteljskega pevskega zbora je namreč odšlo na turnejo, ki je trajala tri dni, in sicer od 6. do 8. decembra 1931. Ženski pevski zbor je imel 6. decembra v Karlovcu, 7. decembra v Petrinji in 8. decembra v Črnomlju in še istega dne tudi v Novem mestu po en koncert in eno matinejo za mladino z nenavadno dobrimi uspehi.

Čez tri mesece je nastopil 7. marca 1932 spet celotni učiteljski pevski zbor na koncertu v Ljubljani (Union) z 80-člansko družino. Na koncertu je pel mešani in ženski pevski zbor z novim sporedom.

Mešani zbor:

Kosta Manojlovič:

Puče moj

Hristić St.:

Hristos tješi mater

SPORED:

- Adamič Emil: **Tri duhovne pesmi:**
1. **Jutranja pesem** (Adama Bohoriča napev iz leta 1584.)
2. **»Kedar pride poslednji čas.«** (Jurija Dalmatina napev iz leta 1584.)
3. **Češčena si, Marija!** (Mati-je Kastelca napev iz leta 1678.)
- Lajovic Anton: **Bolest je kovač**
Spomladni spev
Mešani zbori.
- Škerjanc L. M.: **Iskre**
Adamič Emil: **Sestrica** ženska zbor in sopran solo
- Osterc Slavko: **Konja jezdi aga**
Pesem o suhi muhi.
Mešana zbor
- Adamič Emil: **Pet otroških pesmi:**
1. **Biba leze**
2. **Zajček je lepa reč**
3. **Micika majčkena**
4. **Zazibalka**
5. **Micikina žlahta**
Sopran solo A. Meze
- Kogoj Marij: **Breza**
Zvončki
Mladinska
Adamič Emil: **Lenuhi**
Tri pure
Izpraševalnica
Pastirci vi
Jurjevanje
Ženski zbori s klavirjem
- Foerster Anton: **Z glasnim šumom s kora**
Lajovic Anton: **Pastirčki**
Kroparji
Medved z medom
Hubad Matej: **Potrkan ples**
Mešani zbori

- Mokranjac:
O kako bez zakonee
- Miloje Milojević:
Dugo se pole zeleni
- Ženski zbor:
Petar Krstić:
Pod jorgovanom
- M. Milojević:
Muha i komarac
- Po odmoru je najprej zapel mešani zbor:
Marko Tajčević:
Iz 135. psalma, iz 29. psalma, iz 39. psalma,
iz 4., 33., 71. in 86. psalma
- Emil Adamič:
Šest narodnih (Rasti rožmarin, Da bi jaz znala,
V črni gori beli grad, Sem revna deklica, Lepo
mlado jutro in Izberi si moža) pa je odpel žen-
ski zbor.
- Za konec pa je zapel spet mešani zbor:
Marko Tajčević:
Štiri starosrbijanske
- Josip Stolcer-Slovenski:
Svatovska, Slepačka, Jesenske noči in Šaljivko.

* * *

Učiteljski pevski zbor je nato sodeloval na prvem slovenskem festivalu, ko je Glasbena Matica praznovala svojo šestdesetletnico 15. marca v Ljubljani. Ko je zbor nato še slavnostno sprejel in počastil bratski zagrebški učiteljski pevski zbor »Ivan Filipović«, so se že začeli kazati začetki krize. 5. novembra 1932 je Maribor odprl prvi Učiteljski dom v Sloveniji. Na dan otvoritve je zvečer zbor priredil koncert v Mariboru, drugi dan 6. novembra pa v Celju obakrat z že znanim programom. Šele čez pol leta je pod pokroviteljstvom »Jugoslovanskega učiteljskega združenja — sekcije za Dravsko banovino« priredil 7. maja »Ženski zbor UPZ« v ljubljanski unionski dvorani svoj celovečerni koncert. Spored koncerta, ki ga je vodil Srečko Kumar, je bil tokrat popolnoma nov. Program je obsegal dela naslednjih skladateljev:

Emil Adamič:
Pesem beračev (Oskar Hudales)
Na zelenem travniku leži mrtev vojak, narodna

Matija Tomc:
Čakala bom Jezusa

Emil Adamič:
Sonce sije, dežek gre, Svatovska, Svančiče — dančiče, Tiri, tiri, tinje, narodne

- A. Ljadov:
Ti rijeka li, Oj, nji zarja lji, Snegi belije, Na ulici došč
- Boris Papandopulo:
Djevojačke popijevke, Može li biti, što biti ne može, Sunce žarko, ne sijaš jednako, Andjelija vodu lija, Sinoč mi je dragi dolazio, Slavuj, pile, ne poj rano
- Matija Bravničar:
Polžek davkov ne plačuje (Karel Širok)
Polžek — lipov bog (Karel Širok)
- Slavko Osterc:
Kvartet
- Danilo Švara:
Zima (Ivan Albreht)
- Po odmoru pa so pevke zapele še:
- Boris Papandopulo:
Dodolice, obred v štirih stavkih za sopran solo, ženski zbor in klavir.
- Sopran solo je pela Maja Strozzi-Pečić, na klavirju pa sta jo spremljala njen sin Papandopulo in Danilo Švara.

Zanimivi so izvlečki kritik tega koncerta, ki so jih napisali v ljubljanske dnevnike takratni mladi glasbeniki Slavko Osterc, L. M. Škerjanc in Vilko Ukmar.

Slavko Osterc je napisal v Slovenskem narodu 9. maja tudi naslednje:

»Spored koncerta je sestojal iz najnovejših in najtežjih skladb, kar jih premore jugoslovanska literatura za ženski zbor. Ženski zbor JUU je izenačen korpus, ki zmore vsako, tudi najtežjo skladbo. K vsem dosedanjim, ki so tako uspešno propagirali moderno, zlasti pa k ponedeljkovemu zboru in Kumarju čestitam, hkrati pa se v imenu »mladih« komponistov zahvaljujem za izvedbo naših del.«

Lucijan Marija Škerjanc pa je napisal v Jutru:

»... Ženski zbor, sicer še nekoliko številčno prešibek, je bil odlično uvežban, za kar gre zasluga neumornemu pevovodji Kumru.

Naše ambiciozno učiteljstvo, na čigar ramah sloni na deželi skoro vse kulturno delo, se je tudi to pot izkazalo in zasluži za ta nastop najtoplejšo pohvalo in priznanje.«

* * *

SPORED:

V Ljubljani, 15. 3. 34.

Dragi Srečko,

srce mi je razklans in duša ^{in mučitelj} potrkala ob misli, da ne bom mogel več dolgo biti ^{in mučitelj} pevskega učiteljskega zbora. Ne morem več nositi toliko breme načrtnost in še posebej ne velikega tovara, ki mi ga naložila pevski zbor.

Lahko si misliš kako tesno mi bo slovo od zbora, ki ga ljubim kot svojega otroka. Neizbrivno ^{mi je zaupal zboru leto} becat v srcu, pecat neizmerne srce, brskanja kroglinja, skralu, obupa, sokega krepencija — neizbrivno so zarezani v brazdah mojega srca nezdravje in najgrobnitje urol, ki sem jih praznil z svojim zborom. — Kako sem vas

Vas vse neizmerno rad imel. Po vsakem koncertu sem bil Kti, zaklan. Kod da bi mi izpili vso dušo vso bol, vso srce in skralu. Še posebej po tej turniji se čim čisto izumlepa. Ne vedno mi odlijo solze v oči. Jdi se mi, da od neta, skralu, zardlo, ^{podrepa} neta, ga vedno umro, ⁱⁿ ^{se} ^{ne} ^{vrne}.

Faksimile pisma, ki ga je Srečko Kumar pisal tajniku zbora Dragotu Zupančiču

V tajniškem letnem poročilu za poslovno leto 1932/33 je zapisano tudi o delu Učiteljskega pevskega zbora. Poročilo med drugim pravi, da je bilo to leto za pevski zbor leto nazadovanja, ne pa leto napredka. Temu da je kriva kriza v upravnem odboru in pa mlačnost članstva.

Zanimivi so podatki o delovanju zbora.

»Zbor šteje danes 36 članic in 31 članov. Obisk pevskih vaj s strani članic je bil hvalevreden, s strani članov pa nepovoljen. Res je, da so slabemu obisku krive razmere, npr. oddaljenost članov od Ljubljane... Stari člani polagoma odstopajo in dajejo tako slab zgled tudi onim, ki bi sicer radi vstopili v zbor...«

Odbor je imel 10 sej in 1 sestanek, odstopil je predsednik Supančič, nato pa še podpredsednica ter tajnik in blagajnik, kar se ni dalo popraviti niti ne pred samo desetletnico od ustanovitve Učiteljskega pevskega zbora.

KRIZNA OBDOBJA PEVSKEGA ZBORA

Že od turneje po Češkoslovaški dalje so se razmere v zboru slabšale. S šolskim letom 1933/34 pa začenja pravo obdobje kriz, ki izvirajo predvsem iz nediscipline moških članov zbora, delno pa tudi iz vedno slabšega finančnega stanja. Nekatera okrajna učiteljska društva so namreč prenehala plačevati svoj prispevek zboru — predvsem pa so izvirale krize iz nesporazumov med repertoarsko politiko artistskega vodstva zbora z upravnim odborom in članstvom.

Stanja ni mogel izboljšati niti nov odbor pevskega odseka JUU, katerega predsedstvo je prevzel sam predsednik JUU za Slovenijo Ivan Dimnik. Novi odbor je sprejel sicer sklepe, naj se artistski odsek v celoti uveljavi, naj ostane enak prispevek članarine kot so ga okrajna učiteljska društva plačevala doslej tudi v prihodnje in naj se bivšemu odboru

zboru, ki je odstopil, izreče polno priznanje in zahvala za njegovo požrtvovalno delo (Drago Supančič, Rupnik Vinko, Cerut Silvester, Pertot Milan, Zupančič Jože idr. člani poprejšnjega odbora).

Ob priliki glavne skupščine JUU v Ljubljani je zbor 19. avgusta priredil delegatom koncert in družabni večer na Taboru. Prve dni septembra je pevski tečaj v Ljubljani še uspel. Udeleževalo se ga je 70 članov UPZ in 60 članov pevskega zbora ljubljanskega učiteljskega. Tečaj je vodil Srečko Kumar. Tečaju sta sledila 6. novembra koncert v Ljubljani in 7. novembra koncert v Zagrebu. Zanimivo poročilo o obeh koncertih je razen ljubljanskih in zagrebških dnevnikov objavil tudi Učiteljski tovariš 16. novembra 1933. V izjavi poročevalca, ki jo bomo navedli, najdemo tudi globlji vzrok sporov v zboru. V poročilu o koncertu v Zagrebu namreč poročevalec izjavlja:

«...Dvorana (Muzičke akademije) je bila izdatno bolje zasedena kakor v Ljubljani. Ker je artistski odbor UPZ izprevidel, da je bil program v Ljubljani preobsežen (trajal je tri ure) in je zaradi izključnosti moderne glasbe težko vplival na občinstvo, je sklenil, da se nekatere skladbe v Zagrebu opuste. Iz tega razloga so odpadle tudi »Dodolice«, ki so bile (sicer) namenjene samo za zagrebški koncert. Odpadla je tudi Adamičeva skladba in vse Stolzerjeve...»

Očividno je, da je moral dirigent Srečko Kumar, največji pobudnik moderne vokalne glasbe celo v Zagrebu, kjer je bil profesor na akademiji, pred odporom zoper moderno glasbo popustiti. Tudi izredni občni zbor pevskega zbora 4. januarja 1934 razpada ni mogel zaustaviti.

Šele 16., 17. in 18. marca je odbor spet organiziral pevski tečaj. Prvi dan so zbor vadili korepetitorji, drugi dan pa novi pevovodja **SREČKO KOPORC**.

2. in 3. junija je pod okriljem JUU praznoval »Trboveljski slavček« svoj stoti koncert z organizacijo mladinskega koncert, na katerem je v Ljubljani nastopalo 20 mladinskih pevskega zborov. Večina mladinskih pevovodij z Avgustom Šuligojem vred se je namreč šolala v Učiteljskem pevskem zboru.

Šele v prvih dneh junija je imel zbor pevski tečaj, po tečaju pa 5. junija svoj redni občni zbor. Na občnem zboru so izvolili za novega pevovodjo **MILANA PERTOTA**. Na tem zboru so tudi oživili stari načrt: UPZ naj uresniči zamisel o turneji po Bolgariji.

Iz tajniškega poročila na banovinski skupščini je jasno razvidno, da je prihajalo med bivšim dirigentom Srečkom Kumarjem in artistskim oziroma upravnim odborom v zadnjem času do večjih sporov. Na januarskem sestanku se spor ni poravnal in je nato artistski odbor povabil nekatere dirigente, da bi prevzeli zbor. Javila pa sta se samo dva (očividno Koporc in Pertot). V upravni odbor pa so nato spet kooptirali nekatere vidnejše člane bivšega odbora; Drago Supančiča, Ivana Repovža, Adolfa Gröbminga idr. Toda tudi naslednji tečaj meseca julija ni uspel. Artistski odsek pa je od 14. do 18. julija organiziral v Ljubljani tudi prvi učiteljski pevovodski tečaj, ki se ga je udeleževalo nad 50 učiteljev pevovodij.

TURNEJA PEVSKEGA ZBORA PO BOLGARIJI

Zastopnika učiteljskega pevskega zbora Emil Adamič in Drago Supančič sta v Bolgariji organizirala štirinajstdnevno turnejo zbora. Turneja je trajala od 14. do 29. maja 1935. Zbor je priredil koncerte: 16. maja v Sofiji, 18. maja v Plovdivu, 19. maja v Kazanluku, 22. maja v Slivnu, 23. maja v Burgasu, 25. maja v Jambolu in še 28. maja na Oplencu. O poteku turneje nato obširno poroča Učiteljski tovariš v odlomkih 23. in 30. maja ter 6. in 27. junija. Naslovi poročil so S pesmijo za bratstvo. V njih poročevalci natančno opisujejo pot, kraje, potek koncertov in triumfalnih sprejemov. V zadnjem sestavku — 27. junija 1935 — pa so priobčeni tudi povzetki kritik v bolgarskem časopisju. V njih močno hvalijo spored: (Čače moj, Tajčevića, Adamiča, Mokranjca idr.), solistki Fanči Božičevo in Bogdano Stritarjevo ter dirigenta Pertota. Zbor je torej po Bolgariji pel stari, od Kumarja utrjeni koncertni program. Vendar pa tudi turneja nesoglasij ni ublažila. Dirigent Milan Pertot pa je za uspešno turnejo po Bolgariji prejel od bolg. kralja Borisa visoko bolgarsko odlikovanje.

Poročilo na banovinski skupščini JUU 11. julija 1935 omenja o Učiteljskem pevskem zboru, da je imel zbor v tekočem šolskem letu šest tečajev, za katere so porabili 18 dni, toda med temi samo štiri šolske. Zbor je štel 45 pevk in 40 pevcev. Zborov občni zbor je izvolil za prihodnje leto nov upravni odbor, čigar predsednik je postal Emil Adamič, podpredsednika Štefi Šubertova in Drago Supančič, tajnik in arhivar Silvester Cerut idr.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR V LJUBLJANI — ODSEK SEKCIJE JUU ZA DRAV. BANOVINNO

KONCERTNA TURNEJA PO JUŽNI BOLGARIJI

od 14. do 29. maja 1935.

R A Z P O R E D :

- 14. maja odhod iz Ljubljane
- 15. maja prihod v Sofijo
- 16. maja koncert v Sofiji
- 17. maja matineja v Sofiji
- 18. maja koncert v Plovdivu
- 19. maja koncert v Stari Zagori
- 20. maja koncert v Kazanluku
- 21. maja matineja v Kazanluku
- 22. maja koncert v Slivnu
- 23. maja koncert v Burgasu
- 24. maja sodelovanje na proslavi Sv. Cirila in Metoda v Burgasu
- 25. maja koncert v Jambolu
- 26. maja matineja v Jambolu in odhod v Sofijo
- 27. maja bivanje v Sofiji in odhod v Jugoslavijo
- 28. maja poklonitev na Oplencu
- 29. maja prihod v Ljubljano

Dirigent: Milan Pertot Predsednik: Ivan Dimnik

Udeleženec turneje:

Tek. št. imenika: **Vodja zbora: Emil Adamič**
..... **Vodja turneje: Drago Supančič**

Nato ni do začetka decembra o zboru in njegovem delu nobene zabeleške več. **12. decembra 1935 pa je Učiteljski tovariš pred desetletnico zboru natisnil apel skupine slovenskih skladateljev in izjave posameznih skladateljev.** Zaradi zgodovinskega pomena in vloge takratnega Učiteljskega pevskega zboru JUU objavljamo njihove izjave v celoti.

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR JUU

Učiteljski pevski zbor JUU na pragu jubilejnega leta

»Vsled nastalih težkih časov je grozila UPZ kriza, ki pa jo je treba energično in samozavestno premagati. UPZ je bil in mora ostati ponos vsega učiteljskega stanu. Spodaj objavljene izjave naših najodličnejših glasbenikov pričajo, da je obstoj zboru in njegovo važno kulturno ter umetniško delo življenjska potreba ne samo našega stanu, temveč celokupnega našega naroda.

Zato stopimo s pogumnim korakom in jasnim licem v jubilejno leto našega plodonosnega pevskega dela.«

I.

Spričo vesti, da je Učiteljski pevski zbor ogrožen v svojem obstoju, ker so se vsled državnih finančnih ukrepov posredno zamajala tla tudi tej umetniški skupini, smatramo podpisani, ki spremljamo naše javno glasbeno življenje, za svojo dolžnost, da opozorimo na veliko škodo, ki bi sledila razpadu Učiteljskega pevskega zboru z ozirom na slovensko glasbeno kulturo.

Učiteljski pevski zbor je tekom svojega desetletnega plodnega delovanja svoj obstoj povsem upravičil in ne le to. Iz njegovega dela so dosedaj dozoreli sadovi, ki vidno sestavljajo žetev naših glasbenih tal. Če že preidemo vrednoto, ki je podana s tem, da so njegovi koncerti tako ugodno poživljali naše koncertno življenje, si je pa zbor pridobil svojo izredno zaslugo s tem, da je stal vedno v prvi vrsti kot borec za splošne in še posebej za domačo sodobno glasbeno umetnost in izrazito vodil sočasni glasbeni razvoj, kar je bistvena dobrina vsega kulturnega življenja. Tako si je pridobil upravičen naziv prvoboriteljstva in je s tem tako zelo podprl svoje poslanstvo, da bi sedaj njegov lasten razpad učinkoval nad vse neugodno. Ne pomenjal bi le velike izgube za našo glasbeno kulturo in njen zdravil sočasni razvoj, temveč obenem izgube tudi za vse slovensko učiteljstvo, ki je dosedaj s tem

svojim zborom neposredno in bistveno posegalo v razvoj naše glasbene kulture, ki bi pa z razpadom zboru stopila povsem v ozadje in se nehote izjavilo za občutni glasbeni kulturni zastoj. Taka opredelitev res nikakor ne more odtehtati dosedanjih žrtev.

V Ljubljani, 8. novembra 1935.

**Dr. Danilo Švara, s. r., Vilko Ukmar, s. r.,
Slavko Osterc, s. r., Julij Betetto, s. r.,
L. Marija Škerjanec, s. r.**

II.

Učiteljski pevski zbor v Ljubljani se je v desetih letih svojega obstoja izkazal kot zelo pomemben glasbeno-kulturni in pevsko vzgojni faktor. Škoda bi bila ne le slovenskemu narodu, temveč tudi članom zboru samega, če bi zbor prenehal. Četudi živimo težke čase in bo sodelovanje pri zboru terjalo še od marsikoga mnogih žrtev, naj člani vztrajajo! To ni le moja misel, ampak gotovo tudi drugih slovenskih skladateljev in glasbenikov.

Opozarjal pa bi na to, naj Učiteljski pevski zbor posveti v bodoče svojo posebno pažnjo v prvi vrsti slovenski pesmi, bodisi umetni, bodisi narodni, tudi naj ne izvaja samo najnovejše, pač pa tudi starejšo slovensko glasbo raznih slogov. Koliko skladb (slovenskih) je še npr. v Pevcu, Zborih in drugod, ki se še niso izvajale kljub temu, da so prav dobre.

V Ljubljani, 8. novembra 1935.

Stanko Premrl, s. r.

III.

Položite dragi tovariši na ono stran tehnice 10 dinarjev — saj toliko ste sklenili žrtvovati za svoj pevski zbor — na drugo stran pa nagromadite svoj največji ponos, svoj pevski zbor, k temu dodajte deset let njegovih slavnih uspehov, deset let svoje rodne glasbe, deset let svoje glasbene kulture, vse nade, ves trud, vso nesebičnost stotine svojih tovarišev pevcev in njihovega dirigenta, vse glasbene umetnine, ki so jih v čast pevskega zboru in ponos domovine ustvarili odlični skladatelji, dodajte, če je še kaj prostora, zrno svoje uvidevnosti in košček tovariškega stanovskega čuta. Ako odtehta 10 dinarjev vso to goro na drugi strani, pa pustite, da pevski zbor propade.

Emil Adamič, s. r.

IV.

Nemilo me je dirnila iz Vaših krogov vest, da je zaradi redukcije plač članstvo nekaterih sreskih učiteljskih organizacij sprejelo sklepe, ki ogrožajo obstoj Učiteljskega pevskega zboru baš pred durmi proslave 10-letnice njegovega obstoja.

Ti sklepi so gotovo prenačljivi, saj vendar vkljub temu, da je za Vas prikrajšanje na plačah občutno in bridko, ne smete svojega velikega požrtvovalnega dela, uspehov vreči na stran. Kot Vaš odkritosrčni prijatelj Vas rotim, da ostanete zvesti svojemu zboru in nadejam se, da bo moja prošnja našla v Vaših discipliniranih vrstah prijazen odziv.

S pevskim pozdravom!

**Zorko Prelovec, s. r.
pevovodja in skladatelj**

V.

Iz novina doznajem o reakciji slovenske inteligencije prigrdom snižanja plača. Nemilo me je to iznenadilo i ako razumijem nezadovoljstvo naših eminentno kulturnih radnika — narodnih učitelja, iz čijih sam redova potekao i ja, te poznajem u tancine taj požrtvovalni rad, od nikoga cijenjen ni priznat.

Svi smo državni činovnici pogodjeni sniženjem naših i onako borih plaća. I ja lično — dabome — osjećam to i te kako (pogotovo moja bolja polovica), ali mi nije na kraj pameti, da se za to osvećujem na najosetljivijem mjestu domovine svoje — na njezinom kulturnom polju... Kako bih mogao da odložim pero radi nečijih pogrešaka i da i dalje ne komponiram i ne idealizujem pomoću muzike tradiciju, koju nam je svima namro naš izmučeni narod u njegovim najtežim vremenima... Imam živi osjećaj, da kad bi tako radio, onda su svi moji dosadašnji podvizi bili prosta — laž... Za to se ja nadam, da će slovensko učiteljstvo korigirati svoje u razumljivom afektu zauzeto stanovište, te da će se i dalje upreti utrtom stazom kroz buru i oluju — nejunačkom vremenu u prkos! Budući rodovi neće naime pitati je li bila plaća veća ili manja, nego će pravom od nas tražiti, da položimo račune o tom: jesmo li svatko na svom mjestu učinili svoju dužnost!... Ako smo to uradili još i u teškim vremenima, onda će nam to biti upisano ne običnim već zlatnim slovima. »Ne to, kar veleva nam stan...« nije napisao Gregorčič »kar tako«, već kako sakrosantnu sentencu čovjeka,

koji hoće, da nosi častan naziv »potpunog muža«. Ni Aškerc nije napisao samo radi rime ove stihove:

Svetinjo to hranim jaz verno
od matere dano na pot:
ljubezen za dom neizmerno,
za dom in nesrečni svoj rod...

Zagreb, dne 7. XI. 1935.

Toliko Vam poruča u najboljoj vjeri:
Ivan Matetić-Ronjgov, s. r.

DESETLETNICA UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORU JUU

Skupni napor skladateljev in glasbenikov, vodstva JUU in upravnega ter artističnega odbora pevskega zboru so kmalu rodili sad. Zbor je spet polnoštevilno začel z rednimi vajami in je lahko že pomlad priredil krajše turneje v Mursko Soboto, Ljutomer in Ptuj. Razpored koncertov je začel 7. marca 1936 v Murski Soboti (v Sokolskem domu), prihodnji dan je bila matineja. V Ljutomeru je zbor nastopil 8. marca popoldne, zvečer ob 21. uri pa je bil že koncert v Ptuj v Društvenem domu.

Jubilejno obletnico zboru je vidno počastil Učiteljski tovariš 28. maja 1936 s teksti o zboru in slikami na dveh straneh. V tej slavnostni številki je opisana desetletna razvojna zborova pot. Omenjeni so vsi dosedanj dirigenti zboru, priobčene pa so slike obeh glavnih dirigentov: Srečka Kumarja in Milana Pertota ter slike vseh dosedanjih predsednikov UPZ.

Jubilejni koncert zboru pa je bil 6. junija 1936 v Rogaški Slatini. Imel je naslednji spored:

Tajčević Marko:

Četiri duhovna stiha (I. in IV. stavek)

Lajović Anton: Bolest je Kovač
Adamič Emil: Vragova nevesta

Osterc Slavko:

Ko sem jaz služil

* * *

Matetić-Ronjgov Ivan:
Čaće moj

Lajović Anton:
Medved z medom

Slavenski Josip:
Slepačka

Stevan Mokranjac:
Kozar

Adamič Emil:
Mladi junak
Adamič Emil:
Bog je ustvaril zemljico
Kaj pa delajo ptički
Po vodi plava
Hubad Matej:
Škrjanček poje
Žganec Vinko:
Dil dil duda
Adamič Emil:
Vse mine
Potrkan ples

Očividno se je zbor odločil za manj zahteven program. Redni občni zbor je sklenil ustanoviti odsek za muzikalne edicije, odsek za centralno knjižnico in odsek za propagando. Sprejel pa je tudi sklep, da bo organiziral stalne pevovodske tečaje. Upravni odbor so sestavljali stari odborniki: Adamič, Supančič, Cerut idr.

* * *

Tajniško poročilo na banovinski skupščini JUU 10. in 11. junija 1936 pa navaja, da je moral pevski zbor zaradi redukcije plač odpovedati nekaj pevskih tečajev in zato tudi ni mogel naštudirati in izvesti jubilejni program v Ljubljani, Mariboru in Celju. Načrtovani priročniki pa niso mogli iziti, ker je urednik zbolel, 6. decembra 1936 pa v ljubljanski bolnišnici tudi nenadoma umrl. Svojemu dolgoletnemu predsedniku, plodnemu skladatelju in neumornemu umetniškemu ter vzgojnemu voditelju pa so se šele pozneje Učiteljski pevski zbor, združenje JUU in učiteljstvo lahko dostojno oddolžilo.

TURNEJA PO VZHODNIH DELIH DRŽAVE

Očividno je 1936. leta pevski zbor spet spremljala huda kriza, predvsem zaradi finančnih težav. Skupščinski sklepi o izdaji pevskih in zborovodskih priročnikov se niso dali uresničiti, pevske vaje so se znižale na tri v vsem letu 1936, pa tudi ustanovljeni propagandni odsek pevskega zbora ni mogel nikoli zaživeti. Šele prve mesece v letu 1937, ko je pevski odbor že sprejel sklep, da bodo uresničili misel o novi turneji, so spet oživel zborovi pevski tečaji, ki se jih je redno udeleževalo tudi do 70 pevcev.

Načrt je predvideval najprej koncert 18. marca 1937 v Borovu, sedežu Batinih podjetij v Južoslaviji, kamor jih je kot goste povabil njihov direktor.

20. marca je bil koncert v Beogradu, 20. marca v Kragujevcu, 21. marca v Nišu, 23. marca v Leskovcu, nato pa istega dne večerni koncert v Kumanovem, 24. marca pa je imel zbor še zadnji koncert v Skopju. V dveh številkah Učiteljskega tovariša je obširno popisan manifestativni potek turneje, saj so bili slovenski pevci med prebivalstvom in stanovskimi tovariši zelo navdušeno sprejeti. — Koncertni program pa v listu ni omenjen, niti niso ponatisnjene ocene koncertov iz tamkajšnjih listov. O počitnicah od 5. do 10. julija je bil spet sklican pevski tečaj s posebnim obvestilom, da se ga bo udeleževal priznani hrvaški skladatelj in zvest prijatelj slovenskih zborov, Ivan Matetič-Ronjgov.

Iz poročila rednega občnega zbora, ki ga je imel pevski zbor v Ljubljani 5. julija, zvemo, da je bilo prvič finančno stanje zbora zadovoljivo, ker je bilo le malo tečajev. Finančna sredstva, ki so ostala, pa je zbor namenil za izdajo pred letom napovedanega glasbenega priročnika. V poročilu je tudi javljeno, da bo artistski odbor izdal še naslednje periodične glasbene priročnike za šole:

»1. december«, »Materinski dan« in »Vidov dan«. Zbor je štel 50 pevk in 37 pevcev, arhiv je hranil 137 razmnoženih glasbenih del, biblioteka pa je narasla na 258 številk.

Upravni odbor se je konstituiral v nekoliko spremenjeni obliki. Predsednik zbora je postal (za Adamičem) Drago Supančič, podpredsednici sta bili Schubert Štefanija in Skulj Andreja, tajnik Vinko Rupnik. V artistskem odboru pa so bili Kobentar Anton, Dekleva Nina, Schubert Štefka, Gobec Radovan in Kuhar Janko. Novi odbor se je zavezal, da bo priredil jeseni koncert v Ljubljani s povsem novim programom.

Avgustovski pevski tečaj je dobro uspel, oktobrski pa že slabše. Nato pa so pevci do začetka leta 1938 počivali.

* * *

LETO 1938: KONCERTA V LJUBLJANI IN MARIBORU

Po uspelem januarskem pevskem tečaju je nato zbor 10. januarja 1938 spet priredil koncert v Ljubljani. Tokrat je zbor pel v veliki filharmonični dvorani. Prvič je v Sloveniji nastopil pod novim vodstvom Milana Pertota.

Na programu so se pojavile skladbe, ki na slovenskem repertoarju doslej še niso bile izvajane. Tokrat je torej Učiteljski pevski zbor izvedel nov program, in sicer:

Ivan Grbec:
Otroci molijo
Danilo Švara:
Kako je bilo tebi, Marija, takrat
Vilko Ukmar:
Mati Marija
Ivan Matetič-Ronjgov:
Roženice
Slavko Osterc:
Tri belokranjske
Miloje Milojevič:
Muha i komarac
Emil Adamič:
Narodna
Godci

Novi program, ki ga je »prenašal« tudi Radio Ljubljana, so ocenili vsi takratni ljubljanski dnevniki. L. M. Škerjanc je med drugim napisal v Jutru:

»Seveda je material tega zbora inteligenčno kar najbolj zanesljiv, saj so učiteljske vrste že doslej dajale najbolj muzikalne pevce in glasbenike sploh.« O sporedu pa je zapisal: »Sporedi UPZ so si od nekdanj prizadevali, da dajo sodobnim glasbenikom kar največ besede. Tudi to pot je program navajal imena mlajših slovenskih skladateljev, mlajših, če že ne po letih, pa vsaj po nazorih in usmeritvah.« V Slovincu je napisal oceno o koncertu Vilko Ukmar. Ugotavlja tudi tole:

»UPZ, ki si je po smrti našega velikega zborovskega skladatelja nadel ime »EMIL ADAMIČ«, je bil že nekdanj, pod vodstvom dirigenta Srečka Kumarja vnet pristaš in pospeševalec domače moderne umetnosti. To svojo bitno potezo hoče zbor obdržati tudi danes pod novim vodstvom dirigenta Milana Pertota. (Vse podčrtal J.Z.) Tako vsaj je bilo sklepati po koncertu, ki ga je izvedel zbor... Spored je z izjemo Adamičevih zajel samo moderne zborovske skladbe. S tem je že povedano, da si je tokrat zbor zopet naložil izredne pevske naloge, kajti moderna umetnost je s tehnične strani do pevcev večkrat zares tudi naravnost brezobzirna...« Nato navaja ocenjevalec, da je zbor številen in dobro ubran, da so pevci muzikalni, zato da sta ubranost in dobra intoniranost glavni odliki zbora. V Slovenskem narodu pa je napisal o koncertu France Šturm tudi naslednje:

»Delu UPZ se imamo v nemali meri zahvaliti, da je današnja zborovska produkcija, kljub vsem individualnim in kvalitetnim razlikam avtorjev, še vedno

dovolj močna in zlasti, da predstavlja velik korak naprej v primeri s tvorbo polpretekle dobe na tem področju.«

* * *

Po teh laskavih ocenah zbor do pozne jeseni ni imel nobenih nastopov, saj niti ni mogel zaradi neugodnega časa nastopiti 11. junija 1938 na žalni svečanosti, ki jo je priredila Glasbena Matica, ko so pred današnjo glasbeno akademijo odkrili spomenik pokojnemu skladatelju Emilu Adamiču in je na njej organizirala žalni koncert z več pevskimi zbori.

Do kraja šolskega leta je nato UPZ pripravil še sprejem in koncerte bolgarskih učiteljic v Sloveniji, izdal glasbeni priročnik »Materinski dan« v nakladi 800 izvodov, od katerih pa je bilo brez dvoma zaradi hude krize prodanih samo 80 izvodov.

Šele 19. novembra je zbor lahko izvedel načrt in priredil z osemdesetimi člani zbora in pod zadnjim vodstvom dirigenta Milana Pertota svoj dolgo načrtovani koncert v Mariboru, v unionski dvorani. Po koncertu — z znanim pomladnim ljubljanskim sporedom — se je od zbora poslovil po petih letih delovanja dosedanji njegov dirigent Milan Pertot. Prevezel je namreč mesto pevovodje Glasbene Matice v Mariboru.

Konec leta 1938 pa je Učiteljski pevski zbor Emil Adamič izbral za svojega novega dirigenta PAVLA ŠIVICA, ljubljanskega glasbenika in komponista, profesorja na ljubljanskem konservatoriju.

TURNEJA PO BOSNI IN DALMACIJI

Pod novim vodstvom pevskega zbora je kar sedemdeset pevcev odšlo na turneje po Bosni in Dalmaciji. Ker program ni verno ohranjen, navajamo, da so peli skladbe Adamiča, Grbca, Gallusa, Lajevca, Matetiča, Frana Dougana, Papandopula in Ravnika. V prvem delu koncertov so bila dela slovenskih komponistov za mešani zbor. Nato v drugem delu Adamičeve narodne pesmi za ženski zbor, v tretjem delu pa je nastopal spet mešani zbor z znanim programom.

Zbor je najavil svojo turnejo kot »priložnost za zveze in utrditev kulturnega dela po vsej deželi« oziroma, kakor je rekel tajnik banovinske skupščine JUU, kot »solidarnost učiteljev vseh vrst«. Na koncertno pot je odšlo 70 pevcev. Koncerte so priredili:

8. maja v Slavonskem Brodu, 9. maja v Zenici, 11. maja zvečer v Sarajevu, v dvorani narodnega gledališča, 12. maja v Mostarju, 14. maja v Dubrovniku in 15. maja na vrtu hotela »Matić« v Splitu (na Bačvicah). Koncerte je vodil novi dirigent zбора Pavel Šivic.

Turneja je glede svojega namena uspela. O sporedu in ocenah pa ni bilo posebnih poročil.

ZADNJE LETO — LETO NAJHUJŠIH TEŽAV

V zvezi s splošno finančno krizo v državi in spričo začetka druge svetovne vojne je tudi učiteljski pevski zbor vedno bolj hiral. Kronika pravi, da je moral z dotokom novega članstva opustiti redne mesečne vaje in prirejati pevske tečaje z večmesečnimi presledki. S takim okrnjenim delovanjem je redni delovni program ostal neuresničen. Pevski zbor že od dalmatinske turneje dalje ni imel nobenega koncertnega nastopa in le tri pevske vaje.

»Odhod starejših pevcev, znižanje prejemkov, premeščanje učiteljstva, množično vstopanje mlajšega učiteljstva iz oddaljenejših krajev, posebno pa iz dneva v dan naraščajoče draginjske prilike, so začele ovirati delo v zboru«, je zapisano v tajniškem poročilu za banovinske skupščine konec junija 1940. leta.

V začetku leta je zbor svojemu soustanovitelju, dolgoletnemu tajniku in organizatorju turnej ter sedanjemu predsedniku Dragu Supančiču na (edini) pevski svečanosti poklonil diplomu častnega članstva.

Kot posebno značilnost časa in prilik, v katerih je živel takratno slovensko učiteljstvo, je treba omeniti, da je okrajno učiteljsko društvo Maribor desni breg, predlagalo, naj organizacija JUU ukine mesečni dinarski prispevek za pevski zbor. Odbor združenja je predlog zavrnil s svojim natanko obrazloženim stališčem (»Učiteljski tovariš«, 24. oktobra 1940), v katerem našteva zborove velike kulturne zasluge.

Svoj zadnji predvojni občni zbor je UPZ sklical 6. januarja 1941. Na občnem zboru so tudi sklenili, da bodo petnajstletnico ustanovitve proslavili s koncertoma slovanske glasbe v Ljubljani in Mariboru. V upravni odbor je bil za predsednika izvoljen Anton Faganeli. Zadnji pevski tečaj Učiteljskega pevskega zboru JUU je bil od 6. do 9. januarja 1941 v Ljubljani. Vodil ga je novi dirigent zboru

DRAGO MARIO ŠIJANEC, takratni dirigent Radia Ljubljane. Poročevalec pravi, da je sestavil popolnoma nov koncertni program, ki ga je članstvo na tečaju že študiralo.

Dne 3. aprila 1941 je izšla zadnja številka Učiteljskega tovariša z naslednjo notico:

OPOZORILO

Pevce in pevke Učiteljskega pevskega zboru »Emil Adamič« prosimo, da pozorno sledijo našim obvestilom v tej rubriki. Članstvo bo pravočasno obveščeno o vseh naših sklepih. Tajnik.

Potem o Učiteljskem pevskem zboru ni bilo zabeleženega ničesar več.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« po vojni

Marija Vedernjak

LISTI IZ SPOMINSKE KNJIGE 1952—1974

(Resonet in laudibus...)

USTANOVITEV

Kolikokrat so se že uresničile gornje besede! In se bodo še, saj ima UPZ, ki jih poje in mu veljajo, še dovolj energije in dobiva nove in nove moči za svoje zborovsko uveljavljanje.

50 let dela s prekinitvijo med drugo svetovno vojno pomeni tudi nekaj generacij pevcev, ki so sodelovali v zboru pod zelo različnimi pogoji in razmerami.

Naj spregovorim o obdobju po vojni, saj pripadam tistemu delu članstva v UPZ, ki je tačas aktivno sodelovalo.

Struktura prosvetnega kadra je po drugi svetovni vojni precej drugačna od one pred njo, tudi organiziranost prosvetnih delavcev je precej spremenjena. Že med vojno je nastal sindikat prosvetnih delavcev, ki je združeval šolnike raznih stopenj in šol. Ta struktura se je po vojni nadaljevala in dopolnjevala, tako da smo imeli nekaj časa v eni sami organizaciji skupaj prosvetne in kulturne delavce. Ta široka organiziranost je veliko pripomogla za hitrejše posredovanje želja in potreb za obnovo zboru. Uresničil pa je to nalogo občni zbor prosvetnih delavcev novembra 1949. Takrat je v enotni sindikalni organizaciji za učitelje od osnovne šole do univerze in še z delavci s področja kulture predložil predlog (dal ga je tovariš Radovan Gobec) za

obnovo UPZ, za kar naj poskrbi sindikat v sodelovanju z organizacijami, ki naj bi imele interes obnoviti zbor, čeravno doslej tej zamisli še niso bile naklonjene. Republiški sindikat, katerega predsednik je bil takrat Jože Zorn, tajnica pa Marija Vedernjak pa je zamisel uresničil.

Če vemo, da so bili med obema vojnama najaktivnejši pevovodje učitelji in, da je zborovsko petje ena od oblik ljudskoprosvetne dejavnosti, ki je vselej pritegnila mlade in stare prebivalce na vasi in deloma v mestih, potem lahko sklepamo, da je poveljna ljudska prosveta rabila aktiviste, ker je želela, da se zbor, ki bo pel in tudi vzgajal pevovodje, čimprej oblikuje in pritegne v svoje vrste prosvetne delavce, ki bodo tudi vodili zboru na podeželju, kjer je zaradi posledic vojne pesem marsikje utihnila. Takratna široka organiziranost sindikata se je izkazala za zelo koristno, saj so se takoj ob prvih razpisih za zbor prijavili prosvetni delavci z različnih ustanov, zaposleni na osnovnih in srednjih šolah ter v drugih vzgojno izobraževalnih institucijah.

LETO 1952

V začetku 1952. leta je sindikat prosvetnih delavcev razpisal avdicije za sprejem v UPZ. To delo so opravili najbolj vneti zagovorniki UPZ: skladatelj Rado Simoniti, prof. Adolf Gröbming, Radovan Gobec, Slavko Mihelčič, Jurij Vreže in Josip Šegula-Pec, avdicije pa so opravili v Ljubljani, Mariboru, Celju in Gorici.

Reči je treba, da je vse te priprave izvršil iniciativni odbor, ki so ga sestavljali že zgoraj omenjeni izvrševalci avdicij in še drugi tovariši: Supančič Drago, predvojni tajnik zboru, Ajlec Rafael za LPS, Arigler Marija in Jože Zorn za sindikat. Moralno oporo in materialno pomoč je odbor dobil pri republiškem odboru Ljudske prosvete, Zvezi pionirjev in Državni založbi Slovenije (notni material). Že v januarju 1952 so bili pevci poklicani na vaje v Ljubljano.

Prvo srečanje je pokazalo, da je bila ponovna oživitve UPZ povsem upravičena. Na vaje so prišli pevci in pevke iz vse Slovenije, starejši in mlajši, z vseh vrst šol, skratka vsi, ki so čutili veselje do petja in želje po ljudsko prosvetnem udejstvanju na terenu, jim je manjkalo znanja. Že pri prvih vajah so bili tudi programirani napotki za dirigente mladinskih zborov, kajti teh je na šolah najbolj manjkalo. Odkod to pomanjkanje, saj je bilo pred

vojno dovolj pevovodij? Poznejša analiza kadra po starosti je pokazala, da je v vrstah učiteljstva na podeželju najmanj letnikov med 1912—1925, ker mnogi so padli kot žrtve fašizma, še živeči pa so povečini odšli v mesta in na razne druge dolžnosti. Na osnovnih šolah so torej lahko gradili samo na novem mladem kadru, ki pa je imel za učenje petja izobrazbe premalo. Nujno je torej bilo pomagati mladim, ki so bili pripravljene sprejemati tovrstna znanja in UPZ je v tem pogledu opravil veliko nalogo.

Kako zelo potrebni so bili zborovodje, ki bi jih dodatno izšolali v UPZ, so ocenili pri takratnem Svetu za šolstvo Slovenije in pri ljudski prosveti, ki sta oba našla sredstva za delo dirigenta in korepetitorjev ter ostalih predavateljev na tečajih. Pevski zbor se je že po prvih vajah sestel in izvolil svoj upravni odbor, ki je prevzel organizacijska dela, pomagal pa mu je tudi RO sindikata učiteljev in profesorjev.

Zbor je imel v svojem sestavu prosvetne delavce iz takratnih okrajev: Celje, Gorica, Kočevje, Kranj, Krško, Ljubljana mesto in okolica, Ljutomer, Maribor mesto in okolica, Murska Sobota, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Slovenj Gradec, Šoštanj, Tolmin in Trbovlje, nobenega pevca pa ni bilo iz okrajev Črnomelj in Koper.

Na vajah na občnem zboru smo ugotovili, da bo moralo biti delo na vajah zelo intenzivno, ker je vezano z velikimi stroški in časom, ki je za vse dragocen, posebej pa bo treba izrabiti sestralske in poletne počitnice. Glavni dirigent zboru je bil skladatelj Rado Simoniti, pomagali pa so mu profesorje glasbe: Radovan Gobec, Slavko Mihelčič, Jože Gregorc in Adolf Gröbming.

Prvi povojni odbor zboru je bil izvoljen v naslednjem sestavu:

predsednik — Gröbming Adolf, podpredsednik — Stante Jus, tajnik I — Ajlec Rafael, tajnik II — Verdernjak Marija, blagajnik — Horvat Angela, odborniki — Zorn Jože, Supančič Drago, Gerlanc Bogomil in arhivar — Kuhar Janez.

Artistični odbor so sestavljali glasbeni strokovnjaki: Adolf Gröbming, Rado Simoniti, Radovan Gobec, Slavko Mihelčič, Avgust Šuligoj, Jože Gregorc, Jurij Vreže in Josip Šegula-Pec. Povezanost z RO sindikatom učiteljev pa je bila določena s tem, da je bil vsakokratni nadzorni odbor sindikata tudi nadzorni odbor za pevski zbor.

Finančno pomoč naj bi dobil UPZ od Ljudske prosvete, Sveta za prosveto in kulturo in prispevka

prosvetnih delavcev, ki naj bi dajali po 10 din k sindikalni članarini.

Pevci so imeli vaje še istega leta v marcu in nato na začetku poletnih počitnic v Ljubljani. Med vajami jih je popeljal pomožni dirigent Jože Gregorc v Kamnik, kjer so pod njegovim vodstvom zapeli v pozdrav pevskega društva Lira, ki je praznovalo visoko obletnico obstoja.

Julijske vaje je zaključil koncert, ki smo ga imeli v Domu JLA v Ljubljani pod vodstvom Rada Simonitija. Nanj so povabili mnoge vidne kulturne in prosvetne delavce, prišli so dr. Jože Potrč, Ivan Regent, Žiga Kimovec, tudi tov. Etbin Kristan se je tedaj po vrnitvi iz Amerike rad odzval vabilu in prišel poslušat slovenske učitelje. Pevski krst je bil prestan, razpoloženje pevcev pa je bilo izredno, seveda so se že tedaj mnogi zavedali, da bo treba še veliko naporenega dela, da bi zbor polno zaživel in zvočno zadonel ter le tako postal pomembno glasbeno telo na področju glasbene poustvarjalnosti.

Upravnemu odboru pa je bilo jasno, da bo treba poiskali v vrstah prosvetnih delavcev predvsem moške pevce, da bo razmerje glasov boljše, saj so te prve vaje pokazale, kakšno številčno nesorazmerje vlada med moškim in ženskim zborom. Ta slabost se pravzaprav vleče skozi vse zborovo delovanje, zato je pozneje prof. Slavko Mihelčič že nastudiral pesmi samo za ženski zbor, le da je prišlo do koncertne izvedbe samo enkrat. Jesenski koncert v unionski dvorani pa je bil spet velika preizkušnja za zbor, dirigent je bil tov. Rado Simoniti. Nastop je pokazal, da zboru manjka še veliko vaj in discipliniranosti, da se še ne zna podrežati dirigentu, ki zato interpretacije ni mogel realizirati. Kritika je blagohotno ugotovila pomanjkljivosti, katerim je našla tudi opravičilo v načinu dela zboru, ki je brez dvoma edinstven v Sloveniji in Jugoslaviji, pa verjetno tudi drugje, saj so se pevci do tega koncerta srečali trikrat in imeli skupaj okoli 30 ur vaj, koncertni program pa je bil zelo zahteven. Naj naštejemo le nekaj naslovov: Anton Lajovic: Lan, Kiša, Pomladni spev; Emil Adamič: Vragova nevesta, Oskar Danon: Kozara itd.

Prof. dr. Danilo Švara je tedaj med drugim napisal: »...a gledano iz prakse je glede na maloštevilne vaje v tako velikih razmakih napravil zbor čudež in jasno pokazal, da se mora ohraniti...«

(Slov. poročevalec, 22. X. 1952)

LETO 1953

Počivanja si zbor ni dovolil. Že v januarju 1953 je odšel zbor po nekaj dneh vaj v Trbovlje, Celje, Maribor in Ptuj. Te koncerte je dirigiral že prof. Jože Gregorc, seveda po želji glavnega dirigenta Rada Simonitija. Nalogo, ki jo je Jože Gregorc s težavo sprejel, je izvedel v splošno zadovoljstvo, gotovo pa tudi v svoje. Ob pomoči društev prosvetnih delavcev v krajih, kjer smo nastopali, so bili izvedeni vsi načrti in dosežen izreden obisk na vseh koncertih. Povedati je treba, da so bila vsa srečanja posebno doživetja za mlajše in starejše pevce začeni pri rudarjih v Trbovljah in z zaključkom v kletni »le-karni« ptujskega vinarskega podjetja Haloze, kamor so nas popeljali ljubeznivi prireditelji. V Trbovljah na primer pevcev ni motil zelo neakustičen in tesen oder, pevce so navdušili poslušalci, ki so od pesmi do pesmi stopnjevali priznanja. V Celju je bila dvorana razprodana, povedali pa so nam, da je celjska publika zelo kritična, pa smo jo le zadovoljili, priznala nam je lepo petje. Koncerti in srečanja z ljubitelji zborovskega petja so vselej posebna doživetja, posebej za mlade pevce, ki se tako zbljujejo s starejšimi in spoznavajo problematiko, ki jo starejši že poznajo in strokovno rešujejo. Vselej se izmenjujejo tudi izkušnje o delu na terenu, bodisi neposredno v šoli ali tudi že pri pevskih zborih, ki v krajih obstajajo ali se rojevajo. Program vaj je terjal svoje, na vrsto so prišle nove pesmi, med njimi Rado Simoniti: Starka za vasjo, Josip Brnobič: Na poljani, Stevan Mokranjac: VII. rukovet, Radovan Gobec: Vidi baba muho in še druge. Spet je moral odbor premisliti, kako z vajami v poletnih počitnicah. Rodila se je misel: Na Reki bo gotovo kak internat, kjer bi zbor v celoti lahko opravil glavne letne vaje. Našli smo ugodno bivališče, dobro prekrbo in prostore za vaje, pa tudi kopanje je bilo možno v prostem času. Kako lepi so bili večeri po vajah v domu tamkajšnje srednje ekonomske šole! Na Reki smo se seznanili tudi z delom tamkajšnjega največjega kolektiva v reški ladjedelnici; zaposlenim smo zapeli nekaj lepih pesmi, za kar so nam bili iskreno hvaležni. Obiskali so nas ob našem nastopu v Domu kulture. Med poslušalci tega koncerta je bil tudi komponist Josip Brnobič, čigar pesem Na poljani smo zapeli v njegovo veliko zadovoljstvo. Priznanje so nam dali tudi sicer maloštevilni, toda za lepo petje zelo občutljivi obiskovalci našega nastopa.

O koncertih na Reki je pisal Jože Požgaj v Riječkem listu, 17. 7. 1953 naslednje: **Poleg močnega in čistega zborovega zvoka preseneča dosežena stopnja v čistoči vokalizacije in dikcije, v disciplini diha in v kulturi fraziranja. Nismo čutili opazne težnje po dinamičnih efektih, stopnjevanje in niansiranje je bilo razumno omejeno na logične in muzikalne dolžnosti...**«

Po vajah na Reki pa nismo šli domov, čakala nas je turneja po Primorski, koncerte smo odpeli v Ilirski Bistrici, Solkanu in Dobrovem v Brdih.

Vselej smo se opirali na pomoč sindikata prosvetnih delavcev, ki ni skoraj nikoli odpovedal. V poletnih mesecih je bilo res nekoliko težje, ker so le malokateri učitelji ostali na službenih mestih. Vendar pa smo imeli povsod vnete in tudi zadovoljne poslušalce. Nihče nam ni zavidal napora, ki je bil združen z nastopi, saj so ti bili v vročem poletju. Da je bilo potovanje v Brda izvedeno s tovornjakom, se bo zdelo marsikomu kaj čudno, toda takrat še ni bilo mogoče najeti avtobusa, ki bi nas pripeljal, kamor bi želeli.

Za Brice in njihovega rojaka Rada Simonitija je bil nastop prijetno doživetje, večina pevcev se je to pot seznanila z delom slovenske zemlje, ki je leta ječala pod fašizmom, pa vendarle ohranila slovenski jezik.

Poseben problem pa so bile finančne zahteve za vaje in turneje. Za vaje na Reki so pevci sami prispevali velik del za bivanje; prevoze in del stroškov za bivanje pa je prevzel zbor, ki so mu z izdatnimi prispevki pomagali republiški odbor ljudske prosvete in Svet za kulturo in prosveto Slovenije.

Novi načrti so zadolžili predvsem pevce s Štajerske, ki so zaposleni v Mariboru in njegovi okolici, kajti zbor je nameraval koncertirati v Mariboru in Pomurju.

Naše pričakovanje so daleč presegle štajerski pevci. Vse dni in noči smo se odlično počutili v njihovi sredi, bodisi da je šlo za vaje, razne obiske ali nastope. Dan za dnem so nas presenečali, svoj višek je dosegla turneja v Ljutomeru ob prihodu in večernem nastopu, ki so ga olepšali pionirji s svojimi šopki nageljnov, ki so jih zataknilni vsakemu pevcu in pevki in šopi rož, s katerimi so obsipali pevce ob nastopu v kulturnem domu. Toda vrniti se moram v Maribor. Tam so nas poslušali dijaki mariborskih gimnazij popoldan, zvečer pa prosvetni delavci

mesta in okolice. Med poslušalstvom smo srečali mnoge funkcionarje in naše podpornike, med njimi tov. Miloša Ledineka in Vladka Majhna, ki so prišli po koncertu tudi na družabni večer. Na njem je še in še donela pesem domača, tuja in partizanska. O nastopu je napisal kritik Vlado Golob: »V zboru je videti zelo resno umetniško stremljenje, kar je zlasti prevzelo občinstvo...«

(Ljudska pravica, 20. dec. 1953)

O turneji po Pomurju pa bi zopet lahko rekli, da je bila polna presenečenj od Murske Sobote preko Radgone do Ljutomera, ena sama pesem, eno samo sklepanje novih in toplih poznanstev in prijateljstev s tamkajšnjimi mladimi in starejšimi prosvetarji, s pevci in ljubitelji lepe pesmi. Tudi tov. Manko Golar nas je pozdravil s svojimi mladimi pevčki, poskrbel pa tudi za naše želodce in žejna grla. Pa tov. Belec, predsednik podružnice sindikata učiteljev v Ljutomeru, tudi ni hotel zaostajati, posebej še, ker so imeli v svoji sredi odlično pedagoginjo Minko Zacherlovo, ki je spremljala delovanje zbora s posebno vnamo in mu dala po koncertu iskreno priznanje. Zopet so mnogi spraševali, kako zbor zmore tolikšne napore in izkazuje tolikšno disciplino, da je mogel tako odlično naštudirati zelo zahteven program. Tov. Minka Zihlerova je čestitala dirigentu Jožetu Gregorcu in zboru. V njenem imenu so se zahvalili tudi njeni mladi pevci, ki so zbor obsuli s cvetjem. Še in še bi ostali pevci v tej prijetni družbi s Prieki, vendar je vse klicalo delo, torej se je bilo treba vrniti na službena mesta. Besede ob slovesu: »pridite še«, so bile vzpodbudno napotilo za nadaljnje delo in pripravo novih programov, ki jih bo zbor posredoval ožji slovenski javnosti, potem pa ponesel slovensko pesem tudi drugam, ko bo mogoče.

V Obmurskem tedniku je napisal Ki 17. XI. 1953, »... odličen nastop, pristrčen sprejem in navdušeno odobravanje se je zliilo v eno ter na mah zblížalo pevce in poslušalce.«

LETO 1954

In že so bile tu januarske vaje 1954., ko je artistski odbor predložil nov program in je Rado Simoniti predal dirigentsko dolžnost prof. Jožetu Gregorcu. Med temi vajami smo imeli občni zbor, ki je ugotovil, da zbor že prerašča v delovni kolektiv, ki ima pogoje za napredek, da pa bo

potrebno bolj disciplinirano delati na vajah, jih pogosteje prirejati, dobiti pa za posamezne glasovne skupine tudi še nove pevce.

Novi odbor so sestavljali: častni predsednik: Gröbming Adolf, predsednik: Demšar France, podpredsednik: Rudež Jože, tajnik: Vedernjak Marija, blagajnik Medved Martina, odborniki: Hrovat Angela, Rafael Ajlec. Odbor je sklenil, da bo zbor sodeloval na proslavi Dneva žena v Ljubljani in da bodo poletne vaje spet nekje na morju.

Za praznik žena je zbor zapel v dvorani Slovenske filharmonije pesmi: Josip Brnobić: Na poljani, Anton Lajovic: Lan, Slavko Mihelčič: Pesem mladinskih delovnih brigad, ob spremljavi vojaške godbe pa Bilečanko Milana Apiha in Hercigonjevo Novi Jugoslaviji. Za poletni čas nastopi izven meja Slovenije niso bili realizirani, pač pa vaje na Reki, po njih pa je zbor sodeloval na praznovanju obletnice SNOS-a v Beli krajini.

Za 8-dnevne vaje in bivanje s preskrbo je zopet dal prostore dom ekonomskega tehnikuma na Reki. Ločeno sta zbor pripravljala korepetitorja Radovan Gobec in Slavko Mihelčič, skupne vaje pa je imel že glavni dirigent Jože Gregorc. Na teh vajah so bile dodane v izdelavo pesmi za mešani zbor: Matija Tomc: Svatovske, Rado Simoniti: Za čašico riža, Emil Adamič: Vasovalec: za ženski zbor: Rado Simoniti: Čriček, Dopolnil dan je bolečino in še nekatere. Med bivanjem na Reki je zbor priredil enodnevni izlet na Rab in se poklonil žrtvam fašizma na velikem grobišču v Kamporu.

Udeležba pri proslavah ob obletnici SNOS-a je pomenila resnično veliko požrtvovalnost zbora. Že vaje so trajale od 5. 7. do 20. 7. in nato še pot v Črnomelj, tam pa v najbolj skromnih razmerah bivanje in sodelovanje pri slavnostni seji RO Združenja učiteljev in profesorjev, nato pri odkritju spominske plošče v Dobljčah in isti večer koncertni nastop v Gradacu, kjer so zdravstveni delavci praznovali ustanovitev svojega sindikata.

V jeseni so bile vaje zopet v Mariboru, zbor je moral intenzivno študirati, ker je predvideval v semestralnih počitnicah turnejo po Srbiji. Za samo organizacijo je bil tedaj prvič naprosil nekoga izven zbora, da je pripravil vse potrebno v krajih gostovanja, ti pa so bili: Beograd, Novi Sad, Sombor in Subotica. Pomoč je zboru nudil centralni odbor sindikata učiteljev in profesorjev v Beogradu.

LETO 1955

Koncerti so se zvrstili v zimskih počitnicah, torej v času, ki je zelo nevaren za prehlade. Pa smo se znašli, nekdo je svetoval za preventivo kuhano »rakijo« in že so jo prinašali natararji, kjerkoli smo sedli za mizo, tudi takrat, ko smo v beograjskem internatu popoldan počivali pred večernim koncertom. Bolnikov, ki bi bili hripavi, nismo imeli, nasprotno, spet se je izkazalo, da je UPZ dober pevski korpus in se lahko meri z mnogimi zbori, ki se vključujejo med profesionalce. Koncerti so bili dobro obiskani in člani sindikatov prosvetnih delavcev so vselej našli sredstva za pogostitev svojih vrstnikov iz Slovenije. Mnogi so nam zavidali, da znamo najti tako požrtvovalne učitelje in profesorje in se tako disciplinirano organizirati ter kulturno delovati poleg vsega še s pičlimi finančnimi sredstvi.

Dirigent Jože Gregorc najbrž ni pozabil, kako je moral plesati čardaš z madžarsko učiteljico, ki ga je hotela ugnati, je le on njo, saj je dobro znal ples še iz dijaških let, ko je živel v Murski Soboti. Višek turneje je pomenil koncert v Beogradu, ki je bil napovedan za 27. januar 1955 v Kolarčevi univerzi. Polna dvorana, aplavz že po prvi pesmi, zmeraj intenzivnejša koncentracija pevcev in fluid, ki je prehajal od dirigenta na pevce in obratno, so stopnjevali kipeče vzdusje, za katerega ve vsak pevec, kaj je njegov prispevek k lepemu večeru. Bivanje v Beogradu je zbor izkoristil tudi za obisk pri tov. Edvardu Kardelju.

Kritiki so ocenili naše nastope: prof. dr. Adolf Ploj iz Sombora v gledališem listu OG V-8:

»... Povsod, kjer je zbor priredil koncert, so skušali pristojni činitelji zbuditi zanimanje občinstva za nastop. In povsod so bili po koncertu poslušalci izredno zadovoljni, občudovali so lepoto slovenskih pesmi in njih visoko umetniško izvedbo; povsod so slovenski prosvetni delavci pokazali voljo, da se moramo vsi jugoslovanski narodi med seboj seznanjati ne samo osebno, ampak predvsem drug drugemu pokazati svoje kulturne posebnosti...«

»... Če vemo, da so člani zbora Emil Adamič učitelji-amaterji iz raznih krajev Slovenije, potem nam je uganka, na kakšen način so dosegli tako visoko raven glasbenega izvajanja, kaj je dalo pobudo za to dejanje, ki zahteva mnogo truda in napora. Brez dvoma so te idealne pobude ljubezen do glasbe, družabnost in napredna zavest o potrebi izvenšolskega dela, to je širjenja kulture...« piše A. B.

»Hrvatska Riječ«, Subotica 28. 1. 1955. O koncertu v Beogradu pa je zapisal H. Hercigonja v Borbi Beograd 29. 1. 1955, »... iskren aplavz publike na tem koncertu dokazuje, da ima zborovska glasba še svojo zvesto publiko, ki ne prihaja na koncerte niti iz snobizma niti ne zgolj iz kurtoazije...«

Med trofeje uspešnih koncertov smo uvrstili sedaj tudi vance in darila s turneje po Srbiji in Vojvodini, kjer smo povsod srečali tudi Slovence kot delavce na glasbenem področju.

Šolsko delo se je nadaljevalo, pevci in pevke so šli spet v učilnice, pri tem pa niso pozabili, da bodo pomladi peli na Koroškem, saj v teh krajih tudi čakajo na slovenski učiteljski zbor. Marsikdo bo šel prvič na Prežihov dom in v prizorišča njegovih novel. Slovenj Gradec, Dravograd in Ravne so bile deležne pomladanskih pevskih nastopov. Zanimivo, da so učitelji in profesorji-domačini vsepovsod znali zainteresirati za obisk široko javnost, da so bile dvorane polne in je bilo marsikatero oko orošeno, ko so odmevale koroške narodne pesmi, med njimi seveda N'mav čez izaro in še katera.

To turnejo je zbor izkoristil tudi za občni zbor, na katerega je povabil tudi predstavnike sindikata učiteljev in profesorjev. Ravnatelj študijske knjižnice dr. Fran Sušnik je pozdravil zbor v imenu Ravenčanov, prof. Štefan Barbarič pa se je za obisk zahvalil v imenu tamkajšnjih prosvetnih delavcev.

Z zborom je bil na Ravnah tudi skladatelj Karol Pahor, ki je napisal svoje vtise o koncertih za Slovenski poročevalec. Naj navedem nekatere tehtne misli: Ljubljana, 23. IV. 1955 »... Toda važno za nas je dejstvo, da si je ta sloves tokrat pridobil med našimi delavci in kmeti, to je med širokimi ljudskimi množicami, katerim je bila vedno in bo morala biti še v večji meri tudi v bodoče namenjena vsa naša glasbena in umetniška ustvarjalnost...«

»... Želimo samo to, da bi naši odločilni činitelji še bolj podprli glasbeno-kulturno prizadevanje UPZ, da bi si sicer zbor lahko izboljšal delovne pogoje in tako nemoteno ter s čim večjim uspehom opravljalo svoje kulturno poslanstvo med našim ljudstvom.« (SP, Ljubljana, 23. IV. 1955)

Članstvo je bilo seznanjeno z načrti za poletje, predvideno so bile vaje v Dubrovniku in eventualni nastopi v okviru dubrovniških iger. Na seji odbora v maju sta dirigent Jože Gregorc in komponist Karol Pahor predlagala, da se mora artistski odbor

odločiti, da zbor vključi v bodoči program pesmi jugoslov. avtorjev, saj bo zbor nastopal tudi izven meja Slovenije in Jugoslavije in tedaj mora biti program glede na avtorje obsežnejši. Odbor je sklenil razpisati avdicije za nove moške glasove, ker med pevci v zboru ni pravega glasovnega razmerja.

Na vaje v Dubrovnik je šel zbor 9. julija 1955, in sicer za 12 dni. Delo je takoj steklo, v prostem času pa so si člani ogledovali mnogotere znamenitosti, posebej še potem, ko so se začele dubrovniške igre in so lahko vsak večer prisostvovali tudi kakšni gledališki ali glasbeni prireditvi ali si ogledovali še druge znamenitosti.

Bivanje v Dubrovniku kot tudi druge turneje so veliko pripomogla k širjenju obzorja in k spoznavanju naše domovine in drugih dežel, kar vse se gotovo odraža pri učiteljevem delu v šoli, ko je tako mogoče posredovati mnoga spoznanja mladini, s katero ima vsak dan stik in ki cenijo le razgledanega vzgojitelja in učitelja.

V novembru istega leta so bile vaje v Mariboru. Tu je zbor počastil dan prosvetnih delavcev Maribora in zapel tudi pri odkritju spomenika velikemu pedagogu H. Schreinerju. Po teh vajah se je odbor odločil pripraviti določnejša pravila za delo zbora, saj je le-ta prerasel v koncertno telo, ki se je že srečevalo z zadevami, katere je moral upravni odbor reševati po določenem pravilniku.

LETO 1956

Spomladi 1956 so bile v Ljubljani vaje, in sicer kot priprava na praznovanje 30-letnice zbora. Po teh vajah je zbor nastopil v Šentvidu pri Ljubljani na proslavi OF in 1. maja. Program nastopa je obsegal naslednje pesmi:

- E. Adamič:
V snegu
Kresovale tri devojke
Vragova nevesta
- R. Gobec:
Vidi baba muho
- J. Brnobič:
Na poljani
- A. Lajovic:
Lan
- K. Pahor:
Oče naš hlapca Jerneja

- A. Lajovic:
Napitnica
- E. Adamič:
Vipavska
- V. Žganec:
Mura, Mura, globoka si voda ti
- K. Pahor:
Pa se sliš'
- M. Hubad:
N'mav čez izaro
- O. Dev:
Strašno grmi
- O. Danon:
Kozara
- S. Mihelčič:
Pesem mladinskih delovnih brigad

Za izvedbo vsega programa je bilo treba zagotoviti finančna sredstva; finančna pomoč Sveta za prosveto LRS in sindikata ni zadostovala.

Odbor je moral nujno iskati nove vire, prosil je za sredstva vse okraje, da pomagajo svojim pevcem ob vajah in da honorirajo oglase za zbornik, ki bi izšel ob tridesetletnici. Zboru so resnično priskočili na pomoč nekateri okraji, posamezni člani, RO Ljudske prosvete, oziroma Zveza Svobod in prosvetnih društev. Združenje učiteljev pa je posodilo zboru večjo vsoto denarja za nabavo blaga za moške obleke.

Odbor se odločil, da čimbolj popularizira delovanje UPZ, zato je zadolžil posamezne pevce, naj v časopise pošiljajo poročila o zborovem delovanju, predvsem pa o pevskih nastopih. (Srečamo imena: Manko Golar, Boža Breclj, Jaka Majcen, Marjan Tavčar, Miha Vahen, Juš Stante in Stanko Žbogar.) Med propagandno delo moramo šteti tudi organizirano nastopanje zborov, ki jih vodijo člani zbora v raznih krajih ali pa celo nastopajo na radiu in televiziji, kar je posredoval Stanko Žbogar. Njemu je uspelo pripraviti tudi tiskovno konferenco s šestimi novinarji tik pred jubilejnim koncertom. Članstvo je bilo tedaj pritegnjeno v več pododborov s posebnimi nalogami v pripravah za jubilej. Potrebna je bila skupina, ki je pripravila predloge za podelitev priznanj zaslužnim pevcem (uvedba zlatih, srebrnih in bronastih značk), skupina za pripravo zbornika, skupina za zbiranje inseratov ter skupina za ureditev razstave, koncertov in turneje.

Spored jubilejnega koncerta UPZ Slovenije »Emil Adamič«, ki je bil 4. julija 1956 je obsegal sledeče skladbe:

- E. Adamič:
V snegu
Kresovale tri devojke
Vragova nevesta
- R. Gobec:
Vidi baba muho
- J. Brnobič:
Na poljani
- J. Gotovac:
Jadovanka za teletom
- A. Lajovic:
Lan
- M. Lipovšek:
Oreh
- K. Pahor:
Oče naš hlapca Jerneja
- R. Simoniti:
Jesenska
- A. Lajovic:
Napitnica
- S. Mokranjac:
VII. rukovet
- V. Žganec:
Mura, Mura, globoka si voda ti
Alaj, volim u kolu igrati
- E. Adamič:
Nocoj se mi je sanjalo
- K. Pahor:
Pa se sliš'
- M. Hubad:
N'mav čez izaro
- O. Dev:
Strašno grmi in se bliska

Razstavní odbor je vodil ravnatelj Černut Janko in uspel pridobiti arh. Kopača, da je pripravil nekaj panojev, ki so bili razstavljeni na Titovi cesti v izložbenih oknih trgovin.

Slavnostni dnevi so se približevali v mrzličnih pripravah, ki so slonele na majhnem številu odbornikov v Ljubljani.

Za slavnostno sejo je bilo treba povabiti še živeče člane predvojnega UPZ ali njihove svojce, predstavnike organizacij, ki jih zanima zborovo delo, komponiste in reproduktivce, skratka opraviti je bilo treba veliko odgovornega dela, ki je slonelo v glavnem na požrtvovalni tajnici zbora Marički Žbogarjevi, ki je z veliko mirnostjo prenašala vse težave in skupaj z odborniki reševala mnoge kritične zastoje.

4. julija 1956 so se začele slovesnosti 30-letnega delovanja zbora s komemoracijo na grobu Emila Adamiča, po katerem nosi zbor ime. Ob grobu je govoril sedaj tudi že pokojni tov. Drago Supančič. Zbor je zapel Adamičevo skladbo Hribi še beli so, ki je postala zborova himna.

Pokroviteljstvo nad koncertom je prevzel tov. Regent Ivan, takrat predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev. V popolnoma razprodanih Križankah (1200 sedežev) je zbor zapel za svoj visoki jubilej pesmi iz svojega štiriletnega programa. Kritika je ugodno ocenila ta nastop, zbor pa je dobil veliko cvetja, vencev in drugih daril, in sicer ne samo iz Ljubljane, ampak iz vse Slovenije. Ob stisku rok je bilo izrečenih mnogo vzpodbudnih besed, lepih kritik in pohval, ki so jih bili veseli pevci, še bolj pa dirigent Jože Gregorc, ki je z vsem svojim znanjem in intuicijo vodil pevce pri izvedbi zelo zahtevnega programa.

Med obiskovalci so bili ta večer tudi nekateri bivši pevci in pevke, ki so z velikim zadovoljstvom poslušali svoje naslednike in ugotavljali velik napredek v programu. Veseli so bili tudi novega zborovega sestava, saj v predvojnem zboru ni bilo šolnikov raznih stopenj, ampak samo osnovnošolski učitelji. Tudi v tem je napredek, zasluga sindikata, ki je združeval prosvetne delavce različnih šolskih stopenj. Kritiki pa so zapisali:

»... Ubrana, lepo zveneča celota, sočna v kulminacijah in kot dih nežna v nižinah, program dostojen visokostojčega profesionalnega zbora, ravno v najtežjih točkah perfektno izveden — to bi lahko zapisal ne samo za sedanji, ampak za vse sestave dosedanjih UPZ. Med slovenskimi učitelji je posejan dragocen glasovni material, požlahtnjen z inteligenco in glasbeno izobrazbo...«

»... Kvaliteta njegovega petja, ki je za glasbeno kulturo merodajna, pa je taka, da je trud vseh pevcev, ki nima primere drugod, kronan z uspehom in visokim nivojem.«

Dr. Danilo Švara, Slovenski poročevalec, 10. 7. 1956 in

»... Zbor si je zlasti pridobil izraziti in tudi že dolgo zveneč piano. Pesmi, ki jih ima zbor že več let na sporedu, so v fraziranju lepo izbrušene in jih ves zbor tudi res dobro zna. Poleg nekaterih umetnih pesmi iz prednjega dela sporeda, so bile zlasti narodne na koncu prikupno zapete...«

Rafael Ajlec, Ljudska pravica, 17. VII. 1956

Zbornik, ki je izšel ob tej pomembni obletnici, pa vsebuje marsikateri podatek o delovanju zbora med vojno, zanimivosti o najbolj pomembnih članih zbora, spomine vodilnih članov in zborovih prijateljev. Kljub zahtevnemu delu ob jubileju pevci še niso šli na svoje domove, čakalo jih je še mnogo naporov pa tudi zadovoljstva: turneja po Franciji, torej prvič po vojni v tujino!

* * *

Prva postaja je bil **Innsbruck**, s kratkim ogledom zanimivega tirolskega mesta, nato **Basel**, spet samo s kratkim ogledom mestnega centra. Cilj potovanja je bil najprej **Strasbourg**, kjer naj bi zbor sodeloval na zaključku šolskega leta neke srednje šole, kamor ga je povabil direktor šole. Ta šola namreč vsako leto povabi kakšno kulturniško skupino iz različnih dežel na svoje zaključno slavo. V Strasbourgju smo imeli tudi koncert in snemanje za radio. V koncertni dvorani s prekrasnimi orglami in množico svežih rož smo v temnih oblekah do tal in z dolgimi rokavi, moški pa tudi v črnih oblekah, občutili poletno vročino, toda navdušil nas je sprejem naše pesmi pri sprva maloštevilni francoski publikii. Poslušalci pa so se podvojili že kar po odmoru, ko so prišli v dvorano še bližnji stanovalci, ki so jih povabili tisti, ki so nas slišali v prvem delu. Kako je zazvenela Pahorjeva Pa se sliš' s svojim pianissimo, pa vedo povedati samo tisti, ki so nas poslušali. Kritika je napisala, da je bil ta pianissimo kot dih, ki se je komaj slišal in zafrfotal v ozračju. Prijateljski večer po opravljenem delu nas je zelo zbližal, čeprav je le malokdo naših pevcev znal francoski. Vse to je naredila pesem in dobra volja izvajalcev in poslušalcev programa. Ocenio nastopa posreduje kritike: **»... Vrnili se bomo še h koncertu, ki je bil včeraj v Palais de Fêtes pod pokroviteljstvom generalnega konzula Jugoslavije v Strasbourgju. Vendar moramo takoj povedati, da je to ansambel najodličnejše kvalitete, ki ga je dirigiral sijajen, življenja poln zborovodja. Posebno smo občudovali zvočno ubranost, spored pa je vseboval veličastna dela jugoslovanske narodne umetnosti. Strasbourg je bil torej še pred Parizom deležen tega posebnega užitka, da je slišal pevski zbor Emil Adamič...«**

Dernières Nouvelles du Lundi 9. 7. 1956

»... Vaš vokalni koncert nas je prevzel z brezkraino lepoto velike umetnosti, ki ste nam jo z izredno mojstrstvom posredovali... Dve uri v Slavnostni palači smo preživeli v snu resnične in zato tako vzvišene umetnosti. Bili smo vžičeni in se bomo

dolgo spominjali vašega zbora in njegovega izrednega zborovodje J. Gregorca...« piše v pismu zboru E. Müller-Lord, profesorica na akademiji za glasbo v Strasbourgju.

Po Strasbourgju je čakal pevce še Pariz. Tam je bilo dogovorjeno televizijsko snemanje in ogled vsaj nekaterih znamenitosti tega mesta. Na turnejo je šel z nami skladatelj **dr. Danilo Švara**, dober poznavalec Pariza. O našem prihodu je bil obveščen tudi naš rojak in slikar **Veno Pilon**.

Že ob priložnosti se je izkazalo, kako so naši ljudje vezani na domovino. Veno Pilon nas je nestrpnost čakal na veliki pariški železniški postaji. Zaslutili smo, da nas bo mesto osvojilo kljub svoji velikosti ali morda prav zaradi tega in ker sprejme prav v tej svoji veličini vsakogar, ki si ga želi spoznati. Že ob prvem koraku dobiš podrobna navodila za gibanje, na peronu pogledaš na velik zemljevid z oznako ulic, po katerih ti po pritisku na določen gumb posveti lučka in te vodi po ulicah, po katerih boš hodil ali se po njih peljal.

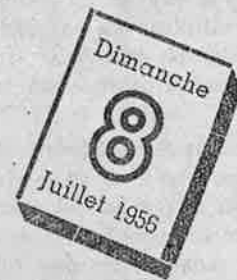
Dobiti v poletnem turističnem vrvežu za 80 ljudi ceneno prenočišče, seveda ni bilo lahko, toda organizacija je delovala hitro. Namestili smo se v glavnem na dveh zelo različnih mestih, v enem sredi mesta in v drugem onkraj Bolonjskega gozda. Kaj vse si bo treba ogledati, so posamezniki vedeli, morali pa smo naprej opraviti dolžnosti, torej predvideno snemanje za propagandno oddajo na pariški televiziji. To je bila prva tovrstna oddaja za pevce, televizijski studio pravzaprav skromen, zelo zaseden, vendar smo hitro prišli na trak pod vročimi in močnimi kamerami.

V Parizu so se skupine pevcev po svoje znašle in zato videle različne znamenitosti. Nekateri pa so se v velikem prometu izgubljali do zastavljenih ciljev.

Po Parizu je bilo na programu nočno potovanje do Züricha in tam radijsko snemanje v jutranjih urah. In kdo bi verjel, da so pevci zmogli radijsko snemanje po zelo slabo prebiti noči na brzovlaku Paris — Zürich že ob 9.30. Pevci in pevke so bili v dvorani za snemanje radia Zürich 12. 7. 1956. zgodaj dopoldan; bilo pa je to snemanje enkratno tako za pevce in tudi za tamkajšnjega radijskega snemalca. Posneli smo program na trak brez ponavljanja in bili deležni posebne čestitke direktorja, ki je poudaril, da je bila izvedba izredna.

Za pevce so se začele počitnice, za odbor pa jih še ni bilo, ker je bilo treba urediti mnoge organizacijske zadeve in misliti o delu zbora za naprej. Že

PALAIS DES FÊTES

à 20 h. 30

à 20 h 30

Programme

Grand Gala Yougoslave

de la

CHORALE des INSTITUTEURS SLOVÈNES

Adomitch De Ljubljana

dans son répertoire varié

CHANTS ORIGINAUX
NATIONAUX
FOLKLORIQUES

na turneji, predvsem pa po njej se je moral odbor spoprijeti z nekaterimi neprijetnostmi v zvezi z zborovimi sodelavci in pevci. Da bi dokazali pomembnost zbora, smo organizirali in izvedli anketo o tem, koliko članov vodi pevske zборе in drugače dela na področju ljudske prosvete. Podatke smo potem posredovali Svetu za prosveto in Zvezi Svobod in prosvetnih društev, da bi utemeljili potrebo po večji pomoči zboru, saj se je izkazalo, da večina pevcev vodi različne zборе, ali pionirske na šolah ali pa moške in mešane v kulturnih društvih.

11. avgusta 1956 smo peli našim izseljencem iz Francije.

13. oktobra 1956 smo nastopili na Grmski kmetijski šoli ob njeni 70-letnici, nato pa smo imeli še vaje v Novem mestu ter se odpravili na pot po Dolenjski s postankom v Pleterjah, kjer so si moški ogledali samostan, članice pa bližnjo okolico. Nato smo 15. oktobra koncertirali v Zagrebu. Koncert je poslušal tudi komponist Jakov Gotovac, čigar Jadovanko za teletom smo tudi peli ter dobili njegovo priznanje, da tako dobro ter pesmi ni nihče zapel.

Kritik je zapisal: »...Veliki mešani zbor učiteljev Slovenije se nam je predstavil kot glasovno izenačeno in solidno glasbeno telo, sposobno je reševati zahtevnih vokalnih stavkov. Disciplinirano petje a capella z razvitim smislom za lepo frazo in jasno dikcijo so osnovne in najbolj pozitivne lastnosti zbora.«

(V. Blašković, Školske novine, Zagreb 19. 10. 1956)

LETO 1957

Že decembra 1956 bi morali nastopiti v Trstu, pa smo morali koncert preložiti na 27. januar 1957. Tedaj smo izvedli koncert v nabito polni dvorani stadiona 1. maj, naslednji dan 28. januarja 1957 pa snemali program za tržaški radio v Avditoriju. O koncertu je zapisano: »...Učiteljski pevski zbor Slovenije nam je zapel tako kot že dolgo nihče v Trstu. Zapel je prekrasno in je v poslušalcih, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, izzval prekipevajoče navdušenje. V Jožetu Gregorcu ima zbor pevovodjo velikih pedagoških in interpretacijskih kvalitet; zbor mu je poslušen organ v vseh odsevih njegovega sugestivnega dirigiranja. Program koncerta je bil kot nalašč za našo publiko. Najbolj sta ugajali Devova: Strašno grmi in se bliska in Pahorjeva: Pa se sliš, ki so nam ju zapeli sicer

že številni gosti, a še nobeden tako lepo, tako popolno...«

(Primorski dnevnik, Trst 29. januarja 1957)

Iz komentarja Radia Trst z dne 1. februarja 1957 pa povzemamo: »...Zbor je pokazal še posebno izpiljenost v tenkočutnih dinamičnih odtokih. Naj omenim začetek skladbe Vragova nevesta, kjer začnejo soprani odnosno ženski zbor z visoko lego v najlepšem pianissimu, ki so ga pevke podale vzorno. Druga odlika zbora je njegova jasna izgovorjava... Orgelska ubranost zbora je močno učinkovala na vse poslušalce, ki so ga burno nagradili in enako njegovega dirigenta...«

6. maja 1957 smo sodelovali na proslavi društva Partizan Tabor.

Vaje, nastopi, snemanja so se vrstili... Zboru so bili stalno ob strani komponisti, člani umetniškega sveta: Rado Simoniti, Slavko Mihelčič, Radovan Gobec in dr. Danilo Švara in še posebej Blaž Arnič.

Med tem časom so obstajali tudi že regionalni zbori prosvetnih delavcev. Z njimi je vzdrževal zbor preko svojih članov neposredne stike, enako pa tudi z drugimi zbori, kot so Slovenska filharmonija, APZ Tone Tomšič, Glasbena matica itd. Načrti, da bi jih realizirali moški pevski zbor, so medtem zgubljali na intenziteti in počasi zaspali, rojevale pa so se nove misli, ki so dobivale svoje močnejše obrise in prešle v realizacijo. Zbor se mora tudi kje znotraj uveljaviti! Tako je Rado Simoniti kot član žirije tekmovanj v italijanskem mestu Arezzu predlagal zboru, da se pripravi za nastop poleti 1957. Treba je bilo izbrati 40 pevcev in pevk in z njimi imeti intenzivnejše vaje, na turnejo pa bi šel ves zbor, ker bi imeli nastope še drugje. Vaje so bile v Ptujju pod vodstvom profesorja Jožeta Gregorca. Delovni pogoji so bili v prid pripravam za izredno odgovoren nastop med velikimi amaterji petja iz Evrope in z drugih celin.

Na vajah je zbor pel 7 do 8 ur na dan, v tekmovalnem programu sta bili pesmi, prva skladatelja Orlanda di Lassa in druga Palestrina in ena pesem po lastni izbiri. Prijavili smo 6 pesmi, komisija je izbrala Lipovškov Oreh in Pahorjev Oče naš hlapca Jerneja.

V pripravah na turnejo zopet ni teklo vse gladko. Ni bilo enostavno priti do viz, še hujše težave je povzročalo čakanje na dokumente do zadnje minute, ker je vznemirjalo vodjo turneje in tiste

PIROGIRANIE

PREMIERE PARTIE

- Dans la neige** JENKO
Les monts sont encore blancs, mais bientôt le printemps viendra...
- Trois filles fêtent la Saint-Jean** ZUPANCIC
Le jeune Marko vient à passer par là. Il cherche une fiancée, mais le choix est bien difficile...
- La fiancée du diable**
Un vieux couple n'a qu'une fille, Madeleine, une fille à marier. Mais, dit la chanson: «Qui la veut, elle n'en veut pas et qui elle veut, ne la veut pas».
- Une commère voit une mouche sur le clocher, elle appelle une seconde commère** Chanson populaire
- Dans la plaine est un érable blanc** KETTE
- Lamentations pour un veau perdu** ... Chanson populaire
Hélas! A Mostar un veau a péri. Tout Mostar se lamente...
- Le lin** DOMJANIC
Une jeune fille appelle son bien-aimé qui lui a promis de revenir...
- Le noyer** KOSOVEL
Le vieux Torkar a planté un noyer lorsqu'il avait vingt ans...
- Le Notre-Père du valet Batholomée** CANKAR
Notre Père, qui êtes aux cieux...
Je cherche ta justice que tu as envoyée sur terre...

DEUXIEME PARTIE

- Chant d'automne** KRAKAR
L'automne a répandu une plaine poignée de louis d'or sur la vallée...
- Un toast** FINZGAR
Mon home est une cabane au milieu de la vigne...
Ent'acte
- Chansons populaires de Serbie et de Macédoine.**
- Cycle sept.**
Une jeune fille se mire dans une fontaine...
- Des bords de la Mure.**
Mure, ô Mure, tes eaux sont profondes!...
- J'aime danser le kolo quand ma mie m'y invite**...
- Chanson populaire slovène:**
Cette nuit j'ai rêvé que je cueillais des fleurs, attendant mon aimé...
- Chanson populaire du Karst:**
Et on entend la cloche de Saint-Vid...
- Chanson populaire de Carinthie:**
Derrière le lac.
Le Carinthien, parti par le monde, évoque avec émotion et tendresse son cher foyer...
- Chanson populaire:**
Il tonne et fait des éclairs, mais mon bien-aimé chante et crie d'allégresse...

redke člane, ki so vedeli za ovire. Po enotedenskih vajah je zbor šel na pot 27. avgusta 1957. V Petrarcovem mestu je bilo vzdušje praznično, srečevali smo navdušene pevce različnih narodnosti in ljubitelje lepe pesmi. Na mednarodnem tekmovanju v Arezzu smo nastopili 29. avgusta. Zbor je zapel **Orlanda di Lassa**: Resonet in laudibus in Lipovškov Oreh. Med 25 mešanimi zbori je naš UPZ prišel v finale skupaj z 10 zbori, med katere se je uvrstil tudi beograjski zbor Branko Cvetković, ki je pričakoval prvo mesto. Za končno uvrstitev je zbor zapel **Palestrinovo** Virgine chiara in Pahorjev Oče naš. Ko je dirigent Jože Gregorc »odložil taktirko« in je zbor utihnil, je v dvorani odjeknilo priznanje in splošno pričakovanje, da stopi UPZ prvi na zmagovalno stopnico. Uradna žirija je dala drugo mesto med pevci v tej svetovni konkurenci. Zdi se, da je o drugem mestu odločala vsebina pesmi Oče naš, ki so jo poslušalci prav gotovo dobro razumeli in tudi ocenili kot komunistični očenaš. Zmaga na tekmovanju je zboru na široko odprla vrata dežele. Sledile so prireditve nastopi, sprejemi, darila in potovanja v Rim in v Firence, sprejemali pa smo tudi vabila za nova srečanja.

Rim je prišel v zborove anale, Bologna pa prav posebej s svojimi prijaznimi člani socialistične stranke. **Koncert v palači Pitti** je bil spet svojevrsten, ker je bila tamkajšna publika tako zelo hvaležna. Benetk nismo mogli obiti na povratku, čeprav je šla za to noč, ogledali smo si jih ponoči, ko so bile še toliko lepše. Tudi mimo Trsta nismo mogli, temveč smo priredili **koncert ob obletnici prosvetnega društva Albert Sirk**. Prosvetni delavci Trsta so omogočili zboru prijetne ure bivanja. Ne moremo zamolčati laskavih priznanj, zato jih navajamo nekaj:

»... Arezzo je 1957. leta postalo svetovno prizorišče zborovske kulture, kajti tedaj je praznovalo peto obletnico, odkar so se v njegovi areni pojavili najboljše svetovni amaterski pevski zbori. To je mesto znamenitih Toscancev: Petrarce, Guida Monaca, Michelangela, Vasarija in drugih velikanov, ki so ustvarili podobo modernega človeka. Mednarodno sožitje 1355 pevcev v modernem Babilonu, ki nastopajo na letošnjem tekmovanju ...«

L'Araldo, Arezzo 29. 8. 1957

»... Klasifikacija prvega dne tekmovanja v I. kategoriji, med mešanimi zbori z največ štiridesetimi pevci in pevkami: UPZ »Emil Adamič« je dosegel 94

točk in s tem drugo mesto na V. polifonijskem tekmovanju leta 1957 v Arezzu ...«

Là nazione Italiana, 30. 8. 1957

Luciano Alberti: »... Odličen jugoslovanski zbor je bil komaj tri točke za avstrijskim, vendar še bolj impresiven. Videz je bil, da so Jugoslovani absolutno zmagali. Kultura glasov in stil, ki so ga brezhibno obvladali, jih uvršča v vrh. Vendar žirija je tako presodila, in ker vemo, da je objektivna, je prav, da so drugi, čeravno mislimo, da so vendar le prvi.«

Glornale del mattino 1. 9. 1957

»... Po zmagi v Arezzu je nastopil »Emil Adamič« s Palestrino in Orlandom Lassom v Palazzo Pitti v Firenci, in sicer ob zaključku koncertne sezone. Vendar je dosegel več aplavza z mojstrovini jugoslovanskih skladateljev v drugem delu programa, predvsem z Očenašem, tako da ni mogel zadovoljiti poslušalcev, ki so zbor kar naprej klicali na oder ...«

La nazionale italiana, Firenze, 4. 9. 1957

»... Štirtisoč italijanskih socialistov je na Montagnoli sredi Bologne navdušeno poslušalo areške zmagovalce. Koncerta ni moglo biti konec, kajti pevce so zopet in zopet vabili na oder, da so le-ti dodajali pesem za pesmijo. Prisrčnost tega stika se je najlepše odrazila na banketu, ki ga je zboru priredila socialistična partija in mu je tam poklonila več krasnih daril ...«

La Squilla, Bologna 11. 9. 1957

(Kritike so vzete iz UPZ EMIL ADAMIČ 1925-1961)

LETO 1958

In spet načrti, dolžnosti ... Odbor se odloči, da postavi spomenik dolgotrajnemu dirigentu Srečku Kumarju v njegovem rojstnem kraju Kojško v Brdih, ploščo pa v Portorožu, kjer je nazadnje deloval in tam tudi umrl. Ustanovljen je bil poseben odbor, katerega so sestavljali: Blaž Arnič, Rado Simoniti, Drago Supančič in Marička Zbogar. Proslave in odkritje je zbor predvidel pomladi 1958. Aprila smo imeli vaje v Laškem, tam smo imeli vedno zelo ugodne pogoje za bivanje in delo zboru, pa tudi kopanje v zdravilišču je marsikomu zelo koristilo. Zbor je po vajah nastopil v Trbovljah ob dnevu prosvetnih delavcev. Da ni manjkalo družabnih stikov,

potrjujejo dejstvo, da so po koncertu hrastniški godci zaigrali za ples in razvedrilo gostom in domačinom v foyerju Doma kulture.

V dneh od 22. do 24. 5. je UPZ vadil v Piranu; vaju je sledilo odkritje spominske plošče Srečku Kumarju. Tisti večer smo nastopili tudi v Tartinijevem gledališču v Piranu, naslednji dan pa je zbor potoval v Kojško, kjer smo odkrili najprej spominsko ploščo na Kumarjevi rojstni hiši, potem pa je sledilo svečano odkritje spomenika na trgu v Kojškem. Tej slovesnosti je prisostvovalo mnogo domačinov, spomenik je — delo akademskega kiparja Borisa Kalina — odkril skladatelj Rado Simoniti. Slavnostni govor je imel dr. Aleš Bebler. V njem je podčrtal trdnost slovenskega življa na Primorskem, ki je ohranila čisti slovenski jezik kljub dolgoletnemu fašističnemu zatiranju. Na slovesnost so prišli mnogi glasbeniki. Društvo jugoslovanskih zborovodij je zastopal priznani zagrebški dirigent Slavko Zlatič, slovesnost pa so počastili tudi trboveljski godbeniki in pevska zboru iz Trbovelj in Hrastnika. Slavju je sledil zborov izredni občni zbor, na katerem je Rado Simoniti prejel zborovo zlato značko za velike zasluge, ki si jih je pridobil pri UPZ.

V Brdih so imeli ta dan še veliko slavje v Dobrovem (za svoj krajevni praznik), kjer je sodeloval tudi zbor.

Pevci so se vračali pozno ponoči na svoja službena mesta, saj jih je naslednji dan čakalo trdo delo v razredih, morali so se namreč pravočasno vrniti na službena mesta, tako nekateri prav v oddaljeno Prekmurje.

Odbor pa je takoj moral misliti, kje bo organiziral vaie poleti. Našel je idealen kraj, otok Hvar in njegovo lepo mesto. Tečaj je trajal od 7. do 14. julija 1958. Delovni pogoji so bili zelo dobri, odmerjen pa je bil tudi čas za uživanje na vročem soncu, en dan pa rezerviran za daljši izlet na Vražje otoke. Program vaj je bil naslednji: **Blaž Arnič**: Pustna, **E. Cosetto**: Maievica, **P. Lipar**: Drevo na obali, **B. Papandopulo**: Kad igra kolo, **V. Ukmar**: Žoga, **R. Simoniti**: Jaše k nam zeleni Jurij, **B. Arnič**: Vrabcí so koncert imeli, **E. Adamič**: Pastirske, **S. Mokranjac**: Kozar in **D. Švara**: Roška balada.

Na Hvaru se je v času naših vaj pripetila huda nesreča, utonil je namreč neki 5-letni deček in zbor mu je na pogrebu zapel tri pesmi: Hribi še beli so, Na poljani, Gozdič je že zelen, potem pa na

grobu hrvatskih partizanov še Kozaro. Starši umrlega so se zboru pismeno zahvalili za pozornost. Jesenske vaje je imel zbor v Laškem, in sicer v dneh okoli 29. novembra. Tedaj je pevcem in pevkam posredoval mnenje o zboru skladatelj Blaž Arnič. Republiški forumi, ki se ukvarjajo s kulturo in prosveto, so spoznali, da ima zbor velike kvalitete, ki pa jih mora še gojiti in utrjevati, potem bodo pomoč nudili redno. Članom zboru je bilo to v veliko vzpodbudo, saj je včasih delovna vnema že pojemala, ko ni bilo dovolj javnega priznanja zanjo.

LETO 1959

Ob semestru 1958/59 smo vadili zopet v Ljubljani, delo je bilo usmerjeno na učenje pesmi, ki bi jih peli na proslavi za 40-letnico KPJ. V marcu pa so vaje potekale v Laškem, načrti zanje pa so bili: dostojna udeležba na proslavi 40-letnice KPJ in na poletnem srečanju amaterskih pevskih zborov Jugoslavije v Nišu.

Maja 1959 smo prišli v Slatino Radenci, da bi ponovili program za nastope v Murski Soboti, Lendavi in Gradu.

Samo naštevaje koncertov pa seveda ne daje vse slike bivanja v Pomurju. Člani zboru so izkoristili vsak prosti čas za obiske pri znancih, ljubiteljih pesmi, v šolah, v zdravilišču in v Lendavi pri podjetju Nafta. Vreme vselej ni bilo naklonjeno, zato so bil pevci večkrat tudi premočeni, ob neki priliki je tudi elektrika zagodla in smo večerjali pri svečah, kar je bilo tudi po svoje idilično. Bivanje v Pomurju je popestrila domača ciganska godba, zanjo so poskrbeli pomurski prosvetni delavci, med katerimi je bil najaktivnejši član zboru Miha Veršič. Na koncertih so pevke nastopale v novih elegantnih dolgih črnih žametnih oblekah, pevci pa so imeli k črnim oblekam prvič lepe srebrno sive metuljčke.

Priznanja, ki jih je bil zbor že deležen, so terjala tudi udeležbo na reviji zborov, ki je bila napovedana za maj v Kranju. Najboljši slovenski zbori naj bi sodelovali julija meseca na zvezni reviji v Nišu. Slovenska žirija je izbrala za sodelujoče v Nišu dva zboru, in sicer moški zbor »Slava Klavora« iz Maribora in UPZ »Emil Adamič« iz Ljubljane, oba zboru je vodil dirigent Jože Gregorc. V niški žiriji je sodeloval Peter Lipar, dirigent in komponist iz Kranja.

Za tekmovalni nastop v Nišu smo v prvih dneh julija vadili naslednje pesmi: **Marjan Lipovšek**: Oreh, **Slavko Mihelčič**: Pesem svitanica, **Emil Ada-**

mič: Pastirske. Zboru so tedaj pomagali s strokovnimi nasveti skladatelji: Blaž Arnič, dr. Danilo Švara in drugi, želeli so zboru najboljši uspeh.

Potovanje do Beograda je potekalo dovolj urejeno, potem pa smo se cilju približevali strahovito počasi in v nedopovedljivi gneči. V LR Srbiji je namreč 4. julija praznik in 6. julija tudi, zato so mnogi Beograščani potovali na podeželje. Naš brzovlak se je spremenil v polža, vsi vagoni so bili tako zelo natrpani, da je bilo vsakršno premikanje v njih izključeno, razen na postajah. Ob prihodu v Niš in prijaznem sprejemu zbora pa so bile muke potovanja kmalu pozabljene. Zvečer smo že prisostvovali svečani otvoritvi festivala v nekdanji niški trdnjavi, na zelo lepem in akustičnem odprtem odru ob robu mesta. Lepo so pripravili okolje, ki bi lahko sprejelo še mnogo, mnogo nastopajočih in poslušalcev. Prvi nastopi so pokazali raven zborov, ki ni dosegla visoke izvajalske stopnje, tako smo računali na visoko uvrstitev, če bi šlo za tekmovalna mesta. Organizatorji srečanja so se izkazali z mnogimi nadrobnostmi v informacijskih zadevah, med drugim so izdajali vsak dan časopis z najnovejšimi poročili o festivalu, objavljali so intervjuje, podatke o nastopajočih zborih, podobe solistov in kritike že nastopajočih. Naš nastop v trdnjavi 6. julija je izredno zadovoljil publiko, razpored UPZ med zbor »Joža Vlahovič« iz Zagreba in »Branko Krsmanović« iz Beograda govori o kvaliteti našega zbora (»Krsmanović je bil tedaj štet za najboljši jugoslovanski amaterski zbor). Zapeli smo Lipovškov Oreh, Mihelčičevo Svitanico in Adamičeve Pastirske. Posebej se je v Pastirih izkazala solistka Breda Janko, o kateri je novinar napisal, da se je oglasil slovenski »slavček«. Zbor je sodeloval tudi na slovesnem zaključku, ko so peli vsi zbori Kozaro in Bilečanko.

V prostem času so pevci obiskali Sisevačko klisuro, Niško banjo in si ogledali mesto, seveda tudi Čele kulo.

V Nišu je doživel naš dirigent Jože Gregorc dvojno slavo, saj dirigiral dvema najboljšima zboroma iz Slovenije: nam in Slavi Klavori iz Maribora, zato je tudi dobil posebno priznanje.

O Nišu so kritiki zapisali:

»To bo stimulans za jugoslovanske komponiste, ki so v svojem ustvarjanju po osvoboditvi znatno zanemarili zborovsko glasbo, pobuda, da napišejo nova dela, ki bodo imeja aktualno družbeno vrednost in bodo odraz določene sredine in obdobja... Prehajajoč povsem splošno na vprašanje interpretacije sloga, moramo ugotoviti, da so slovenski pevski zbori, v prvi vrsti moški zbor Slava Klavora

iz Maribora, prinesli najčistejši način zborovskega petja, izenačen v zvoku, precizen v intonaciji, zanesljiv v ritmu, muzikalen v fraziranju, jasen v izražanju polifonih linij, vselej v službi partiture izvajane delo, način, ki v marsičem spominja na stil češkega zborovskega petja...

... Če bodo odgovorni družbeni faktorji tudi v prihodnje bedeli nad delom in razvojem zborovskega amaterizma in če bo le-ta pomlajen, množičen in oskrbovan s kvaletnimi umetniškimi vodstvi, bo dobil značaj kontinuiranega dela, usmerjenega k dvigu vokalnotehničnih in izvajalskih kvalitet in širjenju repertoarja z novimi in vsebinsko aktualnimi kompozicijami, tedaj smo lahko prepričani, da bodo fanfare bodočega festivala objavile nove uspehe in nove zmage jugoslovanskega zborovskega amaterizma, ne samo zgoraj na površini, ampak tudi v množičnem globinskem povprečju...«

(Politika Beograd, 12. 7. 1959 Branko Dragutinović) Po izrednih doživetjih v Nišu se je zbor podal na dolgo pot, na vaje v Makarsko.

36 ur smo potovali samo od Beograda do Makarske zaradi slabih zvez in zamud pa tudi spodrsrljave v organizaciji.

Na tečaju v Makarski je bil tudi dr. Danilo Švara, ki je nekaj časa korepetiral svojo pesem Roška belada, ki pa kljub mnogim vajam ni prišla na program. V Makarski je delo intenzivno potekalo, vadili smo vsak dopoldan in popoldan, pripravili pa smo se tudi za koncertni nastop v letnem kinu. Na koncertu pa nam je močno nagajala burja, ki je z veliko močjo pihala z Biokova in odnašala pianissime mimo poslušalcev. Na vajah v Makarski je prof. Jože Gregorc nepreklicno odpovedal svoje nadaljnje delo kot dirigent zbora, zato je moral upravni odbor takoj po vrnitvi misliti na novega dirigenta, da delo ne bi zastalo. Med korepetitorji je bil tačas že tov. Jože Hanc, korepetitor opernega zbora v Ljubljani.

LETO 1960

Šele januarja 1960 je moglo priti do ponovnih vaj, dotlej še ni bilo nikoli tako dolgega premora. Pripravljala se je sprememba, operni zborovodja Jože Hanc je postal glavni dirigent UPZ.

Vadili smo naslednje pesmi:

E. Adamič:

V snegu, Zapuščena, Nocoj, pa oh, nocoj;

K. Pahor:

Pa se sliš'!

B. Arnič:

Pustna;

R. Simoniti:

Furlanska podoknica;

V. Žganec:

Mura,

K. Odak:

Dremlje mi se, dremlje;

A. Srebotnjak:

Pesem;

R. Simoniti:

Čriček, Dopolnil dan je bolečino, Debeli kum;

Luigi Colacchicci:

Nina, nana;

E. Adamič:

Pastirske, VII. rukovet, Jesenska;

R. Gobec:

Vidi baba muho;

M. Hubad:

N'mav čez izaro;

V. Mirk:

Kolo

S tem sporedom bi izvedli nastope v Trstu in Gorici. Zbor je dobil tudi namig, da bo v počitnicah turneja po Nemčiji.

Koncert v Trstu je bil prve dni maja. Tu smo srečali precej znanih Tržačanov, na koncertu v dvorani pri Svetem Ivanu pa nas je obiskalo dosti ljubiteljev slovenske pesmi. Naslednji dan, tj. v nedeljo, smo se peljali v Jamlje, kjer so odpirali novo slovensko šolo in kjer smo domačinom zapeli nekaj pesmi, nato pa odšli še v vas Doberdob. Iz Doberdoba smo se odpeljali v Gorico. Nekaj pevcev je stanovalo privatno, drugi pa v dijaškem domu, koncert pa smo imeli popoldan v kulturnem domu.

Še en nastop smo imeli v načrtu, in sicer v furlanskem kraju Ronke, kjer je pri organizaciji za koncert pomagal brat tov. Rada Simonitija. Po ogledu bližnje okolice Gorice, Števerjana in grobnice Oslavje je zbor odpotoval še na ogled velikega spomenika žrtvam prve svetovne vojne pri Redipuglio. Na koncertu v kraju Ronke je bilo veliko Slovencev in Furlanov, vsi so s strogim poslušanjem sledili programu in še in še ploskali, da smo še in še dodajali pesmi in ostali z navdušenimi poslušalci še dolgo po koncertu v družbi. O koncertu je bilo zapisano:

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR SLOVENIJE »EMIL ADAMIČ«

PROGRAM

koncertov v Trstu, Gorici, Ronkah in Vidmu

od 7. do 11. V. 1960

1. Emil Adamič	: V snegu	9. Luigi Colacchicci	: Nina, nana
2. Emil Adamič	: Zapuščena	10. Alojz Srebotnjak	: Pesem
3. Fran Venturini	: Nocoj pa, oh, nocoj	11. Rado Simoniti	: Čriček v vrtu
4. Karel Pahor	: Pa se sliš'	12. Rado Simoniti	: Dopolnil dan je bolečino
5. Blaž Arnič	: Pustna	13. Emil Adamič	: Pastirske
6. Rado Simoniti	: Furlanska	14. Stevan Mokranjac	: VII. rukovet
7. Vinko Žganec	: Mura	15. Rado Simoniti	: Jesenska
8. Rado Simoniti	: Debeli kum	16. Radovan Gobec	: Vidi baba muho
		17. Matej Hubad	: Nmau čez izaro
		18. Boris Papandopulo	: Kad igra kolo

Dirigent: JOŽE HANC

»Slovenci in Italijani so pripravili prisrčen sprejem zboru »Emil Adamič«. Slovenska pesem v okolici Tržiča je še vedno živa.

... Ronke imajo že staro tradicijo, kar se tiče pevskih zborov. Slovenska mladina s Krasa je prišla v velikem številu. Take prilike so namreč v teh krajih redke...

... Ko je bila ura že pozna in so hoteli pevci oditi, je bil avtobus takoj obkrožen in tamkajšni fantje niso odnehali, dokler niso pevci spet izstopili in zapeli še dve narodni pesmi. Petju so se pridružili tudi vsi domačini. Želja vseh je, da bi se čimprej ponovno srečali in da bi še enkrat iz srca skupno zapeli in se tako spomnili, da slovenska pesem v teh krajih še ni utihnila...«

Primorski dnevnik Trst, 12. 5. 1960

Še eno noč smo prespali v Gorici, naslednji dan pa smo se vrnili v Trst, kjer smo imeli napovedano snemanje. Po vsem tem pa smo morali ubrati pot proti Ljubljani, saj se je šolsko leto že spet začelo. Od 10. do 22. julija smo imeli letne vaje v Laškem, korepetirali so: član zboru Jože Kores, prof. Egon Kunej, študent glasbe Borut Loparnik, skupne vaje pa je vodil profesor Slavko Mihelčič, zborov glavni dirigent Jože Hanc je bil tedaj z opernim zborom v Dubrovniku.

Pred nami je bila turneja v Nemčijo.

24. julija 1960 se je zbor odpravil na pot. Sestav je bil glasovno izenačen. Na poti je bil prvi postanek v Münchnu, v nedeljo 25. julija smo si bili ogledali staro pinakoteko, muzej in druge znamenitosti. V ponedeljek zjutraj pa smo nadaljevali pot v Bonn. Tam so nas sprejeli člani nemških pevskih društev in njihov predsednik dr. Willi Engels. Že isti dan smo se po namestitvi po hotelih zbrali in šli na ogled mesta, najprej Beethovnovo rojstno hišo, na pokopališču pa grobove pomembnih nemških kulturnikov. Zvečer smo že peli v dvorani **bonskega pevskega zboru**, izmenjali smo si zdravice, želeč si mirnega sožitja in spoštovanja nacije, s katero se srečujemo. Dr. Engels je zelo natančno izdelal program našega bivanja v Nemčiji, tako je predvidel za drugo jutro prevoz z avtobusom v Köln in ogled tamkajšnih znamenitosti, v avtobusu je bil sam dr. Engels tudi najboljši voznik. Kölnska katedrala je pač tak arhitektonski objekt, da smo si jo morali ogledati.

Srečanje s pevci v Bonnu je prispevalo k spoznavanju mnogih zanimivosti dežele in ljudi.

Posebej zanimiv je bil tudi Dortmund, mesto, ki je bilo do 80% porušeno in so ga modernizirali s tem, da so ga zelo raztegnili. Dortmund ima močno železarsko industrijo, kljub temu pa je zrak zelo čist, ker so povsod naprave, ki preprečujejo okužbo. Poleg železarne pa je umetno ustvarjen njihov znameniti Westfalenpark z ogromnimi površinami plemenitega cvetja (lokvanji od belega do zlato rumenega), mnoga gostišča in stolp z vrtljivo restavracijo, da si ogleduješ mesto z višine 185 m. V parku so na enem od umetnih jezer postavljene vodne orgle, ki v popoldanskih urah brizgajo vodo vzporedno z zvoki glasbe k baletu Labodje jezera Petra Iliča Čajkovskega. V dortmundskem parku je župan mesta povabil zbor na zakusko in izrekel zdravico, v kateri je ponovil že izrečeno željo dr. Engelsa, da naj bi podobna srečanja prispevala k utrjevanju miru in mednarodnega sožitja. V Dortmundu smo si ogledali tudi ogromno športno dvorano, v njej je prostora za 20 tisoč poslušalcev ali gledalcev.

Koncert je bil v parku ob umetnem jezeru; pevci in pevke smo bili na eni strani, poslušalci pa na drugi strani jezera, vmes pa so veličastno plaval labodji. Doživetje za nas in za publiko! Po uspelem večeru se nismo mogli raziti, bili smo še v družbi tamkajšnjega pevskega zboru. Da se je pelo pozno, v noč, in sicer menjaje, zdaj domačini, zdaj gostje, je narekovalo spontano pevsko razpoloženje, da smo izmenjali tudi naslove z namenom, da ostanejo še v prijateljskih pismenih stikih, so bili rezultati tega večera in jih negujemo prav s tamkajšnjimi pevci še danes.

Na tem večeru je bilo zaradi »lepega petja« izrečeno dosti pohvale, pa tudi vabilo na 100-letnico vsenemške pevske zveze v letu 1962 v Essnu.

LETO 1961

Zbor si je do januarja 1961 oddahnil, tedaj pa se je spet pričelo delo. Na vrsti je bil jubilejni koncert in praznovanje 40-letnice KPS in 20-letnice vstaje jugoslovanskih narodov. Dirigent in umetniški svet so pripravili povsem nov program, ki so ga obdelali s pevci korepetitorji in dirigent. Poznejše večkratne sektorske vaje in glavne vaje v Rovinju od

Familie Dr.W. E n g e l s Bonn, Meckenheimer Allee 150

D.

» EMIL ADAMIC «

Gemischter Chor

Ljubljana / Jugoslawien

CHOR-KONZERT

Montag, den 25 Juli 1960, 20 Uhr

im Saale Kemp, „Zur Traube“ Bonn-Süd, Mechenstraße

PROGRAMMFOLGE:

1. Im Schnee	Emil Adamic
2. Die Verlassene	Emil Adamic
3. Heute abends	Fran Venturini
4. Man hört - - -	Karel Pahor
5. Ein Karnevalslied	Blaz Arnic
6. Der tiefe Mura-Fluß	Vinko Zganec
7. Der dicke Trauzeuge	Rado Simoniti
8. Makedonische Humoreske	Todor Skalovsky
9. Ich bin schon schläfrig, schläfrig	Vinko Zganec
10. Ein Lied	Alojz Srebotnjak
11. Die Grille im Garten	Rado Simoniti
12. Der Tag endet mit Schmerzen	Rado Simoniti
13. Schäferlieder	Emil Adamic
14. VII. rukovet	Stevan Makranjac
15. Ein Herbstlied	Rado Simoniti
16. Es sieht ein Weib eine Mücke	Radovan Gobec
17. Jenseits des Sees	Matej Hubad
18. Man tanzt „Kolo“	Boris Papandopulo

Eintrittspreis: 2,— DM

N₂

433

Sprejem pri bonnskem županu

8. do 20. julija so omogočile izdelavo programa pa tudi utrditev zborov. Prišli so novi pevci, le žal jih je nekaj prišlo le na poletne vaje, potem pa jih nismo več videli. Zbor je moral graditi le na utrjenih članih, ki so preživeli že prenekatero težavo, pa niso odnehali. Vaje v Rovinju so dosegle svoj uspeh, ker so bile izrazito delovne, 8 ur petja dnevno ni majhen napor ob obmorski poletni temperaturi. Tu so se kovala tudi prijateljstva, ki ne usahnejo. Sonce in morje so pevci uživali bodisi na Puntji, na otoku Sv. Katarina ali pa Crvenem otoku.

Z delom smo nadaljevali v jeseni v novembru 1961, ko je bilo v načrtu že navedeno praznovanje in zborov jubilej. Vaje so bile zelo intenzivne, kajti nastop je pomenil afirmacijo ali zaton, saj je bilo zmeraj več težav s financami in s pripravami za redne vaje, s skrbmi, ali bodo na razpolago prenočišča za pevce, kje se bodo hranili, kdo bo korepetitor, kdaj ima dirigent za naš zbor čas itd. Vselej pa je bilo najpomembnejše, kakšna bo zasedba po glasovih in ali bo razmerje med glasovi.

Dirigent je zbor preizkusil pred jubilejnim koncertom že na snemanju, ki smo ga imeli v Filharmoniji.

Za koncert smo pripravili naslednji program:

Pierluigi Palestrina (1525—1954):

Vergine chiara

Jakob Gallus:

Permultus liceat cuculus

Svešnjikov:

Pesma

Adriano Banchieri: (1567—1634)

Macherata d'Amanti

Karol Szimanovski:

Tko to tuče

Čajkovski:

Zlat oblaček

Adriano Banchieri:

Contraono bestiale alla mente

Čajkovski:

Pred spanjem

G. Verdi:

Zbor sužnjev iz opere Nabucco

S. Mokranjac:

XI. rukovet

A. Srebotnjak:

Pesem

P. Lipar:

Drevo nad obalo

R. Simoniti:

Teloh

M. Kogoj:

Trenutek

S. Mihelčič:

Svitanice

B. Arnič:

Pustna

R. Gobec:

Sen

L. Skalovski:

Makedonska humoreska

Kritika je naš nastop dobro ocenila, zato je članstvo bilo zadovoljno in pozabilo razne nevšečnosti, ki se ob vajah pojavijo. Zbor se je naslednji dan poklonil žrtvam fašizma na trgu herojev in v Gramozni jami. Isti dan je bil tudi občni zbor, (21. nov. 1961), ki je temeljito ocenil štiriletno delovno obdobje in sprejel v odbor nove člane: predsednik: Stane Stanič, tajnik: Marička Žbogar, blagajnik: Jože Košorok, arhivar: Miha Vahen, kronist: Cene Žnidar, odborniki: Nuša Božič, France Demšar, Juš Štante, Stanislav Žbogar. Nadzorni odbor: Maks Žitnik, Marija Vedernjak, Franica Lovše.

Po nekajdnevni vajah, ki so bile v semestralnih počitnicah v Laškem, je zbor priredil koncerte v Šoštanju, Laškem in v Celju.

Na tem srečanju je odbor s pevci sklenil tudi dogovor, naj čim več članov dirigentov mladinskih zborov sodeluje na festivalu v Celju, saj prav tu poudarjajo pomen in potrebnost zborov, ker v njem zborovodje dobijo dovolj napotkov za delo in povsem neposredno propagirajo slovensko in jugoslovansko pesem oziroma pesem sploh.

Odbor je dobil v spomladanskih mesecih vabilo vsenemške pevske zveze za udeležbo na njeni 100-letnici, ki bo v juliju 1962 v Essnu. Mikavno vabilo je odbor sprejel, s tem pa si naložil vrsto obveznosti, med katerimi so bile največje denarne težave.

LETO 1962

Do tega vabila je prišlo zaradi uspele turneje UPZ leta 1960 in na posebno željo predsednika zveze pevskih zborov dr. Wilija Engelsa iz Bonna in tistih mnogih kritičnih pevcev, ki so nas v Nemčiji že slišali. Za turnejo se je zbor odločil, treba je bilo tudi člane za to pridobiti, ker so morali prispevati svoj delež vožnje, bivanje v Nemčiji pa so omogočili Nemci. Tudi snemanja na poti so bila planirana kot dohodek za kritje turneje.

Tajnica Marička Žbogar in organizacijski odbornik Stanko Žbogar sta se spet lotila priprav in večkrat skoraj obupavala, ker sta naložila članom eno ali drugo obveznost, ki je morala biti napravljena ob roku, pa jih člani niso izvršili.

Zboru je dirigiral Jože Hanc. Snemanje je bilo že takoj v Münchnu, v bivši protestantski cerkvi, ki jo ima radio za te namene.

V Essnu so tedaj že izvajali koncerte, premnogi nemški zbori iz vseh nemško govorečih dežel, prišli so tudi iz Kanade in drugih delov Amerike. Essen je odmeval od pesmi, vsepovsod si srečaval skupine z oznakami zborovskega srečanja, Essen pa je za to priliko zgradil posebno dvorano, kjer je lahko nastopalo več sto pevcev. Vse mesto je govorilo o velikem dogodku, saj se je zbralo tu preko sto tisoč izvajalcev vokalne glasbe. Organizator je poskrbel za prosto vožnjo pevcev po mestu, na ogled so bile vse kulturne institucije, za koncerte pa so bile na voljo javne dvorane in šole, saj se je povsod pelo in pelo . . . Naš zbor je bil »edinil z Vzhoda« in je imel odličen rok za nastop, to je bilo v nedeljo dopoldan v dvorani neke gimnazije. Dvorana je bila polna poslušalcev, koncertno prireditev so začeli pevci iz Wuppertala. V dvorani so bili tudi naši izseljenci, njihove oči so se takoj orosile, čim je zadonela slovenska pesem, smo pa tudi res zapeli doživeto. Slavnostnih prireditev je bilo še in še, med drugimi velika povorka s pevci in pevkami v narodnih nošah raznih pokrajin. Veličastni so bili koncerti zborov z orkestri in solisti. V eni od dvoran so na novo namestili orgle, da so izvedli veličastna dela nemških komponistov za zbor, soliste in orkester. Mnoge nastope nemških zborov smo poslušali, kolikor je bilo pač mogoče. Sodelovali smo na veliki paradi, predstavniki pa so bili tudi na sprejemu, ki ga je priredila Nemška pevska zveza.

Naj povemo, da je bilo v Essnu več 100.000 pevcev in pevk, ki so peli v mladinskih, moških, ženskih in mešanih zborih. Koncerti so bili na najrazlič-

nejših mestih v centru mesta, v šolah, ki imajo lepe akustične dvorane, predvsem pa v Gruga parku znotraj in na prostem. Mesto Essen je dalo ogromno sredstev, obletnico so podprli deželni organi in razne delovne organizacije, zato se je predsednik zveze dr. W. Engels lahko iskreno zahvalil za veliko razumevanje in izdatno pomoč v svojem pozdravnem govoru: »Kdor poje v zboru, ne more biti egoist, mora se prilagoditi na soseda. Kdor poje v zboru, se podreja disciplini in sprejema red skupnosti. Imejmo vsi vselej pred očmi, da je osnova našemu petju ljubezen do bližnjega in ljubezen do domovine.«

Ministrski predsednik dežele Nordrhein Westfalen dr. Franz Meyer pa je poudaril, da umetnost uspeva le takrat, ko je udeležena na duhovni moči časa ali enostavno, če je angažirana.

Dr. Willi Engels, predsednik nemške pevske zveze in velik prijatelj Jugoslavije

Morda še nekaj nadržnosti o povorki: sodelovalo je okoli 300 000 nastopajočih pevcev, poleg njih pa še nosilci 6 000 praporov, 1 200 oseb v narodnih nošah, 25 godb, 10 bobnarskih skupin in s fanfarami ter 27 slavnostnih voz s pevci. Organizacija je bila izredna. Na slavnostni trati pa se je nato zbrala vsa množica, pela in poslušala množično petje in slavnostni govor zveznega predsednika dr. Lübkeja.

Težko smo se ločili od tako razgibanega kraja, vendar nam je naš gostitelj izdelal program, ki je bil časovno zelo natančen in nismo mogli nič bistveno spreminjati. Naslednjo postajo, namenjeno razširitvi obzorja prosvetnih delavcev, je pomenil **Hamburg**, staro hanzeatsko mesto, samostojna dežela, z dvema enakopravnima županoma. Zaradi ugodno nameščene potovalne oziroma turistične organizacije, smo se takoj po prihodu peljali po mestu.

Zborova turneja je bila načrtovana in zato se nismo smeli ustaviti dalj, kot je bilo predvideno, zato je veljal Hamburgu le en dan in pol in ubrali smo jo na Dansko.

Ta pot je bila za večino članov posebej zanimiva, ob obali smo se namreč z vlakom vred preselili v ogromen trajekt, ki nas je prepeljal v sosednjo državo. Kakšne posebnosti ima ta vožnja na dveh zelo različnih vozilih in pa posebna preskrba potnikov na trajektu velja prosta carinska cona, in kakšen vabljen bife na taki vožnji smo lahko tudi poizkusili. In pa stiki z ljudmi, ki so tako značilni za take vožnje. Mladi Američani, ki so si privoščili whisky, so želeli deliti to dobroto z nami, ki smo tako lepo peli. Tudi pogovor med pevko in mladim Dalmatincem, ki je že več let služboval kot natakari v raznih zahodnoevropskih državah, ni bil vsakdanji. Pesem Anko, Ančice in še prenekatere lepe dalmatinske so na mladeničevem obrazu izpričale, da ne more pozabiti svoje lepe domovine. V glavnem mestu Danske smo spoznali, kolikšni ljubitelji cvetja so tamkaj, kavarna na glavnem trgu pred Andersenovim spomenikom je bila vsa v svežih nageljnih, ki so jih dnevno menjavali. In park Tivoli nasproti železniške postaje prav tako, raznobarvni vodometi so ob večerih pričarali razkošje, ki je zlasti tujca očaralo, da se ni mogel od teh lepot posloviti.

Zbor je na tej poti pel pod vodstvom dirigenta Jožeta Hanca in v danskem radiu dvakrat snemal narodne in umetne pesmi, obakrat po 20 minut.

Na nadaljnji poti pa nas je čakal **Stockholm** in snemanje v tamkajšnjem radiu. Spoznali smo, kaj po-

meni za družbeni standard mir, ki ga že stoletja imajo Švedi. Urejena mesta in promet, obilna sredstva za kulturo in šolstvo, organizacija oskrbe s stanovanji, dajatve socialnega zavarovanja, redni prejemki za delo in skrb za starejše prebivalce. Da ima Stockholm tudi moderno urejen snemalni prostor na svoji radijski postaji, smo pričakovali. Čeprav njihove aparature sprejemajo med snemanjem vse motnje, je bilo naše delo dovršeno, da smo enkrat samkrat snemali ves program, in so bili zato snemalci nad našim petjem vzhiceni.

Koderkoli smo nastopali, povsod je naša pesem osvojila poslušalce in izzvala vabila za ponovna srečanja. Javni nastopi pa so pomenili boljše afirmacijo zbora ali pa vsaj ponavljanje posameznih lepih pesmi. Najbolje so bile sprejete slovenske pa tudi makedonske narodne pesmi.

Na Danskem in na Švedskem nismo dobili pismenih izjav o kvaliteti nastopov, o njej so pričali le visoki honorarji za snemanja.

Na svoji poti po tujini je odbor vselej navezoval stike z našimi diplomatskimi zastopstvi in doživel povsod ugoden sprejem. Našega uspeha v Stockholmu je bil izredno vesel naš tamkajšnji konzul. S Švedske smo se v Ljubljano vrnili 30. VII. torej po 12 dneh izrednih naporov, pa tudi lepih doživetij in nepozabnih srečanj. Koliko čudovitih posnetkov in fotografij, diapozitivov, trakov, razglednic in prospektov smo prinesli s seboj, bi verjetno vedeli povedati naši otroci v razredih. Mnogo več smo jim znali povedati o Evropi, njenih zanimivostih, njenih ljudeh in lepotah. Tudi v tem je zborova mislija! Za eventualne pojasnitve o potrebi zbora smo spet napravili popis kulturno prosvetne dejavnosti članov zbora, izkazalo se je, da imamo 60 zborov, ki jim dirigirajo člani, so pa tudi sicer aktivni v različnih kulturno prosvetnih društvih za prosvetljevanje podeželja.

LETO 1963

Leta 1963 je dirigent Jože Hanc pripravil nov program za študij, vaje zbora so bile najprej v Mariboru, potem v Ljubljani, vmes pa je bilo v manjših skupinah še nekaj sektorskih vaj, ki pa niso prinesle zaželenega uspeha, kajti zasedba po glasovih ni bila nikdar zadovoljiva.

Vabila na razna mednarodna in jugoslovanska srečanja smo morali odkloniti, ker ni bilo denarja. Tudi delovni pogoji so se spreminjali, tako da je odbor organiziral vaje šele poleti, in sicer od 8. do 21. avgusta v Novi Gorici. Ob obiskih v Brdih smo za-

pel nekaj pesmi, predvsem v Kojsem pri spomeniku Srečku Kumarju, koncertov pa nismo mogli organizirati zaradi neprimerne časa. Študij novega programa ni bil uspešen zaradi ne povsem zadovoljive glasovne zasedbe, pa tudi vročina je ovirala naše delo.

Zbor je delovni načrt za leto 1963 zaključil s še dvema vajama, z eno jeseni v Mariboru in drugo decembra v Ljubljani.

Načrt, da bi zbor izdal za obletnico zbornik, ni bil uresničljiv, ker ni bilo finančnih sredstev.

Nismo pa izostali z delegacijo pri odkritju spomenika komponistu Slavku Ostercu v Veržeju, zastopali so nas tov. Stanič ter pevki Milena Tomažej in Manca Terbuc.

Da bi se finance zbora okrepile, je odbor razposlal prošnje za redne mesečne ali letne prispevke na vsa šolska vodstva; nekateri kolektivi so takoj pozitivno reagirali, mnogi pa niso nič odgovorili. Pomoč, ki so nam jo obljubili republiški forumi, ki naj bi naše delo obvezno podpirali, je tudi zaostajala in tako so se težave večale. Pevci pa tudi niso bili več pripravljene sami nositi vse stroške za vaje, posebej je veljalo to za mlade pevce, ki jih je zbor le stežka pridobil, da bi spremenil starostno prečje, ki je sedaj že prehajalo od 40 do 45 let. Poizkusi vključevanja mladih pevcev v zbor niso bili dovolj uspešni, verjetno mladi učitelji niso mogli pa tudi ne hoteli prevzemati tolikšnih obveznosti, kot so jih nosili starejši člani.

LETO 1964

Delovni program zbora za leto 1964 je bil izdelan, morali smo imeti intenzivne vaje, kajti prijaviteli smo se za tekmovanje za evropski pokal v Knokke-ju v Belgiji v prvih dneh julija.

Pred turnejo pa je nastopila izredno kritična situacija. Dirigent Jože Hanc je bil vezan po službeni dolžnosti na ljubljansko opero, ki je imela istočasno gostovanje v SSSR, zato je moral kot operni zborovodja sodelovati tam. Odbor je moral poiskati drugega dirigenta in po posvetovanju z zborovimi prijatelji, ga je končno našel. Novi zborovodja UPZ je postal mnogo obetajoči dirigent **Marko Munih**.

Na sektorskih vajah v Mariboru in ob pripravi na turnejo je dirigent Marko Munih spoznal pevce in se lotil odgovornih priprav za daljšo turnejo. Pred njo je imel zbor koncert v Ljubljani in ga je zelo dobro opravil, z njim je dobil nekako »vizo« za Knokke. Na koncertu smo peli:

P. Gallus:
Ecce quomodo moritur iustus

Certon:
Las sil convient

Monteverdi:
Cor mio, mentre vi miro

Monteverdi:
Ohime

Navikov:
Zakaj sem te spoznala

Taheev:
Serenada

Lajovic:
Večerna pesem

Srebotnjak:
Deep river

Švara:
Elija, le lij

Ukmar:
Ciklame

Arnič:
Čebelice in cvetice

Mihelčič:
Domotožje

Simoniti:
Peproste besede

Vremšak:
Marko skače

Mokranjac:
II. Rukovet

Adamič:
Pastirsko kolo

Zbor se je dokaj intenzivno pripravljajal za zahtevno turnejo in na svoj glavni nastop v belgijskem letoviškem mestu Knokke. Bivanje zbora v tujini je bilo predvideno za čas od 1. do 21. julija. Priprave za koncertne nastope je prevzel dirigent Marko Munih. Izbrusiti je bilo treba še dve obvezni pesmi: Orlando di Lasso: Matona mia kara in Jules Bouquet: In taberna. Obe pesmi sta bili zelo zahtevni, ostali program za turnejo pa je obsegal naslednje pesmi:

Pierre Certon:
Lass s'il convient

Claudio Monteverdi:
Cor mio

A. Navikov:
Zakaj sem te spoznala

A. Čajkovski:
Zlat oblaček

S. Taheev:
Serenada

A. Lajovic:
Večerna pesem

D. Švara:
Elija, le lij

V. Ukmar:
Ciklame

B. Arnič:
Prepelice

Svešnikov:
Pesem

R. Simoniti:
Podoknica, Preproste besede

S. Vremšak:
Marko skače

S. Mokranjac:
II. rukovet

E. Adamič:
Zapuščena

B. Arnič:
Pustna

Dirigent je moral izbrati tudi določeno število pevcov, ki je bilo predpisano za tekmovalni nastop. Že 1. julija smo šli na pot, cilj je bilo letoviško mestece Knokke v Belgiji. Postanek v Kölnu je omogočil ogled tamkajšnje gotske katedrale, ki je v glavnem že bila popravljena od poškodb med vojno. 3. julija smo prispeli v Knokke in se hitro namestili v dveh hotelih, ki sta nam bila določena.

Zelo smo bili nestrpni, kako bo z nastopom, saj se je zvedelo, da konkurenca ne bo enostavna. Nastopili smo 4. julija dopoldan in popoldan. Pri večernem koncertu smo izvedeli, da smo dosegli tretje mesto na tekmovanju za evropski pokal. Pred nami so se uvrstili zbor študentov iz Gdanska in učiteljski zbor iz Innsbrucka; med temi tremi zbori je šlo za razlike, izražene v desetinkah, torej je bil vrh zelo, zelo izenačen. Zmaga je izzvala še ponoven nastop naših pevcov v čudoviti dvorani v Knokkeju pred mednarodno publiko in glasbeno izobraženimi poslušalci.

Bivanje v belgijskem letovišču Knokke smo izkoristili za obisk bližnjega flamskega mesta Brugge pa tudi Heista, saj so nam ti izleti pojasnili, kaj vleče severnjake na Jadran oziroma na Sredozemsko morje.

Na nadaljni poti smo se najprej ustavili v Bruxelesu kjer se nismo mogli odtrgati od Atomiuma, spomina na svetovno razstavo iz leta 1958, enako pa

tudi ne od prelepega glavnega trga tega mesta ob večerni razsvetljavi gotskih objektov.

Ob ogledu mesta smo imeli za vodiča starejšega Rusa, s katerim smo seveda govorili kar po domače, on po rusko, mi slovensko, ker pa kot pevci med vožnjo nismo mogli biti tiho, smo prepevali in zapeli tudi Svešnjikovo rusko Pesem, kar je našega vodiča ganilo do solz in ob slovesu stisk rok brez besed je bil bolj zgovoren kot veliko besed za zahvalo.

Iz Belgije smo potovali na Nizozemsko in se ustavili v enem največjih evropskih pristanišč, v Rotterdamu. Tu so se nekateri odločili za ogled pristanišča, drugi pa so si vsaj bežno ogledali mesto. Občudovali smo, kako so Nizozemci to mesto obnovili po strahotnem vojnem razdejanju.

Ni bilo časa za daljše ustavljanje, tudi Utrechta ne bi bili videli od blizu, če bi se ne bili morali ustaviti dlje zaradi majhne spremembe voznega reda. Mesto je znano po svoji univerzi. Priti pa smo morali v kraj Enschede, kjer smo imeli dogovorjen koncert po zvezli, ki jo je omogočil eden najstarejših članov našega zbora Janko Zicherl. Pred leti je imel v gosteh nekega inženirja tekstilne stroke in je tedaj nakazal možnosti za nastop, gost je bil navdušen pevec in se je dogovoril z mestom za gostovanje. Stanovali smo daleč izven mesta v nekem študentskem kempingu, kar pa nam je omogočilo od blizu videti nizozemske kmetije in dobiti dobre predstave o razvoju in pomenu kmetijstva v tej deželi. Tudi smo mogli spoznati, kako visoko kulturni so tamkajšnji kmetje, saj ni bilo hiše, v kateri ne bi videli take ali drugačne umetniške slike, krasnega porcelana in bogate knjižnice. Čudili pa smo se nad dejstvom, da nam niso dali nikjer poskusiti dobrega mleka. Ogledali smo si tudi njihove znamenite milne na veter, ki jih imajo prav v bližini.

Tisk je zabeležil o našem koncertu med drugim:

»... Naši zbori se lahko marsikaj nauče od jugoslovanskega zbora. Ves program, sestavljen iz madrigalov, ruskih in slovanskih narodnih pesmi, je zbor z dirigentom Markom Munihom izvedel povsem homogeno in perfektno. Posebej je ugajala Make-donska humoreska.«

Twentsch Dagblat »Tubentia« Enschede (Holand) 9. 8. 1964.

Naša turneja se v Enschede ni končala, naš nemški gostitelj Nemška pevska zveza nam je omogočila daljše bivanje v Zvezni republiki, zato smo se odtod odpravili preko delov Zahodne Nemčije in

po vzhodnonemškem koridorju v zahodni Berlin. Na tem potovanju smo primerjali pokrajine in ugotavljali, da je bil koridor še ves v znamenju sledov vojne, na železniških postajah še polno ruševin in pogorišč, na vsej poti pa hiše brez vsakega cvetja, brez znamenj veselja, vse mračno in mrko. Ta velika razlika se je pokazala tudi med vzhodnim in zahodnim Berlinom. Zahodni Berlin je bil takrat že v veliki večini obnovljen, in sicer ob pomoči svetovno znanih arhitektov, ki so se kosali, kdo bo načrtoval zanimivejšo zgradbo. Tu so zrasle stavbe, ki pomenijo prelom s staro arhitekturo. Videli smo izredne objekte, ki ali navdušijo ali pa odbijajo v celoti. Berlinčani o sebi govorijo, da imajo smisel za humor, zato so tudi rekli, da na strehi nove kongresne hiše »tehtajo ministre«. Ogled zahodnega Berlina je bil posebej zanimiv, ker nas je po njem vodil zelo razgiban vodič, ki je poleg zgodovine Berlina poznal tudi politiko in gospodarske razmere, bil skratka z vsem na tekočem. Vodil nas je tudi do mesta, kjer je Hitler dal nečloveško pokončati svoje nasprotnike, ki so ga hoteli odstraniti v juliju 1944.

Zbor pa je prišel v zahodni Berlin tudi pet. Promenadni koncert je bil predviden za popoldan v berlinskem živalskem vrtu. Po ogledu zanimivega vrta, ki slovi po zbirki ptičev, smo se razporedili v zabaviščnem predelu parka in nato zapeli nekaj naših pesmi.

Med poslušalci so bili člani raznih pevskih zborov v Berlinu, pa tudi slučajni obiskovalci, vsi so prisluhnili našemu petju in prosili, da jim zapojemo našo himno.

Naša pesem pa je najbolje zadonela v dvorani pevškega zbora, kjer smo zvečer prepevali. Berlinu je sledil obisk Bonna, zahodnonemškega glavnega mesta, kjer ima zbor že dosti dobrih znancev, predvsem predsednika vsenemške pevske zveze Williija Engelsa, načrtovalca in organizatorja naše poti, tudi finančna sredstva nam je v izdatni meri oskrbel. V Bonnu smo si bili ogledali grad Brühl, edinstveno baročno arhitekturo in opremo. Posebno svečan je bil obisk pri predsedniku zvezne republike H. Lübkeju, ki smo mu zapeli nekaj lepih jugoslovanskih in slovenskih pesmi ter mu podarili srbske gusle. Ob pozdravih na teh srečanjih je bilo izrečenih mnogo lepih misli, ki so govorile o želji in potrebi po mirnem sožitju med narodi, kateremu utira pot pesem. Zbor je na vsej dolgi turneji moral imeti pred seboj tudi dolžnosti. Tako tudi v Bonnu ni smelo izostati snemanje v tamkajšnji akustični dvorani, imenovani Beethovenhalle.

Zopet se je izkazalo, da je zbor verziran za snemanja, saj nam je uspelo vsako pesem zapeti samo enkrat in že je ostala na traku brez kakršnihkoli popravkov. Dr. Engels, ki ima za seboj dolgo pevsko kariero, se ni mogel načuditi zmogljivosti našega zbora. Ko je vse to videl, je toliko intenzivneje iskal sredstva, da zbor ne bi imel težav. Z nastopom v bonnski univerzitetni dvorani, ki je bila nabito polna, se je zbor ponovno afirmiral pred iz-

brano glasbeno izobraženo publiko in seveda moral mnogo pesmi dodati svojemu obsežnemu programu. Kritike po teh koncertih so bile vse zelo laskave.

V Bonnu nas je bil sprejel tudi bonnski župan, ki mu ni tuja Jugoslavija in je dobro poznal srbske pesmi pa tudi srbsko gostoljubje.

Pot nas je vodila dalje, dr. Engels nam je organiziral tudi ogled renske doline in zdravilišča Kreuz-

Lehrer- und Lehrerinnen-Gesangverein

»EMIL ADAMIC«

Ljubljana/Jugoslawien

Dirigent: Marko Munih

Konzertreise durch die Bundesrepublik Deutschland

von Freitag, den 10. Juli
bis Sonntag, den 19. Juli 1964

KONZERTE

Berlin,	Samstag, den 11. Juli 1964
Bonn,	Dienstag, den 14. Juli 1964
Bad Kreuznach,	Donnerstag, den 16. Juli 1964
Saarbrücken,	Samstag, den 18. und Sonntag, den 19. Juli 1964

nach, ki je nekoliko odmaknjen od Rena. Tudi tu so bili vključeni v organizacijo sprejema pevci, člani zveze. Dobra organizacija je omogočila kljub poletnemu času velik obisk koncerta z nastopajočimi pevci iz Kreuznacha in Jugoslavije. Pevci so nas tudi povabili na vožnjo po najlepšem delu Rena, v predel, kjer se vrstijo na pečinah grad za gradom in kjer smo spoznali tudi skalo, ki je izzvala Heinejevo pesem Lorelei.

O naši pesmi so rekli: »Posebno zanesljivo izvaja »Emil Adamič« šaljive in temperamentne pesmi. Zbor poje zelo občuteno, brezhibno in homogeno slovenske pesmi, da daje vtis, kot da jih poje en sam pevec. V pesmi »Elija, le lij, le lij!« so pokazali slovenski učitelji izrazito ritmiko in dinamiko ter svojstveno dikcijo, s čimer se sicer odlikujejo govorni zbori. Zato je konec te težke balade sprejelo poslušalstvo kot elementarni krik . . .«

Staatsnachrichten, Bad Kreuznach, 19. 8. 1964.

Še eno postojanko smo imeli pred seboj. To je bil Saarbrücken na francosko-nemški meji, mesto, ki je bilo dolgo pod francosko zavezniško kontrolo, tedaj pa že samostojno. V znamenje dobrih odnosov s sosedi Francozi so zgradili Park francosko-nemškega prijateljstva, v katerem smo spet videli vodne orgle kot v industrijskem mestu Dortmund. In še eno posebnost ima Saarbrücken, poskrbel je za svoje meščane z graditvijo rekreacijskega centra v na novo ozelenem predelu mesta, kjer so bazeni v več nadstropjih in razne športne naprave, kakršnih bi si gotovo želelo marsikatero naše mesto. Naš zbor je imel v tem kraju napovedan koncert v sestavu pevskega festivala. Zopet smo doživeli zelo topel sprejem kot že isti dan pri ministrskem predsedniku dežele, potem ko smo v radiu, kjer je snemalni studio zaradi svoje brezhibne akustike prekosil Betthovenhalle, to tudi preizkusili. Ko smo se po snemanju poslušali, se nam je zdelo, kot da tisti trenutek pojemo. Naša pesem je torej odmevala tisti dan in še pozneje tudi v tem delu Nemčije, poslušali so jo še mnogi ljubitelji naših pesmi. Kritik piše: »Zbor odlikuje odlična intonacija, točna ritmika in temperament, občuteno izražanje, perfektno niansiranje od najtišjega pianissima do najmočnejših zvokov. Vsaj dvakrat bi želeli doživeti izredne pesmi slovenske folklore, ki jo dirigent Marko Munih tako sijajno simbolizira s svojim znanjem. To je bleščeč uspeh koncerta! . . .«

(Saar Sängerbund, Avgust 1964)

LETO 1965

Kot je razvidno iz dosedanjih poročil, UPZ še ni bil v nobeni slovanski državi. Odboru je uspelo dobiti zveze, ki so omogočile organizacijo turneje tudi na severovzhod. Že pred vojno je na Slovaškem obstajal pevski zbor učiteljev. Tega so obnovili po vojni in ima svoj sedež v Žilini. LSUS je povabil UPZ na gostovanje v juliju 1965, čemur smo se radi odzvali. Narodni pevski zbor slovaških učiteljev je omogočil bivanje na Slovaškem, zbor pa se je na poti v Bratislavo zadržal dva dni v Budimpešti, ki je takrat sicer še močno čutila posledice iz leta 1956, vendar nam je dala slutiti veliko bogastvo kulturnih dobrin, ki jih ima to mesto. Žal smo se tedaj gibal v mestu, ko so se na Madžarskem in na meji s Slovaško ljudje ob Donavi preganjali s preprečevanjem posledic velike povodnji.

Elementarne povodnji so onemogočile izvedbo koncerta v Bratislavi, zato so nas gostitelji odpeljali v Žilino in Male Fatre, kjer smo v nekem sindikalnem domu preživeli nekaj lepih ur in si ogledali začetke gradnje zimsko-športnega središča za rekreacijo delavcev.

Koncert pa smo imeli v zdraviliškem kraju v Ragenskih toplicah. V sicer majhni, pa zato polni zdraviliški dvorani smo priredili koncert za takojšnje goste, ki so našo pesem sprejemali z velikim navdušenjem, da smo morali dodati še nove pesmi, sledila so tudi vabila za ponovna gostovanja. Obiskali smo tudi rojstni kraj slovaškega narodnega junaka Janošika.

Organizator turneje je predvidel obisk Prage, kar smo tudi storili.

Naša pot se je zaključevala s postankom na Dunaju, kjer smo si bolj ali manj organizirano ogledali njegove znamenitosti.

V letu 1965 smo predvidevali praznovanje zborove 40-letnice. Jubilejni slavnostni koncert naj bi bil v Trstu.

Kljub izvolitvi raznih pododborov za pripravo proslave delo ni teklo po programu, morali so ga izvršiti maloštevilni zvesti člani.

29. novembra 1965 smo se pripravili na koncert z dvodnevno vajo in sestavili naslednji program:

J. Gallus:

Ecce, quomodo moritur

Pierre Certon:

Las s'il convient

- Orlando di Lasso:
Matona mia cara
- E. Adamič:
Zapuščena
- B. Arnič:
Pustna
- V. Ukmar:
Ciklame
- D. Švara:
Elija, le lij
- S. Vremšak:
Marko skače
- S. Mokranjac:
Il. rukovet
- Svešnjikov:
Pesem
- B. Arnič:
Prepelice
- A. Navikov:
Zakaj sem te spoznala
- E. Adamič:
Pastirske (kolo)
- R. Simoniti:
Podoknica
- T. Skalovski:
Makedonska humoreska
- K. Pahor:
Pa se sliš
- J. Gotovac:
Jadovanka za teletom

Koncert je izredno uspel, kar sta posebej poudarjala skladatelja Blaž Arnič in Danilo Švara, ki sta spremljala zbor na tej poti. Pesem pa je osvojila tudi publiko, ki je zahtevala še dodatne pesmi. Pri družabnem večeru, ki so ga priredili slovenski učitelji in profesorji na Tržaškem, ni manjkalo ne pesmi, ne besed zahvale, oglašali so se tudi redki pevci nekdanjega zbora, obujali so spomine na čase, ko so tudi oni gostovali in se borili s fašizmom, ki tudi slovenski pesmi ni prizanesel. Koncerte od zelo uspelega nastopa v Knokkeju je vodil dirigent Marko Munič, ki je zraščal z zborom in spoznaval njegove kvalitete. Sestavljal je nove programe, pri čemer so mu bili v pomoč komponisti vokalnih skladb, med katerimi je bil vselej najbolj prizadeven skladatelj Blaž Arnič, ki je postavil zbor večkrat pred težke stvaritve, pa je po vajah ugotovil, da so bili »trdi orehi« le stolčeni. Zbor je v svoji delovni dobi močno menjal svoj sestav. Vsaka vaja je prinesla spremembe predvsem pri moški glasovih, tudi mlajše članice so

prihajale in odhajale, večkrat zaradi sprememb na delovnih mestih pa tudi zavoljo sklenitve zakonskih zvez, katerim so sledili prirastki v novo nastalih družinah. Odbor je moral poizvedovati, kje so pevci in pevke, ki bi se za dalj časa obvezali sodelovati v zboru, kajti stalno menjavanje sestava dirigentu otežuje delo, saj mora preveč utrjevati stare pesmi, namesto da bi izdeloval nov program in bogatil zborov repertoar. Najtežje je seveda takrat, kadar so v načrtu nastopi in na vajah ni primerna zasedba po glasovih. Odbor je bil vselej prav zaradi tega močno zaskrbljen. Res pa je tudi, da so mnogi člani močno vezani na svojih šolah oziroma pri prosvetnih organizacijah ter večkrat težko vskladijo delo doma z zborovimi načrti. Pojavilo se je tudi vprašanje, ali naj starejši člani še aktivno sodelujejo. Pridobivanje novih pevcev je še danes aktualno, čeprav zbor le dobiva stalnejšo zasedbo, ki po glasovih sicer ni vselej sorazmerna. Odbor je v tem obdobju sklical več sektorskih vaj, ki pa so zopet bile nezadovoljive zaradi porazdelitve po glasovih, uspešne so bile le vaje v Mariboru in Ljubljani.

Odbor je stal često pred izredno težkimi nalogami. Odkod naj dobiva denar za uspešno delo in za kritje obveznosti, ki jih je bilo veliko. Tu je notni material, kritje stroškov za vaje, honorarji za dirigenta in korepetitorje, ki jih zbor mora imeti, če naj hitro naštudira nove pesmi. Odbor je moledoval za sredstva od vrat do vrat, da bi našel podpore pri forumih, ki bi jim naj zborovo delo pomenilo kulturno dejavnost, ki ni sama sebi namen, ampak izdatno pripomore k širjenju pevske kulture na Slovenskem. Saj je več kot polovica članov zbora vodilo otroške, mladinske, moške, ženske ali mešane zборе in se tudi z njimi v javnosti uspešno uveljavljalo.

LETO 1966

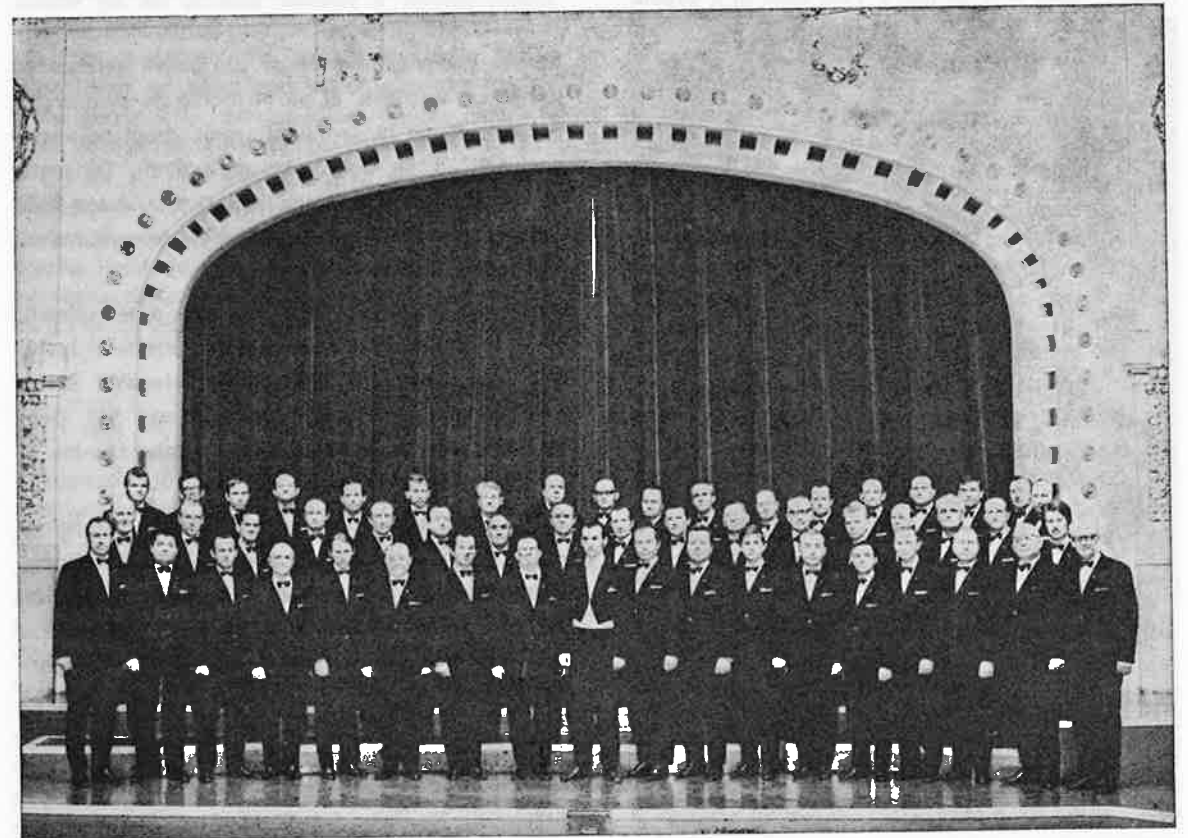
Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev se tudi ni mogel odbor odzivati vabilom za pomembna glasbena srečanja, kot so v: Arezzu, Montreauxu, Innsbrucku ipd. Tudi sedež zbora je bil ogrožen zaradi sprememb, ki so nastale na šoli, kjer smo dolga leta gostovali, imeli pisarno in možnosti za ločene pevske vaje po glasovih in za celotni zbor.

Odbor je moral najti podpornika za obisk pevcev učiteljev iz Žiline na Slovaškem, ki so že bili zbo-

rovi gostitelji leta 1965. Glavno pripravo sta opravila Marička in Stanko Žbogar v maju 1966, sodelovali pa so tudi pevci po regijah, saj so gostje obiskali Ptuj, si ogledali njegove znamenitosti in bili deležni velike gostoljubnosti mestne skupščine. V Celju so goste sprejeli prosvetni delavci in jih namestili v svojih domovih. Po ogledu mesta so pevci naslednji dan zapeli v avli gimnazije, zvečer istega dne pa so nastopili v Rogaški Slatini. V Ljubljani so pevce sprejeli pionirji, jih okrasili z nageljni in rožmarinom in jim tudi zapeli, pevci UPZ pa so potem priredili skromen sprejem na sedežu zbora. Za poznavanje Slovenije smo slovaške goste popeljali na izlet na Bled, kjer je tudi krasno vreme prispevalo k izrednim užitek na prelepem Gorenjskem. Slovaške učitelje so čakale še druge lepote, odpravili so se na Notranjsko in

si ogledali Postojnsko jamo, v »koncertni« dvorani so tudi zapeli. Niso se mogli načuditi lepoti in akustiki jame.

V Piranu je poskrbel za pevce dolgoletni član predvojnega zbora tov. Rupnik Vinko. Zbor je imel tudi koncert v Kopru in bil gost predsednika koprške občinske skupščine, kjer sta izmenoma doneli slovenska in slovaška pesem. Tudi Piran ni hotel zostajati, zato je občinski predsednik priredil sprejem en dan pred slovesom, ki je minilo za goste in gostitelje v znamenju vabil na ponovna srečanja. Poletnih vaj v letu 1966 nismo imeli, pač pa takoj v jeseni. Že septembra je zbor nastopil v Brdih, kjer smo sodelovali pri odkritju plošče v spomin na partizanski učiteljski tečaj v Višnjeviku in pri slovesni otvoritvi nove osemletke v Dobrovem.

Pevski zbor slovaških učiteljev

LETO 1967

Zaradi slabega finančnega položaja se je odbor odločil, da poišče pomoč med prosvetnimi delavci in uveljavi predvojno podporno organizacijo, s tem da prosvetni delavci plačujejo mesečno po 1 din za UPZ, kar bi ob dobrem odzivu pomenilo zelo veliko. V letu 1967 smo po taki uspeli finančni akciji lahko spet organizirali pevske vaje v poletnih počitnicah, in sicer v avgustu v Korčuli.

Korčula je bila za vse članstvo zbora zelo zanimiva s svojo staro kulturo in uslužnimi domačini, ki so nam odpirali svoja vrata, da jih čim bolj spoznamo, tako njihovo »Mareško« kot dokumente, ki pričajo o urejenosti mesta, saj ima svojo magno karto, ki je starejša od angleške. Privabila nas je tudi lepota otokov, predvsem propaganda za ogled Mljeta, ki je zaščiten s svojimi naravnimi lepotami.

Korčulanec so nas tudi poslušali, saj smo jim zapeli na koncertu, ki ga je vodil dirigent Marko Munih. Peljali smo se tudi v Velo Luko in v Orebič na Pelješcu. Na teh vajah se je zopet pokazalo, kaj pomeni neenakomerna zasedba v posameznih glasovih, posebej, če prevladujejo ženski glasovi. Krčenje števila pevk pri našem drugem nastopu v Veli Luki je povzročilo med pevkami neprijeten odmev, ker je bilo tako nepričakovano.

V jeseni tega leta je zbor doživel še več neprijetnosti. Takoj po povratku s Kočule se je znašel tako rekoč na cesti, njegov arhiv ni bil več v zaprtem prostoru, temveč na šolskem hodniku. Zbor je po daljšem iskanju dobil streho za arhivsko omaro v prostorih »Akademika« na Trgu revolucije, o mestu vaj pa je moral odbor še razmišljati.

Odbor je med tem dobil vabilo za jubilejni koncert slovaškega pevskega zbora učiteljev v Žilini, odzval se je vabilu in določil deputacijo, ki je UPZ oktobra zastopala v Žilini na Slovaškem.

LETO 1968

Skrbi za leto 1968 so bile podobne prejšnjim, vaje smo imeli v semestralnih počitnicah, koncert pa v Šentvidu pri Ljubljani, vendar odziv publike ni bil zadovoljiv, zato potem na Gorenjskem nismo koncertirali, kot je bilo predvideno.

V tem obdobju je večina dela odpadla na Žbogarjeve, člani odbora v glavnem niso službovali v Ljubljani, oba sta iskala pomladitve. Na semestralne vaje januarja 1968 je namreč prišlo v zbor 34 novih

mladih pevcev in pevk, po obveznih avdicijah pa jih je zbor pridobil le 29 novih članov, za katere se je odbor prizadeval, da bi postali stalni zborovi člani.

7. občni zbor 28. januarja 1968 je izvolil odbor, ki se je konstituiral takole:

Predsednik: Jaka Majcen

Podpredsednik: Herman Pečnik

Tajnik: Marička Žbogar

Blagajnik: Jožica Černivec

Odborniki: Janez Meglič, Stanka Grbec, Stane Stanič, Marica Pertl, Jožica Ogrin, Boris Kavčič, Milena Tomažej.

Nadzorni odbor: Marija Vedernjak, Cene Žnidar, Ivica Majer.

Odbor je dal priznanja pevcem in pevkam, ki že dolgo uspešno delujejo v zboru in izven njega.

Po delovnem programu smo že aprila 1968 koncertirali v Radovljici, kamor so nas peljali avtobusi v deževnem vremenu, ki pa ni motilo ne pevcem ne publike, da ne bi prvi lepo zapeli, drugi pa vneto poslušali in še bolj vneto aplavdirali. Dirigentu Marku Munihu in pevcem je nastop iz vsega srca čestital zborov vneti spremljevalec in svetovalec, komponist Blaž Arnič.

V poletnih počitnicah 1968. leta smo zopet sklenili, da opravimo poletne vaje na Rabu; streho in hrano smo dobili v počitniškem domu železarne Štore, vaje pa smo imeli v tamkajšnji osnovni šoli. Delo je teklo pod vodstvom dirigenta Marka Munih in korepetitorja Leskovarja.

Tudi izredni občni zbor je bil potreben, na žalost smo na njem zvedeli, da nas bo zapustil dirigent Marko Munih, ki je sprejel nove dolžnosti v Ljubljani in ne bo mogel več voditi UPZ; vsi pevci z odborom vred so to dejstvo sprejeli z velikim obžalovanjem, saj je Marko Munih povedel zbor na lepe in pomembne turneje, na katerih smo izvajali zahtevne koncertne sporede in zato dobili mnoga javna priznanja ostrih kritikov in iskrenih zborovih prijateljev. Na Rabu zbor ni smel pozabiti na žrtve fašizma, ki počivajo na tem otoku. Obiskali smo grobišče in se tam s pesmijo in besedo spomnili

gorja in nasilja, ki so ga prestajali naši ljudje v času NOB.

Tamkajšnje turistično društvo pa nam je omogočilo nastope, enkrat na vrtu hotela Continental, drugič v hotelu Imperial. Poslušali so nas kritični domačini in naši ljudje, ki so tam letovali, pa tudi mnogi tujci, ki vedo, kaj je lepo petje.

Po vrnitvi z Raba je sledilo jesensko delo na sektorskih vajah. Odbor je imel tedaj tudi veliko dela s pripravami na gostovanje nemškega pevskega zbora Cantus mundi pod vodstvom slepega dirigenta H. Lüttgena v Ljubljani, le-ta je prispel v Ljubljano v prvih dneh avgusta. Pevci tega mladega zbora so nastopili v tovarni Lek, obiskali Bled in se ustavili v Podvinu na kosilu. V Križankah v Ljubljani pa so imeli zvečer samostojen koncert, ki ga je publika zelo dobro sprejela. Zbor ima namreč v svojem programu pesmi nemških, evropskih in izvenevropskih komponistov. Zbor je 6. avgusta sprejel tudi predsednik mestnega sveta Ljubljane. Zvečer pa so priredili koncert v Novem mestu, tovarna »Krka« je pevce pogostila na Otočcu. Pevski zbor je bil deležen gostoljublja naših tovarnih zdravil, ker so pevci pod patronatom nemške tovarne Bayer v Leverkusnu. Zbor Cantus mundi je bil z obiskom v Sloveniji zelo zadovoljen.

V oktobru so se pevci sestali na sektorskih vajah v Ljubljani in v Mariboru, odbor pa je pridobil za delo z zborom novega dirigenta, profesorja glasbe **Branka Rajšterja**, znanega zborovodjo mladinskega pevskega zbora v Mariboru, sicer pa inšpektorja za glasbeno vzgojo na osnovnih šolah v mariborski regiji.

LETO 1969

V semestralnih počitnicah v januarju 1969. leta so bile vaje v Celju v domu Rudija Finžgarja. Sestav zbora je bil zelo neuravnovešen, tako da je bilo nastopanje zelo tvegano. Odbor je moral med vaji dobiti zagotovila nekaterih večjih pevcem, da pridejo na koncerte. Po nekajdnevih vajah smo šli na turnejo po Koroški, kjer je bil zbor že pred mnogimi leti. Koroški pevci so pripravili za koncerte v Slovenj Gradcu, v Ravnah in na povratku v Žalcu in Velenju. Po vseh teh nastopih smo se vrnili v Celje, odtod pa na svoja službena mesta, saj so počitnice potekle in so nas čakali na službenih mestih.

Zbor je imel že novo obveznost, zato smo vadili določene pesmi tudi v marcu in aprilu, da bi na-

stopili za praznik OF v Ptuj. Tu smo se zbrali 26. aprila, ne da bi slutili, s katerimi odličnimi gosti se bomo srečali. Po vaji smo zvedeli, da bomo peli našemu dragemu maršalu Titu, ki bo naslednji dan odprl hidrocentralo na Dravi in prišel s svojo soprogo Jovanko na ptujski grad na malico. Navdušenje, ki je zavladovalo med pevci po tej vesti, je razumljivo, zato smo vadili nekatere pesmi še bolj intenzivno.

Na sam praznik OF, tj. 27. aprila dopoldne smo na ptujskem gradu nestrpno pričakali tovariša Tita, ki se je pripeljal ob 11. uri s soprogo Jovanko in ostalim spremstvom. Veselo smo zapeli, deklica iz Prlekije je tov. Jovanki Broz obesila venec luka okoli vratu. Razpoloženje je bilo izredno, gostitelji so se izkazali tudi z najboljšimi vini, ki jih premorejo Slovenske gorice. V naše veliko zadovoljstvo so nas pohvalili, sporočili so nam, da je tov. Tito

Slepi dirigent nemškega pevskega zbora Cantus mundi iz Kölna Hans Lüttgen z ženo Barbaro

sodil, da smo »šolani« pevci. Zvečer smo imeli celovečerni nastop ob proslavljanju 1900-letnice Ptuja v Narodnem domu, kjer so nas Ptujčani vneto poslušali in nas s ploskanjem nagradili za brezhibno posredovano pesem.

Po koncertu smo bili gostje občine Ptuj, povečerjali smo v prijetni družbi s ptujskimi vodilnimi osebnostmi. Pesem ni utihnila, nasprotno, še bolj se je sprostil. Ko je naš nekdanji dirigent Jože Gregorc povedal, katero pesem ima naš maršal najraje, jo je član zbor Herman Pečnik, naš zvoneči prvi tenor, zapel kot še nikoli prej, znal jo je, ker je najprej služboval v Hrvatskem Zagorju. To je pesem »V plavem Trnaci«. Ko je pesem čudovito odpel in ji je sledil valček domače godbe je naš Herman poslednjič zaplesal in omahnil v roke naše solistke Brede Janko; zadel ga je srčni infarkt in noben zdravnik mu ni mogel več pomagati. Kaj je to pomenilo za zbor, je težko opisati. Drugi dan se je zbor v žalosti razšel, da se poslovil v Ljubljani na pogrebu dragega pokojnika, namesto da bi nastopil še v Ljutomeru, kjer je bil tudi predviden koncert.

V juliju so bile spet vaje na Rabu, pevci in pevke so bili ponovno pod isto streho kot prejšnje leto, delo pa je potekalo pod drugim vodstvom, to je korepetitorjem Leskovarjem. Tudi tokrat smo obiskali grobove naših internirancev na pokopališču v Kaporju. Delo je dobro teklo, koncertov ni bilo, zato smo izkoristili vaje za učenje novega programa in za bodoče nastope, med drugim v jeseni v Ptujju na svečanem zaključku proslav za 1900-letnico tega našega mesta. Pripravil jih je poseben odbor in ob sodelovanju gledališčnikov iz Maribora in Ljubljane ter zborov iz Ptuja, Maribora in UPZ iz vseh krajev naše socialistične republike.

Ob vseh takih in podobnih prireditvah smo učitelji-pevci in pevke spoznali vrsto pomembnih ljudi, zvedeli za zanimive podatke iz naše preteklosti, vsaka turneja nas je obogatila za nova spoznanja, kar vse je tudi pomembna naloga UPZ, ki tako prispeva k širši razgledanosti prosvetnih delavcev. Srečanju s tovarišem Titom je sledilo pripovedovanje o tem dogodku mladim v šoli. Ali ni najbolj neposredna domovinska vzgoja pripovedovati mladim o ljudeh, ki so vodili našo narodnoosvobodilno borbo in ki jo je tako junaško vodil maršal Tito.

V oktobru je zbor predvidel vaje za pripravo na novembrske koncerte po Dolenjski. Načrti so bili realizirani. 28. novembra je bil koncert v Novem

mestu, v Kostanjevici pa je zbor zapel v obnovljeni gotski cerkvi, ki slovi po izredni akustiki in bo služila tudi za koncertne namene. Forma viva seveda ni ostala neopažena, nasprotno, člani zbor so z navdušenjem odkrivali lepote Kostanjevice in mojstrovine kiparjev, ki so ji poklonili svoje velike hrastove stvaritve. Tudi ogled galerije v Kostanjevici je bil dragocena obogatitev za ljubitelje likovne umetnosti, ta čas je razstavljal slikar Božidar Jakac. Tudi v Krškem smo peli v znamenju praznovanja dneva republike, enako v Brežicah. Te koncerte je pripravil naš bivši član Vlado Podgoršek, ki je tu vodja kulturno prosvetne dejavnosti. Po njegovi prizadevnosti smo preživeli še lep večer s tamkajšnjimi prosvetnimi delavci v Čateških toplicah. Semestralne počitnice so se zelo hitro približale in z njimi velika obveznost, to je dostojno praznovanje 45 let od zborove ustanovitve. Za to slavje je zbor predvidel naslednji program:

Jacobus Gallus:
Gavisi sunt

Jacobus Gallus:
Resonet in laudibus

Anton Brückner:
Ave Maria

Emil Adamič:
Zapuščena

Emil Adamič:
Kresovale tri devojke

Anton Lajovic:
Lan

Rado Simoniti:
Starka za vasjo

Carlo Hemmerling:
Don Quichot in Sancho Pansa

Marjan Gabrijelčič:
Pri ljubem

Stevan Mokranjac:
Kozar

Krsto Odak:
Dremlje mi se, dremlje

Karol Pahor:
Pa se sliš'

Rado Simoniti:
Dolga nočka

Franc Venturini:
Nocoj, pa oh, nocoj

Vasilij Mirk:
Dekle, to mi povej

UČITELJSKI PEVSKI ZBOR SLOVENIJE EMIL ADAMIČ

JUBILEJNI KONCERT

ob 45-letnici ustanovitve

Pokrovitelj
SKUPŠČINA SRS
PROSVETNO KULTURNI ZBOR

Dirigent
BRANKO RAJŠTER

CELJE	29. januarja	Narodni dom
MARIBOR	30. januarja	Union
LJUBLJANA	31. januarja	Filharmonija

Repertoar UPZS »EMIL ADAMIČ« ob 45 letnici

Andrian Willaert	Sempre mi ridesta
Jacobus Gallus	Gavisi sunt
Jacobus Gallus	Resonet in laudibus
Anton Bruckner	Ave Marija
Jurij Fleišman	Triglav
Stevan Mokranjac	Kozar
Stevan Mokranjac	VII. rukovet
Emil Adamič	Zapuščena
	Kresovale tri devojke
	Vragova nevesta
	V snegu
	Kukovca (narodna)
Anton Lajovic	Lan
	Zeleni Jurij
Vasilij Mirk	Kolo
	Dekle to mi povej (koroška narodna)
Fran Venturini	Nocoj pa oh nocoj (narodna)
Ciril Pregelj	Venite rožce moje (narodna)
Carlo Hemmerling	Don Quichott et Sancho Panča
Svešnjikov	Pesem
Tahejev	Serenada
Marjan Gabrijelčič	Pri ljubem
Radovan Gobec	Pesem o svobodi
Marjan Lipovšek	Tki mi platno
Krsto Odak	Dremlje mi se (hrvatska narodna)
Karlo Pahor	Pa se sliš (narodna)
Rado Simoniti	Starka za vasjo
	Jesenska
	Dolga nočka (narodna iz Cerovca)
Alojz Srebotnjak	Globoka reka (črnska duhovna)

Alojz Srebotnjak:
Globoka reka

Ciril Pregelj:
Venite rož'ce moje.

Zbor je na prvih vajah pel v nemogočem glasovnem razmerju, odbor je zato moral poklicati na vse načine pevce, da je bil potem koncert izvedljiv in izveden.

LETO — 1970

29. januarja 1970 smo nastopili v **Celju** v Narodnem domu. Akustična dvorana je bila nabito polna in zbor se je potrudil, da pod vodstvom dirigenta sledi njegovim intencijam in pokaže svojo največjo zmogljivost. Kritika, ki jo je napisal dirigent komorne zboru v Celju tov. Egon Kunej, je bila dobra. Citiram: »...Večina pesmi v prvem delu je bila izvajana prepričljivo, z veliko dinamično lestvico in mogočnimi, zvenečimi akordi...«

Nato smo **30. januarja 1970** peli v **Mariboru**, kamor smo iz Celja prispeli z dvema avtobusoma. Intenzivne vaje in počitek so prispevali k dobri pripravljenosti za večerni nastop v veliki unionski dvorani. V Mariboru ima zbor dosti članov in ljubiteljev zborovskega petja, zato ni bilo zvečer nobenega prostora v dvorani več na razpolago. Nastop je potrdil pričakovanja poslušalcev, ki so pevce nagradili z dolgim aplavzom, kateremu je nujno sledilo dodajanje pesmi že na samem koncertu, pa tudi pozneje na slavnostni večerji. Naporov pa še ni bilo konec, najbolj se je zbor bal nastopa v **Ljubljani**, v najbolj kritičnem kulturnem središču. Pred nastopom je bil sprejem pri predsedniku mestnega sveta za kulturo in prosveto tov. Sergeju Vošnjaku, zvečer pa koncert v Slovenski filharmoniji.

Na koncert so prišli ljubljanski glasbeniki in mnogi ljubitelji petja, med njimi mnogi bivši zborovi pevci in prosvetni delavci Ljubljane. Koncert je uspel, tako so zatrjevali strogi kritiki, izrazili pa tudi poslušalci z navdušenim ploskanjem, kakor je zapisal bivši pevec tovariš Janez Lampič v januarski številki Prosvetnega delavca:

»...Zbor izbranih zborovodij — kakšno edinstveno poslanstvo! Zbor z umetnostjo »zastupljenih« entuziastov, ki ji žrtvujejo zasluženi prosti čas in zaradi obstanka še globoko posegajo v žep — kako trpko poslanstvo! Evropska turneja od Bolgarije do Švedske za ceno sedečega dremanja na nočnih

vožnjah — kolikšna zvestopa naročilu: Slovenska misel, vzpluj, vrzi se do nebes!...«

Zbor je ta večer dobil visoko priznanje za svoje delo od predsednika republike tov. Tita, in sicer Red zasluge za narod s srebrnimi žarki, izročil mu ga je tov. Poljanšek Miloš, predsednik kulturno-prosvetnega zbora SRS.

Zveza kulturno-prosvetnih društev pa je podelila zboru Gallusovo plaketo za dolgoletno uspešno delo na glasbenem področju.

Po koncertu so se pevci zbrali v Klubu poslancev kot gostje tovariša Miloša Poljanška, predsednika kulturno-prosvetnega zbora.

Še eno počastitev je opravila zveza kulturno-prosvetnih društev za pevce UPZ, izročili so jim zlate, srebrne in bronaste Gallusove značke.

Zbor je tedaj začutil, da ima mnogo iskrenih prijateljev, saj so mu ob slavlju mnogi iskreno čestitali in zaželeli veliko uspehov in napredka, med njimi dr. Danilo Švara, Blaž Arnič, Radovan Gobec, Jože Gregorc, Marko Munih, Slavko Mihelčič, pevci iz Žilina in še drugi.

Po teh lepih in veselih dneh je zbor težko prizadela nenadna vest v izgubi enega njegovih najbolj vnetih zagovornikov in svetovalcev skladatelja Blaža Arniča, ki je postal žrtev prometne nesreče. Od njega smo se ginjeni poslovili s Simonitijevo Jenessko.

Delovanje ni smelo zastati, zbor se je moral pokazati v javnosti in tistim, ki mu dodeljujejo denarna sredstva. Prilika za to je bilo radijsko snemanje aprila 1970 na RTV Ljubljana in **majska turneja po Primorskem**. Zanje so bile 1. in 2. maja vaje v Novi Gorici, nastopili pa smo potem v Trstu. Že 1. maja 1970 je zbor sodeloval pri odkritju spominske plošče narodnemu heroju Antonu Veluščku — Matevžu v **Novi Gorici**. Ves dan je vladalo praznično razpoloženje. 2. maja po kosilu pa je zbor odpotoval v **Trst**.

Na poti smo počastili doberdobske žrtve in si ogledali miramarski park, ki je bil že ves v cvetju in bujnem zelenju. V Trstu so nam ob prihodu pred kulturni dom splavale misli v čas, ko smo tu že nastopali in bili tako prisrčno sprejeti. Prizori, ki so izražali veliko srečo slovenskih učiteljev iz Trsta in okolice, so se tudi to pot ponovili, ko so zopet slišali iskreno in občuteno zapeto slovensko pesem iz grl svojih stanovskih tovarišev. Razpoloženje se je stopnjevalo, ker so tržaški učitelji prav ob tej priliki praznovali 25-letnico obnove slovenske

šole na Primorskem. Organizator turneje pa je popeljal zbor še proti Čedadu in nato na Skalno goro, ki je edinstvena turistična postojanka.

Povratak preko Brd s postankom na Kojskem je bil nujen. Pred spomenikom Srečka Kumarja smo zapeli nekaj pesmi, član Dougan Milan, ki je pel že pri tov. Kumarju, pa je zlasti mladim pevcem spregovoril o zaslugah pokojnega dirigenta. Pevci so se spet srečali konec maja na vajah v Celju, zato da bi nato s pesmijo sodelovali na otvoritvi **Didacte v Cejovcu**, ob srečanju šolnikov treh sosednih dežel, ki ga je odprl koroški deželni glavar g. Sima. Predstavnik slovenske prosvetne zveze v Celovcu je pomagal pri organizaciji našega bivanja in nas spremil v slovensko vas Bilčovs v Rožni dolini. Tu smo se srečali s slovenskimi prosvetnimi delavci na Koroškem in preživeli nekaj zelo lepih ur z njimi ob pesmi in izmenjavi izkušenj. V pozdrav nam je zapel bilčovski oktet. Vso noč smo preспали pri prijaznih domačinih, naslednjega dne pa odpotovali k ljudskemu skladatelju Pavlu Kernjaku. Mojstru smo zapeli nekaj pesmi, ki jih ima komponist rad, zato je tudi dal eno svojih zadnjih kompozicij dirigentu v izvedbo. Po tem prijetnem obisku smo odpotovali proti **Železni Kapli**, kjer je bil napovedan koncert za **3. maja 1970 zvečer**. Koncert je bil manifestacija slovenske besede in pesmi. Člani zbora so se počutili počaščene ob obisku in pozdravu predsednika Slovenske prosvetne zveze dr. Franca Zwittera. Ob povratku na službena mesta smo obujali spomine na prijetna srečanja in na lepoto krajev, ki smo jih spoznali, seveda pa tudi na besede slovenskih učiteljev, ki nimajo lahkega vzgojnega in izobraževalnega dela ob pritisku nasprotnikov slovenstva na Koroškem.

V počitniških mesecih, v juliju so bile vaje za ves zbor spet na morju, to pot na lžu, majhnem otoku blizu Zadra. Ižani so si že pred leti pridobili simpatije letoviščarjev, ker na otok niso dovolili avtomobilov, so zgradili lep in dovolj udoben hotel. Tudi pevci smo se tam dobro počutili in zato uspešno vadili nov program. Dirigent je zahteval petje v duetu ali tercetu in celo posamič, da bi spoznal, kako posamezniki obvladajo program. Zbor je priredil Ižanom in tujcem, ki so bili tedaj na otoku, večerni koncert. En dan smo izrabili za izlet in za občni zbor. Na njem je v poročilu navajal predsednik zbora tov. Jaka Majcen, da ima naš zbor dobre stike z mnogimi zbori doma in v tujini; da obstajajo dobre vezi med dirigenti mladinskih zbo-

rov in da člani vodijo tudi še mnogo drugih zborov. Volitve novega odbora so dale priznanje dotodanjemu predsedniku Jaku Majcnu in ostalim odbornikom, saj so bili v glavnem vsi ponovno izvoljeni. Uspešno desetdnevno delo se je končalo 20. julija, ko so se člani vrnili na svoja službena mesta.

Že na naši turneji 1964. leta, ko smo obiskali tudi Saarbrücken v industrijskem Posarju, smo navezali stike tudi s tamkajšnjimi zbori, med njimi tudi z zborom Fidelio iz rudarskega Püttlingena. Moški zbor Fidelio, v katerem so celo naši izseljenci, je že aprila 1970. leta poslal štiričlansko delegacijo, ki je skupaj z odborniki UPZ uredila možnost njihovega obiska v Sloveniji. Izposlovali smo jim nastop na prireditvah ljubljanskega letnega festivala v mesecu juliju. Moški zbor Fidelio je imel koncert v atriju ljubljanskega magistrata. Koncert jim je v celoti uspel, pri čemer so se zavedali pomoči odbornikov in članov UPZ Emil Adamič.

Na jesen je bil zbor UPZ povabljen na turnejo v Pomurje, kar so omogočile občinske skupščine Lendava, Radgona, Ljutomer in zdravilišče Radenci. Vaje za te nastope so bile v Celju 21. in 22. novembra, nastopi v **Lendavi** in **Radgoni** pa **28. novembra**, naslednji dan pa v **Ljutomeru**. O prijetnih urah, ki so jih pevci tu preživeli, ni lahko pisati, kajti preveč je bilo vtisov, prijetnih srečanj, gostoljubja in zahval, ki so jih izkazali zboru, izrazili gostitelji, predsedniki občinskih skupščin ali njihovi namestniki in premnogi ljubitelji lepe pesmi. Pomurje je zbor vselej navdušeno sprejelo, to pot pa še posebej, saj je bila turneja napovedana že leta 1969, pa je odpadla zaradi nenadne smrti tenorista Hermana Pečnika.

LETO 1971

Zbor je imel sredstva za organizacijo vaj, zato so te bile še v decembru 1970 in potem v semestralnih počitnicah januarja 1971, vselej v Celju. Koncerta sta bila nato v marcu, in sicer v **Žalcu** in **Mozirju**. Mozirčani so pevcem omogočili bivanje na Golteh, kjer je po koncertu prehitro minil večer. Naslednja nedeljska vaja je dokazala, da so pevci vztrajni in da se kljub naporom hitro prilagodijo dirigentovim zahtevam in zapojejo, kot je takemu zboru treba.

Tudi v aprilu so se pevci zbrali v Celju, potem pa nastopili 25. maja 1971 v Ljubljani ob 30-letnici vstaje in dneva mladosti. Na sporedu so takrat imeli naslednje pesmi:

Lajovic:
Lan
Gabrijelčič:
Pri ljubem
Simoniti:
Dolga nočka

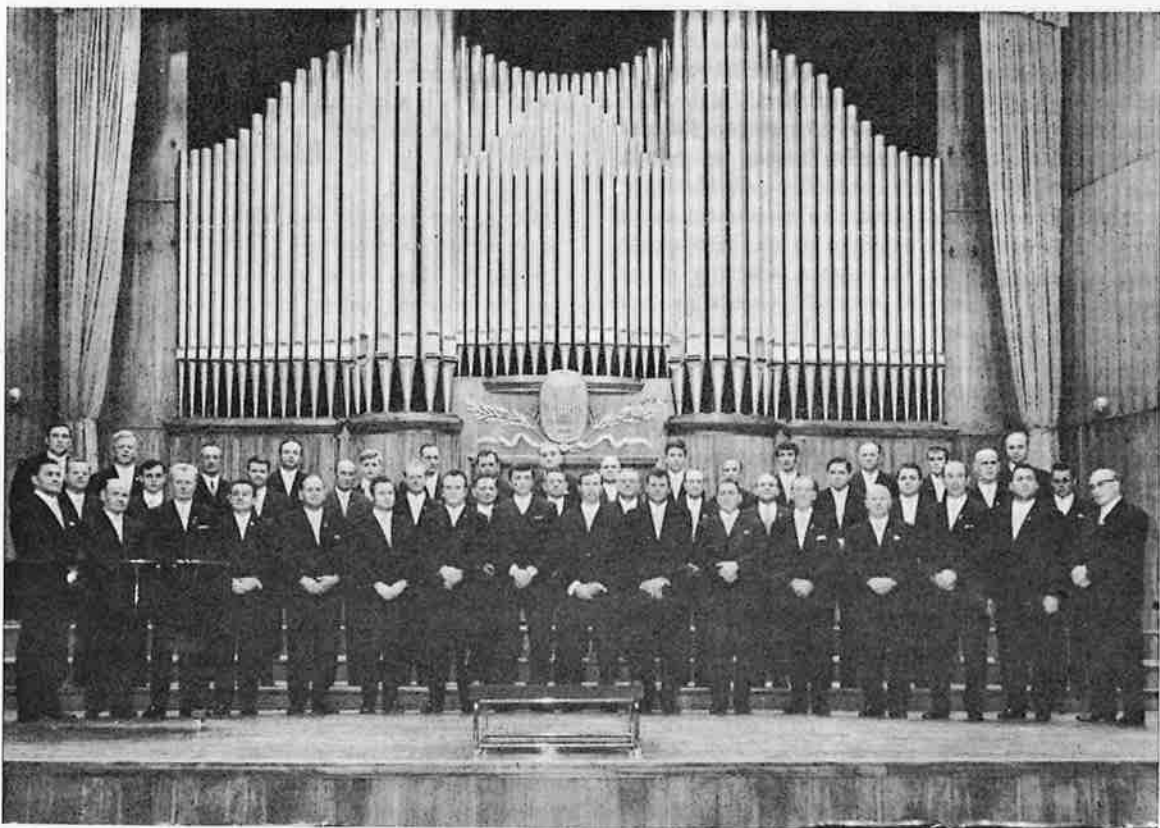
Na slavlju je nastopilo še 9 zborov, ki spadajo v občine Center v Ljubljani.

V počitnicah je zbor izjemoma imel vaje v Ljubnem v Savinjski dolini. Ta lepi kraj bo ostal pevcem v prav posebnem spominu, saj so domačini z upraviteljem šole tov. Prisanom storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da je bilo delo zelo uspešno. V Lučah smo skupaj z domačim oktetom počastili spomin našega dragega mentorja, skladatelja Blaža Arničča in pri spomeniku zapeli pet pesmi. Komeemoraciji je prisostvoval tudi tov. Marjan Gabrijelčič. Ob spominu na pokojnega Blaža Arničča se je utrnila prenekatera solza.

Mnogi člani zbora pa so jo mahnili v prostem času še v Logarsko dolino in k slapu Rinka. Ljubencem se je zbor zahvalil z nastopom ob Savinji, kjer se ustavljajo flosarji, kadar prirejajo »flosarski bal«. Zbor so poslušali gostje iz Italije, Nemčije, Avstrije in še od drugod. Zborov kronist je zapisal, da smo dobili mnoga vabila za nastope v krajih, odkoder so bili tuji poslušalci.

Vajam v Savinjski dolini je sledila turneja po Nemčiji od 22. do 29. julija 1971, odbor jo je organiziral v zvezi z nemško pevsko zvezo, ki je zopet vabila zbor na nastope. Zbor Fidelio v Posarju v mestu Püttlingenu je pripravil prijeten sprejem in omogočil koncert v Überherrnu, čisto ob francoski meji. Med približno 250 poslušalci so bili tudi naši izseljenci, ki so jih naši gostitelji posebej obveščali. Kritik je tedaj napisal:

»Koncert v Überherrnu ni bil dobro obiskan. Gotovo bo marsikateri ljubitelj dobre zborovske glasbe, ki je zamudil ta koncert, to obžaloval, saj je

Pevski zbor »Fidelio« iz Püttlingena — Posarje

jugoslovanski zbor opravičil svoj odličen sloves in je lahko s svojim programom navdušil obiskovalce. Program je imel dva dela. Prvi del je obsegal mešane zборе iz renesanse, baroka in romantike. Tu se je učiteljski zbor predstavil kot glasovno odlično sestavljen »instrument« z dokončno izostrenim izgovorom. Komaj pozna težave in mojstrsko izdelana ritmično — dinamično vse nianse. Interesantna je bila v prvem delu primerjava med Mozartovo Ave verum in Brucknerjevo Ave Marija, ki je posebno na koncu v Ora pronobis doživela povsem čisto izvedbo. Drugi višek v prvem delu je bil Johann Sebastian Bach s Psallite Deo nostro, ko je zbor ob rahlem vodenju prepričal.

V drugem delu je zbor pel v glavnem slovenske ljudske pesmi. Tudi tu je pokazal svojo dobro izšolanost, posebej tam, kjer je šlo za različne ritme, ki so jih mojstrsko obvladali. V tem delu nastopajoče soliste (sopran, alt, tenor in bariton) je večkrat spremljal mrmrajoči zbor, baladni plesni ritmi so bili obvladani in plastično podani. V hrvaški pesmi Emila Cosseta so pevci oponašali s človeškimi glasovi na humorističen način violine, klarinete, base in trobente. Učiteljski zbor napne lok svojega programa od Orlanda di Lassa do slovenskega komponista Emila Adamiča, po katerem se imenuje. Ima ženske glasove čiste kot zvon in negovane odlično harmonirajoče moške glasove. Njegov dirigent profesor Branko Rajšter ga mojstrsko vodi s skromno gestikulacijo. Posebej je treba povedati, da so pevci ves program peli brez not. Besedila ljudskih pesmi so bila prevedena, toda iskra navdušenja je ob veliki muzikalnosti zbora in njegovega dirigenta vzplamtela. Lepo gesta je bil dodatek nemške pesmi »O musica, du edle Kunst« v nemškem jeziku.

Tudi na koncertu v Püttlingenu z okoli 350 poslušalci so bili naši zdomci in z burnim odobravanjem so sprejemali našo pesem in jo še in še zahtevali. Tudi v Walhausnu so slišali prebivalci slovenske in jugoslovanske pesmi pa tudi skladbe evropskih glasbenikov. Člani zbora Fidelio so tu končali svojo gostiteljsko funkcijo in nas napotili proti Bonnu. Že pred Kölnom pa so nas pričakali dobri znanci, saj tu deluje zbor Cantus mundi, ki je že gostoval v Ljubljani in drugih krajih Slovenije. Imeli smo čudovit nastop v izredno akustični Trinitatis cerkvi. Med maloštevilnimi poslušalci pa je bilo 40 zdomcev. Pevci gostiteljskega zbora so tudi zapeli nekaj slovenskih pesmi, zelo radi zapoje Prešernovo Zdravljico. To je bilo 26. julija 1971, ta in naslednji dan so nam pevci organizirali ogleda Kölna in kraja

Leverkusen, mladega mesta, ki raste kot pomembno gospodarsko središče, in ima tudi lepo urejene kulturne institucije. Župan Leverkusna nas je pozdravil pri kosilu po ogledu japonskega vrta in koncertne dvorane Forum.

Zbor je 27. julija 1971 zvečer nastopil v kölnskem Bundesgartenschau, ki je mestni rekreacijski center. V naše veliko veselje nas je tu poslušalo okoli 550 ljudi, med njimi okoli 100 zdomcev. Drudi del koncertnega programa s slovenskimi narodnimi pesmimi je posnela kölnska televizija, nekaj pesmi pa tudi radio.

Nastop v Stuttgartu je bil realiziran ob organizacijski pomoči društva Triglav iz Stuttgarta šele spomladi 1972. Ta obisk je bil združen z obiskom kraja Derendingen, kjer so odkrili spomenik slovenskemu protestantu Primožu Trubarju.

LETO 1972

V počitnicah 1972 smo imeli vaje v Bolu na otoku Braču. Odbor je našel dovolj ugodne pogoje, pevci so imeli dobro preskrbo, lepe hotelske sobe; dovolj je bilo tudi sonca, tudi izlet na otok Hvar v Jelso je odbor organiziral. Delo pa je teklo v dopoldanskih urah s korepetitorji Jožetom Leskovarjem, Frančkom Horvatom, Ivanom Vrbančičem in dirigentom Rajštrom. Zbor se je na teh vajah pripravljala na Ipavčevo proslavo v Šentjurju pri Celju. Brusil je pesmi:

G. Ipavec:
Lahko noč
B. Ipavec:
Leži polje
G. Ipavec:
Naše gore

dalje Boštjančičeva priredba ljudske pesmi:
Kaj bi jaz tebi dal

in še pesmi za tekmovanje zborov v Mariboru:

K. Pahor:
Oče naš hlapca Jerneja
M. Gabrijelčič:
Pri ljubem
in A. Lajovic:
Lan

Zbor je priredil tudi zelo uspel promenadni koncert v Bolu.

Jesensko srečanje se je začelo s pevsko vajo v Celju 15. septembra, koncert pevskih zborov Slovenije pa je bil 16. septembra 1972 v kulturnem domu

v Šentjuriju, kjer smo peli tudi mi ob odkritju spomenikov skladateljem Ipavcem.

Naslednje vaje so bile že 30. septembra 1972 in 1. oktobra, namenjene so bile nastopu v Mariboru. To tekmovanje zborov je potekalo 15. oktobra 1972, nastopili smo ob 10. uri, upajoč na zlato medaljo. Obvezna pesem je bila Lajovičev Lan, zapeli smo še Pahorjevo Oče naš hlapca Jerneja in Gabrijelčičevo Pri ljubem. Žirija nam je odmerila samo srebrno plaketo, kar je večino zborov razočaralo. Zbor se je med bivanjem v Maribour peljal še v Jarenino in zapel nekaj pesmi v slovo bivšemu pevcu Danilu Verdeltu, ki je istega leta tako nepričakovano preminul.

LETO 1973

Po teh nastopih je odbor izdelal načrt za delo v letu 1973. V semestralnih počitnicah so bile vaje v Žusterni pri Kopru. Tamkajšnje bivanje je bilo zelo prijetno, saj se je bilo možno tudi kopati v pokrite bazenu. Odbor je predvidel tudi nastope pri zamejskih Slovencih, zato smo vadili predvsem koncertne pesmi. Zbor je 28. januarja 1973 obiskal Veliki Repenj, v Nabrežini pa izvedel koncertni nastop v dvorani društva Igo Gruden. Občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička in zboru po vsaki pesmi glasno dajalo priznanje, saj smo navdušeno odpeli ves program. Gostili so nas člani prosvetnega društva Šempolaj.

Pod naslovom »Učitelji peli v Nabrežini« je napisal oceno zborovega nastopa februarja 1973 skladatelj Ubald Vrabec. Takole pravi med drugim: »Brez dvoma je največja odlika zborov sijajen zvok. Logični rezultat je seveda točna intonacija in vzorna dikcija. Na homogenost in včasih tudi točno vstopanje pa kvarno vpliva le priložnostno skupno delo, ki je pogojeno že s samo sestavo zborov, tj. z razpršenostjo stalnih bivališč njegovih članov. Kljub tej neizbežni oviri je dirigent znal ustvariti v celoti dovolj homogen ansambl, ki more s prizadevanjem nuditi poslušalcu pravi umetniški užitek. Posebno uspešno je zbor podal čudovito Bachovo fugo Psallite Deo nostro, Pahorjev Oče naš hlapca Jerneja, Lajovčev Lan, in Adamičevo Zapuščeno, pri kateri je poslušalce presenetil prijeten sopran solistke Brede Bajc. Iz drugega dela sporeda bi posebej omenili Gabrijelčičevo Pri ljubem, Kramolčev Mrzli veter, Simonitijevo Dolga nočka in priredbo S. Mihelčiča Puabeč. Poleg Brede Bajc so se pri teh pesmih uveljavili tile solisti: tenorist Bertl Korošec, sopranistka Marija Dukarič in basist Zmago Frankovič.

...Z viharnim odobravanjem je bila sprejeta Gobčeva Pesem o svobodi.«

29. januarja pa smo imeli koncert v Kopru, kjer pa ni bilo občinstva, o čemer je bilo napisanih precej kritičnih pripomb v časopisju.

Pred odhodom na delovna mesta so se člani skupaj z odborom pogovorili o nadaljnjem delu, saj so že bile pred nami določene obveznosti v zvezi s pomembnimi proslavami NOB.

Naslednje vaje so bile 17. in 18. marca 1973 v Celju, enako dva dni v aprilu. Zbor naj bi nastopil spet v Ljubljani na reviji v občini Center, kjer naj bi zapeli tri pesmi:

Ubald Vrabec:

Kresno jutro

R. Hrovatin:

Dvignite, bratje, zastave

J. Jež:

Igraj kolce

Ob priliki vaj v Celju je odbor počastil pevce, ki so v zboru že 20 let, vsem je priredil zakusko na Sladki gori v okolici Celja. Ob takih prilikah se zmeraj razvije prijetno razpoloženje, ki utrdi zbor ter zbliža mlajše člane s starejšimi.

Za 400-letnico kmečkih uporov je sodeloval zbor na reviji, ki je bila 8. junija v Ljubljani. V svojem programu je imel zgoraj navedene pesmi.

30. junija je zbor pel na proslavi 700-letnice Ormoža, 1. julija pa pri odkritju spomenika Stanku Vrazu v Ormožu. Ta čas so že drugič potovali skozi Slovenijo pevci, člani zborov Fidelio iz Püttlingena, zato so mariborski pevci takoj prevzeli skrb za njihovo bivanje in nastope, saj je bilo predvideno, da bodo imeli koncerte v Mariboru in Ptujju, peli pa tudi v Rogaški Slatini in Dobrni. Vse je steklo po načrtih in gostje iz Posarja so bili zadovoljni.

Za poletne vaje je odbor uredil vse potrebno v domu celjske tovarne EMO v Crikvenici. Pevci so imeli privatna stanovanja v mestu, nekateri na najbolj prometnih ulicah, kar je seveda slabo vplivalo na razpoloženje.

Vaje so potekale ločeno po glasovih, glavnemu dirigentu sta pomagala korepetitorja Jože Leskovar in Franček Hribernik. V delu je bil nov program, in sicer:

Radovan Gobec:

Sen

Stevan Mokranjac:

Duhovni stih

priredba narodne pesmi Sama Vremšaka:

Marija in brodar

Fridrich Händel:

Aleluja

ter ljudska pesem:

Rasti, rasti rožmarin.

Delo ni bilo najbolje organizirano, vendar je končni efekt le nekaj pokazal. Priredili smo tudi promenaadni koncert na ploščadi hotela Internacional v Crikvenici.

V dneh 22. in 23. septembra 1973 je zbor pripravil program za dva nastopa. Prvi koncertni nastop je bil 28. septembra, peli smo za proslavo 1000-letnice Škofje Loke in na tamkajšnjem zboru slavistov Slovenije.

6. oktobra pa je zbor nastopil na proslavi 30-letnice kočevskega zborov v Šeškovem domu ob 11. uri, ob 18. uri pa na slavnostni seji v Kočevju. Nastopili smo še 7. oktobra na osrednji proslavi ob 30-letnici zborov odposlancev in 1. kongresa ZMS. Program je obsegal: Internacionalo, Jutri gremo v napad, Zdravica svobodi, Dvignite bratje, Sen, Kozara, Hej brigade, Zapuščena in Kresno jutro. Po koncertu smo se seveda morali hitro vrniti na delovna mesta.

Tudi ponovne vaje zborov v Celju 20. in 21. oktobra so bile potrebne, enako pa tudi organizacija družabnega popoldneva, kajti pevci se morajo v prostem času in sproščenem razpoloženju tudi pobliže spoznati, predvsem če gre za uvajanje novih mladih članov v zbor. Delo na vajah je teklo v znamenju priprav za srečanje pevskih zborov v Ajdovščini za dan republike, kjer bi peli predvsem pesmi revolucije. Še vaje 17. in 18. novembra v Celju so bile nujne za dostojen nastop 27. novembra v Ajdovščini. Na proslavah pod geslom »Revolucija in glasba« je UPZ nastopil s tremi pesmimi:

R. Gobec:

Pesem o svobodi

Sen

R. Simoniti:

Starka za vasjo

Tam se je izkazalo, da je UPZ Emil Adamič le med vodilnimi zbori v Sloveniji. Kako so prišli vsi pevci pravočasno na cilj, je seveda stvar dobre organizacije in zelo discipliniranih članov. V oktobru 1973 je bila tudi seja upravnega odbora, da bi izdelal načrt, kako pripraviti vse potrebno za proslavo petdesetletnice zborov, ki naj bo januarja 1975 v Ljubljani in v Trstu. Izdali naj bi tudi zbornik o 50-letnem zborovem udejstvovanju, pripravili pa v 1974. letu tudi slavnostni program za koncerte.

Junija 1974. leta je zbor nastopil spet na reviji zborov, pristojnih v občini Center v Ljubljani, kjer je v festivalni dvorani zapel tri pesmi:

S. Mokranjac:

Duhovni stih

S. Mihelčič:

Jaz 'mam pa konjča

in R. Gobec:

Sen

Poletne vaje pa je zbor imel na Slovaškem v Tatrah.

LETO 1974

V letu 1974 je odbor izdeloval program za praznovanje obletnice zborovega obstoja, zato so se začele vaje po začetnem programu že spomladi in nadaljevale v letnih počitnicah. Tedaj je zbor vrnil obisk slovaškemu kolegom pevcem L'SUS iz Žiline. V Tatrah so bile vaje poleti, zasedba pa ni bila idealna, zato je zbor mogel utrjevati le spomladi začetni program.

Že se je pričelo novo šolsko leto in zbor je nastopil ob otvoritvi nove šole na Vranskem. Do semestralnih počitnic, tj. do januarja 1975 se mora delo odvijati intenzivno, kajti UPZ bo slavil 50-letnico svojega udejstvovanja. Nastopi v Trstu, Ljubljani in Mariboru, ki so za ta jubilej predvideni, morajo pokazati zmogljivost zborov, dati prerez programov, predvsem pa manifestirati visoki jubilej. S svečanimi koncerti naj potrdi pot, ki si jo je zbor načrtoval ob ustanovitvi, oziroma ob obnovitvi, ko je bilo rečeno, naj UPZ pomeni afirmacijo slovenske, jugoslovanske in tuje pesmi, dokaže, da slovenski prosvetni delavci še zmeraj najdejo čas za organizirano petje in pesem potem posredujejo širokemu krogu petja željnih s koncertnimi nastopi ali pa kot dirigenti otroških, mladinskih, moških, ženskih in mešanih zborov. Vse dosedanje statistike so pokazale, da je med pevci UPZ veliko število zborovodij oziroma ljudsko prosvetnih aktivistov. Ob pregledu članstva v UPZ pa je treba povedati, da daleč prevladujejo pevci s Štajerske, slabše sta zastopani Gorenjska in Dolenjska, najmanj pa Primorska, čeprav je znano, da povsod na Slovenskem radi pojo in da je povsod razvito zborovsko petje, ki ga največkrat vodijo učitelji. Ko zaključujem opis delovanja UPZ, moram navesti še, da je zbor imel v svojem povojnem obdobju 5 dirigentov, ki so bili Rado Simoniti, Jože Gregorc, Jože Hanc, Marko Munih in Branko Rajšter in precejšnje število korepetitorjev. Več let je bil med

najbolj uspešnimi korepetitorji tov. Slavko Mihelčič, ki je delal z ženskim zborom. Že nekaj let pa ima zbor korepetitorje med aktivnimi pevci zбора, to so: Jože Leskovar, Evgen Prinčič, Franček Hribernik in drugi.

Kakšne programe je zbor pel, je razvidno iz navedbe posameznih nastopov. Srečamo se z imeni zborovskih skladateljev bližnje in daljnje preteklosti, z imeni iz slovenske, jugoslovanske in evropske zborovske ustvarjalnosti. Iz kritik ob posameznih nastopih doma in v tujini pa je tudi razvidno, da so kritiki zelo pozitivno ocenili izvedbe posameznih programov, povečini s pripombo, da so bile izvedbe edinstvene in da so prekosile vse dotedanje. Skladatelji pa so tudi dali zboru priznanja, npr. Karol Pahor po izvedbi njegovega Očenaša hlapca Jerneja ali Josip Brnobič, ko je na Reki poslušal svojo pesem Na poljani, pa Jakov Gotovac, ko je poslušal svojo Jadovanko za teletom, posebej je bil vedno vesel in počaščen naš veliki mentor skladatelj Blaž Arnič, čigar pesmi smo vedno vnašali v programe, a niso bile lahke za študij. Kritiki, ki poznajo makedonsko pesem in njen ritem, so pohvalili njeno izvedbo. Prav ta pesem je vedno navdušila poslušalce daleč od doma, npr. na Švedskem, v Nemčiji ali na Nizozemskem. Ob vseh nastopih je v kritiki zaznati, da so ocenjevalci občutili zavzetost za zbor, ko so podarjali občutenost in iskrenost, s katero so člani UPZ vselej peli narodno in umetno, domačo ali tujo pesem. Poznavalci partitur so vselej rekli tudi svojo besedo o zahtevnosti programov, ki so jih poslušali. Vsakomur, ki pozna organizacijo dela UPZ, je uganka, kako more zbor našturirati svoje programe in doseči tolikšno kvaliteto v izvedbi, kot je to že večkrat storil, saj so srečanja zelo redka in trajajo vaje le po par dni, razen v letnih počitnicah, ko so vaje strnjene po več dni in po 6 do 8 ur na dan. Doseganju lepih uspehov prispeva velika vnema članov zбора za petje in dolgoletna navezanost na delo v zboru. Slednjo ugotovitev potrjuje dejstvo, da je sedaj v zboru še nekaj pevcev, ki so peli že v predvojnem učiteljskem zboru, predvsem pa od obnove leta 1952. Zboru so posamezniki zvesti še iz časov, ko ni bilo pogojev, kakršne imajo sedanjí pevci, ki jim krijemo sicer skromno bivanje in prehrano v času vaj. Za te stroške so pevci prva leta po obnovitvi veliko, skoraj vselej pa polovico pripevali sami.

Za zborovo delovanje je skozi vse povojno obdobje več ali manj manjkalo denarja, odbor je moral neprestano trkati na razna vrata, da je izposloval najnujnejša denarna sredstva. V delovnem obdobju so

se podporniki zбора menjavali, najprej ga je podpiral sindikat prosvetnih delavcev, potem sindikat učiteljev in profesorjev in Ljudska prosveta, pomagala je Svet za šolstvo, pozneje je prešla ta dolžnost tudi na Zavod za šolstvo SRS, Zvezo Svobod in prosvetnih društev in Sindikat družbenih služb. Zelo važen finančni podpornik pa so člani sindikalnih organizacij na šolah, od katerih nam nekatere nakučujejo prispevke vsak mesec, oziroma pošiljajo vsako leto določen del od svojega dohodka, kar je verjetno edinstven primeru vneme v podpiranju za aktivnost Učiteljskega pevskega zбора.

Ob zaključku pregleda našega dela pa ne smemo pozabiti na mnoge podpornike, ki so zvesto spremljali zborovo delo z obiski njegovih koncertov, saj skoraj ni bilo nastopa, ki bi bil slabo obiskan in bi ne našel širokega odmeva pri publiku. Koliko so bili poslušalci hvaležni pevcem, dokazujejo tudi mnoga darila, razni spominki, slike, kipi in druga darila, ki jih je zbor dobival na koncertih od posameznikov in organizacij. Nepozabna so vsa srečanja z gostitelji v krajih, kjer je zbor pel, bodisi da je bilo to v ožji ali širši domovini, iskren stik s publiko na koncertu in z organizatorji po koncertih so se vrstili doma in tudi v tujini, posebej seveda v krajih, odkoder so mnogi pevci in pevke.

Pevcem je težko ob vsaki izgubi člana, med njimi jih je zdaj že kar precej; med njimi so tudi zborovi svetovalci, kakršen je bil pokojni skladatelj Blaž Arnič.

Članom, ki so že dolgo v zboru in se uspešno udeležujejo tudi izven zбора, je odbor dal različna priznanja od bronastega do zlatega znaka UPZ pa Galusova odličja, zbor kot telo pa je dobil priznanje Gallusovo plaketo, od predsednika republike tovariša Tita pa ob 45-letnici ustanovitve Red zaslug za narod s srebrnimi žarki.

Veliko je še ostalo neizrečenega, osnovna misel o pomembnosti zбора je, upam, bila v sestavku zapisana.

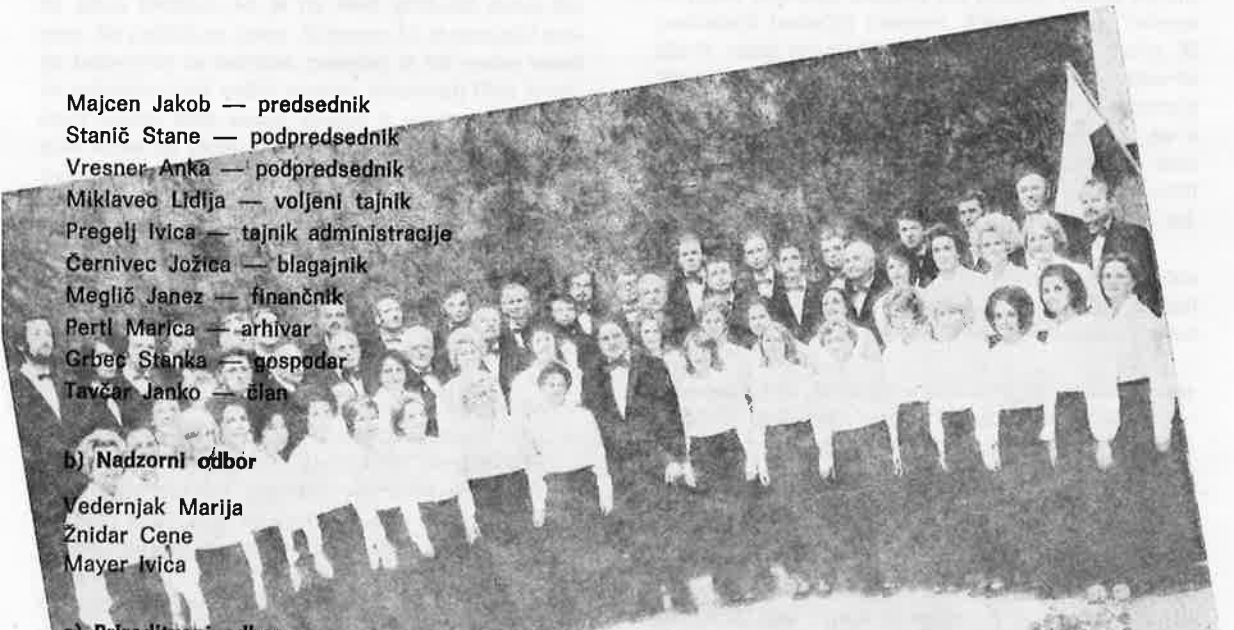
Učiteljski pevski zbor včeraj in danes

I. vrsta: Žavec Karla, Soko Jožica, Bajec-Brkič Breda, Muhič Majda, Štumberger Majda, Dukarič Marija, Tomaček Jožica, Guček Nanda, Potočnik Marija, Milošević Milena, Nemeč Ivica, Zvor Dragica, Inkret Jera, Jež Nada, Janič Alenka. — II. vrsta: Vresnar Anka, Mikac Jožica, Kasesnik Sonja, Bukovac Vida, Štular Agneta, Magdič Dragica, Prek Dragica, Grbec Stanka, Zorko Cvetka, Kasesnik Sonja, Černivec Marjeta, Borovinšek Magda, Mayer Ivica, Pertl Marija, Müller Cilka, Miklavec Lidija, Budkovič Hela, Černivec Marjeta, Borovinšek Magda, Korošec, Gusti Živko, Ivo Stanič, Alojz Lončarič, Miha Vahen, Evgen Prinčič, Franc Kene, Jože Leskovar, Tone Gašper, Milan Kasesnik, Jaka Majcen, Avgust Posavec, Tomaž Kuhar, Janko Slana, Franjo Trnovšek, Stane Stanič, Miha Macur, Stane Sila, Janez Meglič, Ivo Pinterič, Pavle Bukovac, Jernej Borovnik, Franjo Hribernik, Janko Tavčar, Peter Kovšek, Alojz Švec, Tomaž Tozon, Igor Majcen, Mitja Gobec.

Upravni odbor Učiteljskega
pevskega zbora
»Emil Adamič«

Učiteljski pevski zbor
»Emil Adamič«
včeraj in danes

- Majcen Jakob — predsednik
- Stanič Stane — podpredsednik
- Vresner Anka — podpredsednik
- Miklavc Lidiya — voljeni tajnik
- Pregelj Ivica — tajnik administracije
- Černivec Jožica — blagajnik
- Meglič Janez — finančnik
- Pertl Marica — arhivar
- Grbec Stanka — gospodar
- Tavčar Janko — član

b) Nadzorni odbor

- Vedernjak Marija
- Znidar Cene
- Mayer Ivica

c) Prireditveni odbor:

- Majcen Jakob — predsednik
- Meglič Janez — član
- Černivec Jožica — član
- Stanič Stane — član
- Vresner Anka — član

d) Komisija za razstavo:

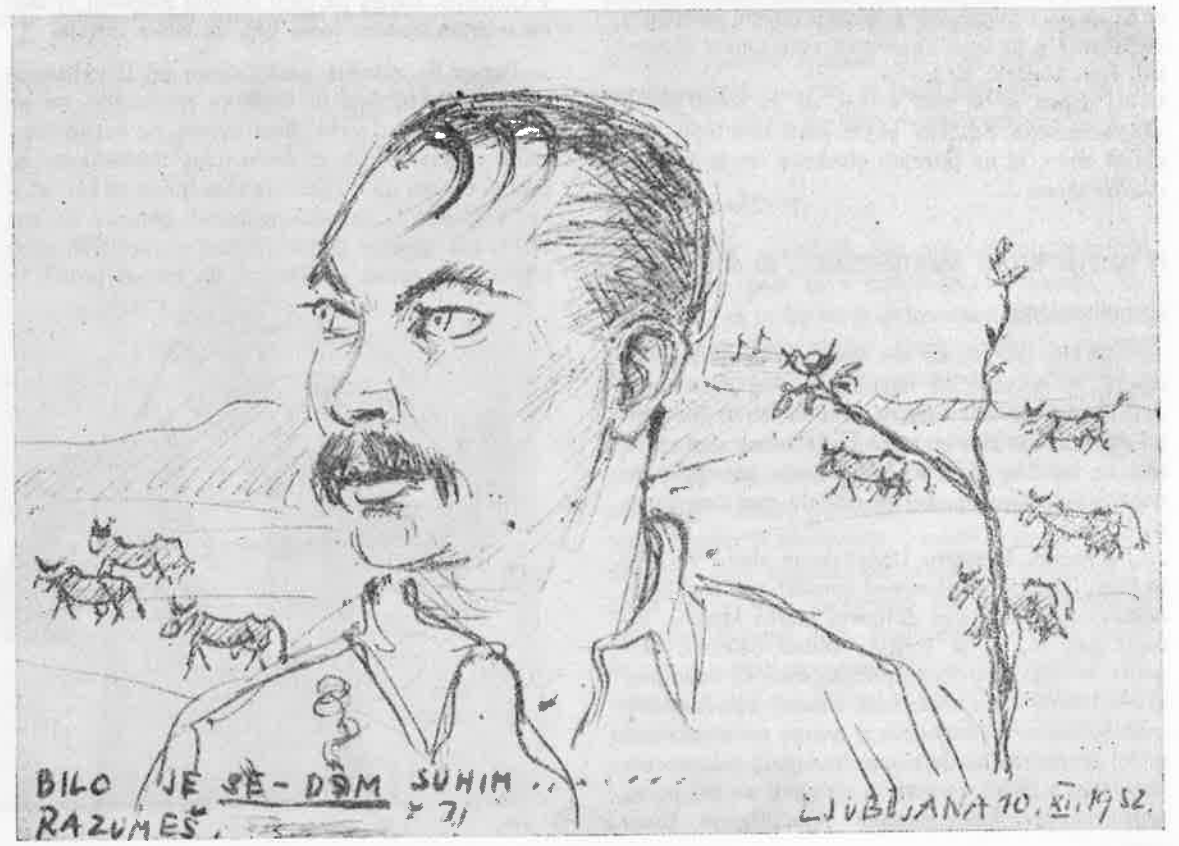
- Agneta Štular
- Jožica Tomasek
- Cilka Müller
- Dragica Zvanjek
- Vlado Korosec

Nekateri dirigenti
o Učiteljskem pevskem
zboru »Emil Adamič«

(Na sestanku 13. aprila 1974 v Ljubljani)

RADO SIMONITI:

Ko je bil na predlog zborovodje Radovana Gobca na republiškem občnem zboru prosvetnih delavcev Slovenije po vojni ponovno ustanovljen Učiteljski pevski zbor, kar je pozneje podprla tudi Ljudska prosveta, sem bil določen, da zamisel izvedem. Zbor je delal z neuničljivo voljo in je z največjo potrpežljivostjo ter z naporim delom desetih ali štirinajstih dni s prvim koncertom tudi dokazal, kaj zmorejo volja, ljubezen, disciplina in delavnost. Že kot študent sem sledil vsem prireditvam Učiteljskega pevskega zbora, ki ga je takrat vodil Srečko Kumar. Ta glasbenik je bil osebnost posebne vrste. V zборе je prenašal večne programske novitete, vnesel pa je med svoje zборе tudi novo dirigentsko tehniko. Tudi sam je zrasel iz učiteljskih vrst, saj je končal učiteljsko v Kopru, bil je odličen pianist in čudovit pedagog. Programska politika Srečka Kumarja se je pokazala v tem, da je tudi z naročili pri skladateljih uvajal nove pesmi v zbor. Prekinil je tudi tradicijo, ko je začel uvajati tudi mešane in ženske zборе ter jih dvignil z izdajanjem

svojih novih edicij »Otroške pesmi« in pozneje z »Grlico« na moderno svetovno višino. Kljub zaposlitvam v Zagrebu in Beogradu je ostal zvest »Učiteljskemu pevskemu zboru« in svojemu zborovodskemu poslanstvu. Hodil je od vasi do vasi, od enega do drugega centra, ki so se nato glasbeno razvili, postavim, v Kranju, Mariboru, Novem mestu, Gorici in drugod v prava žarišča pevske kulture. Ta način njegovega dela je imel za posledico tisti čudoviti vpliv, da so praktično iz učiteljskega zbora potem izšli dirigenti in glasbeni vzgojitelji. Tako so se potem razvili tudi v samostojne učiteljske zборе po raznih slovenskih pokrajinah. Zaradi tega pa imamo Slovenci morda največjo zborovsko literaturo. Ker je dirigent S. Kumar povezal komponiste z učiteljskim zborom, so rastle kvalitetne skladbe, npr. skladbe Lajovca, Osterca, Švare in drugih. Vsak nastop učiteljskega pevskega zbora je bil za Slovenijo in Jugoslavijo velik praznik. Posebna značilnost zbora je bila tudi v tem, da je bil programsko nacionalno usmerjen, to se pravi, da je imel v svojih koncertnih programih tudi hrvaško in srbsko literaturo. Tudi skladatelji drugih jugoslovanskih narodnosti so se neposredno s svojimi novimi skladbami vključevali v to novo zborovsko rast. (Josip Slavenski, Ivan Matetič idr.).

Veliki uspeh je bil tudi v tem, da so začeli poleg »Trboveljskega slavčka« bujno rasti kvalitetni mladinski zbori, ki so prirejali glasbene revije za mladinske zборе...

O UMETNOSTI IN AMATERIZMU... so rekli:

RADO SIMONITI:

»... Če kdo trdi, da se kak zbor ne ukvarja z umetnostjo, to pomeni, da negira vse, kar zbor sploh dela... Če se kdo trka na prsi in pravi: jaz sem umetnik, takrat je z umetnostjo že konec. Šele publika in kritična javnost, ki izvajanja poslušata in ocenjujeta, spoznata, kaj je postalo resnična umetnina.

...Po nekem koncertu Učiteljskega zbora v Celju je Egon Kunej, ki je ocenjeval koncert pod vodstvom najmlajšega zborovega dirigenta Marka Muniha, zapisal tudi to, da je koncert vedno ogledalo dirigenta. In tako upravičeno pričakujemo, da bodo programi Učiteljskega zbora tudi vnaprej ogledalo dirigentov, kvalitete in njegovega znanja ter s tem tudi pogoj za napredovanje zbora. V najbolj tesnem sodelovanju s pevci, zborom in dirigenti so bili poleg organizatorjev, funkcionarjev republiškega zbora

prosvetnih delavcev, predvsem glasbeniki: Danilo Švara, Emil Adamič, Blaž Arnič, pa seveda, Jože Gregorc, Radovan Gobec, Slavko Mihelčič, Peter Lipar, Adolf Groebming idr.

JOŽE GREGORC:

»Zbor sem prevzel za Radom Simonitijem. Najprej je bila programska politika samo dirigentova zadeva. Nato pa je bil ustanovljen umetniški svet, sestavljen v prvi vrsti iz skladateljev. Večkrat je imel vsak svoje mnenje o programu. Tudi številni korepetitorji so imeli svoja mnenja, poleg tega pa je pri tem sodelovalo večkrat tudi sto učiteljskih glav. Pri tej množici strokovnjakov je imel dirigent večkrat težko stališče. V programu sem se najprej naslonil na mrtve ljudi, na že priznane skladatelje. Počasi je začel zbor rasti, saj je imel dobre temelje. Pozneje je začel pridobivati tudi zelo lepe zvoke. Včasih je bilo z zborom laže delati kot je danes, saj ni bilo ne televizije ne tega, ne onega in učitelj se je veselil pevskega vaja, ko je s podeželja prihajal v Ljubljano. Danes pa moti učitelje marsikaj in skoraj udarjen idealist mora biti, da lahko vztraja.

...Danes že zahteva poslušalstvo od Učiteljskega zbora kvaliteto dela in kvaliteto produkcije, ne pa samo ljubiteljsko petje. Brez dvoma, da hodijo člani zbora na vaje tudi z elementom ljubiteljstva do pesmi. Imamo pa do poslušalstva glede na zborov v Sloveniji, do naših kulturnih ustanov, do tistih, ki nas gmotno podpirajo, tudi do kritičnih ušes poslušalcev toliko obveznosti, da takšen pritisk le

stežka vzdržimo. Amaterizem je tako porastel, da se v nekem smislu mora enačiti s profesionalizmom. Včasih ga celo prekaša. Če je bila situacija v zboru pred vojno in še morda leto, dve po vojni takšna, da so prišli učitelji že povsem pripravljeni (tehnično) na vaje, tega v današnjih prilikah skoraj ne moremo več zahtevati.

Ne smemo pričakovati od Učiteljskega zbora recimo najvišje stopnje. Mislim, da so nekateri zbori pri nas recimo Učiteljski pevski zbor, Akademski zbor, Lira, Slava Klavora, Komorni zbor in podobni tehnično in tako tudi na vseh ostalih področjih že tako napredovali, da si pač ne morejo privoščiti le »ljubitelskega petja«, polnega intonacijskih napak, krivih ritmov, slabe izgovorjave, nepravilnega dihanja itd. Če hočejo, da jih kritika sploh oceni, morajo izpolnjevati zelo visoke zahteve in dosegati že zelo visok nivo petja.

MARKO MUNIH:

Marko Munih je postal dirigent zbora za Jožetom Hancem. Zbor je vodil od leta 1964 do 1968. Vodil ga je tudi po Belgiji, Nizozemski in Nemčiji.

O delu z zborom je povedal:

»Moram reči, da je bilo delo z zborom zelo prijetno. Prijazno so me učitelji-pevci sprejeli in v vseh štirih letih nisem imel nobenih težav, čeravno sem zaradi hude zaposlitve vodil zbor le »začasno«. Vseh koncertov na turnejah se sicer na pamet ne spominjam. Toda treba je poudariti, da so bile kritike zbora v tujini tisto, kar nam je dalo polet. Kritike v Bonnu, Berlinu in drugod so nam priznale resničen uspeh, ki se ga lahko vsak zbor razveseli. Podrobno, ne kot pri nas, ko te odbrenkajo mimogrede, so kritike vsebovale analizo vsake pesmi, obravnavali so celoten način petja in izvedbo programa. Resnično, to je bila zelo strokovna in zato tudi zelo uspešna kritika. Ko smo se vrnili iz Belgije domov s tretjo evropsko nagrado, so nas tudi v Sloveniji zelo priščno sprejeli. Časopisje je objavljalo poročila o naših dosežkih in o ocenah zbora. Saj to je bil še tisti prijetni čas, ko so se za zborovsko petje bolj zanimali kot danes...

Čeravno delam že devet let z Akademskim pevskim zborom, moram ponovno povedati, da sem zelo zadovoljen, ker sem tista leta preživel z Učiteljskim pevskim zborom. Njegovi člani so namreč ljudje odprte narave, prisrčni in toplo človeški; to pa je tisto, česar nikoli ne bom mogel pozabiti.

BRANKO RAJŠTER:

»Ko sem bil povabljen, naj prevzamem Učiteljski pevski zbor, sem to z zadovoljstvom sprejel, ker sem sodil, da lahko moje dirigentsko delo z zborom dopolni tudi moja služba. Moja služba je namreč takaka, da moram čimveč neposredno sodelovati z zborovodji na terenu. Ko obiskujem šole in društva, moram sam večkrat tudi korigirati lastno delo. Brez dvoma je popolnoma utemeljena ugotovitev, da so pevci Učiteljskega pevskega zbora največkrat hkrati tudi dirigenti in zborovodje domačih zborov. Pri njih dosegajo lepe uspehe, ker znajo vse tisto, kar so dobili pri svojem osrednjem zboru, tudi imenitno prenašati v svoje delo. Znajo dobro izbirati pesmi in dobro izvajati program. Večina zborovodij, ki sodelujejo v UPZ, na občinskih pevskih revijah zaseda najboljša mesta, to pa je tudi najboljši dokaz, kako važno pedagoško funkcijo opravlja Učiteljski pevski zbor.

Tudi tisti učitelji pevci in učiteljice pevke, ki so zaposleni preko mere na raznih drugih družbenih področjih ali v svojih družinah, doprinašajo ogromne žrtve s svojo neustavljivo zagretostjo za petje, kar pa žal mnogi dovolj ne cenijo.

Skladatelji in glasbeniki

Umetniški svet zbora (sedanji):

Marjan Gabrijelečič
Marko Munih
Jože Leskovar
Branko Rajšter
Jurče Vreže

a) Dosedanji dirigenti UPZ

— pred vojno:

Adolf Gröbming
Srečko Kumar
Milan Pertot
Pavel Šivic
Drago Šijavec

— po vojni:

Rado Simoniti
Jože Gregorc
Jože Hanc
Marko Munih
Branko Rajšter

b) Pomočniki dirigentov:

dr. Danilo Švara
Slavko Mihelčič
Radovan Gobec
Avgust Šuligoj
Marija Mikeln
Jože Leskovar
Franc Horvat
Egon Kunej
Evgen Prinčič
Jože Kores
Borut Loparnik
Marija Urbančič
Franček Hribernik

Čestitke k 50-letnici zboru

zborov tu še vedno prejemajo dragocene spodbude in strokovne napotke za svoje delo.

Ob jubileju Učiteljskega pevskega zboru »Emil Adamič«, ki je v svojem dolgoletnem delovanju prispeval znaten delež k naši glasbeni vzgoji, se pridružujemo z iskrenimi čestitkami in željami, da zbor tudi v prihodnje uspešno nadaljuje začrtano pot.

ZAVOD ZA ŠOLSTVO
SR SLOVENIJE

RADOVAN GOBEC, skladatelj

Učiteljskemu pevskeemu zboru je med vsemi našimi zbori poverjeno še prav izjemno poslanstvo,

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« je v 50 letih obstoja prispeval pomemben delež k slovenski glasbeni kulturi. Ves čas delovanja se uvršča med naše najvidnejše pevske zборе, odlikuje pa ga ne le kakovostno izvajanje, marveč tudi vseskozi sodobna programska usmerjenost.

Poleg umetniškega poslanstva pa je zbor opravil tudi pomembno vlogo na glasbenovzgojnem področju, predvsem kot pobudnik in pospeševalec šolskega zborovskega petja, ki je zlasti v zadnjem desetletju doživelo nesluten razmah.

Že prvi začetki delovanja Učiteljskega pevskega zboru, predvsem pa dejavnost takratnega zborovodje Srečka Kumarja, so najtesneje povezani z nadaljnjo kakovostno usmeritvijo našega mladinskega zborovskega petja. Tu je začel Kumar uresničevati zamisli o umetniško vredni mladinski pesmi, ki jih je nakazal nekaj let poprej v Trstu, predvsem v zbirki Otroške pesmi. Te zamisli so oplodile nekatere takratne člane zboru, da so se kot učitelji lotili dela na svojih šolah. Tu imajo korenine nenavadno lepi dosežki nekaterih naših mladinskih zborov v letih pred zadnjo vojno, med njimi tudi znamenitega »Trboveljskega slavčka«.

S tem je postalo mladinsko zborovsko petje značilnost slovenske glasbene kulture, tako rekoč njena potreba. Niti v najtežjih letih naše zgodovine ni povsem zamrlo, saj se je tudi v času NOB živo nadaljevalo na osvobojenem ozemlju, nato pa doživelo nesluten razcvet v letih po osvoboditvi.

Tudi v povojnem obdobju je Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« nadaljeval svoje umetniško in vzgojno poslanstvo. Številni zborovodje šolskih in pevskih

ki je v tem, da poleg vsega ostalega dela vzgaja in izpopolnjuje s kvalitetnim umetniškim vodstvom pevce v zborovodskih sposobnostih, bodisi za šolske ali odrasle zборе ter za organizatorje zborov, revij in tekmovanj.

S svojim kvalitetnim pevskim kadrom in z naprednimi umetniškimi nazori naj bi zbor predstavljal avantgardno umetniško telo za razvijanje vrhunskega amaterizma, istočasno pa prvega pobornika za ohranitev narodnega blaga in poglobljanje iskrenih vezi med bratskimi narodi.

Teh načel se je UPZ v 50 letih svojega delovanja v glavnem držal in s tem upravičil svoj obstoj tako pred poklicnimi udruženji kot pred slovensko kulturno javnostjo. Zaradi navedenih zaslug za slovensko glasbeno kulturo zasluži UPZ vsekakor vse priznanje naše družbe.

Radovan Gobec

JOŽE GREGORC, dirigent:

Nekaj misli ob jubileju

Petdeset let vaj, trdih vaj v težkih pogojih, brezštevili koncerti, turneje doma in širom Evrope kronani z uspehi, najrazličnejšimi priznanji in trofejami — to je bilanca neumornega dela, hotenja in prizadevanja, predvsem pa velike ljubezni do one velike umetnosti, ki jo oživlja najžlahtnejši med instrumenti — človeški glas.

Takšno je delo in poslanstvo UPZ »Emil Adamič«. Približno petino jubilejne dobe sem bil dirigent tega zboru (miroval je od 1941 do 1952), zato poznam vse tegobe pa tudi prijetnosti te velike pevske družine od finančnih, do težav z rednim obiskom (saj so člani zboru raztreseni po vsej Sloveniji, poleg tega je večina članov kulturno in politično močno angažirana v kraju svojega službovanja), pa do onih enkratnih prijetnih doživetij, ko so na mah pozabljene vse nevšečnosti.

Velika predanost in brezmejni idealizem sta vezno tkivo, ki povezuje prosvetne delavce — pevce že celih 50 let v umetniško telo, ki se imenuje Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«.

Bilo bi krivično, če bi prezrl garaško in odgovorno delo dirigenta tega zboru. Težko je opisati živčno igro, ki jo preživlja pred mnogimi nastopi, ko še dan ali dva pred koncertom še ne ve, kakšna bo dokončna glasovna zasedba njegovega zboru. Takšno delo pa zahteva poleg strokovne in umetniške sposobnosti veliko napora, samoobvladanja in moč-

ne živce, saj je le dirigent tisti, ki je v polni meri odgovoren za umetniški uspeh zboru.

Kaj naj zaželim zboru in njegovemu dirigentu ob tem slovesnem jubilejnem koncertu?

Enako zavzetost, vztrajnost in pevski idealizem kot doslej, da tudi v bodoče ponese našo lepo pesem od slednje slovenske vasi do razkošnih dvoran Evrope, naj zmaguje in oplaja s svojo lepoto vse one, ki ji odpirajo svoja srca, naj vriska in toži v svojem zvočnem razkošju doma in na tujem v čast majhnega slovenskega naroda!

Jože Gregorc

Ob petdesetletnici Učiteljskega pevskega zboru se spominjam — kot bivši dirigent — umetniške poti in razvoja, kulturnega poslanstva, ki ga je opravljal in mu želim še mnogo uspehov ter umetniških dosežkov v njegovem bodočem delovanju, da bi se nenehno izpopolnjeval in umetniško zorel!

Jože Hanc

EGON KUNEJ, dirigent:

Častitljivi jubilej Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« nam daje priložnost, da pregledamo prehojeno pot, ki je bila v minulih 50. letih kronana s številnimi lovorikami. Poleg kulturno umetniških nalog, med katere štejemo zlasti negovanje sodobne slovenske vokalne literature, ima zbor še poseben vzgojni pomen, namreč, da je v njem včlanjena vrsta mladih zborovodij, ki jim pomeni sodelovanje pod prvovrstnim strokovnim vodstvom najboljši napotek za sistematično delo z mladinskimi zbori.

Ob zborovi 50-letnici mu želimo vsi, ki nam je pri srcu slovenska zborovska kultura, da bi kar najbolj izpopolnil svoje vrste z mladimi, vnetimi pevci, posebej še z glasbenimi pedagogi, da bi nenehno rastle v kvaliteti ter žel priznanja doma in na tujem v čast naši glasbeni kulturi.

V Celju, junija 1974.

Egon Kunej

SLAVKO MIHELČIČ, komponist

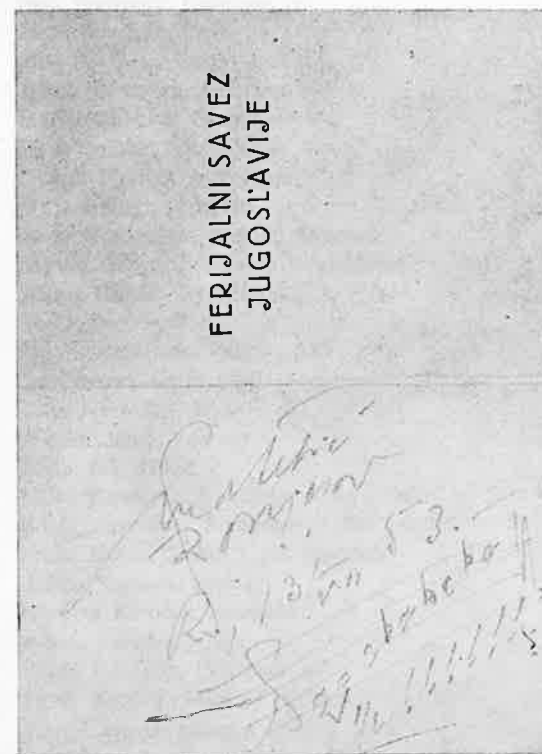
Kar zadeva koreptorstva pri zboru Emil Adamič naj povem, da sem bil stalni korepetitor ženskega zbora (no, včasih tudi moškega zbora), in to pri vseh prvih treh dirigentih zbora, da sem bil prisoten na vseh vajah zbora, pa naj so bile le te: v Ljubljani, na Reki, na Hvaru, v Laškem in še kje drugje.

Najdaljše pevske vaje so bile (mislim, da se ne motim) na Reki. Zbor je na teh vajah študiral svoj drugi koncertni program (nekaj pesmi je bilo tudi s prvega programa) za koncert na Reki, kot tudi za turnejo zbora po Sloveniji.

Obisk vaj je bil vedno polno številčen, kar je vsekakor veliko prispevalo k uspehu katerikoli vaj. In počutje na vajah? Moje je bilo vselej nadvse dobro in prepričan sem, da je bilo takšno tudi pri članicah zbora. Vse prednje, navrh pa še velika njihova prizadevnost, je rodilo plodne sadove. Naj jim bo zato izrečena ob tej priložnosti zahvala za ves napor in pohvala za njihovo vztrajno in nadvse požrtvovalno delo.

Od številnih srečanj z zborom so mi pa najbolj v prijetnem spominu pevske vaje na Reki (poleg, seveda, pevskih vaj v Laškem!) in družabno srečanje po koncertu zbora v DOMU KULTURE na Reki. Ko smo se namreč posedali k dolgi mizi, je prisedel k meni skladatelj Matetič-Ronjgov. Pogovarjala sva se o zboru, o nocojšnjem koncertu, o njegovi pesmi Čače moj (za mešani zbor), o Trboveljskem slavčku in o ljudski pesmi. Ko sem mu omenil njegovo pesmarico ČAKAVSKO-PRIMORSKA PJEVANKA, in v njej objavljeno istarsko skalo, mi je začel pripovedovati o neki novi lestvici. Ker nisem imel pri sebi napisana v njegovi pesmarici. Ob primerih ljudskih melodij iz tega območja mi je začel nato pripovedovati o neki novi lestvici. Ker nisem imel pri sebi drugega ustreznega papirja, sem ga prosil, da mi napiše to »novo« lestvico kar na člansko karto Ferijalnega saveza Jugoslavije. To mi je zelo drag spomin na srečanje z Ronjgovom in ker mi ni znano, da bi bila lestvica že kje objavljena.

Slavko Mihelčič

BRANKO RAJŠTER, sedanji dirigent UPZ

»Vsaka melodija je bitje zase, ima svoj telesni obraz, svoj živ pogled, svojo besedo in kretnjo! Vsaka odpre na stežaj vrata mislim in spominom brez števila; in vsaka je doživljaj, ki ostane duši neizbrisljiv,« tako je zapisal Ivan Cankar.

Kot drobci napeva se neutrudno zvrščajo pevci iz vaje na vajo, da v Izjemno težkih delovnih razmerah segajo po idealih zborovske zlitosti in homogenosti zvočnega izraza; prihajajo polni skrivnostne vneme, prežeti z željami, da se potešijo ob lepotah naše slovenske pesmi.

Doživljam to čudovito diferencirano družino — pevce, ki jih bremenijo in plemenitijo skrbi njihovih učencev na vasi ali v mestu po vsej Sloveniji, skrbi, da bi uspevali njihovi zbori od najmlajših do odraslih. In vselej me ob tem prevzame lepota in čar harmoničnega, ubranega sožitja med pevci, neizčrpen vir, ki jih bogati in vedno znova vabi v zborovski krog.

Ko se oglase pritajeni in igrivi akordi naše pesmi, me prevzame občutek, kot da sem le delček popolnega mozaika, delček družine, kjer smo drug drugemu potrebni, dragoceni in nepogrešljivi. In sleherno srečanje s pevci ostaja v duši neizbrisljiv doživljaj.

PRIJATELJSKI ZBOR SLOVAŠKIH UČITELJEV POŠILJA UPZ POZDRAVE IN ČESTITKE OB 50-LETNICI

Ludovi spevokol učitel'ov Slovenska — Ljudski pevski zbor učiteljev Slovaške, nosilec mnogih visokih odlikovanj čestita bratskemu Učiteljskemu pevske-mu zboru »Emil Adamič« ob 50-letnici z besedami: »S PESMIJO V SRCE — S SRCEM K LJUDSTVU!« V prisrčnem pismu se predsednik zbora N. KRAL v imenu pevcev L'SUS spominja na mnoga prisrčna srečanja med zboroma, na prijateljske stike med pevci in končuje svoje pismo z besedami:

»Spevom a hubbou za priateljstvo, spolupracu a dorozumenie ludi na celom svete!«

DR. DANILO ŠVARA, skladatelj

Najzaslužnejši, najstarejši in najzvestejši spremljevalec in usmerjevalec učiteljskih pevskih zborov. Že od leta 1922 pa do današnjih dni je spremljal zборе v vseh treh fazah njihovega razvoja. Najprej je bil pianist zbora zveze tržaškega učiteljstva, zbor je spremljal leta 1923 po njegovi slavni turneji po Italiji. Kot klavirski spremljevalec, kot dirigent, skladatelj in programski svetovalec pa je zboru zvest do današnjih dni.

Bernard Heckmann
vodja zbora »Fidelio«
Püttlingen

ZBOROVODJA BERNARD HECKMANN IN PÜTTLINSKI ZBOR POŠILJATA IZRAZE PRIJATELJSTVA IN ČESTITKE

5. junij 1974

ZBOR »FIDELIO« PÜTTLINGEN — SAAR e. V.

Pesem je govornica srca; ne razvija samo ljubezni do domovine, ampak vodi tudi k razumevanju med ljudmi in narodi. To smo lahko pri naših koncertih

doma in v tujini vedno znova spoznavali. Med našim prvim obiskom v juliju 1970 v Ljubljani smo vzpostavili z učiteljskim zborom »Emil Adamič« prijateljske vezi. To prijateljstvo se je še poglobilo, ko nam je v juniju 1971 »Emil Adamič« vrnil obisk. Na koncertu v Püttlingenu smo lahko občudovali izredne kvalitete vašega zbora.

Nikoli ne bomo pozabili dni, ki smo jih v začetku julija 1973 preživeli v vaši lepi in gostoljubni deželi. To gostovanje sodi med najlepša doživetja naših pevcev.

Prisrčne čestitke ob vaši 50-letnici.

Želimo vam vse najboljše in tudi v bodoče resnično veliko uspehov.

Prisrčne pozdrave vsem pevkam in pevcem učiteljskega zbora »Emil Adamič«.

Članstvo

IMENA DANAŠNJIH ČLANOV UPZ

(kraj zaposlitve — število zborov, ki jih vodijo)

- Magda Borovinšek, Maribor
Jernej Borovnik, Šentjur — 1
Breda Brkič, Maribor — 1
Hela Budkovič, Ljubljana —
Pavla Bukovac, Celje — 2
Vida Bukovac, Celje — 1
Jožica Černivec, Ljubljana —
Marija Dukarič, Lenart — 2
Tone Gašpar, Mislinja — 3
Zmago Frankovič, Velenje — 2
Mitja Gobec, Ljubljana — 1
Janja Grabovšek, Slovenj Gradec
Stanka Grbec, Brezovica pri Ljubljani — 2
Nanda Guček, Trbovlje
Sonja Gunžar, Ptuj
Franjo Hribernik, Ptuj — 1
Jera Inkret, Griže — 2
Tone Ivertnik, Ravne — 2
Alenka Janič, Velenje — 1
Nada Jež, Griže
Milan Kasesnik, Šempeter v Sav. dolini — 2
Sonja Kasesnik, Šempeter v Sav. dolini — 2
Franc Kene, Globoko pri Brežicah — 2
Jožica Končan, Velenje
Marjeta Korošec, Maribor
Albert Korošec, Celje
Vlado Korošec, Ljubljana —
Peter Kovšek, Paka pri Velenju
Tomaž Kuhar, Murska Sobota — 3
Štefka Lojen, Šoštanj — 2
Jože Leskovar, Slovenj Gradec — 4
Lojze Lončarič, Jakobski dol
Miha Macur, Velenje
Jaka Majcen, Celje
Dragica Magdič, Velika Nedelja — 2
Jožica Mikac, Celje — 1
Janez Meglič, Žalec
Ivica Mayer, Ljubljana —
Lidija Miklavec, Ljubljana —
Milena Milošević, Beograd
Majda Muhič, Kidričevo — 3
Cilka Müller, Maribor
Vlado Modic, Šmarje pri Jelšah — 2
Milan Mlakar, Slovenska Bistrica — 3
Ivica Nemeč, Ljutomer — 3
Marica Pertl, Maribor — 2
Ivo Pintarič, Maribor — 3
Vlado Podgoršek, Štore
Avgust Posavec, Gornja Radgona
Marija Potočnik, Ljubljana — 1
Dragica Prek, Ljubljana — 1
Evgen Prinčič, Sežana — 3
Ivanka Pucko, Bogojina — 2
Stanko Sila, Maribor
Marija Skornšek, Velenje — 1
Janko Slana, Majšperk — 2
Jožica Soko, Celje — 3
Ivan Stanič, Kočevje — 2
Stane Stanič, Gorišnica pri Ptuj — 1
Danica Supovec, Šoštanj
Agneta Štular, Ljubljana —
Majda Štumberger, Maribor — 2
Alojz Švrc, Ljutomer — 2
Janko Tavčar, Ljubljana —
Jožica Tomašek, Ljubljana —
Tomaž Tozon, Ljubljana — 2
Franjo Trnovšek, Šentilj — 2
Vlado Turk, Kočevje
Miha Vahen, Ljubljana — 1
Marija Vedernjak, Nova Gorica
Anka Vresner, Ljubljana —
Ciril Zalesjak, Celje
Peter Zalokar, Hudinja
Karla Zavec, Slivnica pri Mariboru — 3
Cveta Zorko, Vižmarje — 1
Avgust Živko, Maribor
Cene Žnidar, Ljubljana —
Dragica Žvar, Celje — 2

**ČASTNI ČLANI UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA
EMIL ADAMIČ**

Emil ADAMIČ
Jože GREGORC
Adolf GRÖBMING
Srečko KUMAR, tudi pred vojno
Drago SUPANČIČ
Avgust ŠULIGOJ

ZLATI ČASTNI ZNAK

Blaž ARNIČ
Emil ADAMIČ
Malči ČERNUT
Jože GREGORC
France GRUDEN
Srečko KUMAR
Milan PERTOT
Vinko RUPNIK
Drago SUPANČIČ
Rado SIMONITI
Avgust ŠULIGOJ
Miha VAHEN
Marija VEDERNJAK
Marička ŽBOGAR
Stanislav ŽBOGAR

SREBRNI ČASTNI ZNAK

Rafael AJLEC
Janko ČERNUT
Nuša BOŽIČ
Franja BOŽIČ-ŠTRUKELJ
Tončka ČOK
Silvester CERUT
Milan DOUGAN
Radovan GOBEC
Tit GRČAR
Jože GREGORC
Vida KNAJZEL
Tone KOBENTAR
Lovro KORENČAN
Drago KOROŠEC
Marija KOVAČ
Janez KUCHAR
Anita MEZE
Slavko MIHELČIČ
Josipina MIHELČIČ
Mara PETROVČIČ
Ivo PINTERIČ

Hilda POŽENEL-AHČIN
Mina SELAN
Rado SIMONITI
Stane STANIČ
Bogdana STRITAR
Juš ŠTANTE
Pavle ŠIVIC
Štefi ŠUBERT
Ludvik TAVČAR
Malčka TIPLIČ-VELNAR
Jože TURK
Emil ULAGA
Miha VAHEN
Marija VEDERNJAK
Zora ZDEŠAR
Jože ZORN
Anica ŽUPAN
Maks ŽITNIK

BRONASTI ČASTNI ZNAK

Ludvik AHAČIČ
Nuša BOŽIČ
Boža BRECELJ
Hela BUDKOVIČ
Tončka COLNAR
France DEMŠAR
Milan DOUGAN
Stana GREGORETIČ
Andreja GRUM
Angela HORVAT
Franjo HORVAT
Andrej HORVATIČ
Ivan JEZERŠEK
Maks JOVAN
Ciril KAFOL
Sabina KOLŠEK
Jože KOŠOROK
Mica KOVAČ
Zalika KRANJC
Marička KRČ
Marija KRULJC
Ana LAH
Marija LETIČ
Jaka MAJČEN
Iva MAYER
Milena MILOŠEVIČ
Marjan MISSON
Rika NEPUŽLAN
Tilka OCVIRK
Herman PEČNIK

Marica PERTL
Ivo PINTERIČ
Marija POTOČNIK
Stane PONIKVAR
Dragica PREK
Janez PRIMOŽIČ
Zora RAK-CIBIC
Josip RUDEŽ
Vinko RUPRET
Janko SICHERL
Stanko SILA
Niko SLAPAR
Vera SLAPAR
Stane STANIČ
Juš ŠTANTE
Agneta ŠTULAR
Rezka ŠUŠTERŠIČ
Janko TAVČAR
Manca TERBUC
Milena TOMAŽEJ
Justa TONI
Janez TORELLI
Jože TURK
Miha VAHEN
Anka VRESNER
Marička ŽBOGAR-VEGAN
Cene ŽNIDAR
Danica ŽUPAN

ZVEZA KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE je podelila pevcem UPZS Emil Adamič
odličja. Prejeli so jih:

ZLATO GALLUSOVO ZNAČKO:

Dougan Milan, Kranj
Pinterič Ivo, Maribor
Žbogar Marička, Ljubljana
Pertl Marija, Maribor
Stanič Stane, Gorišnica
Žbogar Stane, Ljubljana
Šuligoj Avgust, Trbovlje
Vahen Miha, Jevnica
Žnidar Vincenc, Ljubljana
Božič Nuša, Ljubljana
Müller Cilka, Maribor
Miklavc Lidija, Ljubljana
Vresner Anka, Ljubljana
Lah Ana, Celje
Ternovšek Franjo, Šentilj

Verdel Danilo, Jarenina
Pečnik Herman, Ljubljana
Letič Marija, Maribor
Terbuc Manca, Ptuj
Čuk Franjo, Celje
Vedernjak Marija, Nova Gorica
Budkovič Hela, Ljubljana
Štular Agneta, Ljubljana
Tomažej Milena, Maribor
Brecelj Boža, Rakek
Krujlc Mimica, Ljubljana
Majcen Jaka, Celje
Hribernik Franjo, Ptuj

SREBRNO GALLUSOVO ZNAČKO:

Bohinc Majda, Ljubljana
Prek Dragica, Ljubljana
Milošević Milena, Beograd
Leskovar Jože, Slovenj Gradec
Bajec-Janko Breda, Maribor
Mayer Ivica, Ljubljana
Vrbančič Ivan, Ljutomer
Meglič Janez, Žalec
Tavčar Janko, Ljubljana
Sobočan Marija, Maribor
Potočnik Marija, Ljubljana
Čuk Štefan, Celje
Černivec Jožica, Ljubljana
Korošec Marjeta, Maribor
Bukovac Pavel, Celje
Prinčič Evgen, Sežana
Bukovac Vida, Celje
Pavlinič Arnold, Ptuj
Turk Jože, Maribor
Ivartnik Tone, Ravne

BRONASTO GALLUSOVO ZNAČKO:

Lah Milena, Celje
Posavec Avgust, Gornja Radgona
Grbec Stanka, Polšnik
Mikeln Marija, Ljubljana
Videčnik Vera, Maribor
Gregoretič Stana, Maribor
Kolšek Sabina, Maribor
Soko Jožica, Videm - Ptuj
Horvat Franjo, Maribor
Pesjak Peter, Kranj
Guček Nanda, Trbovlje
Ogrin Jožica, Brezovica

STANE STANIČ, dolgoletni predsednik in sedanji podpredsednik Učiteljskega pevskega zbora Slovenije »Emil Adamič« je napisal svojim zvestim in vnetim sodelavcem naslednje misli:

Pesem je izpoved radosti in bolesti,
 pesem je izročilo ljubezni,
 pesem je krik in boj vseh nas,
 pesem je lepota, ujeta v melodijo,
 pesem je pot, ki vodi k človeku,
 pesem je jezik, ki govori vsem ljudem,
 pesem je beseda življenja,
 pesem je veličina povsod pričujoča,
 kjerkoli se pod sonci vije in bije človeško srce.
 In narod, ki ljubi in spoštuje svojo pesem je po-
 rok, da sebe in svoje preteklosti nikoli ne bo za-
 tajil.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

JAKA MAJČEN, predsednik Učiteljskega pevskega zbora od leta 1967:

»Januarja 1952 sem se prijavil v novoustanovljeni Učiteljski pevski zbor Slovenije Emil Adamič. V učiteljskem zboru Slovenije rad in z ljubeznijo delam že 23 let. Ob jubilejnem letu pa se danes s posebno hvaležnostjo spominjam mnogih preminulih pokojnih članov zbora, spominjam se najstarejših članov zbora, tudi vseh tistih, ki so bili člani našega predhodnika, zbora Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu in Gorici, ki so z nezgornjivim žarom ponesli prvi svojo pesem v Italijo.

S posebno tovariško in pristrčno zahvalo se moram ob jubileju najprej spomniti tistih pevcev in pevk, ki so bili njegovi člani s posebno ljubeznijo nad dvajset in več let.

Zahvaliti se moram s posebnimi srčnimi željami vsem dirigentom, korepetitorjem, mentorjem in prijateljem zbora, ki jim gre vse priznanje in zahvala, da so iz tako heterogenega zbora ustvarili in še ustvarjajo aktivno pevsko družino, ki nima primera

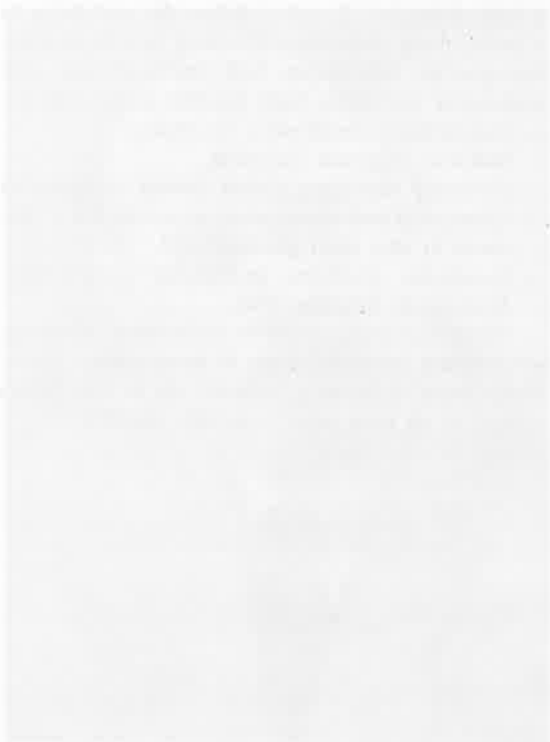

v naši domovini. Z vašim delom še nadaljujte in s pevci zbora poustvarjajte lepote pevske kulture. Najlepše se zahvaljujem tudi vsem, ki naš zbor materialno podpirajo. Naši največji podporniki so:

- Republiška izobraževalna skupnost,
- Kulturna skupnost Slovenije,
- Občinska skupščina občine Center — Ljubljana
- Učiteljski zbori skoraj vseh osnovnih šol v Sloveniji in učni zbori glasbenih šol,
- Republiška sindikalna konferenca vzgojno-izobraževalnih delavcev SRS,
- Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije,
- nekatere privatne osebe in pevci sami.

Pevci zbora si bomo prizadevali, da se vam bomo z lepo in od srca zapeto pesmijo oddolžili.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

... ..

(19)

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

Kazalo

	stran
Moto, Karol Pahor	5
Častni odbor	7
Voščilo predsednika	8
Uvod urednika	9
Učiteljski pevski zbor Zveze, Jože Zorn	10
Srečko Kumar, Albert Širok	25
Moje življenje s Srečkom Kumarjem, Zora Kumar — Vasja Ocvirk	32
Učiteljski pevski zbor med obema vojnama, Jože Zorn	35
Učiteljski pevski zbor po vojni, Marija Vedernjak	61
Upravni odbor UPZ	100
Nekateri dirigenti o UPZ Emil Adamič	101
Dirigenti, pomočniki dirigentov, umetniški svet	105
Čestitke zboru	106
Člani zbora	111
Častni člani zbora, nosilci odličij	112
Izjava, Stane Stanič, podpredsednik zbora	114
Zahvala, Jaka Majcen, predsednik zbora	115

... ..

olssgk

1. Zbiranje glasovnih zapisov 1

2. Glasovni zapis 2

3. Glasovni zapis 3

4. Glasovni zapis 4

5. Glasovni zapis 5

6. Glasovni zapis 6

7. Glasovni zapis 7

8. Glasovni zapis 8

9. Glasovni zapis 9

10. Glasovni zapis 10

11. Glasovni zapis 11

12. Glasovni zapis 12

13. Glasovni zapis 13

14. Glasovni zapis 14

15. Glasovni zapis 15

16. Glasovni zapis 16

17. Glasovni zapis 17

18. Glasovni zapis 18

19. Glasovni zapis 19

20. Glasovni zapis 20

Založil in izdal pripravljalni odbor UPZ Emil Adamič za proslavo 50-letnice slovenskega učiteljskega pevskega zbora. Urednik JOŽE ZORN, člana uredniškega odbora: MARIJA VEDERNJAK in JAKA MAJCEN, lektor CENE ŽNIDAR. Tisk in oprema: Šolski center tiska in papirja Ljubljana.